

**A Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és
Kollégium**

P e d a g ó g i a i P r o g r a m j a

K i s v á r d a
2020

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETŐ	6
2. A GIMNÁZIUM NEVELÉSI PROGRAMJA	9
2.1. Pedagógiai alapelveink, céljaink	9
2.2. Pedagógiai értékrendünk.....	10
2.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos célok és feladatok.....	11
2.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	12
2.5. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	13
2.6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai	13
2.7. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	13
2.8. Pedagógiai eszközeink, eljárásaink.....	14
Osztálymunka	14
Célok által meghatározott tanítás.....	15
Rugalmas vagy individualizált tanítás, egyéni fejlesztés.....	15
Kooperatív tanulás	16
Tanulási stílusok	16
Frontális tanítás.....	17
A felfedezettető módszer	17
Integrált oktatás	18
Társtanítás.....	18
Cselekvéses tanulás	18
Számítógéppel támogatott oktatás	18
Projekt módszer	19
A tehetségevelés során alkalmazott pedagógiai eszközeink	20
2.9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.....	20
2.9.1. A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítésével összefüggő pedagógiai tevékenységek..	20
2.9.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program	20
2.9.3. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	21
2.9.4. A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő feladatok és tevékenységek	21
2.10. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje ..	22
2.11. A felvétel és az átvétel helyi szabályai	23
2.12. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	24
3. A GIMNÁZIUM HELYI TANTERVE	26
3.1. A gimnáziumi képzés rendje	26
3.1.1. Beiskolázásunk sajátosságai	26
3.1.2. A gimnáziumi képzés szakaszai	27
3.1.3. A gimnáziumi képzés irányai	27
3.2. Jogszabályi háttér.....	28
3.3. A képzési irányok tantervi hálói	29

3.3.1.	Az általános tantervű képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálója	30
3.3.2.	Az általános tantervű képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója	31
3.3.3.	Az emelt szintű humán képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálója	32
3.3.4.	Az emelt szintű humán képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója ...	33
3.3.5.	Az emelt szintű természettudományos képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálója.....	34
3.3.6.	Az emelt szintű természettudományos képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója	35
3.3.7.	Az emelt szintű matematika képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálója.....	36
3.3.8.	Az emelt szintű matematika képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója	37
3.3.9.	Az emelt szintű idegen nyelvi képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálója.....	38
3.3.10.	Az emelt szintű Angol idegen nyelvi képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója	39
3.3.11.	Az Arany János Tehetséggondozó Program (2020. évtől kifutó) tantervi hálója.....	40
3.3.12.	Az Arany János Tehetséggondozó Program (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója	41
3.3.13.	Az előkészítő évvel induló emelt szintű idegen nyelvi képzés (2020. évtől kifutó)tantervi hálója	42
3.3.14.	Az előkészítő évvel induló emelt szintű idegen nyelvi képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója	43
	A tanórán kívüli iskolai szintű foglalkozások.....	44
3.4.	A tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	44
3.5.	A magasabb évfolyamba lépés feltételei	44
3.6.	Az iskolai beszámoltatás és az ismeretek számonkérésének követelményei, formái és a tanulók magatartásának és szorgalmának minősítése	45
3.6.1.	A tanulók jutalmazásának elvei.....	47
3.6.2.	A tanulók fegyelmezésének elvei	49
3.6.3.	A magatartás és a szorgalom minősítésének elvei.....	49
3.7.	A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja.....	53
3.8.	A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek.....	53
3.9.	Az érettségi vizsga	54
4.	HATÁLYBA LÉPTETŐ RENDELKEZÉSEK	56
5.	MELLÉKLETEK.....	57
5.1.	A Minősített Tehetséggondozó Műhely programja	57
5.1.1.	Tehetséggondozó rendszerünk sajátosságai	57
5.1.2.	Az alapfeladatoknak történő megfelelés.....	60
5.1.2.1.	Tehettségszűrés, - azonosítás, beválogatás	60
5.1.2.2.	Komplex tehetséggondozó programok megvalósítása	62
5.1.2.3.	A program tervezési adatlapja	62
5.1.2.4.	Kontroll/nyomon követés.....	62
5.1.2.5.	Tehetség-tanácsadás, szakmai konzultáció a szülők, a pedagógusok, a tehetségekkel foglalkozó szakemberek, illetve intézmények számára;	63
5.1.2.6.	Egyéni, sajátos arculatot kifejező jó gyakorlatok kifejlesztése, amely eléri az adaptálhatóság szintjét:	63
5.1.2.7.	Hálózati együttműködés.....	64
5.1.3.	Kiegészítő feladataink	64
5.1.4.	Értékelési, ellenőrzési rendszerünk	64
5.1.5.	Speciális tehetséggondozó programjaink	65
5.1.5.1.	Varázsvár szakkör	65
5.1.5.2.	Kutató Diákok Tehetséggondozó Programja	76
5.1.5.3.	Torn-„ÁSZ” tehetségek a Besiben.....	86

5.1.5.4.	DekArt Szakkör	96
5.1.5.5.	Matematika: a tudomány, amely nélkül nem értheted a világot.....	105
5.1.5.6.	Future Talents Program	112
5.1.5.7.	Y-testőrírók – iskolamagazin, alkotókör a Besiben –	117
5.1.5.8.	Zenei tehetséggondozás	124
5.1.5.9.	Programozás és robotika	128
5.1.5.10.	Lazítás a DÖK-kel	138
5.1.5.11.	Arany János Tehetséggondozó Program.....	142
5.2.	Egészségnevelési program	147
5.2.1.	A prevenció területei	147
5.2.2.	Az egészségnevelés iskolai területei.....	148
5.2.3.	A prevenciós tevékenység legfontosabb céljai	148
5.2.4.	A helyi feladatok meghatározása.....	149
5.2.5.	Az egészségnevelési program végrehajtását felügyelő csoport összetétele.....	150
5.3.	Környezeti nevelési program.....	150
5.3.1.	A környezeti nevelési program alapjai	150
5.3.2.	Jövőkép, alapelvek és célok	151
5.3.2.1.	Általános, hosszú távú célok.....	151
5.3.2.2.	Az iskola jövöképe.....	152
5.3.2.3.	Alapelvek, értékek, szemlélet	152
5.3.2.4.	Konkrét célok feladatok.....	153
5.3.3.	Tanulásszervezési és tartalmi keretek.....	153
5.3.3.1.	Tanórai keretek	153
5.3.3.2.	Módszerek.....	154
5.3.4.	Iskolai környezet	156
5.4.	Az iskolai közösségi szolgálat rendje	156
5.4.1.	Jogszabályi háttér	156
5.4.2.	A közösségi szolgálat dokumentumai	157
5.4.3.	Intézményünk által ajánlott lehetőségek.....	157
5.4.4.	A lakóhelyen végezhető tevékenységi körök	157
5.4.5.	Tudnivalók	158
5.4.6.	Felelősök	158
5.4.7.	Feladatkörök	159
5.5.	A középszintű érettségi vizsga témakörei.....	159
	Magyar nyelv és irodalom	160
	Matematika	160
	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	162
	Élő idegen nyelvek	164
	Fizika	166
	Biológia	167
	Kémia	170
	Földrajz.....	172
	Ének-zene	174
	Vizuális kultúra.....	175
	Informatika	176
	Testnevelés	179
	Társadalomismeret.....	180
	Ember-és társadalomismeret, etika	181
5.6.	Tantárgyi programok külön melléklet szerint.....	181
5.7.	A kollégiumi nevelés programja	182
5.7.1.	Bevezetés.....	182
5.7.2.	Jövőképünk.....	182
5.7.3.	Kollégiumunk küldetésnyilatkozata	183
5.7.4.	A kollégiumi nevelés kiemelt feladatai, alapelvei, céljai, feladatrendszere.....	184
5.7.4.1.	Kiemelt feladataink:.....	184

5.7.4.2.	Nevelő munkánk általános alapelvei:	184
5.7.5.	A kollégiumi nevelés cél és feladatrendszere:	185
5.7.5.1.	Személyes készségek, képességek fejlesztése.....	185
5.7.5.2.	A tanuláshoz szükséges optimális támogató környezet kialakítása és működtetése	185
5.7.5.3.	Konstruktív életvezetésre való alkalmasság fejlesztése	186
5.7.5.4.	Egészséges életmód és erkölcsi normarendszer közvetítésével a személyiség harmonikus fejlesztése	186
5.7.5.5.	A közösségi érzés, a közösséghez és nemzethez tartozás erősítése	187
5.7.5.6.	Felzárkóztatás és tehetséggondozás ideális feltételeinek megteremtése	187
5.8.	A kollégiumi nevelés rendszere	187
5.8.1.	Gondoskodás, szocializáció:.....	187
5.8.2.	A tanulás tanítása.....	189
5.8.3.	Szabadidős tevékenység	190
5.8.4.	Környezettudatos magatartás.....	191
5.8.5.	Teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	191
5.8.5.1.	Életvezetési kompetenciák fejlesztése	192
5.8.5.2.	Egészségmegőrzés, egészséges életmód kialakítása	193
5.8.5.3.	Bántalmazás és kollégiumi erőszak megelőzése	193
5.8.5.4.	Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás	193
5.8.5.5.	Mentálhigiéné, mentális egészség.....	193
5.8.6.	A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását, az önálló életkezdését segítő tevékenységek	194
5.8.6.1.	Tehetségazonosítás, tehetséggondozás, tehetség-tanácsadás a kollégiumban.....	194
5.8.6.2.	A tanulók felzárkóztatása.....	195
5.8.6.3.	Pályaválasztás és önálló életkezdés	196
5.8.6.4.	A hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségét és felzárkóztatását elősegítő tevékenységek	196
5.8.7.	A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei	197
5.8.7.1.	Kollégiumi közösségi élet, diákönkormányzati tevékenység.....	197
5.8.7.2.	Művelődési tevékenység szervezése	198
5.8.7.3.	Sportolási tevékenységek.....	198
5.8.8.	Gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység	199
5.8.9.	A kollégiumi hagyományai és a továbbfejlesztésének terve	199
5.8.10.	Az iskolával, szülővel, partnerintézményekkel való együttműködés formái	200
5.8.11.	Pedagógiai mérés-értékelés rendszere	202
5.8.11.1.	Az értékelés formái és jellemzői	202
5.8.11.2.	A tanulók mérési, értékelési rendszere	203
5.8.12.	Pedagógiai tevékenységünk jellemző módszerei.....	204
5.9.	A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elve	205
5.9.1.	A tanulók életrendje	205
5.9.2.	A kollégium pedagógiai tevékenységének szervezeti keretei, a foglalkozások rendszere	207
5.9.2.1.	A kollégiumi foglalkozások rendszere a az EMMI által kiadott Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramjában foglaltak alapján	207
5.9.2.2.	A kollégiumi alapprogram tematikus fejlesztési követelményei	208
5.9.2.3.	A tematikus csoportfoglalkozások tartalma	209
5.10.	Az Arany János Tehetséggondozó Program kollégiumokra vonatkozó nevelési-, oktatási programja, szervezeti keretei, és foglalkozásainak rendszere	220
5.10.1.	AJTP foglalkozások óraszám a kollégiumban	222
5.10.2.	Az AJTP-ben vállalt többletfeladatok elvégzésének rendszere	222

1. Bevezető

*„Vezessétek... elméinket, a szép tudományoknak és
bölcsesek fényes napjára, hadd lássuk meg ott:
Micsoda az ember!”
(Bessenyei György)*

Tisztelt Olvasó!

Húsz éve annak, hogy elkészítettük iskolánk működését meghatározó alapidokumentumunk első változatát. Azóta a közoktatási (immár köznevelési) rendszer jelentős átalakuláson ment át, és számos hangsúlyeltolódásra került sor. Ezek a módosítások iskolánk életében nem igazán okoztak alapvető változást, mivel közösségünk a szolgáltató modell helyett mindig is az értékmegőrző, értékteremtő, hagyományápoló, közösségalkotó iskola pártján állt.

Persze, iskolánk is sokat változott az idők során. Ezen változások egy részét a környezeti feltételek módosulása, az új kihívások, másik részét a belülről induló innovatív törekvések generálták. Olyan értékekkel, feladatokkal, tudással, tapasztalattal gazdagodtunk, mint például az akkreditált kiváló tehetségpont, idegen nyelv nyelvvizsgahely, ECDL vizsgaközpont, Öveges-projekt, Smart School referenciaskola. A megyénkben egyedül a mi iskolánk rendelkezik Minősített Tehetséggondozó Műhely címmel, mely feladat ellátása szándékaink szerint a következő öt év során még koherensebbé teszi majd az amúgy is komplex tehetséggondozó rendszerünket.

Számos uniós projektben vettünk és veszünk ma is részt, melyek segítségével a tanulási környezetünk (elsősorban beleértve a pedagógiai módszereket) is lényegesen tanulóbarátabbá vált. Életre szóló élményekkel gazdagodtunk a nemzetközi kapcsolatok ápolása, a centenáriumi események során, és sok személyes tanulói, tanári siker mellett elnyertük a legrangosabb elismerést, a megyei oktatásirányítás eredményességi díját.

Örömünkre szolgál, hogy szándékainkkal teljesen összhangban a diákönkormányzatunk is innovatívabbá, azaz önállóbbá, tudatosabbá, szervezettebbé vált, mely a tanulók viselkedésében, nyitottságában, eredményességében is érezteti hatását.

Úgy véljük, lehetetlen vállalkozás egy pedagógiai programban mindezt a sokszínűséget, dinamizmust, iskolai szellemiséget megjeleníteni, belesűríteni, érzékeltetni. Egyébként sem gondoljuk, hogy az ilyen típusú pedagógiai program miatt jelentkeznek oly sokan hozzánk. Sokakkal együtt valljuk, hogy az imént felsoroltak megtapasztalásához nálunk kell dolgozni, tanulni vagy legalább az iskolánkból érkező híreket, üzeneteket figyelni¹.

A fenti gondolatmenet, valamint a pedagógiai program műfaj értelmezésében történő elmozdulás is az oka, hogy jelen dokumentumunk sokkal inkább nevelési-oktatási program jellegű, semmint egy nagy ívű önmeghatározás.

Kidolgozása során továbbra is azt az elvet követtük, hogy a szervezeti egységek (gimnázium, kollégium) között megvalósuljon az alapvető egyezőség, a szoros partneri

---

¹ www.besi.hu
<https://www.facebook.com/kisvardaibessenyei>

együttgondolkodás. Az önálló egységet alkotó programok (környezeti nevelés, egészségnevelés, a Minősített Tehetséggondozó Műhely programja és benne számos alprojekt) a mellékletbe kerültek.

A helyi tanterv is rövidebb lett, mert az értékelési, pedagógiai módszerek és eljárások, elvek és konkrét gyakorlatok az igazi helyükre, az egyébként terjedelmes anyaggá duzzadó tantárgyi programokba épültek be. A központi kerettantervekre épülő ezres oldalszámot meghaladó tantárgyi specialitások CD-mellékletként illetve a honlapunkról letölthető formában érhető el.

Közösségünk egybehangzó akarata, hogy a tanulók, szülők, pedagógusok és az összes velünk kapcsolatba kerülő érdeklődő, vendég vagy szervezet számára – divatos szóval – élhető, emberi és közösségi értékekben gazdag, ugyanakkor valamennyi területen sikeres ISKOLA megteremtése legyen a cél. Ehhez a munkához kérjük és igényeljük a működtető és fenntartó állami központ, valamint Kisvárdai Város Önkormányzata hathatós segítségét is.

Kedves Olvasó!

Köszönöm, hogy megtisztelti figyelmével iskolánk pedagógiai programját. Remélem, hogy iskolánk célkitűzései, színes oktatási kínálata, tevékenysége vonzóak lesznek minden érdeklődő számára.

A pedagógiai program alkotóinak, a jelenlegi és leendő tanítványoknak valamint leendő kollégáinknak ismételten azt kívánom, hogy a hely szelleme adjon erőt, minél több szeretetet, türelmet az emberi kapcsolatokhoz, a munkához.

Kisvárdai, 2017. december 11.

Bíró Gábor
intézményvezető

Tisztelt Olvasó!

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet módosította a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló rendelet előírásait. 2020. szeptember 1. napjától lényeges változások bevezetésére kerül sor. Iskolánk nevelőtestülete a jogszabályban foglaltaknak megfelelően 2020. április 30-ig felülvizsgálta a pedagógiai programunk tartalmát.

A legjelentősebb változtatások a helyi tantervünket érintették. Az új tantárgyi struktúra és a központilag kiadott kerettantervek alapján a munkaközösségeink elkészítették az új tantárgyi programokat, melyek részletesen tartalmazzák a fejlesztési célok, tartalmak mellett az iskolánk által alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket is. Tekintettel arra, hogy az érettségi követelményekben egyelőre nem történt változtatás, a felülvizsgálat

nem tért ki az érettségi előkészítő tanterveire. Az új Nemzeti alaptanterv felmenő rendszerben kerül bevezetésre, ezért a helyi tantervünk a képzések kifutó és bevezetésre kerülő hálótterveit is tartalmazza.

A nevelési programunk felülvizsgálata tekintetében fontos megjegyeznünk, hogy az iskolánk nevelési-oktatási koncepcióját bemutató *Pedagógiai alapelveink, céljaink* és a *Pedagógiai értékrendünk* című fejezetek tartalma teljes egészében harmonizál a Nemzeti alaptanterv alapvetéseivel, szellemiségével is.

Az új Nemzeti alaptanterv különösen nagy hangsúlyt fektet az aktív tanulás, a tanulói kompetenciafejlesztés fontosságára. Az egyénre szabott tanulási lehetőségek, a tanulói együttműködésen alapuló tanulás, a differenciált tanulásszervezési eljárások, a teamtanítás tekintetében fontos megjegyeznünk, hogy a nevelési programunk *Pedagógiai eszközeink, eljárásaink* című fejezete eddig is részletesen foglalkozott a tanítási órán alkalmazott módszereinkkel. Csak felsorolás jellegűen: osztálymunka, célok által meghatározott tanítás, rugalmas vagy individualizált tanítás, egyéni fejlesztés, kooperatív tanulás, tanulási stílusok, frontális tanítás, a felfedezettő módszer, integrált oktatás, társtanítás, cselekvéses tanulás, számítógéppel támogatott oktatás, projekt módszer.

Külön kiemelő az a már korábban elindult törekvésünk, hogy a multidiszciplináris jellegű foglalkozások aránya emelkedjen az iskolánkban. Ez a cél leginkább a Minősített Tehetséggondozó Műhely programjában jelenik meg hangsúlyosan, melyet a melléklet tartalmaz. Ezekben a fejezetekben foglalkozunk a tanulási környezet fejlesztésének fontosságával, melyet mi számos helyen kreatív klímaként emlegetünk a nevelési-oktatási koncepciónk bemutatása során.

A tanórán kívüli, egész iskolát érintő digitális oktatás bevezetése nagyon sok tapasztalattal gazdagította az iskolát. A jó gyakorlatok összegyűjtése jelenleg is folyamatban van, a célunk hogy a pedagógiai programunkban is rögzítésre kerüljenek az általunk preferált, bizonyítottan eredményes, a tanulók számára kedvező oktatási technikák.

A helyi tantervünk *Az iskolai beszámoltatás és az ismeretek számonkérésének követelményei, formái és a tanulók magatartásának és szorgalmának minősítése* című fejezete megfelelő részletességgel tartalmazza az osztályzatok kialakításán túli lehetőségeket a tanulók értékelésére, elismerésére, jutalmazására, de fegyelmezésére is. A magatartás és szorgalom jegyek kialakításának szempontrendszerére már hosszú ideje szerves része, eredményesen alkalmazott területe a munkánknak. Nem láttunk indokoltnak, ezért ezen a területen sem történt módosítás.

Teljesen átdolgozásra került viszont a kollégium pedagógiai programja, mely ezúttal önálló dokumentumként a mellékletben kapott helyet.

Kisvárdai, 2020. április 30.

Bíró Gábor
intézményvezető

2. A gimnázium nevelési programja

2.1. Pedagógiai alapelveink, céljaink

„A Bessenyei név kötelez!” – Iskolánk névadója, Bessenyei György, a magyar felvilágosodás kiemelkedő költője és írója egész életével, emberi tartásával, szellemi fejlődésével, sokszínű, sokoldalú munkásságával együtt követendő példa a mai és a későbbi nemzedékek számára is.

Amikor 1922/23-ban elődeink az ő nevét választották, hosszú időre örökül hagyták nemes gondolatát:

*„Életednek minden napjában kell
tanulnod, hogy elméddel, mint
hajnalcsillag másoknak világító
fáklyául szolgálhass!”*

Gimnáziumunk csak így lehetett és lehet ma is a Felső-Tisza vidékének egyik szellemi központja. Az ő példaértékű küzdelmét, tenni akarását állíthatjuk mindenkor diákjaink elé, nevelve őket arra is, hogy nem mondhatnak le az életküzdelmekről, a múlt és az értékek tiszteletéről, a jövőért érzett felelősség vállalásáról.

Kiemeljük azon törekvésünket, hogy tanítványaink nevelésében, oktatásában nem csupán képességeik magas szintű fejlesztését szeretnénk elérni, hanem személyiségük mind teljesebb formálását, mellyel képesek lesznek egy gyorsan változó társadalmi közegben is alkalmazkodni és képességeikhez mérten érvényesülni. Tudatosítani kívánjuk bennük, hogy életük alakításában kihívást jelentő, értékteremtő célokat kell felállítaniuk, s azok megvalósítása során az iskola közvetítette erkölcsi elvárásoknak is meg kell felelniük. Olyan iskolát szeretnénk, amely tanítványaink számára szakmai végzettséget, továbbtanulási esélyt, partnereink számára biztonságot, kiszámíthatóságot, véleményalkotási lehetőséget biztosít.

Ezen célok elérése, egy minden elemében adaptív iskola építése érdekében intézményünk feltételrendszerét úgy fejlesztjük, munkáját úgy szervezzük, hogy az iskolai nevelési-oktatási programunk biztosítsa az eltérő képességű és irányultságú tanulók tehetségének kibontakoztatását a képzés teljes időszakában.

Tanulóinkat a nagyobb teljesítmény elérése érdekében következetesebb, kiszámíthatóbb értékeléssel, a dicséret, jutalmazás és díjak rendszerének átgondoltabb alkalmazásával kívánjuk ösztönözni. Dolgozóinknál fokozottabb belső ellenőrzéssel, a teljesítmények mérésének tudatos rendszerével, a szakmai munkaközösségek megerősítésével, értékelési, elismerési rendszerünk hatékonyabb működtetésével, szervezetfejlesztéssel kívánunk jobb eredményt elérni.

A komplex személyiségfejlesztés alapelvét valljuk a tehetségnevelésben is. Úgy véljük, csak akkor lehetünk ezen a területen igazán sikeresek, ha iskolai környezetünket, szervezeti kultúránkat a befogadó, támogató, partneri, inspiráló irányba fejlesztjük, amely tevékenységbe tágabb értelemben a külső partnereinkkel (fenntartó, óvodák, általános iskolák, felsőoktatási intézmények, önkormányzatok, állami szervek, munkahelyek stb.) és a családokkal történő kapcsolatok fejlesztését is beleértjük.

Az osztálytermi környezet fejlesztése számunkra meghatározó prioritással bír. Stratégiai célkitűzésünk egyben tervezési tevékenységünk legfontosabb alapelve, hogy az éves munkatervünkben meghatározott feladatok és tevékenységek a pedagógus, diák, tananyag, módszer, mint osztálytermi tényezők minél mélyebb harmóniájának megteremtését szolgálják. A félévi és tanév végi értékelő tevékenységünknek is ezen alapelv érvényesülésének vizsgálata képezi az alapját.

A megfelelő iskolai és benne az osztálytermi klíma fejlesztése mellett iskolánkban hangsúlyos szerepet kap a tanórán kívüli tevékenységek körének bővítése is. Fokozottan számítunk ezért a diákönkormányzat munkájára, mert úgy véljük, hogy szabadidős, lazító, feszültséget oldó, társas kapcsolatokat elmélyítő, közösségfejlesztő programok nélkül nem lehet igazán sikeres a tehetség gondozó munkánk.

Fontos feladatunknak gondoljuk, hogy a tehetséges tanulók erős oldalai mellett feltérképezzük a gyenge területeket is, mert ezek fejlesztéséről sem mondhatunk le munkánk során. Sokszínű iskolát szeretnénk ezért építeni, ahol mindenki alkalmat talál arra, hogy a számára ismeretlen területeken is kipróbálja magát.

Tapasztalataink szerint a tehetségnevelés legfontosabb motivációs bázisát a tanulók versenyeztetése jelenti. Törekszünk ezért arra, hogy növeljük (akár a házi versenyekkel is) az iskolánk által preferált megmérettetési lehetőségek mennyiségét, és emeljük a versenyeken résztvevő tanulók számát, illetve bővítjük az eredményességet elismerő tevékenységeink körét.

2.2. Pedagógiai értékrendünk

Értékrendszerünk alapja az önmagát tudatosan fejlesztő, együttműködni kész, az önérvényesítés mellett a szűkebb és tágabb közösség érdekeit is figyelembe vevő, azért cselekedni kész, harmonikus személyiség.

Mindezek alapján tudatosan vállaljuk, hogy

- Intézményünk szemléletformáló, modellnyújtó, légkörteremtő és egészségnevelő minden résztvevője (tanárok, tanulók, dolgozók) számára.
- A nevelés része a szocializációs folyamatnak, világosan megfogalmazott célok nélkül nem formálható céltudatos személyiség, az oktatás egész rendszerének a személyiség fejlődését kell szolgálnia.
- A konstruktív életvezetés mintája, színtere iskolánk.
- Felelősségvállaló, érzelmileg teherbíró emberi közösségeket alakítunk és erősítünk.
- A korszerű tudás, a műveltség alapja az ismeretek átadásának, tanítványainkat is erre ösztönözzük.
- A tanulási folyamatot a személyiség egész fejlődésének folyamatában értelmezzük.
- Az emberi méltóságot tiszteletben tartjuk, tanítványainkat a békére neveljük, elítélünk minden lelki és fizikai erőszakot.
- Törekszünk az alapvető erkölcsi normák és civilizációs együttélési szabályok szerinti viselkedési formák és magatartásjegyek kialakítására.
- Tanulóinkat a családi értékek tiszteletére neveljük.
- Az egyetemes műveltség átadása során kiemelten fontosnak tartjuk az anyanyelvi kultúra ápolását, a kommunikációs készség fejlesztését, beleértve természetesen ebbe, a legkorszerűbb digitális eszközök kezelésének elsajátítását, hatékony alkalmazását.

- Programunkban tudatosan vállaljuk a természettudományos, a matematikai műveltség megalapozását, valamint az idegen nyelvi kultúra megismertetésével a – már Bessenyei által megfogalmazott – tolerancia erősítését.
- Vállaljuk a korszerű információcsere, az információkezelés révén az európai kultúra és az egyetemes emberi értékek felismertetését, az egészséges életvezetés, a környezetbarát viselkedés tudatosságának érvényesítését.
- Az értékképződés részének tekintjük az önszerveződés, önkormányzás, a csoportos érdekérvényesítés eredményes módjainak elsajátítását, a kötelességtudat és a felelősségérzet fejlesztését.
- Ápoljuk hagyományainkat. Ünnepeink, megemlékezéseink erősítik tanítványaink identitástudatát (magyarságukat, európaiságukat, polgártudatukat).
- A nevelési folyamatot alapjában irányított folyamatként értelmezzük. Nagyon fontosnak tartjuk a nevelő személyiségét (értékközvetítő minta), de elismerjük és támogatjuk a tanulók aktív kezdeményező, önfejlesztésre törekvő megnyilvánulásait, ez utóbbiakat erősíteni, ösztönözni is kívánjuk (lásd: tanulói önszerveződés, önkormányzat). Ezért a nevelési gyakorlatban előtérbe állítjuk a kölcsönhatás elvét (osztályfőnök - diákönkormányzat - tanár - tanuló - egyén - közösség stb.).

2.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos célok és feladatok

A nevelési folyamat során a következő személyiségértelmezést tartjuk szem előtt, arra törekedve, hogy a folyamat valamennyi résztvevője (szülő-diák) aktívan, tudatosan vállalja és értéként fogadja el az alábbiakat.

A Kisvárdai Bessenyei György Gimnáziumban nevelt személyiség

- megbízható alapismeretekkel rendelkező, önmagát a későbbiekben is művelni tudó, az új iránt érdeklődő és fogékony;
- képes problémáit önmaga megoldani; kialakítani és fejleszteni a társadalmi normákhoz igazodó értékrendjét;
- világosan és szabatosan fejezi ki magát anyanyelvén, s legalább egy idegen nyelven társalgási szinten kommunikál; nyitott más kultúra, más nép, más szokásrendszer iránt is;
- individuum: emberi tartása, méltósága van, és a másokét is tiszteletben tartja;
- ember és polgár – ismeretei alapján tájékozódni, és önállóan dönteni képes;
- egészséges nemzettudat jellemzi;
- igényes önmaga és környezete iránt;
- kellő önfegyellemmel és önismerettel rendelkezik, felelősségteljesen gondolkodik;
- tudatosan védi egészségét, sportol fizikai erőnléte érdekében;
- képes segítséget, elsősegélyt nyújtani bajbajutott társainak;
- magatartása segítő a beteg, fogyatékos emberekkel;
- védi környezetét, részese a környezeti harmónia kialakításának.

A tanulók személyiségének fejlesztése a tanár-diák együttműködés folyamán, valamint a tanulóközösségek tagjainak egymásra hatása révén valósul meg.

A tantárgyakhoz szorosan kapcsolódó kompetenciákon kívül iskolaszervezési eszközökkel segítjük elő, hogy a diákok tanulási módszerekben, gondolkodási képességben, kreativitásban, szociális kompetenciákban is gazdagodjanak.

Hangsúlyozottan támogatjuk az önálló kutatómunka elősegítését, az idegen nyelvű előadások szervezését, idegen nyelvű filmek megtekintését.

Feladatunknak tekintjük a tanulói alkotókedv kiszélesítését, továbbra is támogatni kívánjuk a zenekarok, énekkar, szakosztályok, képzőművészeti foglalkozások megalakulását, működését, a zeneszerzés, versírás, újsáírás, különleges sportágak meghonosítását.

Rendkívül fontosnak tartjuk a versenyeken, akár a külföldi versenyeken való részvételt. Folyamatosan fejleszteni kívánjuk a versenyekhez kapcsolódó motiválási rendszer kiépítését.

2.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Feladataink e téren a tanulók közösségeinek, a közösség tevékenységének, az önkormányzás képességének figyelembevétele a közösségek fejlesztése során. A közösségfejlesztés szinterei az iskolai közösségtől az osztályközösséig, az előkészítő- és nyelvi csoportokon át a diákönkormányzatig terjednek.

A közösségfejlesztésünk legfontosabb színterének a tanulócsoportokat gondoljuk. Összetartó, egymásért felelősséget vállaló, erős közösségek létrehozása a célunk. Az ezzel kapcsolatos feladatokat tudatos és jól felépített rendszerben végezzük. Ebben a tevékenységben az osztályfőnök és segítői, az osztály-diákbizottságok munkája döntő jelentőséggel bír.

A Bessenyei Emléktúra, majd később a tanulmányi kirándulások, sítáborok, végül a szalagavatóval és ballagással befejeződő közösen eltöltött négy vagy öt év tapasztalataink szerint életre szóló élményekkel gazdagítják a tőlünk elkerülő tanulókat. Az osztálytalálkozók sokasága is bizonyítja iskolánk közösségformáló erejét.

Az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő finanszírozásával a „Határtalanul! – Együttműködés gimnáziumok között” c. pályázat keretében határon túli kirándulásokat szervezünk. A projekt célja, hogy a magyar tannyelvű vagy magyar tagozattal/osztállyal rendelkező gimnáziumokkal kapcsolatba kerüljön iskolánk, és a tanulók között olyan eredményes együttműködés alakuljon ki, melyből valamennyi partner profitál. Arra törekszünk, hogy lehetőség szerint valamennyi tanulónk részt vegyen legalább egy ilyen programban a hét-tizenkettedik évfolyam teljesítése során.

Segítjük és minden erővel támogatjuk a tanulói önszerveződés minden elfogadható formáját. A diákönkormányzat eddigi tevékenységét, elért eredményeit rendkívül fontos értéknek tartjuk, a diák hagyományok bővítését továbbra is kiemelt feladatunknak gondoljuk.

A közösségfejlesztésre az iskolai hagyományok rendszere eddig is rendkívül jó lehetőséget biztosított. Az évfordulós események, találkozók, előadások erősítik tanulóinkban a besis szellemiséget, az összetartozás érzését.

2.5. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A tanuló, a szülő és a pedagógus az iskolai tanítás-nevelés-tanulás folyamatának három egymásra utalt, azonos érdekű szereplője. Az érzékeny viszony ellenére az együttműködés alkalmazkodási képességet, empátiát, bizalmat, fegyelmet és sok türelmet kíván mindhárom féltől.

A szülőket az iskoláról, az iskolai életet szabályozó dokumentumokról, az egyes évfolyamokat, osztályokat érintő speciális tudnivalókról az intézményvezető, az osztályfőnökök tájékoztatják.

Szinterek: iskolai-, évfolyam-, osztály szintű szülői értekezletek; fogadóóra; ellenőrző könyv; szülőknek szóló levél stb.

A tanulók rendszeres információt kapnak az osztályfőnöktől, az ODB és a DÖK vezetőitől, akiket az iskolavezetés tájékoztat tanári illetve osztálytitkári megbeszéléseken, konferenciákon, gyűléseken, egyéb találkozókön.

Elengedhetetlenül fontos, hogy a kapcsolattartás rendszeres és érdemi legyen a képzés során. A kapcsolattartás formáit és gyakoriságát a szervezeti és működési szabályzat tartalmazza.

2.6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A pedagógusok legfontosabb feladata tanulói személyiségének, képességeinek, tárgyi tudásának folyamatos fejlesztése, tanítványainak az érettségi- és egyéb, a tanulmányokkal összefüggő vizsgára történő sikeres felkészítése.

Konkrét feladatait az intézmény szervezeti és működési szabályzata tartalmazza.

2.7. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az osztályközösség élén mint pedagógus-vezető, az osztályfőnök áll. Az osztályfőnököt az intézményvezető-helyettesek és a nevelési munkaközösség vezetőjének javaslatát figyelembe véve az intézményvezető bízza meg. Munkáját osztályfőnök-helyettes segíti.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével. Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti. Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: elektronikus napló, anyakönyv vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, hiányszabványok igazolásának adminisztrálása.

- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskolai tevékenységekkel összefüggő feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére. Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Szükség esetén órát látogat az osztályában.

2.8. Pedagógiai eszközeink, eljárásaink

Az alábbiakban összefoglaljuk azokat a pedagógiai eszközöket, eljárásokat, módszereket, melyeket a munkánk során alkalmazunk, és amelyeket folyamatosan fejlesztünk, külső és belső továbbképzéseken, évenkénti rendszerességgel megszervezett bemutatóórákon sajátítunk el.

Az általunk alkalmazott módszerek a következők:

- osztálymunka,
- célok által meghatározott tanítás,
- rugalmas vagy individualizált tanítás, egyéni fejlesztés,
- kooperatív tanulás,
- tanulási stílusok,
- frontális tanítás,
- felfedezés (közvetett vagy közvetlen),
- integrált oktatás (tematikus megközelítés),
- társtanítás,
- cselekvéses tanulás,
- számítógép alkalmazása az oktatásban,
- projekt módszer,
- a tehetségnevelésben alkalmazott módszerek.

A felsorolt módszerek egyike sem kizárólagosan, sokkal inkább egymás mellett, egymást kiegészítve működhet csak. A tanáraink döntenek el, hogy egy-egy helyzetben, pedagógiai szituációban melyik a leginkább megfelelő. A döntést olyan tényezők befolyásolják, mint a tanítás tartalma, az elérendő pedagógiai cél, valamint a diákok összetétele, igényeik és érdeklődésük. A hatékonyság súlyponti kérdését az alkalmazott pedagógiai didaktikánk területére helyezzük, ezért iskolánk fő innovációs törekvéseit a módszertani megújulás, a módszertani gazdagság, sokszínűség irányába fordítottuk.

Osztálymunka

Az iskolafejlesztésünk egyik fő célja, hogy legalább a kötelező érettségi tantárgyakból valamennyi osztályunkban előbb-utóbb csoportbontást alkalmazzunk. Jelenleg az osztálymunka módszer domináns elemként kap szerepet, mely nagy odafigyelést, hozzáértést igényel tanáraink részéről. A következő szempontokat tartjuk szem előtt:

- Javítjuk az iskolai tanulás minőségét azáltal, hogy diákjainknak valamennyi osztályteremben kedvező feltételeket teremtünk a tanuláshoz és a magasabb rendű kognitív képességek fejlesztésére helyezük hangsúlyt.

- Javítjuk az oktatás minőségét azáltal, hogy olyan tantervet, tankönyvet és tanítási eszközöket választunk, melyek biztosítják az eredményes oktatást.
- Rendelkezésre álló lehetőségeinkkel azt próbáljuk elérni, hogy az otthoni (kollégiumi) környezeti feltételek is segítsék az eredményes munkát.
- Az egész osztállyal folytatott közös munka arra is lehetőséget biztosít hátrányos helyzetű diákoknak, hogy ugyanabban az oktatási folyamatban vegyenek részt, mint jobban teljesítő társaik. Mind a jobban, mind a kevésbé teljesítők szociális fejlődését a heterogén csoport elősegíti.

Az osztálymunka hatékonyságának emelésére a következő lehetőségeket látjuk:

- Egyenlő arányban adunk lehetőséget a válaszadásra minden tanulónak.
- A diákoknak egyéni segítséget nyújtunk a tanítási órán.
- Elegendő időt biztosítunk a diákoknak arra, hogy válaszolni tudjanak a feltett kérdésekre.
- Kérdéskultúránkkal olyan kérdések megválaszolását várjuk, melyek magasabb rendű gondolkodási képességeket igényelnek.
- A tanulók válaszaira visszacsatolást biztosítunk.
- A kívánatos teljesítményeket dicséretekkel honoráljuk.
- A visszacsatolás során elmagyarázzuk a dicséret okát is.
- Odafigyelünk a tanulók egyéni adottságaira, sajátos igényeire.
- Tiszteletben tartjuk, elfogadjuk a tanulók érzéseit, ha az nem sérti az emberi együttélés általánosan elfogadott normáit.
- Személyes érdeklődést mutatunk a tanulók problémái, életpélményei iránt.
- A diákokat pozitív, humánus formában fegyelmezzük.

Célok által meghatározott tanítás

A célok által meghatározott tanítás olyan módszer, melyet gyakran építünk be más módszerekbe. Ez a módszer azon alapul, hogy világossá kell tenni a diákok számára is, pontosan milyen készségeket kell elsajátítani. Magyarázatot kell adni arra is, hogy miért fontosak ezek a készségek, hogyan kapcsolódnak más készségekhez.

A célokat úgy kell megfogalmazni, hogy világosak és érthetők legyenek a tanulók számára. A célok által meghatározott tanítás-tanulás legnagyobb előnye, hogy kész alapokat kínál a tanulók teljesítményének megítéléséhez is. A célok lehetnek: az egyes tanulmányi versenyeken való eredményes szereplés, nyelvvizsga bizonyítvány megszerzése, illetve valamely felsőoktatási intézménybe történő sikeres bejutás. E módszer hatékony technikája az érdeklődés vagy tudásszint szerinti csoportbontás.

Rugalmas vagy individualizált tanítás, egyéni fejlesztés

A rugalmas vagy individualizált tanításnak megvan az az előnye, hogy eredményesen figyelembe tudja venni a tanulók közötti különbségeket, a különleges igényeket. A rugalmas oktatás jelentős pozitív hatással van a tanulásra. Az adaptív módszer másik előnye, hogy a tananyag feldolgozásának ritmusát maga a tanuló szabhatja meg. A rugalmas oktatás erőssége, hogy tanulóra szabott célokat határoz meg, azonban ügyelnünk kell arra, hogy ezek a tanulási célok illeszkedjenek a szélesebb tantervi célok rendszerébe.

Az individualizáló módszer használatakor három fontos tényezőre kell figyelmet fordítanunk:

1. a tanuló intellektuális adottságaira és az előzetes teljesítményére,
2. a kognitív és tanulási stílusokra,
3. a motivációra és az ide vonatkozó személyiségvonásokra.

A rugalmas oktatást a következő alapelvek figyelembe vételével végezzük:

1. A tanítást minden tanuló esetében felmérések alapján megállapított képességeikre építjük.
2. A tanulókat saját ritmusuk szerint dolgoztatjuk.
3. A tanulóknak egyenletes időközönként visszajelzést adunk arról, hogy állnak a tananyag elsajátításában.
4. Alternatív eszközöket és tevékenységeket is biztosítunk.
5. A diákoknak a célok és feladatok terén választási lehetőségeket biztosítunk.
6. A tanulóknak tervezniük és értékelniük kell saját tanulásukat.
7. A tanulóknak segíteniük kell egymást egyéni és csoportos céljaik elérésében.

Kooperatív tanulás

A kooperatív tanulás olyan tanítási módszerek összessége, melynek során a tanulók képesség szempontjából heterogén összetételű kiscsoportokban dolgoznak. A kooperatív tanulás arra épül, hogy olyan tanulási légkört alakítunk ki, melynek középpontjában a csoporttal való azonosulás és a társakkal való konstruktív és segítőkész együttműködés áll. Ebben az esetben a tanulók közötti együttműködésen, nem pedig a versengésen van a hangsúly.

A kooperatív tanulási technikák nem csak a kognitív képességek, hanem a szociális készségek fejlesztése szempontjából is hasznosak. A szociális készségek hatása kiegészíti és segíti a teljesítmény alakulását. A kooperatív tanulócsoporthatékony működése érdekében fontos, hogy a tanulók motiválva legyenek egymás segítségére, és biztosítsunk nekik elegendő lehetőséget is erre. A diákoknak felelősséget kell érezniük a csoport iránt, és úgy kell érezniük, hogy kötelesek képességeik legjavát nyújtani a csoportért.

A kooperatív tanulás akkor lehet sikeres, ha a tanulók rendelkeznek azokkal az interperszonális (személyközi) kommunikációs készségekkel, melyek lehetővé teszik az eredményes együttműködést. Ezeket a személyközi kommunikációs készségeket ugyanúgy tanítanunk kell, mint a matematikát vagy a történelmet. Ezt úgy teheti meg a tanár, ha elmagyarázza a tanulóknak a szociális készségek fontosságát, definiálja és bemutatja ezeket, újra és újra gyakoroltatja azokat a diákokkal, figyelemmel kíséri, mennyire eredményesen tudják a diákok alkalmazni ezeket a készségeket, és biztosítja, hogy a tanulók kitartsanak addig, amíg a készségek nem integrálódnak teljesen viselkedési repertoárjukba.

Tanulási stílusok

A tanulási stílusok megközelítés, amely arra koncentrál, hogy az egyének megértsék önmagukat, segítheti a diákokat új nézőpontok felfedezésében és növeli egymás különbözőségével szembeni toleranciájukat is. Ez aztán ahhoz is hozzájárulhat, hogy a tanulók ki tudják választani, milyen személyközi készségeket kell használniuk ahhoz, hogy

eredményesen tudjanak dolgozni olyanokkal, akiknek más stílusuk, illetve preferenciáik vannak. A tanulási stílusok módszer annak felismeréséhez is elvezethetik a diákokat, hogy milyen eszközökkel tudnak egy adott anyagot legeredményesebben és leghatékonyabban elsajátítani.

Frontális tanítás

A frontális tanítás az a módszer, melyet a legtöbb pedagógus a tananyagátadás „alapvető formájának” tekint. Tanár-központú oktatásnak vagy explicit tanításnak is nevezik. Lehetővé teszi ez a módszer a tanár számára, hogy domináns szerepet játszhasson, és hogy minden diák tanulási tevékenységét irányíthassa. A frontális tanítás pozitív hatással van a teljesítményteszteken elért eredményekre, de nem olyan hatékony, mint a közvetett vagy implicit tanítás olyan területeken, mint a kreativitás fejlesztése, a problémamegoldás vagy a felfedezés.

A frontális tanítás során:

- minden óra elején ismételünk,
- bemutatjuk az új anyagot,
- lehetőséget adunk irányított gyakorlatokra,
- visszacsatolást adunk és korrigálunk,
- egyéni feladatokat adunk,
- hetente, havonta ismételünk,
- majd számon kérünk.

A frontális tanítás Hunter modelljének középpontjában az óratervezés hétlépéses terve áll:

1. Körvonalazás (megadjuk a kontextusát annak, amit majd el kell sajátítani);
2. A rövid és hosszú távú célok meghatározása;
3. Input biztosítása új információ formájában;
4. Modellézés (pl. példa bemutatása);
5. Annak ellenőrzése, hogy a diákok értik-e az anyagot;
6. Kontrollált gyakorlás biztosítása a tanár közvetlen ellenőrzése mellett;
7. Független gyakorlatok végrehajtása.

A felfedezettő módszer

A felfedezési tanulás során úgy strukturáljuk a tanítási környezetet, hogy a diákok tapasztalataik alapján kezdjék felismerni az egyes jelenségek közötti kapcsolatokat, ezáltal „fedezik fel”, milyen összefüggésben állnak a tényezők egymással.

Különösen a természettudományos oktatásban tölt be fontos szerepet a „cselekedtető” módszerekkel együtt. Ezek biztosítják a lehetőséget, hogy a tanulók kézzelfogható tevékenységeket (tanulókísérleteket) végezzenek. A felfedezettő módszer segíti a diákok alkalmazó készségeinek kialakulását, melyek a „cselekvéshez”, illetve ahhoz szükségesek, hogy valaki a természettudományokat valóban a gyakorlati tapasztaláson keresztül ismerje meg.

A felfedezettés három alapformája a bizonyító, a felfedező és a kísérleti módszer. A bizonyító módszerben aktív szerepe van a tanárnak, amennyiben segíti a tanulókat az általános törvények és az egyes tényezők közötti kapcsolatok felismerésében.

A felfedező módszer során a tanulókat teljesen magukra hagyjuk, és semmiféle útmutatót vagy segítséget nem nyújtunk. A kísérleti módszerben pedig a tanár állít valamit, amit igaznak feltételezünk, a tanulóknak pedig meg kell találni a módját, hogy milyen eljárással ellenőrizhetik az állítás igazságtartalmát.

A felfedező folyamat 13 eleme a megfigyelés, az osztályozás, a számok használata, a mérés, a tér-idő összefüggések használata, az előrejelzés, az összehasonlítás, az operacionalizálás², a hipotézisalkotás, az adatelemzés, a változók kontrollálása, a kísérletezés és a kommunikáció.

Integrált oktatás

Az integrált oktatás megpróbálja összhangba hozni a diákok tanulásának jellegzetességeit, a tanítási módszereket, valamint a tantervet.

Alkalmazásának kulcsfontosságú tényezői:

1. A bizalomteli légkör megteremtése;
2. A tanulók számára hasznos tananyag kialakítása;
3. Több feladat felkínálása, melyek közül a tanulók választhatnak;
4. Az anyag megértéséhez elegendő idő biztosítása;
5. A környezet gazdagítása oly módon, hogy sokféle valós tapasztalat megszerzésére legyen lehetőség;
6. A diákok támogatása.

Társtanítás

A társtanítás olyan módszer, melyet a tanári munka kiegészítésére használnak. A társtanítás különösen hasznos olyan diákok esetében, akiknek arra van szükségük, hogy bizonyos készségeket intenzíven gyakoroljanak. A társtanítás egyik előnye, hogy az osztálytársak gyakran le tudják fordítani a tanítandó készséget „a diákok nyelvére”, és arra tudják ösztönözni a tanulót, hogy aktívan kapcsolódjon be a tanítás folyamatába.

Cselekvéses tanulás

A „cselekvéses tanulás” módszerét használva olyan technikát alkalmazunk, mint a szimuláció, a szerepjáték, az esettanulmány, a manipulálás és a kísérletezés.

Számítógéppel támogatott oktatás

A számítógéppel támogatott oktatás emeli az órák interaktivitását, multimédiás jellegét. Általában gyakoroltatásra használjuk, de jó szolgálatot tesz a természettudományos problémák szimulációja, modellezése, valamint a magasabb rendű kognitív készségek fejlesztésére területén is.

---

² azon konkrét lépések, műveletek meghatározása, melyeket egy bizonyos fogalom mérésére használunk

A számítógépes tanulás legnagyobb előnye következetesség, és az a jellemzője, hogy motiválja a diákokat. Lehetővé teszi az individualizációt, segíti a diákokat az önálló tanulásban, a tanuló aktív részvételét követeli meg a tanulási folyamatban.

Projekt módszer

A projekt módszer a megszerzett tapasztalatok alkalmazásának és az új tapasztalatok szerzésének terepe egyszerre. A módszer kulcselemei a komplexitás, valamint a valóságos tevékenységből és tapasztalattól történő kiindulás. Az ily módon megszervezett foglalkozás segíti a tanuló önálló ismeretszerzési készségének fejlődését, tudományos igényű gondolkodásának kialakulását, a megismeréssel, felfedezéssel együtt járó élményérzet kialakulását.

A projekt módszernek elkerülhetetlen velejárója az interdiszciplinaritás³. Egy-egy témát különböző oldalról, különböző tudományok és művészeti ágak felől vagy akár a mindennapi gyakorlati oldalról körüljárva dolgoznak fel. Ez több személy együttműködését teszi szükségessé, ami fejleszti a gyerek társas készségeit, olyan érintkezési formákat kialakítva benne, amelyben fontosabb a kooperáció, a közös érdekek megtalálása, mint a versengés.

A projekt módszer széles tudással rendelkező, átfogó módon gondolkodni képes tanárokat kíván, aki a gyermek társa, tanácsadója az ismeretszerzésben.

A projekt módszer előnye, hogy sokféle tehetség megjelenésére adhat alkalmat. A sokoldalú tehetségek megmutathatják különböző képességeiket, az egyoldalú tehetségek megtapasztalhatják a sajátjuktól eltérő képességek fontosságát az alkotó munkában. Lehetőséget biztosít az iskolai képességeiben kevésbé tehetséges tanuló (téri-vizuális, műszaki, társas-vezető, szervező tehetség) megmutatkozására.

A projekt olyan komplex terv, amelynek során egy adott időben egy meghatározott célt akarunk elérni, ehhez keressük az új eszközöket, utakat. Ez egyfajta tapasztalati, ezzel együtt felfedező tanulás is.

Iskolánkban rendszeresen biztosítunk lehetőséget a projekt, mint módszer bemutatására, kipróbálására, megtapasztalására. A projekt-hét témája tanév elején az éves munkatervben rögzítésre kerül. A projekt eredményeit és az odavezető folyamatot a csoportok bemutatják egymásnak. Az értékelést a szaktanárokkal közösen végzik el.

Törekedünk arra, hogy a módszer különböző fázisait, munkamódszereit a tanulók a tanórákon is megismerhessék. Célunk, hogy a megszerzett tapasztalatokat tanítványaink nem csak a középiskolában, hanem később az egyetemi tanulmányaik során és a leendő munkahelyeiken is képesek legyenek alkalmazni.

---

³ Több tudományt, szakterületet érintő (a tudományterületek közötti kapcsolatra értendő).

A tehetségnevelés során alkalmazott pedagógiai eszközeink

Egyik legrégebben használt módszerünk a differenciálás, mely a különböző, egyébként jelentős hagyományokkal és pedagógiai tapasztalatokra épülő emelt szintű képzéseink esetében bizonyul eredményesnek iskolánkban. Az ilyen irányú tanulásszervezésünk már a kilencedik évfolyamtól kezdődően lehetőséget biztosít a tanulóknak az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészülésre, de a két utolsó évfolyamon is szervezünk ilyen célú felkészítő foglalkozásokat. A különböző képzések között megfelelő feltételek mellett (pl. osztályozó vizsga letétele) biztosítjuk a tanulók számára az átjárhatóságot.

A gyorsítás módszerét alkalmazzuk a különböző diákkörökben (pl. kutató diákok, diákújságírók), ahová az életkoruktól függetlenül kerülnek be tanulók, lehetővé téve akár az általános iskolások számára is a részvételt. A különösen kiemelkedő tehetségű tanulók számára egyéni tanrendet állítunk össze, illetve egy-egy fontosabb versenyre történő felkészülésük támogatása érdekében felmentjük őket az órák látogatása alól. Így otthon illetve az iskolai könyvtárban mélyülhetnek el az adott verseny által megjelölt területeken.

Gazdagítást, dúsítást alkalmazunk az Arany János Tehetséggondozó Programban, melyben az egyéni fejlesztési tervek készítése és a tanulói portfólió vezetése is a program alapelemét képezi.

Speciális képzést teljesítenek a tanulók a Future Talents Tehetséggondozó Programunkban, ahol a mentorálás módszere a General Electric vezető szakemberei, menedzserei segítségével valósul meg, igazán közel hozva ezzel a tanulókhöz az üzleti élet (és benne az üzleti célú angol nyelv) világát.

2.9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

2.9.1. A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítésével összefüggő pedagógiai tevékenységek

A beilleszkedési, magatartási nehézségek az adott közösség működését szabályozó elvek ismeretének hiányából, illetve ezek szándékos megszegéséből adódnak.

Annak érdekében, hogy megelőzzük, csökkentjük a problémákat, minden tanulóval és szülővel megismertetjük a Házi rendet, amelynek egy-egy példányát mindenki számára elérhető módon helyezük el.

Az együttélés szabályait megszegő tanulók esetében törekszünk az alapprobléma megismerésére, felvesszük a kapcsolatot a szülői házzal, segítséget ad az ifjúságvédelmi felelős tanár, az osztályfőnök, a Gyermekjóléti Szolgálat, a Nevelési Tanácsadó.

2.9.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A személyiségfejlesztés középpontba állítását indokolja az is, hogy az iskolai munka során többször találkozunk alulteljesítő, tehetséges gyerekekkel. E mögött a jelenség mögött személyiségproblémák is állnak: emocionális kiegyensúlyozatlanság, szociális éretlenség, alacsony önértékelés stb. Ezek a vonások nem feltétlenül a gyermek közvetlen adottságaiból fakadnak, hanem mögöttük külső – gyakran szülői, kortárs csoport – hatás áll.

A legkörültekintőbb nevelőmunka mellett is éri a gyerekeket az iskolában kudarcélmény. Ennek számos oka és összetevője van. Mi arra törekszünk, hogy a háttér mind alaposabb feltárásával a tanulóval közösen megfejtjük a kudarcokhoz vezető okokat. Tudatosítsuk ezeket mind iskolánk tanáraival, mind a tanulókkal, és a reális önértékelésre, helyes elemzésre irányítsuk a pedagógiai folyamatban résztvevők (szülő, iskola, gyerek) figyelmét. Az iskolánkban kidolgozott képzési rendben lehetőséget adunk mind a hiányosságok pótlására (felzárkóztatás), mind a tehetséges tanulók egyéni felkészítésére (tehetséggondozás). Az órakeretek és a szervezett foglalkozások kidolgozott rendjén túl biztosítjuk az intézményen belüli továbblépéseket is. Az osztályfőnöki munka legfontosabb részének tartjuk, hogy a tanulók meg is ismerkedjenek az őket segítő lehetőségekkel. Meggyőződésünk, hogy ezzel is hozzájárulhatunk a legfőbb kudarcforrás, a félelem leküzdéséhez vagy legalábbis mérsékléséhez.

A felzárkóztatás sajátos formája az Arany János Tehetséggondozó Program, ahol az egész képzési rendszer a szociális-kulturális és művelődésbeli hátrányok leküzdését tűzte ki célul. Az iskola és a kollégium együttes oktató-nevelő munkája a speciális személyiségfejlesztést segítő ún. Arany János-i blokk (önismeret, tanulásmódszertan), valamint a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézete által irányított pedagógiai-pszichológiai hatásvizsgálati mérések és a gazdagító, előkészítő év sajátosságai nagyon jó lehetőséget adnak e tevékenység bővítésére.

2.9.3. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A tanulók felügyeletéről egészen a kiskorúság, illetve a tanulói jogviszony végéig gondoskodunk, ügyelünk testi épségükre, erkölcsi védelmet nyújtunk számukra nemcsak a kötelező tanórai foglalkozások idején, hanem minden, az iskola által szervezett tevékenység időtartama alatt is.

Étkezési lehetőséget (ebéd) biztosítunk tanulóinknak, gyakorlatilag minden igénylőnek. A kedvezményes vagy ingyenes étkezési lehetőséget a helyi önkormányzatoktól kell kérni, amelyek a döntést a hozzájuk benyújtott kérvények alapján hozzák meg.

Tanszersegélyben részesítjük a tanév elején azokat a tanulókat, akik kérelemmel fordulnak az iskola intézményvezetőjéhez, és megfelelő igazolások benyújtásával indokolják rászorultságukat.

A Bessenyei György Gimnázium Alapítvány alapító okiratában meghatározott körben tanulóink számára anyagi támogatást tudunk biztosítani. Döntéseink meghozatalánál figyelembe vesszük a tanulói szervezetek, a diákönkormányzat véleményét is.

2.9.4. A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő feladatok és tevékenységek

A nevelőmunka középpontjában a személyiségformálás áll. Ennek egyik része a tehetséggondozás, melynek folyamatában alapvető célunk, hogy a személyiség képességeit és kreativitását minél magasabb szintre emeljük, és felkészítsük arra, hogy képes legyen kiemelkedő teljesítmények elérésére. Ennek érdekében összehangolt munka folyik iskolánkban, mely során arra törekszünk, hogy a tevékenységek koherens tehetséggondozó

rendszerint alkossanak és egymást kiegészítve, támogatva, egymásra épülve fejtsenek ki minél eredményesebb hatást.

Egyik legfontosabb feladatunk, hogy megtaláljuk, azonosítsuk a potenciális tehetségigéreteket. Számos tevékenységünk van, mely már az általános iskolai korosztályban (pl. matematikatábor, történelemtábor, tornatábor), sőt már az óvodában (Varázsvár) lehetővé teszi a tehetségek azonosítását. Jelentős mértékben támaszkodunk az általános iskolák osztályfőnökeinek, szaktanárainak véleményére, az általános iskolás versenyek eredményeiről szóló információkra, de szívesen fogadunk jelzést a szülők felől is. Számunkra fontos a tanuló véleménye is, ezért a nálunk töltött első napokban megkérdezzük a tanulókat a saját elképzeléseikről. Szaktanáraink számos módszert alkalmaznak e tekintetben, munkájukat tanácsadással segítjük.

Bizonyos speciális programok (AJTP, Future Talents, emelt szintű képzések) a beválogatási eljárásuk lebonyolítása során adnak nekünk sok információt a tanulókról. Módszerek: irányított önéletrajz, tesztek, képességvizsgálat, interjú, szituációs játékok. Fontosnak tartjuk a több csatornán érkező információ szűrését, feldolgozását. Szükség esetén pszichológust is bevonunk az azonosításba.

A fejlesztése során hangsúlyt fektetünk a tehetség folyamatos segítésére (mentorálás, menedzselés), az előrehaladás nyomkövetésére (portfólió) és arra, hogy megteremtjük a szükséges feltételeket a tehetség kibontakozásához. A munka során különösen figyelünk az egyéni különbségekre, és ennek alapján személyre szabott fejlesztési tervek alapján dolgozunk.

Rendszerezsek az olyan megbeszélések, amelyen az egy tanulócsoporthoz tanító kollegák adják át egymásnak tapasztalataikat, jó gyakorlataikat a csapatmunka erősítése érdekében.

A tanulók versenyeztetése is szervezett keretek között történik. Ügyelünk arra, hogy a versenyekről ne maradjon le a verseny által megcélzott területen tehetséges tanuló. A sikereket a közösségi portáljainkon publikáljuk, az eredményes tanulókat a közösség előtt dicsérjük meg, jutalmazzuk.

Jó motiválási eredményeket érünk el a Bessenyei Akadémia illetve Galéria rendezvényei révén, ahol volt tanítványaink adnak elő/állítanak ki, és megosztják tapasztalataikat arról, mire kell figyelni a felsőoktatási tanulmányok során, a munkába állást követően, hogy elkerüljék tanulóink a rájuk leselkedő veszélyeket, hibákat.

2.10. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőit, a demokráciára és közéleti felelősségre nevelés érdekében, valamint a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik.

Az iskolai diákönkormányzat tevékenységét a DÖK szervezeti és működési szabályzatában lefektetett eljárás alapján megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati-vezetőség irányítja.

A diákönkormányzat tevékenységét az iskola intézményvezetője által megbízott nevelő segíti. Az iskolai diákönkormányzat képviselőjét az iskolai diákönkormányzat elnöke látja el.

A diákönkormányzatot megillető javaslattételi, véleményezési és egyetértési jog gyakorlása előtt a diákönkormányzatot segítő nevelőnek ki kell kérnie a diákok véleményét. A diákönkormányzat kötelező véleményezési joga szempontjából a tanulók nagyobb közösségét (legalább, a tanulólétszám 50%-át) kell tekinteni.

A Szülői Közösségnek a köznevelési törvény 72.§. (5) bekezdésében biztosított jogainak gyakorlásával kapcsolatban a tanulók nagyobb csoportját érintő kérdés az, amelyik legalább az egy évfolyamra járó tanulókat érinti.

Az iskolai diákközgyűlés

Tanévenként legalább egy alkalommal iskolai diákközgyűlést kell összehívni. A diákközgyűlés összehívásáért az iskola intézményvezetője felelős.

Az iskolai diákközgyűlésen minden tanulónak joga van részt venni. A diákközgyűlésen a diákönkormányzatot segítő nevelő valamint a diákönkormányzat elnöke beszámol az előző diákközgyűlés óta eltelt időszak munkájáról, valamint az iskola intézményvezetője tájékoztatást ad az iskolai élet egészéről, az iskolai munkaterről, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről, az iskolai házirendben meghatározottak végrehajtásának tapasztalatairól.

2.11. A felvétel és az átvétel helyi szabályai

Felvételi a 8. évfolyam után:

A képzési formákba felvételi vizsgálattal lehet bekerülni. A jelentkezők közül a hozott és szerzett pontok alapján választjuk ki a legalkalmasabbakat.

A vizsga módja:

Az intézmény az általános felvételi eljárást megelőző – országosan egységes követelmények szerinti, központilag kiadott feladatlapok alapján – írásbeli felvételi vizsgát szervez magyar nyelvből és matematikából.

A tanulók a felvételi eljárást megelőző írásbeli vizsgára az általános iskolákban, a központilag kiadott jelentkezési lapon jelentkezhetnek.

A képzésekre jelentkező tanulók rangsora a felvételi vizsgán elért eredmények és az általános iskolából hozott 7. osztály év végi és a 8. osztály félévi osztályzatai alapján készül.

A maximálisan elérhető pontszám 180, mely a magyar nyelv és a matematika központi írásbelin elért pontokból (100 pont), továbbá a magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv, fizika, kémia, biológia, földrajz tantárgyak 7. osztály év végi és a 8. osztály félévi osztályzatainak (80 pont) összegéből számítandó.

Sorrend azonosság esetén a következőket vesszük figyelembe:

- kisvárdai lakóhely,
- hátrányos helyzet.

A felvételi vizsga követelményei:

Az írásbeli vizsga követelményeiről, a korábbi évek feladatsorairól az Oktatási Hivatal (www.oh.gov.hu) honlapján lehet tájékozódni.

Az Arany János Tehetséggondozó programba a Nemzeti Erőforrás Minisztérium által meghatározott feltételek teljesítésével, pályázat útján lehet bekerülni.

A pályázóknak a programot gondozó középiskolák szervezésében tehetségbeválogatáson is részt kell venniük. A pályázati anyag megismerhető és letölthető a kormányportálról, az Arany János Tehetséggondozó Program honlapjáról: www.ajtp.hu.

A maximálisan elérhető pontszám az AJTP felvételi esetében 100, mely kiszámításakor a magyar nyelv és a matematika központi írásbelin elért pontok 50%-ban; továbbá az általános iskolából hozott tantárgyak (7. osztály év végi és a 8. osztály félévi) osztályzatai 25%-ban, valamint a speciális felvételi beválogatáson szerzett pontok 25%-ban számítanak. Mindez 1,1-es szorzót kap a hátrányos helyzetű tanulók esetében.

Az iskolai képzések megismerésének segítése érdekében a következő rendezvényeket szervezzük:

- Nyílt tanítási hét: november első felében,
- Pályaválasztási szülői értekezlet: a nyílt hét péntekjén, 15.00-kor,
- Az AJTP pályaválasztási szülői értekezlete: a nyílt hét péntekjén, 16.00-kor.

Átvétel más középiskolából:

Gimnáziumunkba a tanulmányok közben is fogadunk diákokat más középiskolából. Az egyes évfolyamokra való átvételről az iskola intézményvezetője dönt a tanuló tanulmányi előmenetele és a lehetőségeinktől függően (osztálylétszám, terem nagysága). Az intézményvezető az átvétel feltételeként különbözeti vizsgát írhat elő. Az átvett tanulónak az iskolánk belső vizsgarendszeréből adódó vizsgakötelezettségnek eleget kell tennie.

Ha a gimnáziumunkba felvételért folyamodó tanuló előző bizonyítványát nem magyarországi közoktatási intézetben szerezte meg, a felvételénél az intézményvezető a nemzeti köznevelésről szóló törvény 92.§-a alapján jár el.

2.12. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanórán belül (elsősorban osztályfőnöki-, biológia-, kémia-, fizika-, testnevelésóra) és tanórán kívüli keretek között (szakkör, egészség témanap, témahét, a Vöröskereszt által szervezett városi rendezvények, táborok, az AJTP-s tanulók „Közúti járművezetők elsősegély-nyújtási ismereteinek” oktatása) valósul meg.

Iskolánk nagy hagyománnyal rendelkezik ezen a téren, melynek eredményeképpen évek óta résztvevői vagyunk a megyei és országos elsősegélynyújtó versenyeknek, a balatoni elsősegély táboroknak.

Az iskolaorvos és az iskolai védőnő segíti munkánkat. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

- megismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok – egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit;
- felkészíteni a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére;
- fejleszteni a beteg, sérült és fogyatékkal élő emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást;
- elősegíteni diákjaink számára a jogosítvány megszerzéséhez szükséges „Közúti járművezetők elsősegély-nyújtási ismereteinek” készségszintű elsajátítását.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

- szervezeten tanórákon (kiemelten a biológia tanmenet részeként 11. évfolyamon „A mindennapok egészségügyi ismeretei, elsősegélynyújtás” című fejezet kiegészítéseként);
- osztályfőnökök, kollégiumi csoportvezetők által választható módon;
- önkéntes jelentkezés formájában, tanórán kívüli csoportfoglalkozáson, tanfolyamon való részvétellel;
- kapcsolatot tartunk a Magyar Vöröskereszt helyi szervezetével, amelynek szakemberei rendszeresen tartanak a diákoknak elméleti és gyakorlati foglalkozásokat, bemutatókat;
- kapcsolatot tartunk továbbá az Országos Mentőszolgálat szakembereivel.

Ezek az alkalmak segítik azon célunk elérését, hogy az iskolai rendszerbe épített oktatás a gyakorlatban is tetten érhető, kellő alkalommal megjelenő és készség szintű elsősegélynyújtó beavatkozást eredményezzen, ezen felül a segélynyújtói mentalitásra nevelés első eleme legyen.

3. A gimnázium helyi tanterve

3.1. A gimnáziumi képzés rendje

3.1.1. Beiskolázásunk sajátosságai

Képzési rendszerünknek megfelelően fiataljaink 14-19 éves korúak, 40-45%-a helybeli, 55-66%-a más településről érkező. A vidékiek zöme Kisvárdra közvetlen vonzáskörzetéből kerül ki, és főleg bejáró tanuló. A távolabb lakók elsősorban valamilyen specialitással rendelkező osztályokba jelentkeznek. Számukra az iskola kollégiumi elhelyezést tud biztosítani. A cigándi híd megépítésével egyre több a jelentkező a Bodroglakból is.

Diákjaink mintegy 80%-a továbbtanulási szándékkal jelentkezik a gimnáziumba. Ők elsősorban az „emelt szintű” (angol, német nyelvi, matematika, humán és természettudományos) oktatási formákat vagy az Arany János Tehetséggondozó Program által kínált lehetőséget választják. Az utóbbi években egyre nő azok száma, akik jó-jeles tanulmányi eredménnyel rendelkeznek, de az általános iskolában még nem döntötték el, milyen specialitás iránt érdeklődnek, így tanulmányaikat az általános tantervű osztályokban folytatják. Lehetőséget biztosítunk az általános képzésben résztvevők számára is az ún. humán, illetve természettudományos irányultságú képzésbe való bekapcsolódásra érettségi előkészítőkön, tehetséggondozó órákon.

Meg kell említeni, hogy a hátrányos helyzet, a szülői munkanélküliség, a közepes tanulmányi eredmény és egyéb okok miatt felsőoktatási intézménybe nem jelentkező tanulóink sem munkanélküliként kezdik az érettségi vizsga utáni életüket. Közülük szinte mindenki az egy-két éves szakképzésre vagy egyéb tanfolyamokra iratkozik be érettségi után, vagy már van munkája. Ez azt bizonyítja, hogy tanulóink munkaerő-piaci pozíciója jó, sőt tapasztalataink szerint a gimnáziumi érettségi utáni szakképzést vállalók szilárdabb általános műveltség és biztosabb nyelvtudás birtokában sokkal inkább meg tudnak felelni a követelményeknek, mint szakképző iskolát végzett társaik.

A tőlünk továbbtanulásra jelentkezett tanulók 70-80%-a felvételt nyer a felsőfokú oktatási intézményekbe, biztos információink vannak arról is, hogy ott sikeresen megállják helyüket.

A felvételik rendjével kapcsolatosan minden évben külön tájékoztatót ad ki a gimnázium, amely a pedagógiai intézetek által megjelentetett tájékoztató füzetekben megtalálható. Hozzáférhető az Interneten, valamint a szülők, az általános iskolák részletes tájékoztatót kaphatnak a Bessenyei György Gimnáziumban rendezett nyílt napokon, az általános iskolákban tartott pályaválasztási szülői értekezleteken.

Évfolyamonként hat osztály indítását tervezzük. Az osztályokat az alábbi struktúrában indítjuk:

A osztály: Arany János Tehetséggondozó Program

B osztály: Előkészítő évvel induló angol, illetve német emelt szintű idegen nyelvi képzés

C osztály: Angol, humán emelt szintű idegen nyelvi képzés

D osztály: Matematika emelt szintű képzés

E osztály: Természettudományos emelt szintű képzés

F osztály: Általános tantervű képzés

3.1.2. A gimnáziumi képzés szakaszai

Iskolánk négyévfolyamos, illetve ötévfolyamos Arany János Tehetséggondozó-, illetve az előkészítő évvel induló idegen-nyelvi képzés programja szerinti gimnáziumi szerkezetben működik. A nevelés-oktatás szakasza két részre tagolódik:

1. **A kilencedik évfolyamon kezdődő és a tizedik, illetve tizenegyedik évfolyam végéig tartó, általános műveltséget megszilárdító;**
2. **A tizenegyedik, illetve a tizenkettedik évfolyamon kezdődő és a tizenkettedik, illetve tizenharmadik évfolyam végéig tartó, általános műveltséget – a tanuló érdeklődésének, adottságának megfelelően – elmélyítő, pályaválasztást segítő.**
Ezen szakasz kiemelt feladata az érettségire, a felsőoktatási tanulmányok folytatására történő felkészítés. Az érettségi vizsga közép- és emelt szinten tehető le. Az emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítés során arra törekszünk, hogy különórák nélkül tudjanak tanulónk eleget tenni a követelményeknek, ezzel minél több diák számára tudjuk megteremteni a továbbtanulás esélyeit.

3.1.3. A gimnáziumi képzés irányai

Általános alapelvek

Képzési alapelveink meghatározásánál a köznevelési törvényben, a Nemzeti Alaptantervben, a kerettantervekben, az érettségi vizsgaszabályzatban és a megyei fejlesztési tervekben megfogalmazottakat vesszük figyelembe.

A tanulók érdeklődési körének, igényeinek megfelelően az alapképzés kiegészítéseként emelt szintű képzési formákat indítunk mind a négy évfolyamon. Ez a tanulók választása alapján többletórán, nem kötelező (választható) órakeretben történik.

Az emelt szintű képzés formái:

Humán, természettudományos, matematika, élő idegen nyelv (angol, francia, német).

Egész képzési rendszerünkben fontos szerepet tulajdonítunk a logikai és kommunikációs képesség fejlesztésének. Az alapszintű képzés mellett ezért folytatjuk továbbra is az emelt szintű matematika, informatika, angol, német idegen nyelvi képzést.

A gimnáziumi kerettanterv két idegen nyelv oktatását írja elő a képzés során. Iskolánk azt a gyakorlatot támogatja, hogy a tanuló folytassa az általános iskolában megkezdett idegen nyelv tanulását. Ez jelenleg az angol illetve a német nyelv.

Második idegen nyelvként az angol, francia, német, orosz nyelvet választhatják diákjaink. Az oktatás csoportbontásban történik. A csoportokat a tanulók tudásszintjének megfelelően alakítjuk ki.

A tantárgyi sajátosságok miatt, valamint az oktatás hatékonyságának emelése érdekében az emelt szinten oktatott tantárgyaknál valamint az informatika és az idegen nyelvek esetében csoportbontást tervezünk. A speciális képességek fejlesztése érdekében ének-zenéből és rajzból a tanórán kívüli keretben szervezünk differenciált oktatást.

Az érettségi és a felvételi követelményekhez igazodva a 11. és 12. évfolyamon a tantárgyakat közép- és emelt szinten tanítjuk. A tanulók óraterveket egyénileg állítják össze. A képzések tantervi hálói határozzák meg, hogy a tanulók hány órát fordíthatnak az érettségire való felkészülésre.

Tanulói részvétel szempontjából a tanítási óra lehet

- kötelező
- nem kötelező tanítási óra.

Az iskola intézményvezetője minden év április 15-ig elkészíti, és közzé teszi a tájékoztatót azokról a tantárgyakról, a felkészítés szintjéről, amelyekből a tanulók választhatnak. A tájékoztató azt is tartalmazza, hogy a tantárgyat előreláthatólag melyik pedagógus fogja oktatni. A tájékoztató elfogadása előtt beszerezzük az iskolai diákönkormányzat véleményét. Minden év május 20-ig felmérjük, hogy a tanulók milyen tantárgyakból kívánnak nem kötelező tanítási órákon részt venni.

Tagozatainkon már a 9. évfolyamtól kezdve a kiemelt tantárgy(ak)ból az emelt szintű érettségi vizsgára készítünk fel.

Ha a tanuló felvételt nyert a nem kötelező tanítási órára, a tanítási év végéig köteles azon részt venni. Erről a tényről a nem kötelező tanítási órára történő jelentkezés előtt a tanulót (szülőt) írásban tájékoztatjuk. A nem kötelező tanórai foglalkozást az értékelés és minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamba való lépés tekintetében úgy tekintjük, mint a kötelező tanítási órát. A tanuló írásban nyilatkozik arról, hogy a nem kötelező tanítási órákra történő jelentkezés jogkövetkezményeit tudomásul vette. Indokolt esetben az intézményvezető engedélyével módosíthatja választását, igényét írásban kell bejelentenie.

Mind az alapszintű, mind az emelt szintű képzési formákat a kötelező tanórai kereteken belül valósítjuk meg. A kötelező tanórai lehetőségek mellett minden tanuló számára lehetővé válik, hogy az alapképzést kiegészítő, nem kötelező (választható) tanórai tevékenységekbe is bekapcsolódhasson.

3.2. Jogszabályi háttér

A helyi tanterv a következő jogszabályok figyelembe vételével készült:

- 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet –NAT,
- 100/1997. (VI.13.) Kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról,
- 40/2002. (V.24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről.

A tantárgyak helyi tantervének (tantárgyi programja) kialakítása során a 2020-ban a miniszter által kiadott kerettanterveket alkalmaztuk. Az új helyi tantervünk 2020. szeptember 1-én a 9. évfolyamon kezdődően felmenő jelleggel lép életbe. A helyi tantervünk így a korábbi és az újonnan életbe lépő hálóterveket és a hozzájuk tartozó tantárgyi programokat is tartalmazza.

A pedagógiai programunk helyi tanterv fejezete tartalmazza:

- A mindennapos testnevelés megvalósításának módját,
- A tanulók fizikai állapotának méréséhez használt módszereket,
- A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elveket,
- A magatartás és szorgalom minősítésének elveit,
- Az elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tervet.

A pedagógiai program mellékletét képezik:

- A tanulmányok alatti vizsgák szabályzata,
- Az iskola egészségnevelési programja,
- Az iskola környezeti nevelési programja,
- A közösségi szolgálat szabályzata,
- A tantárgyi programok, melyek tartalmazzák:
  - A választott tantárgyi kerettanterv megjelölését,
  - A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát,
  - A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, fejlesztő, szummatív formáit.

3.3. A képzési irányok tantervi hálói

A hálótervek a választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát is tartalmazza.

A helyi tanterv határozza meg, hogy melyek azok a kötelező tanítási órák, amelyeken egy adott osztály valamennyi tanulója köteles részt venni, valamint hogy melyek azok a kötelező tanítási órák, amelyeken a tanulónak a választásra felkínált tantárgyak közül kötelezően választva, a helyi tantervben meghatározott óraszámában részt kell vennie.

Ha a tanulót – kérelmére – felvették a szabadon választott tanítási órára, a tanítási év végéig, vagy, ha a tanítási év vége előtt befejeződik, az utolsó tanítási óra befejezéséig köteles azon részt venni. Erről a tényről – a szabadon választott tanítási órára történő jelentkezés előtt – a tanulót és a tizennyolc év alatti, továbbá a gondnokság alatt álló tanuló (a továbbiakban a tizennyolc év alatti és a gondnokság alatt álló együtt: kiskorú tanuló) szülőjét írásban tájékoztatni kell.

3.3.1. Az általános tantervű képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálójá

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	5	5	5	5
Angol nyelv	4	4	4	4
2. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	3	3	3	4
Etika	-	-	1	-
Biológia-egészségtan	-	2	2	2
Fizika	2	2	2	-
Kémia	2	2	-	-
Földrajz	2	2	-	-
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret	-	1	-	-
Művészetek (Mozgóképkultúra és médiaismeret 11.o., / Dráma és tánc 12.o.)	-	-	2	2
Informatika	2	-	-	-
Életvitel és gyakorlat	-	-	-	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Emelt és középszintű érettségi előkészítők	-	-	4	4
Kötelező óraszám	35	36	35	35

3.3.2. Az általános tantervű képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálójája

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	5	5
Matematika	4	4	4	4
Történelem	2	3	4	4
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Kémia	1	2	-	-
Fizika	2	3	-	-
Biológia	3	2		
Földrajz	2	1	-	-
Angol nyelv	3	3	5	5
Második idegen nyelv	3	3	3	3
Dráma és színház	-	-	1	1
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Közép és/vagy emelt szintű érettségi előkészítők a tanuló választása alapján	-	-	4	4
Kötelező óraszám	34	34	34	34

3.3.3. Az emelt szintű humán képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálójá

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	6	6	6	6
Angol nyelv	3	3	3	3
2. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3	3	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	4	4	4	4
Etika	-	-	1	-
Biológia-egészségtan	-	2	2	2
Fizika	2	2	2	-
Kémia	2	2	-	-
Földrajz	2	2	-	-
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret	-	1	-	-
Művészetek (Mozgóképkultúra és médiaismeret 11.o, / Dráma és tánc12.o)	-	-	2	2
Informatika	2	-	-	-
Életvitel és gyakorlat	-	-	-	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Emelt és középszintű érettségi előkészítők	-	-	2	4
Kötelező óraszám	35	36	35	35

3.3.4. Az emelt szintű humán képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálójája

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	5	6	6
Matematika	3	3	3	4
Történelem	3	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Kémia	1	2	-	-
Fizika	2	3	-	-
Biológia	3	2	-	-
Földrajz	2	1	-	-
Angol nyelv	3	3	4	4
Második idegen nyelv	3	3	3	3
Dráma és színház	-	-	1	1
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Közép és/vagy emelt szintű érettségi előkészítő a tanuló választása alapján	-	-	4	4
Kötelező óraszám	34	34	34	34

3.3.5. Az emelt szintű természettudományos képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálója

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Angol nyelv	3	3	3	3
2. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3	3	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Etika	-	-	1	-
Biológia-egészségtan	3	4	4	4
Fizika	2	2	2	-
Kémia	3	4	3	5
Földrajz	2	2	-	-
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret	-	1	-	-
Művészetek (Mozgóképkultúra és médiaismeret 11.o, / Dráma és tánc12.o)	-	-	2	2
Informatika	2	-	-	-
Életvitel és gyakorlat	-	-	-	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Emelt és középszintű érettségi előkészítők	-	-	-	-
Kötelező óraszám	35	36	35	35

3.3.6. Az emelt szintű természettudományos képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
Matematika	3	3	3	4
Történelem	2	2	3	3
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Kémia	3	3	2	2
Fizika	2	3	-	-
Biológia	3	3	2	2
Földrajz	2	1	-	-
Angol nyelv	3	3	4	4
Második idegen nyelv	3	3	3	3
Dráma és színház			1	1
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Digitális kultúra	2	1	2	-
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Közép és/vagy emelt szintű érettségi előkészítő a tanuló választása alapján	-	-	4	4
Kötelező óraszám	34	34	34	34

3.3.7. Az emelt szintű matematika képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálója

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Angol nyelv	3	3	3	3
2. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	7	7	7	7
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Etika	-	-	1	-
Biológia-egészségtan	-	2	2	2
Fizika	2	2	2	-
Kémia	2	2	-	-
Földrajz	2	2	-	-
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret	-	1	-	-
Művészetek (Mozgóképkultúra és médiaismeret 11.o, / Dráma és tánc12.o)	-	-	2	2
Informatika	2	-	-	-
Életvitel és gyakorlat	-	-	-	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Emelt és középszintű érettségi előkészítők (Aj: történelem, fizika, informatika)	-	-	2	4
Kötelező óraszám	35	36	35	35

3.3.8. Az emelt szintű matematika képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálójája

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
Matematika	5	5	7	7
Történelem	2	2	3	3
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Kémia	1	2	-	-
Fizika	2	3	-	-
Biológia	3	2	-	-
Földrajz	2	1	-	-
Angol nyelv	3	3	4	4
Második idegen nyelv	3	3	3	3
Dráma és színház	-	-	1	1
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Közép és/vagy emelt szintű érettségi előkészítő a tanuló választása alapján	-	-	4	4
Kötelező óraszám	34	34	34	34

3.3.9. Az emelt szintű idegen nyelvi képzés (2020. évtől kifutó) tantervi hálója

Tantárgyak	Eredmények			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Angol/német	7	7	6	6
2. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3	3	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Etika	-	-	1	-
Biológia-egészségtan	-	2	2	2
Fizika	2	2	2	-
Kémia	2	2	-	-
Földrajz	2	2	-	-
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret	-	1	-	-
Művészetek (Mozgóképkultúra és médiaismeret 11.o, / Dráma és tánc12.o)	-	-	2	2
Informatika	2	-	-	-
Életvitel és gyakorlat	-	-	-	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Emelt és középszintű érettségi előkészítők (Aj: magyar)	-	-	2	4
Kötelező óraszám	35	36	35	35

3.3.10. Az emelt szintű Angol idegen nyelvi képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálója

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
Matematika	3	3	3	4
Történelem	2	2	3	3
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Kémia	1	2	-	-
Fizika	2	3	-	-
Biológia	3	2	-	-
Földrajz	2	1	-	-
Angol nyelv	5	5	6	6
Második idegen nyelv	3	3	3	3
Dráma és színház	-	-	1	1
Ének-zene	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1	1	-	-
Digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Közép és/vagy emelt szintű érettségi előkészítő a tanuló választása alapján	-	-	4	4
Kötelező óraszám	34	34	34	34

3.3.11. Az Arany János Tehetséggondozó Program (2020. évtől kifutó) tantervi hálója

Gimnáziumi tantárgyak	Évfolyamok				
	9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	5	4	4
Angol nyelv	7	5	5	5	5
2. idegen nyelv	-	3	3	3	3
Matematika	4	3	4	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	-	2	2	3	3
Etika	-	-	-	1	-
Biológia-egészségtan	-	-	2	2	2
Fizika	-	2	2	2	-
Kémia	-	2	2	-	-
Földrajz	-	2	2	-	-
Ének-zene	-	1	1	-	-
Vizuális kultúra	-	1	1	-	-
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret	-	1	-	-	-
Művészetek (Mozgóképkultúra és médiaismeret 11.o, / Dráma és tánc12.o)	-	-	-	2	2
Informatika	5	2	9.évf	-	-
Életvitel és gyakorlat	-	-	-	-	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1	1
Komplex humán ismeretek	2	-	-	-	-
Természettudományos alapismeretek	2	-	-	-	-
Tanulásmódszertan és kommunikáció	koll	koll	koll	koll	koll
Önismeret	koll	koll	koll	koll	koll
Emelt és középszintű érettségi előkészítők (Aj: magyar)	-	-	-	4	4
Gimnáziumban kötelező/tartott óra összesen	32	34	35	36	34

3.3.12. Az Arany János Tehetséggondozó Program (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálój

Tantárgyak	Évfolyamok				
	9./AJTP	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	3	4	5	5
Matematika	4	3	3	4	4
Történelem	-	2	2	4	4
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1
Kémia	-	1	2	-	-
Fizika	-	2	3	-	-
Biológia	-	3	2	-	-
Földrajz	-	2	1	-	-
Angol nyelv	7	5	5	5	5
Második idegen nyelv	-	3	3	3	3
Dráma és színház	-	-	-	1	1
Ének-zene	-	1	1	-	-
Vizuális kultúra	-	1	1	-	-
Digitális kultúra	5	2	1	2	
Testnevelés	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1
Komplex humán ismeretek	1	-	-	-	-
Természettudományos alapismeretek	1	-	-	-	-
Közép és/vagy emelt szintű érettségi előkészítő a tanuló választása alapján	-	-	-	4	4
Kötelező óraszám	28	34	34	34	34
Arany János blokk					
Tanulásmódszertan és kommunikáció (kollégium)	2	2	2	2	2
Önismeret (kollégium)	2	2	2	2	2

3.3.13. Az előkészítő évvel induló emelt szintű idegen nyelvi képzés (2020. évtől kifutó)tantervi hálója

Tantárgyak	Évfolyamok				
	9/Ny	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	2	4	4	4	5
Angol/német	15	6	6	5	5
2. idegen nyelv	3	3	3	3	3
Matematika	2	4	3	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek		2	3	3	4
Etika		-	-	1	-
Biológia-egészségtan		-	2	2	2
Fizika		2	2	2	-
Kémia		2	2	-	-
Földrajz		2	2	-	-
Ének-zene		1	1	-	-
Vizuális kultúra		1	1	-	-
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret		-	1	-	-
Művészetek (Mozgóképkultúra és médiaismeret 11.o. / Dráma és tánc12.o)		-	-	2	2
Informatika	2	2	-	-	-
Életvitel és gyakorlat		-	-	-	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1	1
Emelt és középszintű érettségi előkészítők		-	-	4	4
Kötelező óraszám	30	35	36	35	35

3.3.14. Az előkészítő évvel induló emelt szintű idegen nyelvi képzés (2020. évtől felmenő rendszerben életbe lépő) tantervi hálójá

Tantárgyak	Évfolyamok				
	9/Ny	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	2	3	4	4	4
Matematika	3	3	3	4	4
Történelem	-	2	2	3	3
Allampolgári ismeretek	-	-	-	-	1
Kémia	-	1	2	-	-
Fizika	-	2	3	-	-
Biológia	-	3	2	-	-
Földrajz	-	2	1	-	-
Angol/német nyelv	18	5	5	5	5
Második idegen nyelv		3	3	3	3
Dráma és színház				1	1
Ének-zene	-	1	1	-	-
Vizuális kultúra	-	1	1	-	-
Digitális kultúra	3	2	1	2	-
Testnevelés	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1
Közép és/vagy emelt szintű érettségi előkészítő a tanuló választása alapján	-	-	-	4	4
Kötelező óraszám	32	34	34	34	34

A tanórán kívüli iskolai szintű foglalkozások

Rendszeres foglalkozások	Heti óraszám	Alkalomszerű foglalkozások	Heti óraszám
Ének-zene	2	Tanulmányi-kulturális versenyek	Igény szerint
Rajz	2	Tánc	Igény szerint
Diákszínpad	2	Házibajnokságok	Igény szerint
Énekkar	4	Tanulószoza	Igény szerint
Sportkörök	4	Mentálhigiénés foglalkozások	Igény szerint
Tömegsport	2	-	-
Vöröskereszt	2	-	-

A tanulói igényeknek megfelelően más iskolai szintű foglalkozások is indulnak.

3.4. A tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A taneszközök, a tankönyvek, tanári segédanyagok megválasztása a munkaközösségek kompetenciájába tartozik. Arra törekszünk, hogy mindig a legjobb, a kiválasztott tantárgyi programokhoz leginkább illeszkedő anyagokat használjuk. Szerencsésnek tartjuk, ha a munkaközösség minden tagja azonos tankönyvet alkalmaz, ugyanakkor az előrelépés érdekében támogatjuk a tankönyvi kísérleteket.

Figyelünk arra, hogy

- egy-egy tantárgy tanításához felmenő rendszerben ugyanazt a tankönyvcsaládot használjuk,
- a tankönyv eredményesen szolgálja az adott osztálytípus, tagozat sajátos céljait,
- a tankönyv (és egyéb segédlet) ára ne legyen magas.

A tankönyv:

- tartalmazza a tantervben előírt ismeretanyagot,
- elégítse ki a didaktikai követelményeket,
- alkalmazkodjon a korosztály intellektuális fejlettségi szintjéhez,
- legyen alkalmas a tanulók kompetenciafejlesztésére,
- legyen lehetőségünk arra, hogy bemutathassuk a figyelemre méltó pedagógiai irányzatokat, módszereket.

3.5. A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tantestület állásfoglalása alapján az a tanuló léphet felsőbb évfolyamba, aki minden tantárgyból teljesítette vagy meghaladta az elégséges érdemjegy által kifejezett tudásszintet.

Legfeljebb három tantárgyi elégtelen osztályzat esetén sikeres javítóvizsga a továbblépés feltétele. Ha a tanuló háromtól több tantárgyból szerzett elégtelen osztályzatot, tanulmányait csak az adott évfolyam megismétlésével folytathatja. Utoljára azonban csak abban a tanévben kezdhet évfolyamot, amelyben a 22. életévét betölti.

Ha a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51.§ (7) bekezdésében meghatározott 250 óránál többet mulasztott a tanuló, a nevelőtestület engedélyével osztályozó vizsgát tehet. Ha a tanuló mulasztása egy adott tantárgyból a tanítási órák 30%-át meghaladja, a tanítási év végén nem osztályozható, kivéve, ha a tantestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. Ugyancsak osztályozó vizsgát tehet a tanuló azokból a tantárgyakból (pl. idegen nyelvek) is, melyeket az iskolában nem tanulhat órarendi, osztályszervezési vagy egyéb ok miatt.

A tanulónak joga van független vizsgabizottság előtt számot adni tudásáról év végi osztályzatai megállapításához osztályozó vizsgán, illetve javítóvizsgán. A szülő, a tanuló ezt a szándékot az iskola intézményvezetőjének írásban jelenti be a jogszabályban előírt módon.

A tanuló (a kiskorú tanuló szülője) a magatartás, a szorgalom és a tanulmányok értékelése, minősítése ellen is eljárást kezdeményezhet (az alapműveltségi vizsgát, az érettségi vizsgát is beleértve), ha a minősítés nem a helyi tantervben meghatározott elvek alapján történt.

Vizsgaidőpontok:

Javítóvizsga:	augusztus utolsó hete
Osztályozó vizsga:	január utolsó hete, április utolsó hete vagy május és június első hete, illetve augusztus.

Különbözeti vizsga: a beiratkozást/átvételt követő 3 hónapon belül

Az intézményvezetőnek jogában áll a fenti időpontoktól eltérő lehetőséget biztosítani a tanuló számára, amennyiben alapos oka van/volt a távolmaradásra, és ezt megfelelő módon és záros határidőn belül (nyolc nap) igazolni is tudja.

A javítóvizsga időpontját az intézményvezető a tanévzáró ünnepségen ismerteti a tanulókkal, és augusztus hónapban levélben is emlékeztet rá. A tanuló a vizsgán bizonyítványával köteles megjelenni.

3.6. Az iskolai beszámoltatás és az ismeretek számonkérésének követelményei, formái és a tanulók magatartásának és szorgalmának minősítése

A tanulók tárgyi tudását rendszeresen értékeljük, mind szóban, mind érdemjegyekkel. Az ötfokú osztályozási skálát alkalmazzuk a tárgyi tudás minősítésekor.

A szaktárgyi követelmények teljesítésének értékelése a szakmai munkaközösség által kidolgozott, egységes (vagy arra irányuló) minősítési rendszer alapján történik, melyet a tanulók a tárgy tanulásának kezdetekor megismernek. Elsősorban az elégséges és a jeles osztályzatok megállapításánál tartjuk fontosnak, hogy azonos követelményrendszer elé állítsuk tanulóinkat. A közbülső osztályzatok megállapítása a tanári gyakorlatnak

megfelelően történik. Értékelési rendszerünkben az alsó középfokon az alapműveltségi vizsga, a felső középfokon az érettségi vizsga standardizált követelményeihez igazodunk.

Az értékelés különböző fórumokon, kisebb, illetve nagyobb közösség előtt történik:

- osztályfőnöki és szaktárgyi órákon,
- szülők előtt: szülői értekezleten, fogadóórán,
- osztályközösség előtt, iskolaközösség előtt.

A tanév során szerzett érdemjegyeket szóbeli ellenőrzéskor a minősítés pillanatában, vagy az írásbeli felelet, dolgozat kijavítása után, a megírást követő egy-két héten belül ismertetjük a tanulókkal. Az értékelés kritériumait minden esetben közöljük. Az érdemjegyeket legrövidebb határidővel bevezetjük az elektronikus naplóba.

A tanulók az ellenőrző könyv útján is tájékoztatják szüleiket érdemjegyeikről. Az osztályfőnök feladata és joga, hogy negyedévenként ellenőrizze a tanuló által az ellenőrzőbe beírt érdemjegyeket mind minőségi, mind mennyiségi szempontból.

A félév érdemjegyeinek száma arányos a tantárgy heti óraszámával. Havonta – lehetőség szerint – egy-egy érdemjegyet szerez a tanuló. A szóbeli és írásbeli számonkérés is egyensúlyban van. Az iskolai nagydolgozat soha nem érheti meglepetésszerűen a tanulókat: egy-egy didaktikai egység lezárása, összefoglalása után történik, a szaktanár akarata szerint, de a tanulókkal egyeztetve.

Egy tanítási napon két nagy iskolai dolgozat írásánál többre, lehetőleg, nem kerül sor (ez természetesen nem zárja ki egy-egy órai tananyag tudásának ellenőrzését más tantárgyból akár írásban is).

A szaktanár a tanulókat szóban félévenként két alkalommal értékeli az addig szerzett érdemjegyek alapján, a tanórai munkát is figyelembe véve. November közepén, januárban, a tavaszi szünet előtt, valamint május végén értékeljük a tanulókat, ismertetve velük a javítási, fejlődési lehetőségeket. Erről a szülő fogadóórán személyesen is tájékozódhat.

A félév végén, illetve a tanév szorgalmi időszakának befejezésekor a megszerzett érdemjegyek alapján megállapítjuk a tanulók osztályzatait az egyes tantárgyakból. A magatartás és szorgalom értékelése és minősítése az osztályfőnök feladata és joga, melyet a szaktanárok és az osztály tanulói véleményének meghallgatása után gyakorol.

Az osztályzatok végleges megállapítására szolgál a félévi és az év végi osztályozó értekezlet. Itt ítéli oda a tantestület a dicséreteket, jutalmazásokat (büntetéseket nem) az elfogadott elvek alapján (ld. a tanulók jutalmazásának elvei).

A tanulók minden kiemelkedő, pozitív megnyilvánulását külön értékeljük:

- a kiemelkedő szaktárgyi tudást szaktárgyi dicsérettel,
- a tanulmányi és sportversenyeken elért eredményt (amely adott esetben lehet a helyezés nélküli jó szereplés is) szaktárgyi, intézményvezetői, nevelőtestületi dicsérettel,
- a kiemelkedő tanulmányi munkát osztályfőnöki, intézményvezetői, nevelőtestületi dicsérettel,
- a közösségben végzett kiemelkedő munkát osztályfőnöki, intézményvezetői, nevelőtestületi dicsérettel jutalmazzuk (közösség = osztály-, évfolyam-, iskola-, kollégiumi közösség,

diákönkormányzat, versenycsapat – sport - tanulmányi, diákkör).

Az érettségi vizsgán nyújtott teljesítmény alapján a tanuló szaktárgyi és/vagy általános dicséretet kaphat színvonalas írásbeli és/vagy szóbeli feleleteiért a vizsgáztató tanár, illetve a vizsgabizottság javaslata, döntése alapján.

A dicséreteken túl a tanuló a tanév végén, ballagáskor, érettségien, vagy egyéb alkalommal oklevél-, könyvjutalomban részesülhet a fenti eredményességet figyelembe véve. Tanévenként néhány végzős tanuló elnyerheti a Bessenyei Emlékplakettet, az odaítélés szabályainak megfelelően.

A félévi osztályzatokat tartalmazó elektronikus naplóból kinyomtatott félévi értesítőt az ellenőrző könyvbe az osztályfőnök elhelyezi. Dátum: az osztályozó értekezlet napja. Az osztályfőnök aláírását az iskola körbélyegzőjével hitelesíti.

A bizonyítványba a tanév végi osztályzatokat jegyzi be az osztályfőnök: minden osztályzatot betűvel. Dátum: az ünnepélyes tanévzáró napja (12. évfolyamnál az osztályozó értekezlet napja).

A megállapított dicséreteket az elfogadott záradékok szerint jegyzi be az osztályfőnök.

Nevelőtestületi és intézményvezetői dicsérethez intézményvezetői (intézményvezető-helyettesi) aláírás és körbélyegző, osztályfőnöki és szaktárgyi dicsérethez osztályfőnöki aláírás szükséges.

Szaktárgyi dicséretet félévkor a tárgy osztályzata melletti „d” jelzéssel jegyezzük be (a dicséretek záradékait a melléklet tartalmazza).

3.6.1. A tanulók jutalmazásának elvei

- Szaktárgyi dicséretben részesülhet a tanuló kiemelkedő munkájáért – a szaktanár megítélése szerint.
- Osztályfőnöki dicséretben részesülhet a tanuló az osztályfőnök döntése alapján, annak figyelembevételével, hogy mit tesz személyisége kibontakozásáért, önműveléséért, környezetéért.
- Intézményvezetői dicséretben részesülhet a tanuló az intézményvezető döntése alapján az osztályfőnökök, szaktanárok, kollégiumi vezető (nevelők) ajánlására (kimagasló tanulmányi munka, kitűnő tanulmányi eredmény, közösségi-, sport-, kulturális tevékenység).
- Nevelőtestületi dicséretben részesülhet a tanuló a szaktanárok, osztályfőnök, kollégiumi vezető (nevelők) javaslatára, az osztálykereteken túlmutató, az iskola hírnevét öregbítő tevékenységéért (országos versenyen jó helyezés, megyei 1-6. hely több tantárgyból, kiemelkedő tanulmányi munka).

A tanév folyamán is kaphat dicséretet a tanuló kimagasló teljesítményéért (tanulmányi és sportversenyek, kulturális és sportrendezvények stb.).

A félévi és év végi dicséret az egész félév/tanév tevékenységét ismeri el.

Záradékok

1. Nevelőtestületi dicséretben részesült példamutató kötelességteljesítéséért.
2. Intézményvezetői dicséretben részesült példamutató közösségi munkájáért.

3. Intézményvezetői dicséretben részesült kimagasló tanulmányi munkájáért.
4. Intézményvezetői dicséretben részesült példamutató magatartásáért és kimagasló tanulmányi munkájáért.
5. Osztályfőnöki dicséretben részesült kiemelkedő tanulmányi munkájáért.
6. Osztályfőnöki dicséretben részesült példamutató kötelességteljesítéséért és kiemelkedő tanulmányi munkájáért.
7. Osztályfőnöki dicséretben részesült példamutató közösségi munkájáért.

A tanév folyamán adott dicséret szövege az értékelt tevékenységnek megfelelően változhat.

Az iskola azokat a tanulókat, akik a belső szabályzatokat nem tartják be, fegyelmező intézkedések révén figyelmezteti. A kötelességmulasztás, kötelességszegés mértékétől függ ezen intézkedések súlyossága (lásd: A tanulók fegyelmezésének elvei).

Az egészségromboló, egészségkárosító szerekkel való élést (drog, alkohol, cigaretta) szigorúan tiltjuk, meggyőző, felvilágosító munkával, a tanulók rendszeres ellenőrzésével igyekszünk gátat vetni az iskolában történő megjelenésüknek. A tilalom ellen vétőkkel szemben a szükséges intézkedéseket minden esetben megtesszük.

Súlyos fegyelmi vétség elkövetése, illetve a tankötelezettség korhatárának be nem tartása esetén a Köznevelési Törvény rendelkezéseinek megfelelően jár el az intézmény. A fegyelmező intézkedés hatálya az adott félévre terjed ki, súlya van a tanuló magatartás osztályzatának megállapításában, de a következő félévre nem vihető át, azaz egy kötelességszegésért a tanuló kétszer nem büntethető.

Mind a dicséreteket, mind a büntetéseket az elektronikus napló jegyzetrovatába, a tanuló ellenőrzőjébe, illetve a dicséreteket tanév végén a bizonyítványába, a törzskönyvbe be kell jegyezni.

A tanuló köteles részt venni a tanítási órákon. A mulasztást a szaktanár az elektronikus naplóban jelzi, a mulasztott órákat az osztályfőnök összegzi. A tanuló a házirendben előírt módon köteles igazolni mulasztását. Amennyiben ezt 8 napon belül nem teszi meg, mulasztása igazolatlanul minősül. Az iskola köteles a szülőt értesíteni a tanköteles tanuló első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételt igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét. Ha a tanulónak 5 vagy annál több igazolatlan órája van, magatartása példás nem lehet.

A 10-12. évfolyamos tanulók – tanítási évenként legfeljebb két alkalommal – pályaválasztási célú rendezvényen vehetnek részt, a részvételt a szervező intézmény által kiállított igazolással igazolják.

Az a tanuló, aki felmentést kért és kapott a tanítási órákon való részvétel alól, az iskola épületét csak külön (osztályfőnöki, intézményvezetői, intézményvezető-helyettesi) engedéllyel hagyhatja el, egyébként a kijelölt helyen kell tartózkodnia (könyvtár, könyvtári olvasó, egyéb). Ha időleges/alkalmi felmentést kapott a testnevelés órán való részvétel alól, az öltözőben tartózkodik, felügyel társai holmijára, vagy a csoport közelében tartózkodik, lehetőség szerint segíti a testnevelő tanár munkáját.

3.6.2. A tanulók fegyelmezésének elvei

A figyelmeztetés, büntetés nem lehet megtorló, a személyiséget megalázó, személyiségi jogokat sértő.

Az osztályfőnöki döntést az intézményvezető felülbíráhatja, saját jogköréről lemondhat az osztályfőnök javára.

Figyelmeztetések:

a) szóbeli

hanyagból, figyelmetlenségből származó fegyelmezetlenségek (pl. egyszeri hetesi kötelesség elmulasztása, tanóra megzavarása, igazolás elfelejtése, ebédlői rendzavarás, késés, felszerelés hiánya, kisebb fokú modortalanság, udvariatlanság stb).

Szaktanár és osztályfőnök adhatja a magatartás jegy még lehet példás

b) írásbeli

A szaktárgyi munka elhanyagolása, szaktanári figyelmeztetés a Házirend egyszeri megsértése – osztályfőnöki hatáskör, de már magatartás-jegy következménnyel jár!

A Házirend ismételt megsértése az előzővel azonos fokon intézményvezetői figyelmeztetés.

A tudatos félrevezetés, rossz szándékú károkozás osztályfőnöki intő, változó magatartás. Megrovás:

Ha a tanuló tanárainak, társainak tudatosan kárt okoz. Pl. fizikai, lelki erőszak, lopás, közbotránnyokozás, alkoholizálás és ebből fakadó rendbontás, kábítószer fogyasztás, terjesztés stb. intézményvezetői hatáskör, rossz magatartás.

Kizárás, eltanácsolás: Rendkívüli esetekben nevelőtestületi döntés a köznevelési törvény előírásai alapján.

3.6.3. A magatartás és a szorgalom minősítésének elvei

A tanuló magatartása és szorgalma minősítéséről az osztályban nevelő-oktató munkát végző pedagógus javaslata alapján az osztályfőnök dönt. Négyfokú osztályzási skálát alkalmazunk a magatartás és a szorgalom minősítésekor.

A magatartást minősítő osztályzat tartalma:

A középiskolai tanulóknál – már 9. évfolyamon – a magatartás osztályzat kritériuma lehet: hogy a tanulóban mennyire van meg az önmaga teljesítésének az igénye, és hogyan használja ki a lehetőségeket.

Az életkori sajátosságok figyelembevételével (9. osztályban átmenet általános iskolából középiskolába, 10. osztályban az iskolai normák betartásának mértéke, 11. osztályban a felelősségtudat alakulása, 12. osztályban a felelősségvállalás társaiért is) a következőket javasoljuk:

- a közösségi tevékenységek kezdeményezése, önkéntes vállalása,
- példamutató viselkedés, az emberi együttélés elemi normáinak megvalósítása, tisztelet a felnőttek és diáktársak iránt,
- fokozódó önállóság, vállalkozó szellem, nyitottság, aktivitás a közvélemény formálásában.

A magatartásjegyben mindazt figyelembe kell venni, amiről a nevelőtestületnek biztos tudomása van. (Az otthoni magatartás figyelembe vételét kerüljük.)

A magatartást minősítő osztályzat fokozatának megállapításakor a legfőbb megkülönböztető vonás az, hogy a tanuló magatartásának egyes megnyilvánulásaiban – figyelembe véve az életkort és az adott közösséget, amelyben él – milyen a közösség egészéhez és annak egyes tagjaihoz való viszonya. Az értékeléskor mindenekelőtt azt kell megfigyelni, hogy az osztályközösség mely rétegéhez tartozik az adott tanuló.

A példás magatartási jegyet az a tanuló érdemli meg, akinek tevékenységében megnyilvánul a közösségi motiváció; figyelembe veszi az adott közösség érdekeit, szempontjait, tekintettel van a közösségre, szereti a közösségi életet, pozitív hatást gyakorol a közösségre és annak egyes tagjaira; az iskola házirendjének kialakításában tevékenyen részt vesz, a követelményeket megtartja, és tanuló társait is a követelményeknek megtartására ösztönzi.

A példás jegyet akkor adjuk, ha a tanulóban fokozódik a felelősségérzet a közösség iránt, ami a kezdeményezésekben, adott esetben a közösség vezetésének vállalásában nyilvánul meg. Példás jegyet kapjon az a tanuló, aki jól érzi magát a tanulóközösségben, szívesen tevékenykedik benne, és arra törekszik, hogy másokból is kiváltsa ezt az érzést, másik beilleszkedését is előmozdítja; aki segítőkész, másokat buzdít, megkeresi, megtalálja a mások helyzetén való javítás útjait, módjait. Akinek a viselkedése különféle körülmények között példamutató, aki nemcsak a tanárokkal, de idegenekkel – sőt tanuló társaival – udvarias, aki megfelelő hangnemet tud használni, annak példást adhatunk.

A jó magatartású tanuló is szívesen vesz részt a közösség életében, bár annak kialakítására befolyást nem gyakorol; a közösség érdekei ellen nem vét, az iskola házirendjének követelményeit megtartja. A jó jegyet annak adjuk, aki maga ugyan nem kezdeményez – vagy csak ritkán teszi azt –, de a helyes kezdeményezések mellé áll: maga ugyan nem vezet, de támogatja azokat, akik helyes irányba befolyásolják a közösséget; aki jól beilleszkedik ugyan társai közé, elfogadja őket, de erősebb ragaszkodást, a vonzódást nem mutat. A fegyelmezett, de másokkal nem foglalkozó tanulóknak jó jegyet adunk. Aki a viselkedésre vonatkozó elemi követelményeket megtartja, de szó nélkül közömbösen veszi tudomásul a körülötte megnyilvánuló laza viselkedést, az kapjon jót.

Változó jegyet kapjon az a tanuló, aki ugyan tudatosan nem árt a közösségnek – vagy egyes tanuló társainak –, de számítani nem lehet rá, mert megnyilvánulásai – megbízhatatlanok, a követelményeket csak többé-kevésbé teljesíti. A változó magatartás éppen azt jelzi, hogy a tanuló sodródik: esetenként a közösség mellett találjuk őt, máskor a rosszak befolyása alá kerül; akinek a tanuló társaihoz való viszonya, a közösségi tevékenységben való részvétele ingadozó. A változó magatartású tanuló „szimpátiája” is ingadozó, időnként a rossz tanuló felé fordul. Akinek viselkedése nemcsak tanuló társakkal, hanem esetenként a tanárokkal szemben is udvariatlan, nyegle, az változó.

A rossz magatartási osztályzatot az kapja, aki szándékosan árt a közösségnek, egyes tanulóknak, a követelményeket általában megszegi. A rossz osztályzat a tanulóközösséggel való szembenállást jelzi. A durvaság, gorombaság, megengedhetetlen viselkedés és hangvétel rossz osztályzatot von maga után.

Ezeket a megnyilvánulásokat természetesen az életkori sajátosságok megfelelő szintjén kell értelmezni. A középiskolai tanulóknál kritériuma lehet az osztályzatnak a fokozódó

önállóság, a közösségi tevékenységek önkéntes vállalása, a példamutató viselkedés, a tudatos hatás másokra, majd a felsőbb osztályokban annak a megértése, hogy a középiskolai tanuló viselkedésével, hangnemével feltétlenül hat a kisebbekre is. Figyelembe vehető a felső osztályokban az önnevelés igénye, a felnőtté válás vonásai. Az otthoni magatartás figyelembevételét a magatartási jegybe nem tartjuk lehetségesnek. Erről ugyanis csak a szülők információja alapján van tudomásunk, és az nem objektív, erősen torzíthat, esetleg pozitív esetleg negatív irányban.

Az viszont magától értetődő, hogy minden iskolai keretben történő megnyilvánulása, történjék az az iskola falain kívül: feltétlenül alapja a magatartás minősítésének (kirándulás, színház stb.) Elvként tehát azt mondhatjuk ki, hogy a magatartás jegybe minél többféle tényezőt vegyünk figyelembe (pl. bejáró tanulóknál magatartás a vonaton), de csak akkor, ha ezek valóban megbízható információkból származnak. Arra azonban vigyázzunk, hogy azok a tanulók, akikről több információnk van (kollégisták), ennek a többoldalú információnak ne csak a hátrányait érezzék. Ne kapjon jobb magatartás osztályzatot valamely tanuló csak azért, mert keveset tudunk róla.

A szorgalmat minősítő osztályzat tartalma

A szorgalmat minősítő osztályzat fokozatának megállapításakor a legfőbb megkülönböztető vonás az, hogy a tanulóknak a tanulmányi munkához való viszonyában – természetesen figyelembe véve az életkort és az adott iskolatípus jellegét – milyen szerepet játszik az igényesség és rendszeresség, a kötelességtudat és érdeklődés. Figyelembe kell venni a tanuló életkörülményeit, közvetlen környezetét, hogy számba vegyünk: mennyi erőfeszítést kell tennie annak érdekében, hogy tanulmányi munkáját egyenletesen végezhesse.

A példás szorgalom jegyet az a tanuló érdemli meg, akinek tanulmányi munkájában megnyilvánul a tudás megszerzésének igénye, ennek érdekében céltudatosan és észszerűen szervezi meg munkáját, munkavégzése pontos, megbízható: minden tantárgyban elvégzi a kapott feladatait, van határozott érdeklődési köre, és ebben az irányban önkéntesen többletfeladatot is vállal. Méltánylandó az önállóság foka is a szorgalom osztályzatban. Attól a tanulótól, aki példást kap, elvárjuk az önálló munkabeosztást és önellenőrzést. A példás szorgalom kritériuma a kötelességtudat magas foka, ami abban nyilvánul meg, hogy a munkatempó sohasem lankad, állandóság jellemzi, a példás tanuló mindig készül, figyel, mindig érdeklődik. A példás szorgalomnak tehát egyik megnyilvánulása formája az is, hogy a tanuló nyújt-e valami többletet a kötelezően felül, észreveszi-e az iskolán kívüli információ tömegéből, hogy mi hasznosítható a tanulmányi anyag számára. (Gyűjt, keres, felfigyel, az órán közli a tapasztalatait, gondoskodik a szertár fejlesztéséről, stb.).

Példás szorgalmú tanulótól elvárható, hogy minden tárgyat igyekszik a legjobban elsajátítani, és vannak olyan tantárgyak, amelyekben határozottan elmélyül, amelyek iránt különös érdeklődést mutat és ezekben komoly produkciókra is képes. (Ez az igény elsősorban az általános iskola és középiskola utolsó osztályaiban jelentkezik, ahol ez a differenciálni tudás a helyesen megválasztott továbbhaladás feltételévé válik.)

A jó szorgalmú tanuló figyel az órán, házi feladatait elvégzi, az órákra mindig lelkesen felkészül, rendszeresen és megbízhatóan dolgozik. Képes arra, hogy megfelelő ösztönző hatásokra rendszeresen dolgozzék, hogy ellenőrizze önmagát, vagy – adott esetekben – tudja, hogy mihez kell segítséget kérnie. A jó szorgalmú tanuló általában felkészül, ha különösebb érdeklődést nem is árul el a tanulmányai iránt. Munkavégzését az jellemzi, hogy érdeklődése megmarad a szorosan vett iskolai tananyag keretein belül.

Változó jegyet kapjon az a tanuló, akinek a tanulmányi munkában való részvétele ingadozó, időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan. A változó szorgalmú tanuló önállóan, csak akkor fog munkához, ha erre mindig külön felhívják figyelmét, nem nézi át saját munkáját, nem ellenőrzi magát, csak ritkán figyel fel valamire, iskolában és iskolán kívül inkább a szétszórtság jellemzi.

A hanyag szorgalom osztályzatot az kapja, aki tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait nem végzi el. Az érdektelenség, a teljes közöny hanyag osztályzattal jár.

A középiskolai tanulóknál kritériuma az osztályzatnak a fokozódó kötelességtudat, a tudatos, rendszeres, pontos, az idővel jól gazdálkodó munkavégzés, a másoknak nyújtott segítség, a kapott segítség felhasználása, az érdeklődést kielégítő tevékenységi formák gyakorlása, az önkéntes vállalás, ugyanakkor megbízható teljesítmény valamennyi tantárgyi követelmény területén.

Újra és újra visszatérő kérdés az, hogy a tanulók szorgalma mennyire tükröződik a teljesítményükben. Előfordulhat, hogy ha valaki szorgalmas, attól nem lesz jobb a teljesítménye, illetve a jó teljesítmény mögött nem biztos, hogy kimagasló szorgalom van. Nem biztos, hogy a kimagasló teljesítmény mögött céltudatos nagy erőfeszítés rejlik. Könnyen lehetséges, hogy éppen tanulórétegeket sújtó környezeti hatások – veleszületett adottságok – még nagy erőfeszítés árán is, ami okvetlenül példás szorgalmat kíván, csak közepes szorgalmú, aki mindenben jeles, vagy azt megközelítő szintet ér el. A fentiekből látható, hogy erről szó sincsen. Csak akkor húzna az átlag felé a szorgalom minősítése, ha abban a tantárgyi teljesítményt honorálnánk. Holott épp ellenkező az igény. Éppen függetleníteni kívánjuk a szorgalom osztályzat tartalmát a tényleges tantárgyi teljesítménytől. Így valóban létrejöhet egy olyan szituáció, amikor a tantárgyak többségében csak közepes vagy jó osztályzatot elérő tanuló példás szorgalom osztályzatot kap.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A gimnázium 9-12. évfolyamán folytatott nevelés-oktatás feladata az iskolai alapműveltség árnyalása és megszilárdítása, melynek során már megjelennek a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez szükséges kompetenciák. A kompetenciák kialakítását az egyes műveltségi területek tananyagával valósítjuk meg, amelynek során:

- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását változatos módszerek alkalmazásával kívánjuk megvalósítani,
- az önismeret alakítását, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban,
- a kreativitás fejlesztését, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésükkel,
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozását, helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával,
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot és az alapvető képességek kialakítását, készségek elsajátításával, a mentális képességek célirányos fejlesztésével, az önálló tanulás és az önművelés alapozásával,

- fokozatosan bővítjük, kiteljesítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

3.7. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

Iskolánk a mindennapos testnevelést, az egészségnevelésre, sportra szánt heti öt órát a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. 27. § (11) törvényben meghatározottak szerint szervezi meg.

A tanulók heti három vagy négy órát (képzéstől függően) délelőtt, az órarendben meghatározott időpontban, a testnevelés kerettantervben meghatározott előírások és tartalmak alapján teljesítik. Ezek a tanórák nemek szerinti bontásban évfolyamszinten szerveződnek.

A fennmaradó egy vagy két órát az érdeklődési körüknek megfelelően, szabadon választható területeken teljesíthetnek. A lehetőségek a következők:

- a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- iskolai sportkörben történő foglalkozással,
- kérelem alapján, (intézményvezető engedélyezi) sportszervezet, sportegyesület által kiállított igazolás alapján sportszervezet, sportegyesület keretei között szervezett edzéseken való részvétellel.

Az egészséges életmódra nevelés érdekében az alábbi sportköri foglalkozásokat kínáljuk:

- kézilabda,
- kondicionáló testedzés,
- természetjárás,
- atlétika,
- labdarúgás,
- torna,
- tömegsport (kézilabda, röplabda, aerobik).

Hagyományos program intézményünkben a DÖK által szervezett 24 órás sportnap, a Nemzetközi Besi Kupa. Iskolai versenyeket a tanulói igények alapján szervezünk. A legtöbb sportágban tanulóinkkal részt veszünk a diákolimpiai versenyeken.

Az ingyenes sportköri foglalkozásokon lehetőség van a tehetséggondozásra. A kiugróan tehetséges diákokat fejlődésük érdekében egyesületekbe irányítjuk.

Minden évben szervezünk iskolai sítábort, igény esetén kerékpártúrát, vízitúrát, gyalogtúrát is.

A testnevelők igyekeznek olyan légkört teremteni az órákon, a sportköri foglalkozásokon, amely alkalmas a napi szellemi feszültség oldására és sikerélmény szerzésére.

3.8. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérése kétféle módon történik:

- az iskolaorvosi vizsgálatok jogszabályokban meghatározott módszereivel,
- a testnevelésórákon az alábbiakban ismertetett módon.

Iskolánk az Nkt. 80.§ (9) bekezdése alapján országos mérés, értékelés keretében gondoskodik a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatáról a Netfit tesztsorozat segítségével. A mérések eredményeit minden év június 1-jéig a testnevelők töltik fel a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi teszt informatikai rendszerbe.

Az adatokat a tanév végén összegezzük és megnézzük, hogy egy év alatt mennyit fejlődtek tanulóink. A tanárok és a tanulók is következtetést tudnak levonni abból, hogy mennyit fejlődtek a tanév során, illetve a négy év alatt. A tanulók testnevelési osztályzatának kialakításában részjegyként szerepelhet, kiemelt figyelmet fordítunk az önmagához mért fejlődésre.

A tesztsorozat a következő feladatokból áll:

- a 2000 m-es síkfutással az aerob állóképességet mérjük,
- a helyből távolugrás az alsó végtag dinamikus elérésének mérésére,
- a fekvőtámasz a folyamatos karhajlítás és nyújtás, a vállövi és a karizmok erő- és állóképességének mérésére,
- a hason fekvésből törzsemelés és leengedés a hátizom erő- és állóképességének mérésére,
- a hanyattfekvésből felülés és visszaereszkedés a hasizom erő- és állóképességének mérésre szolgál,

3.9. Az érettségi vizsga

Választható érettségi vizsgatárgyak, melyekből az iskola a felkészítést kötelezően vállalja

A két utolsó évfolyamon a tanulók körében végzett előzetes felmérés alapján hirdetünk meg közép- és emelt szintű érettségire felkészítő képzéseket. A felkészítés meghirdetésénél a tantárgyakhoz tanárokat és időpontokat rendelünk.

Ha a tanulók részéről érdeklődés mutatkozik, a középszintű felkészítés a tantervi hálóban megjelölt valamennyi tantárgyból lehetséges.

Tanulói jelentkezés esetén az alábbi tárgyakból indul emelt szintű képzés:

- matematika,
- magyar nyelv és irodalom,
- történelem,
- angol,
- német, francia,
- biológia,
- kémia,
- fizika,
- földrajz,
- testnevelés,
- informatika.

Amennyiben a felsorolt képzések indításához nem biztosított elegendő létszám, az iskola törekszik arra, hogy szakkörök és tehetséggondozó foglalkozások indításával segítse a fenti tárgyakból történő felkészülést.

4. Hatályba léptető rendelkezések

1. A pedagógiai programot a nevelőtestület 2020. május 25-én fogadta el.
2. A pedagógiai programról az iskolai és kollégiumi diákönkormányzat véleményt nyilvánított.
3. A pedagógiai programról a szülői szervezet és az intézményi tanács véleményt nyilvánított.
4. A pedagógiai programot a nevelőtestület igény szerint, de legkorábban évenként felülvizsgálja, és szükség esetén módosítja.

Kisvárdá, 2020. május 25.

Bíró Gábor
intézményvezető

Az intézmény fenntartója a pedagógiai programot 2020. augusztus hó 18. napján jóváhagyta.

Pásztor Gyula Csabáné
tankerületi igazgató

5. Mellékletek

5.1. A Minősített Tehetséggondozó Műhely programja

A program jogszabályi háttérét a 1390/2015. (VI. 12.) Kormány határozatban foglaltak teremtették meg. A Nemzeti Tehetség Program végrehajtásának 2015–2016. évi cselekvési programja többek között célul tűzi ki a minősített tehetség műhely cím feltételrendszerének és akkreditációjának kidolgozását, a címmel rendelkező köznevelési intézmények programjainak támogatását.

A program célkitűzéseit, tartalmi kereteit az Új Nemzedék Központ által az NTP-MTM-M-15-0001 azonosítószámú pályázat keretében kidolgozott dokumentum tartalmazza.

Iskolánk azért nyújtott be pályázatot a cím elnyerésére, mert

- közösségünk igen elkötelezett a nem ritkán igen hátrányos helyzetből érkező illetve a kettős különlegességű talentumok felkarolása iránt,
- emelt szintű képzéseink, tehetséggondozó programjaink a beiskolázási körzetünkön kívüli, illetve a tőlünk távolabbra eső régió fiataljai számára is vonzó lehetőséget biztosítanak tehetségük kibontakoztatására,
- tárgyi, személyi feltételeink, hagyományaink, fejlett partneri kapcsolatrendszerünk valamint iskolánk méretéből is adódó sokszínűségünk lehetővé teszi, hogy valamennyi gardneri tehetségterületen végezzünk tehetséggondozó munkát,
- végül, de nem utolsósorban a minősített tehetséggondozó műhely koncepciója, cél- és tevékenységrendszere szervesen és zökkenőmentesen illeszthető intézményünk jelenlegi tehetséggondozó rendszerébe.

5.1.1. Tehetséggondozó rendszerünk sajátosságai

A pedagógiai programunkban is megfogalmazott komplex tehetséggondozás koncepcióját tartjuk szem előtt, azaz a tehetséggondozó folyamatot dinamikájában szemléljük, a célokhoz rendelt tevékenységeink bevalását folyamatosan elemezzük, módszereinket fejlesztjük, és nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a belső és külső rendszerelemek minél mélyebb kölcsönhatásba kerüljenek egymással.

Különösen nagy gondot fordítunk arra, hogy tehetséggondozó tevékenységünk szilárd elméleti alapokon álljon, fejlesztési programjaink megvalósítása során az elmélet és gyakorlat koherenciájának megteremtésén fáradozunk. Mivel a számunkra elérhető szakirodalom nem volt segítségünkre, megalkottuk magunk számára a tehetséggondozó rendszer fogalmát:

Intézményi tehetséggondozó rendszer alatt a tehetségneveléshez kapcsolódó elméleti ismeretek, szervezeti keretek, nevelési-oktatási tartalmak, szakmai együttműködések, speciális pedagógiai módszerek, tevékenységek, valamint attitűdök összességét értjük, melyek az intézmény pedagógiai rendszerébe, szervezeti klímájába, kapcsolataiba is beépülve szerveződnek rendszerré, és ennek révén, komplex módon szolgálják a tehetséges, kiemelten tehetséges tanulók keresésének, azonosításának, fejlesztésének célját.

Kidolgoztuk azt a modellt, mely bemutatja hogyan is képzelel iskolánk a tehetséggondozó rendszerünk fenntarthatóságának és komplex fejlesztésének feladatát.

Fontosnak érezzük, hogy ilyen irányú gondolatainkat mások számára is elérhetővé tegyük. Iskolánk intézményvezetője, *Bíró Gábor* *A vezető feladata az intézményi tehetséggondozó rendszer kialakításában*⁴ című tanulmányában, illetve a *Tehetség* c. újság 2016. harmadik száma *Tehetségnevelés komplex megközelítésben: Az elmélet és gyakorlat rendszerré szervezése az iskolában*⁵ című írásában lehet olvasni erről. Illetve a modellhez kapcsolódóan ugyanebben a számban – mely az iskolánkban lebonyolított Magyar Tehetséggondozó Társaság 27. országos konferenciája eredményeiről számol be –, a tehetséggondozás területén dolgozó kollégáink írnak a kreatív klíma kialakításának, fejlesztésének lehetőségeiről, hiszen véleményünk szerint is az ilyen típusú környezet biztosítja tanulóink számára a legteljesebb érzelmi biztonságot, a képességeinek, felkészültségének, egyéni sajátosságainak leginkább megfelelő motivációt.

A Minősített Tehetséggondozó Műhely programja, annak minden összetevője tehát szerves részét képezi tehetséggondozó rendszerünknek, de értelmezésünk szerint az a kiemelt feladata, hogy megteremtse szervezeti kereteit, személyi, tárgyi feltételeit annak a célnak, hogy intézményünk a program által tervezett tevékenységein keresztül immár egy egész régió hasznára végezze tehetséggondozó feladatát, és többek között szakmai átjárhatóságot biztosítson a köznevelési intézményekben dolgozó kollégák számára.

A Minősített Tehetséggondozó Műhely célja

„A Minősített Tehetséggondozó Műhely elsődleges célja a tehetséges gyermekek, tanulók, fiatalok (beleértve a kettős különlegességű tanulókat) tanulmányi területének, érdeklődési

⁴ http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_40_net.pdf

⁵ http://www.mateh.hu/dokumentumok/tehetseg/sag/Tehetseg/sag_2016_3.pdf

körének megfelelő, emocionális szükségleteit is figyelembe vevő programok megvalósítása, az egyénre szabott, értékelvű, öntevékenységen és kreativitáson is alapuló személyiségfejlesztés. További célja tanácsadás és szakmai támogatás nyújtása a tehetséges gyermek környezete, azaz a szülők, pedagógusok és más tehetséggondozó szakemberek, illetve intézmények számára” (A Minősített Tehetséggondozó Műhelyek minősítési eljárásának kézikönyve).

A minősített tehetséggondozó műhely szervezeti keretei

A tartalmi összetevők, a tehetséggondozó elemek szervesülésén túl a program mint feladat megjelenik az intézmény dokumentumaiban is. A szakmai alapdokumentumon túl a szervezeti és működési szabályzat, valamint az éves munkaterv és beszámoló tartalmaz előírásokat illetve utalásokat a program működésével kapcsolatban. Ebben a fejezetben csak a legalapvetőbb vonatkozásokra térünk ki.

A minősített tehetséggondozó műhely az Új Nemzedék Központ szakmai irányításával, a Nemzeti Tehetség Program cselekvési tervével összhangban ötéves stratégiai dokumentumot készít, és az éves munkatervben megtervezett tevékenységek, illetve fejlesztési program alapján végzi feladatát. A tervezési és operatív feladatokat a tehetséggondozó szakmai csoport látja el, melynek vezetője szorosan együttműködik az iskolavezetéssel, a munkaközösség-vezetőkkel a feladatok megtervezése, ütemezése, a feltételek megteremtése, majd a lebonyolítás és később a beszámolók, az értékelés, a tapasztalatok megfogalmazása során.

A tehetséggondozó szakmai csoport vezetője, a programfelelős *Dr. Koncz Gábor*. A csoport összetétele a következő:

Általános fejlesztési területek	Felelős
Intellektuális képesség, érdeklődés, motiváció, attitűd stb.	Nyakóné Kántor Mária
Gardneri képességterület	Felelős
Nyelvi	Deák-Takács Szilvia (anyanyelv) Juhász Miklósné (angol) Szabó Ildikó (német)
Természeti	Dr. Koncz Gábor
Zenei	Mártáné Iklódi Boglárka
Matematikai-logikai	Makláriné Gubik Anna
Vizuális-téri	Sztojka-Hidi Viktória
Testi-mozgásos	Tamásné Balogh Beáta
Szociális-interperszonális	Csáki Orsolya
Szociális intraperszonális	Virga Gizella
Speciális programok	Felelős
Arany János Tehetséggondozó Program	Csörszné Tar Enikő
Future Talents Program	Dávid Edina
Varázsvár szakkör	Dr. Koncz Gábor
Kutató diákok	Tóth Szilvia
Y-testőrök (diákújságírók, alkotók)	Deák-Takács Szilvia
Öveges projekt	Tóth-Gál Zsuzsanna
Smart School	Juhász Miklósné
Robotika, programozás (Interreg projekt)	Dancs Sándor

A csoport tagjai és vezetője az intézményvezetőtől kapják a megbízást. A csoport összetétele szükség esetén változhat, tagjaiból egy-egy feladat lebonyolítása, új tevékenység tervezése, kidolgozása stb. céljából munkacsoport hozható létre, illetve a csoport felkérhet közreműködő tagokat a nevelőtestületből, a partneri körből, a szülők, diákok közül, valamint külső szakértők munkájára is igényt tarthat. A csoport állandó tagja még egy pszichológus, jelenleg *Harsányiné Petneházi Ágnes* vállalta ezt a munkát, és a mindenkori intézményvezető is tagja a csoportnak.

A tehetséggondozó szakmai csoport működési rendjét az intézmény szervezeti és működési szabályzata tartalmazza.

5.1.2. Az alapfeladatoknak történő megfelelés

A Minősített Tehetség Műhely kötelező alapfeladatai:

- tehetségszűrés, -azonosítás, beválogatás, amelynek során figyelembe kell venni a tehetséges tanuló életkori jellemzőit;
- komplex tehetséggondozó programok megvalósítása;
- kontroll/nyomon követés;
- tehetség-tanácsadás, szakmai konzultáció a szülők, a pedagógusok, a tehetségekkel foglalkozó szakemberek, illetve intézmények számára;
- egyéni, sajátos arculatot kifejező jó gyakorlatok kifejlesztése, amely eléri az adaptálhatóság szintjét;
- hálózati együttműködés.

5.1.2.1. Tehetségszűrés, -azonosítás, beválogatás

Ilyen irányú tevékenységünket a következő alapelvek szem előtt tartásával végezzük:

- legyen dinamikus és folyamatos,
- a tanuló bármely fejlődési szakaszában tegye lehetővé az azonosítást,
- a tehetségesek csoportjából is kiemelkedő tanulók azonosítására is alkalmas legyen,
- vegye figyelembe a kettős különlegességű tanulókat,
- a szülő, gondviselő írásbeli engedélyének beszerzése nélkül nem történhet meg.

A tehetségszűrés, -azonosítás, beválogatás feladatait rendszerszerűen végezzük.

Adatgyűjtést folytatunk a korábbi versenyek eredményeiből, dokumentumelemzést végzünk a jelentkező tanulók oklevelei, osztályfőnöki jellemzése, önéletrajzok (AJTP) alapján. Megfigyeljük az általános iskolás tanulókat az Öveges-projekt laboratóriumi foglalkozásain.

Tehetségkutató tábort és versenyt szervezünk számukra matematikából, történelemből, testnevelésből és természettudományokból. Érzékenyítjük és megfigyeljük már az óvodásokat is a Varázsvár programunkban.

Beválogatást végzünk az AJTP (pszichológiai mérés) és a Future Talents Programban (interjú).

Szaktanáraink folyamatos megfigyelést és tantárgyi méréseket is végeznek, az osztályfőnökök, kollégiumi csoportvezetők tanulói portfóliót vezetnek a tehetségekről. Nyomon követjük a felsőoktatásban tanuló diákokat, az elért eredményekről rendszeresen beszámolunk a nevelőtestületnek, sőt az érintett általános iskolákat is tájékoztatjuk a tanulóik sikereiről.

A tehetségzürési, - azonosítási, beválogatási rendszerünk szorosan együttműködik az egységes, nemzeti, komplex tehetségazonosítási rendszerrel, oda adatot szolgáltat és onnan adatokat ér el.

A tehetségazonosítás során vizsgált területek:

- átlag feletti általános képességek,
- átlagot meghaladó speciális képességek,
- kreativitás,
- feladat iránti elkötelezettség.

Módszereink:

Módszer megnevezése	Módszer rövid leírása	Átlag feletti általános képességek/átlagot meghaladó speciális képességek/kreativitás/feladat iránti elkötelezettség mérése	Pedagógus/ Pszichológus végzi
iskolai teljesítmények (tanulmányi eredmény)	releváns tantárgy(ak) érdemjegyei	átlag feletti általános képességek	pedagógus
versenyeredmények	releváns terület(ek) versenyeredményei	átlag feletti általános képességek	pedagógus
véleménygyűjtés	interjú kérdőívek segítségével a szülők, tanulók, pedagógusok körében	átlagot meghaladó speciális képességek, feladat iránti elkötelezettség	pedagógus és/vagy pszichológus
tanulók munkáinak elemzése	–	átlagot meghaladó speciális képességek	pedagógus és/vagy pszichológus
intelligenciatesztek	WISC-IV, WAIS, Woodcock–Johnson Kognitív képességek tesztje Nemzetközi kiadás, CTONI–2	átlag feletti általános képességek	pszichológus (pedagógus)
kreativitástesztek	Torrance tesztek a kreativitás mérésére, Tóth-féle kreativitás becslő skála (TFKB), Barkóczi–Klein-féle feladatsor	kreativitás	pszichológus (pedagógus)

A speciális képzési programjaink saját tehetségzürési, azonosítási, beválogatási rendszerrel rendelkeznek, melyeket a programok leírása tartalmaz.

5.1.2.2. Komplex tehetséggondozó programok megvalósítása

Komplex tehetséggondozó programok tervezése egységes szempontok alapján valósul meg a programban. A tervezés kiindulási dokumentumát az alábbi táblázat képezi:

5.1.2.3. A program tervezési adatlapja

Alapadatok	
A program címe	
Intézmény	
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	
Program-folyamat szabályozásának módszere	
Célcsoport	
Megnevezése	
Korosztály	
Élethelyzet	
Területi hatókör	
Koncepcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	
Speciális (gardneri) képességterületek	
Kognitív fejlesztési célok	
Affektív fejlesztési célok	
Tartalmi elemek	
A program típusa	
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	
Lazító programelemek	
Feltételek	
Támogató eszközök	
Személyi feltételek	
Együttműködő partnerek	
Finanszírozás módja	
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	
Kapcsolódó foglalkozási terület	

Jelenleg tizenegy ilyen kidolgozott programot tartunk nyilván, melyek az intézmény helyi tantervében kerültek rögzítésre, de a Minősített Tehetség Műhely egyik célkitűzése, hogy a kidolgozott programok köre bővüljön és közülük minél több adaptálásra alkalmassá váljon más intézmények, tehetséggondozó közösségek számára. A már kidolgozott és működő programok a mellékletben kerülnek bemutatásra.

5.1.2.4. Kontroll/nyomon követés

A tehetséggondozásba bekerült tanuló fejlődésének figyelemmel kísérésére számos jó gyakorlattal rendelkezünk. Az Arany János Tehetséggondozó Programban a rendszeres mérések nyújtanak számunkra segítséget az egyéni fejlesztési programok elkészítésére. A

pedagógiai munka kiterjed a személyiség mélyebben elhelyezkedő területeinek fejlesztésére is.

Gyakran alkalmazzuk a tanulói portfólió módszerét. A rendszeresen vezetett dokumentumgyűjteménybe a versenyeredmények, a sikerek és kudarcok mellett a mérési eredmények, a különböző tehetségfejlesztő tevékenységek eredményei is bekerülnek, így teljes képet kaphatunk arról, hogy hol tart a tanuló fejlesztése és melyek azok a területek, ahol még fejlesztésre szorul. Hiszen egyik alapelvünk, hogy a gyenge területek fejlesztésére is gondolnunk kell.

Az egyes tehetséggondozó tevékenységek bevalásának vizsgálata a műhely minőségbiztosításának keretében kerül sorra. Elégedettségmérések, a statisztikai adatok elemzése és egyéb információk alapján kerül sorra az értékelés, mely a műhely tanév végi beszámolójában kap helyet.

Intézményünk rendszeres és pontos nyomkövetést alkalmaz a felsőoktatásba bekerült tanulókról, különös tekintettel azokra, akik szociális, felkészültségbeli stb. hátrányukat ledolgozva kerültek be valamilyen egyetemre. A Kormány 1390/2015. (VI. 12.) Korm. határozata a Nemzeti Tehetség Program végrehajtásának 2015-2016. évi cselekvési programja előírja, hogy létre kell hozni és működtetni kell a tehetségazonosítás és tehetséggondozás koordinációját, valamint a tehetséggondozást támogató információs rendszert, mely reményeink szerint számunkra meg fogja könnyíteni az ilyen irányú tevékenység ellátását, mert az általános iskolai korosztály tehetséges tanulóiról is pontosabb képet tudunk majd alkotni, mint amire most képesek lehetünk.

5.1.2.5. Tehetség-tanácsadás, szakmai konzultáció a szülők, a pedagógusok, a tehetségekkel foglalkozó szakemberek, illetve intézmények számára;

Legfontosabb feladatunknak mindenekelőtt azt tartjuk, hogy a célcsoportok számára biztosítsuk a konzultáció, tanácsadás igénybe vételéhez szükséges információt. Ebből a célból a honlapunkon és a közösségi portálokon olyan felületet működtetünk és gondozunk, ahol naprakészen érhető el minden adat illetve folyamatosan híreket jelentetünk meg, eseményeket hozunk létre a tehetséggondozó programjainkról.

A tanácsadó, konzultációs tevékenységünket pontosan dokumentáljuk, a felmerülő problémákat tipizáljuk, és egy-egy esettanulmány formájában adunk hírt az interneten a tapasztalatokról illetve megoldásokról. Várjuk az érintettek véleményét, javaslatait is a munkánkat illetően.

Az elmúlt időszakban több nagysikerű szakmai konferenciát is szerveztünk, melyek iránt nagy érdeklődés tapasztaltunk. Ha a műhely állami támogatása lehetővé teszi, akkor a jövőben is számíthat arra a környezetünk, hogy élünk ezzel a lehetőséggel.

5.1.2.6. Egyéni, sajátos arculatot kifejező jó gyakorlatok kifejlesztése, amely eléri az adaptálhatóság szintjét:

Jelenleg több adaptálható állapotban lévő jó gyakorlatot tudhatunk magunkénak. A Varázsvár szakkör az óvodás és általános iskolai korosztály számára fejlesztett ki olyan módszert, mely a természettudományos területek irányába sikerrel érzékenyíti a tanulókat.

A Future Talents Tehetséggondozó Programunk az üzleti és a civil szféra közötti együttműködés javítására helyezi a hangsúlyt a tanulók üzleti szintű angol nyelvtudásának elérése és a kommunikáció fejlesztése során, de olyan kompetenciák is előtérbe kerülnek, amelyek a helyes életvezetés és időbeosztás tekintetében nyújtanak segítséget a programba bekerülők számára.

Külön ki kell emelnünk az Arany János Tehetséggondozó Programot, mely szilárd elméleti alapjával, céltételezésével, pedagógiai módszereivel, mérési gyakorlatával, saját továbbképzési programjával olyan komplex rendszert alkot, mely mintaértékű inspiráló környezetet biztosít a tehetséges tanulók számára. Akár részelemek (pl. tanulásmódszertan) adaptálására is sikerrel kerülhet sor.

Számos olyan jó gyakorlatunk van, mely még nincs az adaptálhatóság szintjén, azonban kis munkával továbbfejleszhető. A Minősített Tehetséggondozó Műhelyünktől ezen kívül azt várjuk, hogy a dinamikus változó környezeti feltételek, a különböző pályázatok további jó gyakorlatok kifejlesztésére inspirálnak bennünket.

5.1.2.7. Hálózati együttműködés

A bázisiskolai, AJTP, a Future Talents, tehetségpont, az Öveges-program jelentős mértékben igényelte és a legtöbb igényli ma is a hálózatban történő gondolkodást. Jelentős tapasztalatra tettünk szert tehát ezen a területen, és ezeket a tapasztalatokat a tehetséggondozó műhelyek hálózata esetében is kamatoztatni kívánjuk.

Programjaink segítségével elő kívánjuk segíteni azt is, hogy a Baktalórántházai, Záhonyi, Kemecei, Kisvárdai és Vásárosnaményi Járás közigazgatási területén működő iskolák pedagógusai, vezetői szakmai kapcsolatba kerüljenek egymással. Konferenciák, szakmai tanácskozások megszervezése mellett fontosnak érezzük azt, hogy régióinkban minél több versenyre kerülhessen sor, mellyel a tehetségigéretnek megtalálásának ügyét is jól szolgáljuk.

Ezen kívül, ha támogatást kapunk, a határon túli területek magyar nyelvű iskoláinak a bevonását is feladatunknak gondoljuk.

5.1.3. Kiegészítő feladataink

Az alapfeladatok ellátásán túl a következő tevékenységeket is ellátjuk:

- publikációs tevékenység,
- PR-tevékenység,
- diákmentori tevékenység,
- életvezetési, pályáorientációs tanácsadás,
- önkéntesek bevonása,
- szponzoráció megteremtése,
- civil szervezetek bevonása,
- meghatározott időközönként olyan rendezvények szervezése, lebonyolítása, amelyen a tehetségek lehetőséget kapnak a bemutatkozásra.

5.1.4. Értékelési, ellenőrzési rendszerünk

Intézményünk az iskolai feladatok ellenőrzése és értékelése céljából saját PDCA alapú rendszert működtet. Ezt a módszert alkalmazzuk a Minősített Tehetséggondozó Műhely tevékenységrendszerére is.

Azaz

1. lépés (stratégiai tervezés):

A tehetséggondozó szakmai csoport az Új Nemzedék Központ szándékaival összhangban elkészíti a műhely öt éves stratégiai tervét, mely az intézmény stratégiai tervének szerves részét alkotja.

2. lépés (célképezés, operacionalizálás):

A tehetségterületek felelősei a stratégiai dokumentum alapján részcélokat fogalmaznak meg, azokat operacionalizálják, azaz az éves munkatervben tevékenységeket, felelősöket, határidőket és ellenőrzési indikátorokat rendelnek a célokhoz, azok megvalósítása érdekében. Az ily módon elkészített terveket a szülői szervezet, az intézményi tanács, a diákönkormányzat véleményezi, és a nevelőtestület hagyja jóvá.

3. lépés (végrehajtás):

Valamennyi tehetségterület az év során folyamatosan dokumentálja a tevékenységeit és egy fényképekkel, internetes hivatkozásokkal, beszámolókkal stb. ellátott portfóliót készít a tehetséggondozó szakmai csoport számára.

4. lépés (ellenőrzés, értékelés):

Az egyes területek egy ebből a célból összehívott nevelőtestületi értekezleten számolnak be az elvégzett munkáról. A csoport elsősorban a konkrétumokra, a mérhető indikátorokra koncentrálva számol be az ellenőrzési, értékelési tapasztalatairól, felhasználva ehhez a tanulók és a szülők véleményét is.

5. lépés (visszacsatolás):

A csoport beszámolót készít az Új Nemzedék Központ és a nevelőtestület számára, melyben rögzíti a tapasztalatokat és ajánlásokat, önfejlesztési feladatokat fogalmaz meg. Ekkor kerül felülvizsgálatra és esetleg módosításra a stratégiai dokumentum is.

6. lépés (új PDCA ciklus):

A következő évi tervezés az előző évi ellenőrzés és értékelés során kapott eredmények felhasználásával készül el.

5.1.5. Speciális tehetséggondozó programjaink

5.1.5.1. Varázsvár szakkör

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	Varázsvár
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Dr. Koncz Gábor
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	2015
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	általános intellektuális képességek, speciális érdeklődés, tanórai tevékenység, versenyeredmények
Korosztály	9-12. évfolyam, óvoda, általános iskola
Élethelyzet	óvoda és iskola átmenet, általános iskola és középiskola átmenet
Területi hatókör	intézmény és körzete
Koncepcionális elemek	

Általános fejlesztési területek	Érdeklődés és motiváció erősítése. A szociális érzékenység és kreativitás fejlesztése. A tudásalap szélesítése, az iskolán kívüli tapasztalatszerzés irányítása, a magasabb szintű gondolkodási képességek fejlesztése, a társas-affektív képességek fejlesztése.
Speciális (gardneri) képességterületek	nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális-interperszonális, intraperszonális, természeti
Kognitív fejlesztési célok	Alkalmazás szintje: tudományos problémákra keresünk választ, döntően a meglévő ismeretekre támaszkodva. Analízis szintje: a tudományos problémák mögötti tartalmak megértése, a kísérletek továbbfejlesztése, a tartalmak közötti összefüggések meglátása. Szintézis szintje: meglévő tudományos ismereteken alapuló kísérletek továbbfejlesztése, magyarázata, a kísérletek kivitelezése. Értékelés szintje: önálló véleményalkotás a kísérletek elemzése és fejlesztése közben, a problémamegoldás közben felmerülő ellentétes vélemények közelítése.
Affektív fejlesztési célok	A program alapja a kölcsönös odafigyelés, nyitottság és bizalom. Az együttműködés az organizáció megfelelő szintjén múlik, a közös munkát a pedagógusok értékrendjét tükröző viselkedés alapjaiban határozza meg. A program megvalósulása során a pszichomotoros (mozgási, cselekvési) képességek, az utánzás, az artikuláció (mozgáskoordináció kialakulása) és az automatizáció (mozgások automatikus végrehajtása, rutin) fejlődik intenzíven
Tartalmi elemek	
A program típusa	szakkör, műhelyfoglalkozás
Beválogatás fő szempontjai	Szaktárgyakban nyújtott teljesítmények, versenyeredmények, korábbi jellemzések a szaktanárok, pszichológusok és szülők részéről. Különböző intelligenciatesztek és kreativitástesztek eredményei.
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	Rugalmas, individualizált tanítás, kooperatív tanítás, felfedeztető tanítás,

	kutatásalapú tanítás, élményközpontú tanítás, projektalapú tanítás.
Lazító programelemek	Önismereti játékok, közös étkezések, meseírás, zenehallgatás, mozgásos játékok, társasjátékok
Feltételek	
Támogató eszközök	A laboratórium anyagai és eszközei, informatikai és audiovizuális berendezései.
Személyi feltételek	szaktanárok, laboráns
Együttműködő partnerek	Óvodák, általános iskolák és középiskolák. dr. Béres József Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Cégek és alapítványok: Szerencsejáték Zrt., Richter Gedeon Nyrt., Demján Sándor Alapítvány, General Electric, Bessenyei György Gimnázium Alapítvány, Szeretet Hatalma Alapítvány
Finanszírozás módja	állami Pályázatok: Nemzeti Tehetség Program (EMMI) Alapítványok, cégek, vállalatok: Bessenyei György Gimnázium Alapítvány, Szerencsejáték Zrt., Richter Gedeon Nyrt., Demján Sándor Alapítvány, General Electric
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	magyar nyelv és irodalom, rajz és vizuális kultúra, informatika, matematika, kémia, biológia, földrajz, életvitel és gyakorlat, idegen nyelvek
Kapcsolódó foglalkozási terület	vegyészmérnök, orvos, biológus, biomérnök, analitikus stb.

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

A műhelyben 9-12. évfolyamos diákok vesznek részt. Beválogatásuk alapja a biológia, fizika és kémia szaktárgyakban nyújtott teljesítmények, versenyeredmények értékelése. Emellett figyelembe vesszük a korábbi jellemzéseket a szaktanárok, pszichológusok és szülők részéről. Különböző intelligenciatesztek és kreativitástesztek eredményeit is vizsgáljuk elsősorban az Arany János Tehetséggondozó Programban résztvevő tanulók és a Templeton Programba jelentkezett tanulók esetében.

Célok, fejlesztési követelmények

A Varázsvár egy kísérletezésen, felfedeztető oktatáson alapuló műhely, természettudományos projekt. Interaktív, tudományos szakkör. Célunk az élményszerű, gyakorlati oktatás népszerűsítése úgy, hogy közben a gyerekek számára folyamatosan lehetőséget biztosítunk a kísérletezésre, az élményszerzésre. Az interaktivitáson alapuló, felfedeztető módszereket alkalmazó műhelyünket az óvodások és iskolások manuális

készségeinek, képzeleterejének és természettudományos szemléletének fejlesztésére alapozzuk. A program alapvető céljai közé tartozik az interdiszciplinaritás szemléletének erősítése, a tudományok közötti kapcsolatok megismertetése. A műhelyben középiskolai természettudományt oktató tanárok és középiskolás diákok közösen fejlesztenek kísérleteket minden korosztály számára. A kísérletek fejlesztését a középiskolások végzik tanári ellenőrzéssel, kiaknázva a felfedezettő oktatásban rejlő lehetőségeket. A kész kísérleti bemutatókat a diákokkal együtt alkotjuk meg és végezzük el.

A műhely egész évben működik, elsődleges helyszíne az iskola Öveges Laboratóriuma.

Óvodától középiskoláig mindenki lehetőséget kap a tehetséggondozó program tanulói által összeállított foglalkozásokon való részvételre.

A szakkör működésének lényegét pontokba szedve mutatjuk be:

1. A szakkör tanulói körének meghatározásához a tehetségazonosítási módszerek közül elsősorban a tanórán és versenyeken tapasztalt aktivitást, illetve a munkáik elemzését vesszük figyelembe. Ezek alapján az iskola bármelyik tanulója lehet tag, a részvétel önkéntes.
2. A tanévet felölelő programban minden tanuló lehetőséget kap kísérletek gyűjtésére és kipróbálására. A cél az, hogy az alábbi szempontok valamelyikének feleljen meg a kísérlet:
  - a. látványos
  - b. gyorsan elvégezhető
  - c. tudományos magyarázata logikus
  - d. óvodások számára érdekes lehet
  - e. általános iskolások számára érdekes lehet
  - f. középiskolások számára érdekes lehet
  - g. sérült emberek számára érdekes lehet
  - h. otthon elvégezhető
  - i. kevés vegyszerigényű
  - j. újszerű bemutatása egy már létező kísérletnek
  - k. innovatív megoldást tartalmazó kísérlet
3. A diákok a fentiek alapján gyűjtik a kísérleteket. Első lépésben igyekeznek részletes leírást keresni, vagy találnak egy videót és azt mutatják be. A bemutatott anyag alapján megbeszéljük a további lépéseket. A legfontosabb egy pontos kísérleti recept keresése, illetve megalkotása. Ehhez alapkövetelmény a kísérlet angol nyelvű leírásának megkeresése és lefordítása.
4. Ha mindezek megvannak, akkor kezdődhet a kísérletezés. A diákok a laboráns segítségével előkészítik a kísérleti anyagokat és eszközöket.
5. A pedagógusok jelenlétében előzetes egyeztetés alapján elkezdik összeállítani a kísérletet.
6. A kísérlet kipróbálása után elemezzük a látottakat. Legtöbbször a kísérleti receptek kisebb módosítása történik meg.
7. A módosított recept alapján is elvégezzük a kísérletet.
8. Ha lehetséges, akkor a kísérletbe egy-egy innovatív megoldást is becsempészünk. Ha a kísérlet jól működik, akkor a kísérleti bemutatókba illesztjük.
9. Több kísérlet tesztelése után következik a bemutatók összeállítása.
10. Kiválasztjuk a kísérleti bemutatókon elvégzendő kísérleteket és gyakorlatokat.
11. Ezt követően megírjuk az aktuális mesét, beleszöve a kísérleti jelenségnek megfelelő próbatételeket.
12. A mese elkészülte után a prezentáció megalkotása következik.

13. A prezentációban a mese szerint soron következő fejezetek képi és hanghatásait alkalmazzuk.
14. Ha mindezek elkészültek, akkor visszük a vendégek elé.
15. Több bemutató után értékeljük a kísérleteket, módosításokat végzünk a sorrenden, esetleg bővítjük vagy csökkentjük a kísérletek számát.

Fejlesztési feladatok

A Varázsvár nevű természettudományos műhely célja a természettudományok szépségeinek láttatása már kisgyerekkortól. A műhelyben résztvevő látogatók részesei lehetnek egy gyakorlatorientált, élményalapú, interaktív kísérleti foglalkozásnak. A foglalkozásokon segédkező, a foglalkozások kísérleteit előkészítő tanulók önállóan, a felfedeztető oktatásban rejlő lehetőségeket maximálisan kihasználva fejlődhetnek. Nincs kimeneti követelmény, a szakkör nyitott mindenki számára. A cél az önálló és csoportos munkavégzés során adódó problémák, kihívások megoldása. Ennek során kiváló lehetőség nyílik a természettudományos jelenségek megértésére, a kísérletezés alapjainak elsajátítására, jelenségek mögött álló összefüggések láttatására. Célunk, hogy minél több kisgyerek, illetve minél több iskoláskorú gyerek vegyen részt interaktív foglalkozásainkon. Ennek segítségével szeretnénk, ha a természettudományok közelebb kerülnének a fiatalokhoz. Nem a definíciók, elvont fogalmak magyarázatára fektetünk nagy hangsúlyt, célunk a NAT által is megfogalmazott kulcskompetenciák és a gardneri képességterületek minél szélesebb körű fejlesztése, az élményen és örömen alapuló tanulási folyamat népszerűsítése. Mindezen területek fejlesztésével elsődleges célunk a tanulók erős oldalának további fejlesztése. Emellett a programba iktatott kiegészítő, lazító tevékenységekkel, a megfelelően szeretetteljes légkör kialakításával, valamint az egyedi törődés hangsúlyosságával a gyenge oldal erősítését is segítjük.

A tehetséggondozó programban való részvétel nagymértékben fejleszti a kritikus gondolkodást, a kreatív gondolkodást, a problémamegoldó képességet. Emellett a kutatásalapú programban való részvétel elősegíti a szabad és önálló döntéshozatal fontosságának megértését és gyakorlását. Az önállóan végzett megfigyeléseik és kísérleteik eredményeiből, a megismert tények, összefüggések birtokában a tanulók képessé válnak következtetések levonására, ítéletalkotásra. A Varázsvár tehetséggondozó program kiemelt céljai között szerepel olyan magatartásmintát adni, amely segíti az emberek sokféleségének elfogadását. Célunk az érdeklődést felkelteni a tanulóknál a természet megfigyelésére úgy, hogy az elsajátított ismereteket tudatosan alkalmazzák és felhasználják. Ennek eléréséhez fontosnak tartjuk a tapasztalást, a gyakorlati munkát. A műhely tematikájával elősegítjük a megfigyelőképesség és logikus gondolkodás fejlődését. A programban való részvétel eredményeként a tanulók képessé válnak jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerésére, gondolataik szabatos megfogalmazására, tudományos szövegek, természeti jelenségeket és folyamatok értelmezésére, modellek használatára. Elméleti ismereteiket a mindennapi kérdések megoldásában sikeresen alkalmazzák.

Az alábbiakban a fejlesztendő kompetenciaterületek és a gardneri intelligencia területeket összekapcsolva mutatjuk be tehetséggondozó programunk hatásait:

Hatékony, önálló tanulás; anyanyelvi kommunikáció; Idegen-nyelvi kommunikáció, Anyanyelvi kommunikáció

A tehetséggondozó szakkör működésének alapja az, hogy diákok saját maguk által fejlesztett kísérleteket mutatnak be, írnak le. Mindeközben alapvető összefüggéseket, törvényszerűségeket tanulnak meg a tapasztalati tanulás során amellyel, hogy jelentősen fejlődik önállóságuk, kreativitásuk. Ez a kompetenciaterület szorosan összefügg a gardneri

nyelvi-verbális intelligenciával. Ennek a területnek a fejlesztése képessé teszi a diákokat arra, hogy gondolataikat szavakba öntsék, ismereteiket átadják és elmagyarázzák.

A kísérletezés során számos olyan helyzet adódik, ahol a szakkör diákjainak érvelniük kell. Saját meggyőződésüket el kell mondaniuk, a kísérletüket el kell magyarázniuk. Emellett a nagyobb kísérleti bemutatókon saját kísérleteiket magyarázzák az érdeklődő közönség számára. Ezzel jelentős mértékben tudjuk fejleszteni a kevésbé kommunikatív, de mégis elkötelezett tanulók kommunikációs készségeit is. Emellett a meseírással, a gyakorlati foglalkozások megtartásával is jelentős mértékben fejlesztjük az anyanyelvi kommunikációt. Emellett az idegen nyelvű kísérleti leírások fordításával, az idegen nyelvű videók értelmezésével, a természettudományos szaknyelv megértésével az idegen nyelvi kompetencia is jelentősen fejleszthető.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia; Szociális és állampolgári kompetencia
Ezen kompetenciák segítségével tudnak a szakkör diákjai érvelni kísérleteik újszerűsége, kivitelezése mellett. Ezáltal ismerik meg a jelenségek mögött rejlő összefüggéseket, a megfigyelések után pedig képesek a jelenségek bizonyos elemeit hangsúlyosabbá tenni a kísérletek folyamatos fejlesztésével.

A szakkör diákjai sokoldalúan fejlődhetnek a közös munka során, szociális és állampolgári magatartásuk egyéni személyiségvonásaiknak megfelelően fejlődhetnek. A szakkör tanulói a közös munka során korosztálytól és intézménytípustól függetlenül találkozhatnak a társadalom minden rétegével. Az óvodás korosztálytól kezdve a nyugdíjasokig, épektől szellemi fogyatékosokig bárki részt vehet a foglalkozásainkon. Mindezek során számos ismeretlen helyzet megoldására adódik lehetőség, kiválóan fejleszthető a tanulók szociális érzékenysége.

A fenti kompetenciák fejlesztése a személyes intelligencia fejlődését is segíti. A személyes intelligencia az önismeretet és az annak alapján meghozott döntések képességét jelenti. Segítségével megismerjük tehetségünket és korlátainkat, természetünket, vágyainkat, gondolatainkat, érzéseinket, szándékainkat, és megértjük választásainkat, valamint önuralmat és önbecsülést tanulunk. Az intraperszonális intelligencia mellett a közös munka során a társas intelligencia is fejleszthető. Ez alatt más emberek érzéseinek, hangulatának, szándékának és indítékainak megértését értjük. Magában foglalja a sikeres kommunikáció képességét, mások verbális és non-verbális jelzéseinek megértését, valamint az ezekre adott helyes reakció, a konfliktuskezelés és az együttműködés készségét.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség; Digitális kompetencia

Ezeket a kompetenciaterületet fejlesztjük akkor, amikor a gyakorlati foglalkozásokat tervezzük. A foglalkozásokon a diákok előadhatják saját kísérleteiket megfelelő vizuális, akusztikus, digitális hatások mellett. A diákok és pedagógusok közös munkáján múlik, hogy a foglalkozásokon résztvevő gyerekek, iskolások milyen minőségű audiovizuális élményt kapnak. A kísérletek alatt mindvégig zene szól, a kísérlet és a mese hangulatának megfelelően. A kísérletek, vizsgálatok, gyakorlati bemutatók fejlesztésének alapja az IKT eszközök készségszintű használata.

A képi-térbeli intelligencia a vizuális és a térbeli ingerek pontos észlelésének, valamint létrehozásának a képessége. Színre, formára, vonalvezetésre, térbeliségre és a köztük lévő kapcsolatra való fogékonyság jellemzi. Magában foglalja a belső képalkotás, a grafikus ábrázolás és a térképen vagy a táblázatokban való eligazodás készségét. Ez az intelligenciaterület hatékonyan fejleszthető a tehetséggondozó műhely bemutatóinak

elkészítése során. Ugyanakkor a zenei intelligencia is fejlődik a kísérletek kivitelezéséhez használt zeneművek keresésekor, szerkesztésekor. Mindezen képességek mellett kisebb-nagyobb mértékben a testi-mozgásos intelligencia is fejleszthető. Ennek segítségével mozdulataink urává válunk, testünket érzések és gondolatok kifejezésére vagy egy meghatározott cél elérésére használjuk; két kezünkkel tárgyakat hozunk létre vagy változtatunk meg. Fejlesztjük a finommotorikus képességeket, a kísérletekhez alapvetően szükséges mozgáskoordinációt, de ide tartozik a kéz ügyessége és a tapintás kifinomultsága is.

Természettudományos és technikai kompetencia; Matematikai kompetencia

A természettudományos kompetencia legsokoldalúbb fejlődését várjuk el programunktól. A Varázsvár műhelyfoglalkozáson résztvevő diákok ezen kompetenciája fejlődik legintenzívebben. Ugyanakkor a kísérleti bemutató összeállításában és a szakkör munkájában résztvevő tanulók természettudományos kompetenciája is erősen fejlődik. A NAT-nak megfelelően a diákok meglátják a jelenségek lényegét, alapvető összefüggésekre jöhetnek rá. Megérthetik a fenntarthatóság szemléltének fontosságát.

A kísérletek fejlesztése során számos matematikai problémát kell a diákoknak leküzdeni. Kémiai egyenletekkel dolgoznak, koncentrációt számolnak, időreakció kísérleti leírását módosítják stb. Mindezek komoly matematikai műveletek elvégzését jelentik, amelyek alapvető fontosságúak egy-egy kísérlet sikeres elvégzésében. Emellett az elvont gondolkodás, logikus gondolkodás nélkülözhetetlen mind a szakkör diákjai, mind a foglalkozásokon résztvevő diákok számára.

A fenti kompetenciaterületekhez fontos logikai-matematikai intelligenciánkat problémamegoldásra használjuk, segítségével megértjük a számokat és a műveleteket, összefüggést és rendszert találunk a látszólag elszigetelt jelenségek között. Alkalmazásával megtanulunk következtetni, elvonatkoztatni, kategorizálni, általánosítani, valamint hatékonyan érvelni, és képesek vagyunk hosszú magyarázatokat adni vagy mások érvelését követni. A program tematikájának köszönhetően legerősebben a természeti intelligencia fejlődhet. Ez az a képesség, amellyel megkülönböztetjük és osztályozzuk a természeti jelenségeket, megismerjük a természeti törvényeket. A jelenségek mögött rejlő kérdésekre logikus magyarázatot keresünk, a természet törvényszerűségeinek megfelelően logikusan érvelünk. Képessé válnak tanulóink arra, hogy az ismeretek elsajátítása folyamán logikus összefüggésekben, rendszerekben gondolkodjanak, és tudják használni a természettudományos megismerési módszereket.

A Varázsvár Tehetséggondozó Program tematikája

A tematika összeállítása során arra törekedtünk, hogy az alábbi elvek teljesüljenek:

- Komplexitás, interdiszciplinaritás és kihívás: minél több tudományterület jelenjen meg a kísérletek feldolgozása és interpretálása során. A tanulók lássák meg a kapcsolatot egymástól nagyon távol álló tudományterületek között is. A program által kitűzött célok megvalósítása jelentsen kihívást és élményt.
- Függetlenségre és önálló döntéshozatalra nevelés: alapelvünk, hogy pedagógusként a műhelyben mediátor szerepet töltünk be. Minden tehetséges tanuló a saját igényeinek megfelelően gazdálkodik a program nyújtotta lehetőségekkel.
- A megvalósítandó tevékenységek legyenek koherensek, egymásra épüljenek. A tehetséges tanulók képességeihez alkalmazkodjon és legyen testre szabott a tanterv, érvényesüljön a személyre szabottság elve. A mai kor elvárásainak megfelelően

legyen individualizált, időzített, jól szervezett, modern és innovatív a tudásszerzés folyamata.

- A program legyen nyitott és engedje a szabad alkotást, ne szorítsa keretek közé a tehetségeket, biztosítsa a kreativitást és az önállóságot.
- A tematikus egységek szabadon kombinálhatók, az egyedi igényeknek megfelelően. A tematikus egységek nem lineárisan követik egymást. A tematikus egységek a haladási ütemnek megfelelően egymást váltva is követhetik egymást. Évente 2-3 különböző interaktív műhelyfoglalkozás megtervezése miatt a meseírás, digitalizálás, műhelyfoglalkozás megtervezése 2-2 órában történik. Az egyes tematikus egységek óraszámjai átcsoportosíthatók.

Tematikus egység	Célok és feladatok
Kutatásmódszertan Időkeret: 6 óra	A természettudományos megismerés alapja a kísérletezés szabályainak megismerése. A kutatás főbb módszerei: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, kísérlet, modellkészítés, szimuláció és ezek feldolgozására szolgáló értelmezés, elemzés, kiértékelés. A tudományban használatos vizsgálati eszközök, módszerek megismerése, gyakorlati használata. Tetszőlegesen választott kísérlet projektalapú kivitelezése, pl. csíráztatás, élettani vizsgálat. A tanulók megismerik a természettudományos tárgyak tanulási módszereit, hogy a számukra legcélravezetőbbet ki tudják választani. A megfigyelési szempontok, a megfigyelések rögzítési lehetőségeinek megadása, a logikai lépések mintája, a jegyzetelés és lényegkiemelés gyakoroltatása, a csoportmunka előnyeinek megtapasztaltatása, a folyamatos tanári visszajelzés, értékelés mind azt segítik elő, hogy a tanulók egyre önállóbban, saját adottságaiknak megfelelően sajátíthassák el a tananyagot, és alkalmazni is tudják az ismereteket.
Természettudományos alapismeretek Időkeret: 6 óra	A kísérletek, modellezések, szimulációk kivitelezéséhez szükséges alapvető ismeretek rendszerbe szedése. Kémiai, fizikai, matematikai, biológiai alapismeretek ismétlése problémafeladatok segítségével. A kétszintű érettségi követelményrendszer feladattípusaira épülő rendszerező ismeretszerzés, elmélyítés. Oldatkészítés, tömegmérés, anyagismeret, halmazállapot-változások. Oldatok kémhatásának változása. Az élő szervezetben lezajló biokémiai reakciók értelmezése.
Növény- és állatélettani, illetve kémiai kísérletek tervezése Időkeret: 20 óra	A tanulókat meg kell ismertetni a tervszerű megfigyeléssel és kísérletezéssel, az eredmények ábrázolásával, sokszínű leírásával, a sejtett összefüggések matematikai formába való öntésével, ellenőrzésének és cáfolatának módjával, a modellalkotás lényegével. Ehhez szükséges, hogy a tanulók érzékenyek legyenek környezetük, szervezetük változásaira, lássák sérülékenységét és az emberi felelőtlenség, egészségtelen életvitel következményeit. Alakuljon ki bennük környezetük és egészségük védelmének igénye. A biológia és egészségtan tanításának célja, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok alkalmazásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek testi és lelki egészségük

	<p>védelme érdekében. Feladata, hogy segítse a tanulót a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében, a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.</p> <p>Elsődleges célunk a korábban tanult ismeretek összegyűjtése, rendszerezése és kiegészítése; a mindennapi élet anyagai, jelenségei és tevékenységei köré csoportosítva, interdiszciplináris szemlélet kialakítása. Célunk, hogy felismerjék a kapcsolatot a kémiában megszerzett tudás és a mindennapi élet jelenségei között. Értsék meg a kémia mint tudomány társadalmi fejlődésbe való illeszkedését. Egyensúlykeresés a természeti értékek megőrzése és a gazdaságosság között, észszerű kompromisszumok elfogadása, szemléletformálás, felelős állampolgári magatartást és a környezettudatos gondolkodás fejlesztése. A szabályszerű és balesetmentes kísérletezés, a pontos megfigyelés gyakorlása. Tudják, hogy az egész anyagi világot kémiai elemek, ezek kapcsolódásával keletkezett vegyületek és a belőlük szerveződő rendszerek építik fel. Az anyagok szerkezete egyértelműen megszabja fizikai és kémiai tulajdonságaikat.</p> <p>Célunk:</p> <ul style="list-style-type: none"> – elvégezni alapvető méréseket, kísérleteket; értelmezni az alacsonyabb energiaállapotra való törekvés okait; – vizsgálni a kémiai reakciók végbemenetelének feltételeit, valamint a reakciókat kísérő energiaváltozásokat; – értelmezni az anyagi átalakulások kapcsán a kémiai egyensúly fogalmát, savak és bázisok tulajdonságait, a sav-bázis reakciók létrejöttét protonátmenet szerint, valamint tudni kifejezni a híg vizes oldatok savasságát/lúgosságát számszerűen (pH-skála); – indikátor reakciókat elvégezni; – időreakciók beállítási körülményeit vizsgálni, a reakció sebességének befolyásolását fejleszteni; – a kromatográfia alapelveivel, törvényszerűségeivel megismerkedni; – sav-bázis reakciók elvégzése, savak és lúgok csoportosítása, hatása az indikátorreakciókra; – gázfejlődéssel járó reakciók vizsgálata, – csapadékképződéssel járó reakciók vizsgálata, – hőfejlődéssel járó reakciók vizsgálata, – égési reakciók vizsgálata, a kísérleti körülmények optimalizálása.
<p>Önálló kísérletek tervezése és kivitelezése Időkeret: 18 óra</p>	<p>A tanulási folyamat során</p> <ul style="list-style-type: none"> – el kell sajátítani a megfelelő biztonsági-technikai eljárásokat, manuális készségeket; – el kell tudni különíteni a megfigyelést a magyarázattól; – meg kell tudni különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat; – érteni kell a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit;

	<ul style="list-style-type: none"> – idegen nyelvű kísérletek értelmezése, kísérleti receptek pontos leírása; – minél több olyan anyag tulajdonságaival kell megismerkedni, amelyekkel a hétköznapiakban is találkozhatunk; – háztartási anyagok kísérletekben való felhasználása; – a takarékos anyagfelhasználás szemléletének erősítése; – az innováció szorgalmazása, a kísérletek továbbfejlesztése; – korszerű háztartási, egészségvédelmi, életviteli, fogyasztóvédelmi, energiagazdálkodási és környezetvédelemi ismeretek elsajátítása; – a kémiai reakciók lényegének megértése, értelmezése az elvégzett kísérleteink alapján – hétköznapi példák társítása a kísérletekhez, szerepük a mindennapi életben, helyes alkalmazásuk, környezet és egészségkárosító hatásuk; – használati utasítás alapján szakszerűen kell dolgozni vegyszerekkel, a mindennapi életben használt oldatokkal.
<p>Digitalizálás, eredmények értékelése Időkeret: 10 óra</p>	<p>A kísérletezés során készült jegyzőkönyvek elektronikus elemzése. Számítógépes programok megismerése (MS Excel, MS Word, Paint.net, SigmaPlot, SigmaStat, UviTech, CP-Atlas, PowerPoint, Prezi.com).</p> <p>Az adatok statisztikai értékelése, grafikus ábrázolása. A kísérleti továbbfejlesztett receptek rögzítése angol és magyar nyelven. A kísérletek fényképes és mozgóképes rögzítése (okostelefon, tablet, GoPro, mikroszkóp kamera stb.). A továbbfejlesztett kísérletek videofelvételének nyilvánossá tétele internetes felületeken. A műhelyfoglalkozásokra szánt kísérletek prezentációba való szerkesztése, zenefájlok szerkesztése, vizuális hatások megtervezése.</p>
<p>Meseírás Időkeret: 6 óra</p>	<p>A résztvevő tanulók egyéni ambíciójuknak megfelelően részt vehetnek a műhelyfoglalkozások alapját jelentő mese megírásában. A gyakorlati foglalkozásokon megjelenő tucatnyi kísérletet felvonultató mese megírását egy 4-5 fős csapat végzi. A mese hangulatához illő képi és hanghatások megtervezését a digitalizációban nagyobb szerepet vállaló diákok végzik.</p>
<p>Műhelyfoglalkozás megtervezése Időkeret: 6 óra</p>	<p>A kísérleti adatbázis ismeretében a műhely középiskolás tanulói megtervezik a 90 perces gyakorlati foglalkozás tematikáját tanári irányítással. A kísérleti sorrend felállításánál figyelembe kell venni a változatosságot, és a mese történetét ennek megfelelően kell alakítani. Minden kísérlet bemutatásáért a saját fejlesztője, illetve fejlesztői felelősek. A gyakorlati foglalkozások tapasztalatai alapján a kísérletek kivitelezése, sorrendje változtatható.</p>

A program értékelése, bevéálásának vizsgálata

Munkánkról a szakkör tematikájának megfelelően munkatervet készítünk. A munkatervbe bekerülnek az adott tanévben előre megfogalmazható célok és a célok eléréséhez rendelt feladatok, stratégiák. A célok és feladatok mellé felelősöket rendelünk. Így meghatározzuk a releváns tartalmát a tanév szakköri foglalkozásainak. A tartalmakhoz hozzárendeljük a megfelelő szervezeti körülményeket, rögzítjük a szervezeti kereteket. A szakkör támogatásának megfelelően professzionális működési feltételek kialakítására törekszünk.

Így megteremtjük az optimális tanulási és tanítási kereteket, ezzel biztosítva folyamatos motivációt és a kimenetnél fontos gyakorlati tudást. A tanulási folyamat közben a problémák feltárását folyamatosan végezzük, ha szükséges a munkatervet átértékeljük, a szükséges javításokat megteesszük. A hangsúlyt a tanulásszervezés fontosságára fektetjük, a pedagógus szerepe a folyamat elején ismeretátadó, majd ezt folyamatosan a szervező, menedzselő, koordináló funkció váltja fel. Nagy jelentőséget tulajdonítunk a konzekvens, mégis rugalmas tanulási folyamatnak.

A program minőségbiztosításában fontos tehát a tevékenységek pontos leírás, illetve a tevékenységek munkaterv szerinti elvégzése. A programról haladási naplót vezetünk, feljegyzéseket készítünk, a programokat folyamatosan dokumentáljuk. A program végén ellenőrizzük a gyakorlati foglalkozásokon résztvevő vendégek által kitöltött elégedettségi kérdőíveket, a szakkör tanulói javaslatokat tesznek írásban. Ahol változtatás szükséges, ott megteesszük, és a következő tesztelés után a sikeresség alapján standardizáljuk az elemeket. Munkánkról beszámolót készítünk, amiben elemezzük a munkatervben vállaltak megvalósulását, a végzős tanulók továbbtanulását, a versenyeredmények, a tanulói kérdőíveket. Javaslatokat teszünk az esetlegesen fejlesztendő területekre.

5.1.5.2. Kutató Diákok Tehetséggondozó Programja

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	Kutató Diákok Tehetséggondozó Program
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Tóth Szilvia
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	2009
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	Az intézmény természettudományok iránt érdeklődő 9-12. évfolyamos diákjai.
Korosztály	Gimnázium felső középfok
Területi hatókör	intézmény intézmény körzete körzeten kívül is
Koncepcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	Érdeklődés, motiváció, attitűd, kreativitás, a tudásalap szélesítése, az iskolán kívüli tapasztalatszerzés irányítása, a magasabb szintű gondolkodási képességek fejlesztése, gazdagítás, gyorsítás.
Speciális (gardneri) képességterületek	Matematikai-logikai, vizuális-téri, szociális-interperszonális, intraperszonális, természeti.
Kognitív fejlesztési célok	A kutatói munka és a kísérletezés lehetőséget biztosít arra, hogy több kognitív területet is fejlesszük, de ez a diáktól nagymértékben függ. Kiváló, önálló kutatást végző diákjaink esetében valamennyi terület fejlesztésre kerül.
Affektív fejlesztési célok	A kutatói munka és a kísérletezés lehetőséget biztosít arra, hogy a diákokat felkészítsük arra, hogy egy akár számukra idegen környezetben is (pl. kutatólaboratórium az egyetemen) is hatékonyan tudjanak dolgozni, valamint hogy nemcsak kortársaikkal, hanem az idősebb korosztállyal is együtt tudjanak működni, a kísérleti munka során felmerülő problémákra gyorsan tudjanak reagálni, eredeti elképzelésüket az eredmények függvényében módosítsák.
Tartalmi elemek	
A program típusa	Szakkör
Beválogatás fő szempontjai	Érdeklődés a természettudományok iránt; kutatói attitűdök; szakórai tevékenység; versenyeredmények
Alkalmazott tehetségfejlesztő	Felfedezettő tanulás és tanítás (IBL), felelős

módszerek	kutatás és innováció (RRI), projekt módszer, kutató módszer, kooperatív technikák.
Lazító programelemek	Önismereti játékok, intézet- és laborlátogatások, kötetlen beszélgetések és személyes találkozások kutatókkal.
Feltételek	
Támogató eszközök	Korszerűen felszerelt, kutatómunkára is alkalmas Öveges laboratórium, kísérletezésre is alkalmas biológia és kémia szaktantermek. Szakkönyvek, folyóiratok.
Személyi feltételek	Aktív kutatómunkát végző, doktori fokozattal (PhD), doktori abszolutóriummal, szakvizsgával is rendelkező pedagógusok, laboráns.
Együttműködő partnerek	Debreceni Egyetem, Nyíregyházi Egyetem természettudományos tanszékei, Magyar Innovációs Szövetség.
Finanszírozás módja	Pályázati források (pl. NTP, Út a tudományhoz).
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	Biológia, kémia, fizika, matematika.
Kapcsolódó foglalkozási terület	Kutatók, PhD-hallgatók, tudósok.

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

A Kutató Diákok Tehetséggondozó Programba intézményünk bármelyik 9-12. évfolyamos diákja bekerülhet. Ennek egyetlen feltétele, hogy a diák a természettudományok iránt érdeklődő legyen, hiszen még Einstein is úgy nyilatkozott önmagáról, hogy „*Nem vagyok különösebben tehetséges, csak szenvedélyesen kíváncsi*”. Ugyanakkor fontos, hogy a kutatói munkához szükséges attitűdökkel rendelkezzen, illetve idővel ezek kialakuljanak nála. A kíváncsiság mellett a kreativitás, a problémamegoldó képesség, a figyelem, a monotonia tűrés, a kitartás, az elkötelezettség, a folyamatos kérdezés, a lényeglátás és lényegkiemelés, az analogikus és logikus gondolkodás, az önálló és csoportban végzett pontos és alapos munka mind-mind szempont a kiválasztás és a bekerülés során. A kiválasztási szempontokat egységes rendszerben foglaljuk össze és az iskola honlapján elérhetővé tesszük mindenki számára. Ezeket a tulajdonságokat leginkább a tanórákon lehet megfigyelni, így a szaktanárok ajánlása alapján is be lehet kerülni a programba. Emellett figyelemmel kísérjük a természettudományos tantárgyak tanulmányi versenyein sikeresen szereplő diákokat is, de nem biztos, hogy ezek a diákok a kutatói munkában is sikeresek lesznek. A fókuszba kerüléshez azonban sokszor elég egy jól megfogalmazott probléma vagy kérdés is. Fontosnak tartjuk, hogy fogékony és érdeklődő diákjaink már középiskolás korukban bepillantást nyerjenek egyetemi vagy főiskolai kutatólaboratóriumok munkájába. Éppen ezért rendszeresen részt veszünk a Debreceni Egyetemen a Kutatók Éjszakája programsorozat alkalmain. Törekszünk arra, hogy diákjaink személyesen is találkozzanak kutatókkal, éppen ezért kapcsolódtunk be a Magyar Innovációs Szövetség „Meet the scientist” programjába. Rendszeresen alkalmat biztosítunk arra, hogy kutató diákjaink az iskola diáksága és tanárai előtt is bemutassák eredményeiket. Az ilyen rendezvények után ugrásszerűen megnő a program iránt érdeklődő diákok száma. Fontos, hogy a diákok, akik a tehetséggondozó programba bekerülnek, ne azt érezzék, hogy itt valami nagyot kell alkotni, hanem sokkal inkább azt, hogy egy nyitott, érdeklődő és jókedvű csapatnak a tagjai lehetnek.

Célok, fejlesztési követelmények

A Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium egy nagy múltú, hagyományokkal rendelkező középiskola, a város és a megye meghatározó oktatási és szellemi-kulturális központja. A több mint egy évszázados múltra visszatekintő intézmény falai között az elsődleges szerep mindenkor az oktatásé, a nevelésé és a tehetséggondozásé. A tudomány, a technológia, a mérnöktudomány és a matematika (együttesen STEM) területek oktatásának fejlesztésére a későbbi karrierlehetőségek támogatása érdekében Európa-szerte számos kezdeményezés és program irányul, mivel úgy tekintenek a kapcsolódó tudásra és képességekre, mint a technológiai fejlődést megalapozó humán tényezőkre. Az utóbbi időben egyre inkább teret hódít a kutatómódszer, a projekt, a kísérleti úton szerzett tapasztalás, az élményszerű tanulás és tanítás. Ennek háttérében egyrészt az áll, hogy az Európai Unió tantárgypedagógiai ajánlásai között a kérdésseltevéseken alapuló tanulás (inquiry based learning - IBL) bevezetése szerepel. Másrészt az, hogy a tanítási munka során az egyes kompetenciaterületek fejlesztése került előtérbe, a kooperatív módszerek és az IKT eszközök használatával a hangsúly – igazodva a munkaerő-piaci igényekhez – a gyakorlatban is alkalmazható tudásra tevődik át.

Oktató- és nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy fejlesszük a diákok természettudományos kompetenciáit, a megértésre alapozva érzékenyítsük őket a természettudományos munka és a természettudományos vizsgálódás felé, és felkészítsük őket arra, hogy különböző szerepekben bekapcsolódjanak a kutatás-fejlesztés-innovációs folyamatokba. Fontos számunkra, hogy maturáló diákjaink inter- és multidiszciplináris szemléletükkel és komplex világnézetükkel a társadalom kreatív, innovatív, sokoldalúan képzett és művelt tagjaivá válhassanak.

Természettudományos tárgyakat oktató tanáraink számára kiemelt érték a tudás, melynek továbbadásában olyan kiváló tudósok is szerepet játszottak – a teljesség igénye nélkül –, mint a Kossuth-díjas kémikus Erdey-Grúz Tibor, az anatómus dr. Tarsoly Emil, Farkas Bertalan úrhajós, dr. Molnár Béla, Gábor Dénes-díjjal és Magyar Innovációs Nagydíjjal kitüntetett belgyógyász.

Fontosnak tartjuk a tehetségek felkutatását, a tehetséggondozást és a fejlesztést. A tehetséggondozás egyik színtere az 1996-ban éltre hívott Bessenyei Akadémia. Öregdiákjaink kutatásairól, munkájukról és életükről tartott előadásukkal válnak az akadémia tagjává. Külön kiemelendő dr. Meskó Bertalan és dr. Jakab András, akik gimnazistaként hallgatták az akadémiai előadásokat és 2012-ben már ők maguk beszéltek jövőkutatásról, az internet szerepéről az orvos-beteg kapcsolatban, valamint az orvosdiagnosztikában alkalmazott képalkotói technikák fejlesztéséről.

Az elmúlt időszakban az érettségi rendszere mellett a tanulmányi versenyek szervezése és jellege is jelentős változásokon ment keresztül. Mindinkább teret kapnak a kutatáson alapuló és problémafeladatok, egyre népszerűbbek a természettudományos kísérletekre és vizsgálatokra épülő tudományos és innovációs versenyek. Az ezekre való felkészülés tapasztalatai és eredményei a diákok sikeres szereplését segítik mind az érettségi vizsgákon, mind a tanulmányi versenyeken, valamint jelentős szerepe van a felsőoktatási rendszerben való sikeres helytállásukban is.

Fontosnak tartjuk, hogy fogékony és érdeklődő diákjaink már középiskolás korukban bepillantást nyerjenek egyetemi vagy főiskolai kutatólaboratóriumok munkájába, bekapcsolódjanak az ott folyó kutatásokban, önállóan is végezzenek vizsgálatokat,

mindemellett szakmailag felkészültek legyenek, és alapos tudással rendelkezzenek. Az intézményi innováció, az állandó megújulási igény és az új módszerek alkalmazása iránti nyitottság is eredményezte, hogy iskolánkban 2009-ben csatlakozott a Kutató Diákok Mozgalmához. Kutató diákjaink az elmúlt években számos országos és nemzetközi dobogós helyezést értek el a TUDOK rendezvényeken: konferencia, esszépályázat, poszterpályázat a Hlavay József Országos Környezettudományi és Műszaki Diákkonferencián, az Országos Diákbiológus és Környezetvédelmi Napok versenyein. Az Ifjú Kutatók Nemzetközi Konferenciája hazai döntőjében és a nemzetközi konferencián is az elmúlt három évben mindig voltak kutató diákjaink. Az UNESCO ENSZ Modell Diákegyesület versenyen valamint az UNESCO oroszországi nemzetközi konferenciáján két nemzetközi első helyezést szereztünk környezetvédelmi témában. 1. helyet értünk el az országos Vizsgádzalkodási Innovációs Pályázaton, 2. helyezést a Stockholm Junior Water Prize-n (Stockholmi Ifjúsági Víz Díj) és diákjaink dicséretben részesültek az Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Versenyeken is.

Partneri kapcsolatokat építünk a felsőoktatási intézmények (Debreceni Egyetem, Nyíregyházi Egyetem) természettudományos tanszékeivel, rendszeresen részt veszünk a Debreceni Egyetem TTK által szervezett Nyári Kutató Táborban is, részesei voltunk a Magyar Innovációs Szövetség „Meet the Scientist” programjának. Aktívan részt veszünk a természettudományos tanítás és tanulás megújítását célul tűző „Ark of Inquiry: Kreatív tudás- kísérletes világ – örömteli tanulás” elnevezésű négyéves, nemzetközi projektben. Az elmúlt években több diákunk is részt vett az „Út a tudományhoz” programban és közel 30 diákunk csatlakozott a Kutató Diákok Mozgalmához. Közülük a versenyeken elért eredményeik alapján többen komolyabb szerepet is kaptak természettudomány területén, jelenleg is többen végeznek kutatásokat.

Intézményünkben nemcsak hagyományai vannak a természettudományos oktatásnak és kutatásnak, hanem a kiváló tárgyi feltételek és eszközök is adottak. 2014 márciusában adták át az Öveges Program keretén belül a dr. Béres József Laboratóriumot. A legmodernebb elvárásoknak megfelelő technikával felszerelt laboratórium lehetővé teszi diákjaink gyakorlatorientált képzését és a természettudományos tehetséggondozás egyik fő helyszínévé is szolgál. Ez jelentősen megkönnyíti a munkánkat, ugyanakkor arra is ösztönöz bennünket, hogy a lehetőségeket minél jobban kiaknázva a már több éve futó projektjeinket továbbfejlesszük, módszertani kultúránkat bővítsük, újabb programokat szervezzünk, melyekkel diákjaink számára vonzóvá tesszük a természettudományokat. Ebben a munkában a kutatáshoz kapcsolódó, iskolán kívül szervezett alkalmak (pl. terepgyakorlat, intézménylátogatás, kutatókkal való személyes találkozás) mellett az aktív kutató munkát is folytató pedagógusaink is mintaként szolgálnak diákjaink számára.

Biológia és kémia tagozatunkon lehetőség van emelt óraszámú és csoportbontás keretén belül oktatni a természettudományos tantárgyakat. Ezáltal diákjaink nemcsak nagyobb eséllyel kapcsolódnak be a felsőoktatási rendszer műszaki illetve természettudományos képzéseibe, hanem olyan hiányszakmákban is jó felkészültséggel és alapos tudással indulhatnak, amelyek nagy valószínűséggel biztos munkalehetőséget és sikeres életpályát biztosítanak a későbbiekben számukra. Külön hangsúlyt fektetünk arra, hogy a lányok számára is vonzóvá tegyük a természettudományos és a műszaki pályákat.

A szakórák tartalomorientált gazdagításával (pl. kemotaxonómiai és farmakognóziái ismeretek; molekuláris biológiai vizsgálatok; növény- és állattani vizsgálatok; KRAS mutáció vizsgálata; modellkészítések) a biológia és a kémia tudományára való nyitottság elősegítése, a természettudományos gondolkodás fejlesztése és látásmód szélesítése

vezérel bennünket. Ezek az alkalmak az orvos, gyógyszerész, biológus- és vegyészképzés iránt érdeklődők számára jó lehetőséget biztosítanak a tanulási módszerek fejlesztésére, az önálló és csoportmunka végzésére, a középiskolás tananyag elmélyítésére, a felsőfokú tanulmányokra való felkészülés során.

A kutatáson alapuló természettudományos oktatásunk főbb céljai:

- élményszerű tanulás megvalósítása
- valamennyi kompetencia-terület fejlesztése
- a tanulási technikák fejlesztése, mely megkönnyíti az érettségi vizsgákra való felkészülést és elősegíti a felsőoktatási intézményekbe való bejutást
- felébreszteni a tanulók érdeklődését a természetben lejátszódó jelenségek iránt
- megfigyelőképesség és analitikus gondolkodás fejlesztése
- problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, a jelenségek magyarázatának igénye
- logikus gondolkodásra való nevelés
- a tudás és tudomány komplexitására való figyelemfelhívás
- a rendszerben való gondolkodás
- interdiszciplináris és komplex világszemlélet kialakítása
- a természettudományos gondolkodás fejlesztése és mélyítése
- az anyag és energiatakarékosság szemléletének kialakítása és a környezettudatos gondolkodás fejlesztése
- elsajátítani és gyakoroltatni a természettudományos megismerés módszereit
- biztosítani a tanulók kísérletező képességének sokoldalú fejlődését
- közösségépítés
- kialakítani a tanulók felelősségérzetét a biztonsági előírások betartásával
- a diákok hozzászoktatása az alapos és pontos munkához.

Törekszünk arra, hogy oktató-nevelő munkánk során a legújabb módszereket (pl. felfedeztető tanulás és oktatás-IBL; felelős kutatás és innováció-RRi; projekt módszer; storyline) alkalmazzuk, a diákok aktívan vegyenek részt a munkában, élményszerű, gyakorlatorientált oktatásban részesüljenek, színes és változatos módszertani eszközökkel tanítsuk őket. Ehhez elengedhetetlen a nyitottság, az állandó megújulási kényszer, az innováció. Természettudományos tárgyakat oktató pedagógusaink számos alkalommal részesültek munkájuk elismeréseként díjakban és kitüntetésekben. Számos társaságban és szövetségben töltenek be vezető szerepet úgy, mint Kutató Tanárok Országos Szövetsége, Szent-Györgyi Tanárok Társasága, Magyar Kémikusok Szövetsége, szakvizsgákkal, doktori abszolutóriummal és tudományos fokozattal rendelkeznek, rendszeresen vesznek részt tehetséggondozással kapcsolatos továbbképzéseken. Jó gyakorlataikkal és projektjeikkel rendszeresen részt vesznek a „Science on Stage – Színpadon a természettudomány” haza és nemzetközi fesztiváljain is, eredményeiket szakmai konferenciákon mutatjuk be. Ebben a pezsgő tudományos élettel rendelkező intézményben évről évre nő a természettudományos tantárgyakból emelt és középszinten érettségi vizsgát tevő diákjaink, valamint a természettudományos és műszaki pályán továbbtanulók száma. A gimnázium jelmondata, miszerint „*Amit mi adni tudunk, az örökre megmarad!*” nemcsak a pedagógusok, hanem a diákok számára is meghatározó gondolat, hiszen a Bessenyei név minden korosztály számára kötelező a komoly, felelősségteljes és elhivatott munka iránt.

Fejlesztési feladatok

A NAT célkitűzései között központi helyet foglal el az egyes kompetenciaterületek fejlesztése. A természettudományos tantárgyak oktatása során elsősorban a diákok szintetizáló, problémamegoldó képességét fejlesztjük. Így képessé válnak arra, hogy a természettudományos műveltségük mozgósításával a munkájukban és a hétköznapi életben

felmerülő problémákat megoldják. Ugyanakkor készséget és képességet szereznek arra, hogy az ismeretek és a módszerek felhasználásával a különböző, környezetben lezajló folyamatokra magyarázatot adjanak, újabb problémákat vegyenek észre és értelmezzék azokat.

A Kutató Diákok Tehetséggondozó Programba bekerült diákok egyéni és csoportos fejlesztése is szükséges. Az egyéni fejlesztés leginkább azokat a képességeket és kompetenciákat érinti, melyeket a konkrét kutatási munkához elengedhetetlenek. Emellett sok esetben szükséges, hogy a szaktárgyi ismereteket is megbeszéljük, átvegyük, pl. a gyorsítás módszerével. Ugyanakkor a csoportos fejlesztés is fontos, hiszen minden kutató diáknak szüksége van az alapvető, kutatáshoz szükséges attitűdökre és kompetenciákra. Éppen ezért a tehetséggondozó programban egyénileg és csoportosan is foglalkozunk a diákokkal. Fontosnak tartjuk, hogy a programba épp bekerülő, saját kutatási témával még nem rendelkező, valamint a kutatási munkát már befejezett diákok között folyamatos és folytonos párbeszéd alakuljon ki, így segítve és támogatva egymást. Tapasztalataink szerint a kutató munkába való bekapcsolódáshoz az igazi motivációt egy-egy kortárs tudományos előadása, kutatási (verseny)eredménye jelenti.

Az alábbiakban a fejlesztendő kompetenciaterületek és a gardneri intelligencia területeket összekapcsolva mutatjuk be tehetséggondozó programunk hatásait:

Hatékony, önálló tanulás; anyanyelvi kommunikáció; Idegen-nyelvi kommunikáció, Anyanyelvi kommunikáció

A program alkalmain (leginkább a kutatás-módszertani és tudománytörténeti valamint a szakfordítási gyakorlaton) a tanulók megismerik a természettudományos tárgyak tanulási módszereit, hogy a számukra legcélravezetőbbet ki tudják választani. A megfigyelési szempontok, a megfigyelések rögzítési lehetőségeinek megadása, a logikai lépések mintája, a jegyzetelés és lényegkiemelés gyakoroltatása, a csoportmunka előnyeinek megtapasztaltatása, a folyamatos tanári visszajelzés, értékelés mind azt segítik elő, hogy a tanulók egyre önállóbban, saját adottságaiknak megfelelően sajátíthassák el az ismereteket és alkalmazni is tudják azokat. A szakfordítói alkalmakon, a kutatási eredmények bemutatása során mind az anyanyelvi, mind az idegen nyelvi kompetenciáik fejlődnek. Elsajátítják a tudományos szaknyelvet, helyesen használják a szakkifejezéseket, meg tudják különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia; Szociális és állampolgári kompetencia

A programba bevont tanulók kutatói munkájukhoz elengedhetetlenül fontos, hogy tudjanak érvelni, eredményeiket értő és laikus hallgatóság számára is magyarázni. Ezen kompetenciák segítségével értik meg a jelenségek mögött rejlő összefüggéseket. A program diákjai sokoldalúan fejlődhetnek nemcsak a közös, hanem az egyéni munka során is, szociális és állampolgári magatartásuk egyéni személyiségvonásaiknak megfelelően fejlődhetnek. A fenti kompetenciák fejlesztése a személyes intelligencia fejlődését is segíti, melyhez az önismereti foglalkozás is hozzájárul. Természetesen a diákok szellemi és lelki fejlődésére a program egész ideje alatt hangsúlyt fektetünk. Az intraperszonális intelligencia mellett a közös munka során a társas intelligencia is fejleszhető. Célunk, hogy felkészítsük diákjainkat arra, hogy különböző szerepekben bekapcsolódjanak a kutatás-fejlesztés-innovációs folyamatokba. Fontos számunkra, hogy maturáló diákjaink inter- és multidiszciplináris szemléletükkel és komplex világnézetükkel a társadalom kreatív, innovatív, sokoldalúan képzett és művelt tagjaivá válhassanak.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség; Digitális kompetencia

A kutatást végző diákok eredményeiket különböző versenyeken (pl. TUDOK rendezvények: konferencia, esszé-és poszterpályázat, Ifjú Kutatók Nemzetközi Konferenciája–ICYS, Hlavay József Műszaki-és Környezettudományi Országos Verseny) mutatják be, illetve a program lezárásaként szervezett konferencián minden kutató diák bemutatja munkáját az intézmény diáksága és pedagógusai előtt. Az igényesen elkészített bemutatók és a jól felépített előadások nemcsak a szakértő, hanem a laikus hallgatóság számára is megkönnyíti a megértést. A fenti kompetenciákat ezekre az alkalmakra készülve tudjuk fejleszteni. A digitális kompetenciát a Moodle e-learning felület (www.besi-moodle-unideb.hu) használata is segíti. Ezen a felületen történik az anyagok megosztása, gyűjtése és a kapcsolattartás is.

Természettudományos és technikai kompetencia; Matematikai kompetencia

A kutató munka során közvetlenül a fenti kompetenciák fejlődnek. A diákok megértik a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit, elsajátítják a megfelelő biztonsági-technikai eljárásokat, manuális készségeket. A fenti kompetenciák fejlődésének eredményeként el tudják különíteni a megfigyelést a magyarázattól, meg tudják különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat, értik a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit. Elsajátítják a tudományos szaknyelvet, helyesen használják a szakkifejezéseket. A technikai kompetenciájuk a kísérleti eszköz működési elvének megértésével és használatával fejleszthető. Így nemcsak egy egyszerűbb pH-mérőt vagy analitikai mérleget tudnak szakszerűen használni, hanem a kutatási munkától függően akár komoly molekuláris biológiai vizsgálati eszközt is. A kísérleti munka során elengedhetetlenül fontos az eredmények értékelése, melyhez statisztikai elemzéseket végeznek, grafikus ábrázolásokat készítenek, ily módon a diákok matematikai kompetenciája is fejlődik. A magyar illetve magyar származású Nobel-díjas kutatók tudományos munkásságának megértését a matematikai logika nagymértékben tudja segíteni.

A Kutató Diákok Tehetség gondozó Program tematikája:

A Kutató Diákok Tehesség gondozó Program szorosan illeszkedik a természettudományos munkaközösség éves munkatervéhez és az intézmény Pedagógiai Programjához is.

A résztvevő 9-12. évfolyamos diákok kutatás-módszertani és tudománytörténeti ismeretekre tesznek szert, tudományos szakszövegek fordításában lesznek járatosak, az alapvető laboratóriumi munkákat és szabályokat ismernek meg, prezentáció készítését sajátítják el, előadói képességeiket fejlesztjük a foglalkozások alkalmával. Ezekben az alkalmakon problémafeladatok megoldásával és kísérletelemzésekkel nemcsak a kutatási munkára, hanem az érettségi vizsgákra is fel tudunk készülni. Részt veszünk a Kutatók Éjszakája alkalmain és a látottakat, a felvetődő problémákat közösen megbeszéljük. A 9-10. évfolyamosok általában ezen a szinten kapcsolódnak be a programba, emellett tetszőlegesen választott kísérletet, pl. csíráztatás, élettani, sejttani, biokémiai vizsgálatokat végeznek, vagy segítenek a saját kutatást végző diákoknak. Együtt dolgoznak, egymástól tanulnak. A 11-12. évfolyamos diákok érdeklődési területüknek megfelelően témát választanak, melyhez kutatási tervet készítünk, a választott mentor kutatóval felvesszük a kapcsolatot. Ebben segít, ha a diák korábban már részt vett pl. a DE TTK által szervezett Nyári Kutató Táborban, mert így lehetőség van arra, hogy a megkezdett munkát folytassa, vagy új kutatásba fogjon. Ennek eredményeként diákjaink a DE TTK Növénytan Tanszékén, a DE TTK Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszékén illetve a DE Műszaki Főiskolai Kar Környezettudományi Tanszékén végeztek illetve végeznek kutató munkát. Ha erre nincs lehetőség, akkor igyekszünk olyan témát választani, aminek a megvalósítása intézményünk keretein belül lehetséges, vagy esetleg csak egy-egy részt kell

pl. a Debreceni Egyetemen elvégezni. De arra is volt már példa, hogy a Kutatók Éjszakáján sikerült kapcsolatot kialakítani. A program során folyamatos a kapcsolattartás a mentorral, rendszeresen konzultálunk a kutatási munkáról. A diákok a kutatási munka jellegétől függően, általában hetente egy napot töltenek a kutatólaborban, a vezetőséggel való előzetes egyeztetés és megbeszélés alapján. A kutatást végző diákok eredményeiket különböző versenyeken (pl. TUDOK rendezvények: konferencia, esszé- és poszterpályázat, Ifjú Kutatók Nemzetközi Konferenciája-ICYS, Hlavay József Műszaki-és Környezettudományi Országos Verseny) mutatják be, melyekre folyamatosan készülünk. A program lezárásaként szervezett konferencián minden kutató diák bemutatja munkáját az intézmény diáksága és pedagógusai előtt. A programmal kapcsolatos minden anyagot, eredményt a Moodle e-learning felületen osztunk meg egymással (www.besi-moodle.unideb.hu).

Tematikus egység (72 óra)	Célok és feladatok
Önismereti foglalkozás Időkeret: 2 óra	Bemutatkozás: önmagam és a társam megismerése szituációs és drámajátékok segítségével, farajz elemzésekkel. Csoporton belüli és csoportközi együttműködés bizalomjáték során. Különböző személyiségjegyeket vizsgáló tesztek kitöltése, egyéni értékelése, megbeszélése. Önmaguk jobb megismerése, a személyiség fejlesztése, megfelelő kompetenciák fejlesztése a foglalkozáson illetve az otthonra kapott feladatok teljesítésével.
Laboratóriumi alapismeretek és műveletek Időkeret: 3 óra	A laboratóriumi munka szabályai, veszélyforrások, balesetvédelmi oktatás és elsősegély-nyújtási ismeretek megszerzése. Laboratóriumi eszközök megismerése, alapvető laboratóriumi munkák gyakorlása (pl. oldatkészítés, tömegmérés, pH-mérés, fotometria). Ehhez a természettudományos munkaközösség pedagógusai által, az Öveges-projekt keretében írt biológia és kémia munkafüzeteket használjuk.
Természettudományos alapismeretek Időkeret: 3 óra	A kísérletek, modellezések, szimulációk kivitelezéséhez szükséges alapvető ismeretek rendszerbe szedése. Kémiai, fizikai, matematikai, biológiai alapismeretek ismétlése problémafeladatok segítségével. A kétszintű érettségi követelményrendszer feladattípusaira épülő rendszerező ismeretszerzés, elmélyítés.
Kutatásmódszertan és tudománytörténet Időkeret: 10 óra	A kutatás főbb módszerei: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, kísérlet, modellkészítés, szimuláció és ezek feldolgozására szolgáló értelmezés, elemzés, kiértékelés. A tudományban használatos vizsgálati eszközök, módszerek megismerése, gyakorlati használata. A magyar illetve magyar származású Nobel-díjas kutatók munkásságának megismerése. A kutatók életének bemutatása önálló feldolgozással, majd a kutatási területük biológiai és kémiai vonatkozásainak közös megbeszélése. Tanulási módszerek és technikák elsajátítása, gyakorlása.
Szakfordítási gyakorlat: Időkeret: 6 óra	A tudomány nyelve az angol. A diákok érdeklődésének megfelelően választott szakszövegek közös fordítása és

	<p>megbeszélése, rövid összefoglaló (kivonat) készítése magyarul és angolul. A szakcikk fordítása és megbeszélése folyamatos az önálló kutatást végző diákokkal. Könyvtárhasználat, adatbázisok használata, tudományos folyóiratok és kiadványok megismerése.</p>
<p>Kutatók éjszakája: Időkeret: 4 óra</p>	<p>A Debreceni Egyetem által szervezett alkalmakon való részvétel, a tapasztaltak közös megbeszélése, majd beszámoló készítése.</p>
<p>Kutatómunka: Időkeret: 28 óra</p>	<p>A programban részt vevő minden diák számára el kell sajátítani a megfelelő biztonsági-technikai eljárásokat, manuális készségeket. El kell tudni különíteni a megfigyelést a magyarázattól. Meg kell tudni különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat. Értetni kell a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit. A természettudományos megismerés alapja a kísérletezés szabályainak megismerése.</p> <p>A 9-10. évfolyamos, önálló kutatást még nem végző diákok számára egy szabadon választott kísérlet elvégzése. Hipotézis megfogalmazása, szükséges eszközök és anyagok összeírása, kísérlet körülményeinek beállítása, kísérlet elvégzése, adatok és megfigyelések folyamatos gyűjtése, rögzítése és dokumentálása. A kísérletek fényképes és mozgóképes rögzítése (okostelefon, tablet, GoPro, mikroszkóp kamera stb.). Az eredmények előzetes értékelése, összevetése a hipotézissel, szükség esetén a kísérlet módosítása.</p> <p>A 11-12. évfolyamos, önálló kutatást végző diákoknak az adott kutató laboratórium szabályinak ismerete, a kutatás során alkalmazott módszerek, technikák, a használt eszközök működési elvének ismerete. A vizsgálatok elvégzése, adatok és megfigyelések folyamatos gyűjtése, rögzítése és dokumentálása. A kísérletek fényképes és mozgóképes rögzítése (okostelefon, tablet, GoPro, mikroszkóp kamera stb.).</p>
<p>Digitalizálás, eredmények értékelése: Időkeret: 8 óra</p>	<p>A kísérletezés során készült jegyzőkönyvek elektronikus elemzése. Számítógépes programok megismerése (MS Excel, MS Word, Paint.net, SigmaPlot, SigmaStat, UviTech, CP-Atlas, GelAnalyzer, PowerPoint, Prezi). Az adatok statisztikai értékelése, grafikus ábrázolása.</p>
<p>Kutató munka bemutatása: Időkeret: 6 óra</p>	<p>A diákok az eredményeiket rendszerezik, alapvető prezentációs programok, technikák és ismeretek elsajátítása. Előadás összeállítása, gyakorlása. Poszterkészítés. Esszéírás.</p>
<p>Program záró konferenciája: Időkeret: 2 óra</p>	<p>A tehetséggondozó program záró konferenciáján a diákok bemutatják az elvégzett munkát az iskola diáksága és a pedagógusok előtt. Előadói készség, anyanyelvi és digitális kompetencia fejlesztése.</p>

A program értékelése, bevéálásának vizsgálata

A Kutató Diákok Tehetségdondozó Program szorosán illeszkedik a természettudományos munkaközösség éves munkatervéhez és az intézmény Pedagógiai Programjához is. Éppen ezért minden tanévben készítünk munkatervet, évvégén beszámolót. Az előző év tapasztalatai és eredményei (pl. a diákok versenyeredményei, a záró konferencián nyújtott teljesítmények) valamint a mentorok és a diákok visszajelzései alapján fogalmazzuk meg a következő évben szükséges változtatásokat, fejlesztési irányokat és elképzeléseket.

5.1.5.3. Torn-„ÁSZ” tehetségek a Besiben

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	Testnevelés: Torn-„ÁSZ” tehetségek a Besiben Tornasportkör, és nyári tehetséggondozó tábor
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Tamásné Balogh Beáta
Bevezetésének kezdő éve:	2007
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	A térségben a torna sportág iránt érdeklődő óvodások és általános illetve középiskolai diákok, akik a következő jellemzőkkel rendelkeznek: speciális érdeklődés, speciális kompetenciák, nagy mozgásigény, jó tanulmányi átlag, hátrányos helyzet, versenyeredmények, speciális adottságok: hajlékonyság, robbanékonyság, egyensúlyérzék, bátorság, kezdeményező képesség, jó kondicionális és koordinációs képességek.
Korosztály	óvoda nagycsoport, általános iskola alsó és felső tagozat, gimnázium
Élethelyzet	óvoda-általános iskola, általános iskola-középiskola, középiskola-felsőoktatás
Területi hatókör	Kisvárdai város óvodái, általános iskolái és középiskolái, valamint a környező települések általános iskolái. Intézmény körzete, körzeten kívül is.
Koncepcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	komplex mozgáskészségek és képességek fejlesztése, kondicionális és koordinációs képességfejlesztés, erő, állóképesség, gyorsaság, intellektuális képesség, érdeklődés, motiváció, attitűd, magatartás-viselkedés, szociális érzékenység, kreativitás, az alapkészségek fejlesztése, nagymozgások és finom motorikus mozgások, ügyesség, egyensúlyérzék, hajlékonyság fejlesztése, a tudásalap szélesítése, az iskolán kívüli tapasztalatszerzés irányítása, a magasabb szintű gondolkodási képességek fejlesztése, a társas-affektív képességek fejlesztése, sportági technikai elemek és taktikai elemek elsajátítása, gazdagítás, gyorsítás, differenciálás.
Speciális (gardneri) képességterületek	testi-mozgásos, matematikai-logikai, vizuális-téri, nyelvi, szociális-interperszonális, zenei, intraperszonális
Kognitív fejlesztési célok	A sporttorna oktatása során a kognitív fejlesztési célok közül több is megvalósul. A mi programunkban az

	<p>ismeret és megértés szintje fejleszt a legjobban. A torna szaknyelv és az új elemek fizikai sajátosságának megértése. A fizikai törvényszerűségekből következik, hogy a tornaelemek pontos végrehajtása a technikai elemek alkalmazásával lehetséges csak. A komplex képességfejlesztés során rávilágítunk, hogy melyek azok a mozdulatok, amelyek a pontos, esztétikus kivitelezést befolyásolják. Az edzésterv és bemutató tervezése valamint kivitelezése közös feladat. A végén értékeljük a felvételek alapján a bemutatott és megtanult mozgásanyagot.</p>
Affektív fejlesztési célok	<p>A tornasportban folyamatos a segítségnyújtás, ezért nélkülözhetetlen az egymásra való odafigyelés, nyitottság. Ahhoz, hogy pontosan és esztétikusan hajtsák végre a gyakorlatokat a tanulók rendkívüli fegyelmre, figyelemre és koncentrációra van szükség. Ehhez többéves gyakorlat szükséges. A pszichomotoros képességek fejlesztési szintje: az utánzás, a gyakorlatok sorrendjének megfigyelése és memorizálás után sajátítják el a gyerekek. A bemutatás után a hibák kiküszöbölésével a mozgáskoordináció fejlesztése történik. Így egy idő után kialakul az automatizáció, versenyrutin, vagyis önálló munkavégzés.</p>
Tartalmi elemek	
A program típusa	<p>A tehetséggondozás során nagy hangsúlyt fektetünk a differenciálásra és egyéni törődésre. A versenyek többsége hétvégi elfoglaltságot jelent, így lehetőséget kínálunk a szabadidő hasznos eltöltésére. Fontos a tanórai differenciálás, sportverseny, nyári program.</p>
Beválogatás fő szempontjai	<p>A mozgás a gyermekek természetes belső igényéből fakad. Maga a tevékenység örömforrás. Ezért kiemelten kívánunk foglalkozni ezzel a területtel. A mozogni vágyó, kreatív, kezdeményező, érdeklődő tanulók, akik elkötelezettek a tornasport iránt. Korábbi versenyeredmények. Valamilyen típusú hátrányos helyzet.</p>
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	<p>Célok által meghatározott tanítás, differenciálás, rugalmas vagy individualizált tanítás, Kooperatív tanulási technikák, tanulási stílusok, módszerek, felfedezettető módszer, integrált oktatás, cselekvéses tanulás, IKT eszközök használata, vegyes tanulócsoporthoz kialakítása, ahol a kisebbek tanulhatnak a nagyobbaktól, tanulócsoporthoz, tanulópárok kialakítása. Tehetséggondozó táborok. Képességek szerinti csoportosítás: nem feltétlenül kor szerinti, különböző évfolyamú tanulók egy csapatban dolgoznak. Kiscsoportos és egyéni oktatás: együttműködés és</p>

	versengés.
Lazító programelemek	Közös játékok, lazító sportprogramok az órák elején és végén, labdajátékok. Tanítási szünetekben közös edzések, programok. A szülőkkel való kapcsolattartás része, amikor a nyílt óra után közös főzést rendezünk, mely során tapasztalatokat cserélünk.
Feltételek	
Támogató eszközök	IKT eszközök, sporteszközök, tornatermek.
Személyi feltételek	A torna sportág iránt elkötelezett szaktanárok, akik torna versenybírói és edzői tapasztalattal rendelkeznek.
Együttműködő partnerek	Kisvárdai város középiskolái, Magyar úti, Móricz Zsigmond úti és Csillagközi óvodái, Vári Emil, Somogyi Rezső, Szent György Görög Katolikus, Református és Szent László általános iskolák, Idegenforgalmi szabadidő centrum csarnoka, helyi média: rádió, Kisvárdai újság, Magyar Torna Szövetség, helyi vállalkozók, szülők.
Finanszírozás módja	állami, fenntartó, egyéni, MDSZ
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	<i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok, ritmusok. <i>Biológia:</i> energianyerés, egyensúly- és izomérzékelés, szénhidrátok, zsírok anyagcseréje, állóképesség, erő, gyorsaságnövelés. <i>Matematika:</i> eredmények összehasonlítása, grafikonok értelmezése, átlagszámítás. <i>Fizika:</i> erő-ellenő, egyszerű gépek törvényszerűségei, egyenes vonalú és periodikus mozgás, forgatónyomaték, egyensúly, tömegközéppont, gravitáció, tömegvonzás, hatás-ellenhatás törvénye, reakcióerő, egyensúly, tömegközéppont. <i>Etika:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, önreflexió, kooperatív munka.
Kapcsolódó foglalkozási terület	akrobatika, tánc, játékos tanulás, lazító szabadidős programok

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

A tanulók beválogatása során a feladatunk, hogy élményt adjunk a tanulóknak, és játékos keretek között sajátítsák el a torna sportág nehézségeit és szépségeit. A célunk az, hogy miközben derűsen mozognak, játszanak, a koordinációs és kondicionális képességeiken túl számos egyéb olyan képességük is intenzíven fejlődjön, melyek nagyon fontosak ahhoz, hogy később kibontakozhassanak /nem csak mozgásos/ tehetségterületeik, az iskolában jobban helytálljanak és felnőttként az életben is jobban megállják helyüket.

Feltérképezzük életkori sajátosságaikat az általános intellektuális képességeiket (lényeglátás, problémamegoldás, emlékezet, figyelem, kreativitás), annak színvonalát, amelyek szerepet játszanak a tehetség kibontakozásában. Bizonyos szaktárgyakban nyújtott teljesítményeiket (anyanyelv, matematika); a tanulók korábbi iskoláiból küldött jellemzéseket; általános tanulmányi átlag. A tanári megfigyelés révén bemutatókon a

kimagasló ügyességgel rendelkező tanulók meghívása és jelölés, csoportos iskolai teljesítménytesztek eredményei, a mindennapos testnevelés során alkalmazott Netfit-tesztek segítségével. Csoportos intelligenciatesztek eredményei, egyéni intelligenciatesztek eredményei, kreativitástesztek eredményei, speciális képességek, tehetséglisták (tulajdonságlisták), a régebbi (iskolai és egyéb) teljesítmények, a jelenlegi teljesítményszint, pszichológus véleménye, önjellemzés, motivációs levél, szülők jellemzése, beszélgetés tapasztalatai. A tehetség felkutatása folyamatos a speciális kompetenciák figyelembe vételével.

Célok, fejlesztési követelmények

A mozgásos intelligencia az emberi tudás egyik alapja, mert a világról való tudásunk lényegében szenzomotoros tapasztalatainkban gyökerezik. Játékos, zenés tehetségfejlesztő tornafoglalkozásunk komplexen fejleszti a gyermekek mozgáskészségeit és gondolkodási képességeit. A torna sportkör egy mozgástanuláson, élménypedagógián alapuló projekt. Célunk, hogy foglalkozásainkon, a kötelező rendgyakorlatok mellett, a kötetlenebb játékos gyakorlatok kerüljenek előtérbe. Nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a gyakorlatokban, a tartásjavító, helyes testtartást elősegítő gyakorlatok is nagy számban szerepeljenek. A természetes mozgások, a kúszások, mászások, járások, futások, ugrások, szinte minden foglalkozáson valamilyen formában megjelennek, játékosan, kiegészítve az elsajátítandó készségeket. A foglalkozások elején, mindig körbe ülünk, és a köszöntés után beszélgetünk az adott edzés témájáról, az elsajátítandó elemekről. Ezt követően, bemelegítő játékkal készítjük fel a szervezetet a nagyobb terhelésre. A járás-, futásgyakorlatok, különféle játékaiba vannak beágyazva, pl.: sorakoztató játékok, vezérrepülő, fecskemama, vadludak, golyafiókák, jégherceg, labdakidobó, célbadosz stb. A gimnasztikához változatos eszközöket is felhasználunk, mint a babzsákot, padot, szalagot, kendőt, seprűt, botot. A fő részben az aktuális téma jelenik meg. Itt lehetőség nyílik az új ismeretadásra, az adott mozgásforma jártasság, készség szinten való elsajátításra. Az órák végén, mindig játszunk, hogy közben a gyerekek számára folyamatosan lehetőséget biztosítunk a tudás megszerzése mellett az élményszerzésre. Célunk továbbá a tornára jellemző mozgásminták elsajátítása, illetve ezek alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés a szertorna technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális, és a koordinációs képességek területén.

Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Az érdeklődés felkeltése a gimnasztika és a sporttorna iránt. Az esztétikus mozgás, rendezett, megtartott testmozgás, a test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. Alapvető elemek elsajátítása, gyakorlatsorok összeállítása, hogy iskolai és városi tornabemutatókon részt vehessünk. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportág hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése. A program alapvető céljai közé tartozik az interdiszciplinaritás szemléletének erősítése, a tudományok közötti kapcsolatok megismerttetése. A sportkörben középiskolai tanárok és középiskolás diákok közösen dolgoznak ki edzésprogramot minden korosztály számára az életkori sajátosságokat figyelembe véve. Lehetőséget biztosítunk az AJTP programban résztvevő tanulóknak is a részvételre. A programokat a tanulóink írják fejlesztését kivitelezését is ők végzik tanári ellenőrzéssel, kiaknázva a felfedezett oktatóban rejlő lehetőségeket. A kész edzésprogramot vagy bemutatót a tanulók speciális kompetenciáit figyelembe véve a diákokkal együtt véglegesítjük és öntjük végleges formába.

A sportkör egész évben működik, helyszíne az iskola kistorna terme. Óvodától középiskoláig mindenki lehetőséget kap a tehetséggondozó program nevelők és tanulói által összeállított foglalkozásokon való részvételre.

A sportkör működésének lényegét pontokba szedve mutatjuk be:

1. A sportkör tanulói körének meghatározásához a tehetségazonosítási módszerek közül elsősorban a tanórán és versenyeken tapasztalt aktivitást, általános iskolai előzményeket illetve az edzés munkáit vesszük figyelembe. Ezek alapján az iskola bármelyik tanulója lehet tag, a részvétel önkéntes.
2. A tanévet felölelő programban minden tanuló lehetőséget kap új mozgáselem elsajátítására és kipróbálására. Az elemek összességéből kialakult bemutató célja az, hogy az alábbi szempontok valamelyikének megfeleljen:
3. látványos
4. nem nagy időigényű
5. óvodások számára érdekes lehet
6. általános iskolások számára érdekes lehet
7. középiskolások számára érdekes lehet
8. sérült emberek számára érdekes lehet
9. bemutatása tartalmaz minden ismert elemet
10. innovatív megoldásokat is tartalmaz
11. a diákok az megtanult elemek alapján összeállítanak egy gyakorlatsort, amelyhez megfelelő zenei aláfestést keresnek
12. ha mindezek megvannak, akkor kezdődhet a gyakorlatsor kipróbálása a tanult meglévő ismeretek alapján
13. a pedagógusok segítségével új elemek beillesztése a gyakorlatsorba, ismételt próba, majd felvétel készítése a bemutatóról
14. a bemutató kipróbálása után elemezzük a látottakat, néha sor kerül módosításra egy-egy elem cseréjére is
15. a módosított változatot újra elpróbáljuk zenére
16. ha lehetséges, akkor a bemutatóba egy-egy innovatív megoldást is becsempészünk; trambulín sorozatokat illesztünk a talajszorozatok mellé
17. kiválasztjuk a tornabemutatókon elvégzendő végleges gyakorlati elemeket
18. ezt követően összevágjuk a végleges zenéket
19. ha mindezek elkészültek, akkor először megmutatjuk a szülőknek egy nyílt óra keretein belül
20. több bemutató után értékeljük és elemezzük az elvégzett elemeket, ha kell, változtatunk vagy módosítunk rajta.

Fejlesztési feladatok

A cél és rávezető gyakorlatok és a gimnasztikai feladatok ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása változó körülmények között. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Az alapszintű tornaelemek elsajátítása készségi szinten, versenyzőknek az előírt tornagyakorlatok elsajátítása.

A tornasportkör szépségeinek megtalálása már kisgyerekkortól biztosított. Az edzéseken résztvevő tanulók részesei lehetnek egy gyakorlatorientált, élményalapú, gyakorlati foglalkozásnak. A foglalkozásokon segédkező tanulók önállóan, a felfedeztető oktatásban rejlő lehetőségeket maximálisan kihasználva fejlődhetnek. Nincs kimeneti követelmény, a sportkör nyitott mindenki számára. A cél az önálló és csoportos munkavégzés során adódó

problémák, kihívások megoldása. Ennek során kiváló lehetőség nyílik a koordinációs és kondicionális képességek megismerésére és elsajátítására. Célunk, hogy minél több kisgyerek, illetve minél több iskoláskorú gyerek vegyen részt tornafoglalkozásainkon. Ennek segítségével szeretnénk, ha a torna, mint mozgásforma a mindennapi testnevelés része közelebb kerülne a fiatalokhoz. Az elméleti anyagrészekon kívül, célunk a NAT által is megfogalmazott kulcskompetenciák és a gardneri képességterületek minél szélesebb körű fejlesztése, az élményen és örömen alapuló tanulási folyamat népszerűsítése. Mindezen területek fejlesztésével elsődleges célunk a tanulók erős oldalának további fejlesztése, valamint gyenge oldalának fejlesztése. Emellett a programba iktatott kiegészítő, lazító tevékenységekkel, a megfelelően szeretetteljes légkör kialakításával, valamint az egyedi törődés hangsúlyosságával is a gyenge oldal erősítését segítjük.

A tehetséggondozó programban való részvétel nagymértékben fejleszti a kreatív gondolkodást, a problémamegoldó képességet. A bemutatókon való részvétel elősegíti a szabad és önálló döntéshozatal fontosságának megértését és gyakorlását. A torna tehetséggondozó program kiemelt céljai között szerepel olyan magatartásmintát adni, amely segíti az emberek sokféleségének elfogadását. Célunk az érdeklődést felkelteni a tanulóknak a torna szeretetére, szépségére és fontosságára úgy, hogy az elsajátított ismereteket tudatosan alkalmazzák és felhasználják. Ennek elérésében fontos szerepet játszik gyakorlati tapasztalás, a gyakorlati munka. A sportkör tematikájával elősegítjük a megfigyelőképesség és logikus gondolkodás fejlődését. A programban való részvétel eredményeként a tanulók képessé válnak egy-egy mozgáselemben lévő hasonlóságok és különbségek felismerésére, gondolataik megfogalmazására, folyamatok értelmezésére, torna vagy akrobatikus elemek használatára. Elméleti ismereteiket a gyakorlatban is sikeresen alkalmazzák.

Az alábbiakban a fejlesztendő kompetenciaterületek és a **gardneri** intelligencia területeket összekapcsolva mutatjuk be tehetséggondozó programunk hatásait:

Hatékony, önálló tanulás; anyanyelvi kommunikáció; Idegen-nyelvi kommunikáció, Anyanyelvi kommunikáció

A sportkör működése során a tanulóknak jelentősen fejlődik önállóságuk, kreativitásuk. Ez a kompetenciaterület szorosan összefügg a gardneri nyelvi-verbális intelligenciával. Ennek a területnek a fejlesztése képessé teszi a diákokat arra, hogy gondolataikat szavakba öntsék, ismereteiket átadják és elmagyarázzák.

A tornabemutatók során a tanulók ismertetik az elvégzett elemeket a közönséggel, ezzel jelentős mértékben tudjuk fejleszteni a kevésbé kommunikatív, de mégis elkötelezett tanulók kommunikációs készségeit is. Nyelvi kompetenciájuk a megnézett videóanyagok elemzésével is fejlődik. A mozgás során használt taps, valamint a színjátékozás (utánozás, árnyjáték) is fejleszti ezt a kompetenciaterületet.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia; Szociális és állampolgári kompetencia
Ezen kompetenciák által ismerik meg egymás tulajdonságait, ami bátorságot, magabiztosságot teremt.

A sportkör diákjai sokoldalúan fejlődhetnek a közös munka során, szociális és állampolgári magatartásuk egyéni személyiségvonásaiknak megfelelően fejlődhetnek. A torna sportkör tanulóit a bemutatók során találkozhatnak a társadalom minden rétegével. Mindezek során számos ismeretlen helyzet megoldására adódik lehetőség, kiválóan fejleszthető a tanulók szociális érzékenysége.

A fenti kompetenciák fejlesztése a személyes intelligencia fejlődését is segíti. A személyes intelligencia az önismeretet és az annak alapján meghozott döntések képességét jelenti. Segítségével megismerjük tehetségünket és korlátainkat, természetünket, vágyainkat, gondolatainkat, érzéseinket, szándékainkat, és megértjük választásainkat, valamint önuralmat és önbecsülést tanulunk. Az intraperszonális intelligencia mellett a közös munka során a társas intelligencia is fejleszhető. Ez alatt más emberek érzéseinek, hangulatának, szándékának és indítékainak megértését értjük. Magában foglalja a sikeres kommunikáció képességét, mások verbális és non-verbális jelzéseinek megértését, valamint az ezekre adott helyes reakció, a konfliktuskezelés és az együttműködés készségét.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség; Digitális kompetencia

Ezeket a kompetenciaterületet minden alkalommal fejlesztjük a gyakorlati foglalkozásokon. A gyerekek **harmonikus mozgásokat sajátítanak el**. Az egyszerűbb mozgássoroktól haladunk az egyre nehezebb koordinációt igénylő feladatok felé. A cél a testtartás javításán kívül a harmonikus mozgás élmény megéreztetése és megkedveltetése, a fejlett mozgáskoordináció kialakítása. A szép gyakorlati bemutatás kivitelezés az esztétikai és művészi érzékeket fejleszti.

A képi-térbeli intelligencia a vizuális és a térbeli ingerek pontos észlelésének, valamint létrehozásának a képessége. Formára, vonalvezetésre, térbeliségre és a köztük lévő kapcsolatra való fogékonyság jellemzi. Magában foglalja a belső képalkotás, a grafikus ábrázolás készségét. Ez az intelligenciaterület hatékonyan fejleszhető a tehetséggondozó torna bemutatóinak elkészítése során. Ugyanakkor a zenei intelligencia is fejlődik a kivitelezéséhez használt zeneszámok keresésekor, vágásakor. Ennek segítségével mozdulataink urává válunk, testünket érzések és gondolatok kifejezésére vagy egy meghatározott cél elérésére használjuk; két kezünkkel tárgyakat hozunk létre vagy változtatunk meg. Fejlesztjük a finommotorikus képességeket, a kísérletekhez alapvetően szükséges mozgáskoordinációt, de ide tartozik a kéz ügyessége és a tapintás kifinomultsága is.

IKT eszközök alkalmazása:

- **Videózás:** a sportgyakorlatokról **videofelvételeket** készíthetünk, amit azonnal vagy később **kielemezhetünk** (együtt is a tanulóval, sportolóval). A felvételt egy (zseb)projektorral kivetíthetjük akár a tornaterem falára.

- **Okostelefonok: SMS és MMS** üzenetek - MMS-ben olyan házi feladatot is adhatunk, amelyhez egy sportesemény videóját csatoljuk.

Számos **okostelefon alkalmazás** van, amit jól lehet a testneveléshez használni (pl. a **Runkeeper**, amely méri a futási, gyaloglási időt és térképen mutatja a megtett útvonalat.).

Tornához: **Gymnastics, Learn Gymnastic At Home, Gymnastics Tutorials Video** stb.

Természettudományos és technikai kompetencia;

A természettudományos kompetencia fejlesztése fontos feladata a sportnak is. A tábor folyamán ezt nagyon igyekszünk szem előtt tartani. A különböző helyszíneken lévő programok változatossá teszik feladatainkat.

Az izmok működése témakör jól illik a biológia tantárgyhoz. A biológiai ismereteiket alkalmazhatják a tanulók a mozgás tanulás, bemelegítés során. A térbeli tájékozódás ismeretének akár kémiaórákon láthatják a jelentőségét.

A torna Tehetséggondozó Program tematikája

A tematika összeállítása során arra törekedtünk, hogy az alábbi elvek teljesüljenek:

- Komplexitás, interdiszciplinaritás és kihívás: az elemek elsajátítása a kezdő lépésektől a bonyolult tornaelemig. A program által kitűzött célok megvalósítása jelentsen kihívást és élményt.
- Függetlenségre és önálló döntéshozatalra nevelés: alapelvünk, hogy minden tehetséges tanuló a saját igényeinek és képességeinek megfelelően sajátítsa el a program nyújtotta lehetőségeket.
- A megvalósítandó tevékenységek legyenek koherensek, egymásra épüljenek. A tehetséges tanulók képességeihez alkalmazkodjon és legyen testre szabott a tanterv, érvényesüljön a személyre szabottság elve. A mai kor elvárásainak megfelelően legyen individualizált, időzített, jól szervezett és modern és innovatív a tudásszerzés folyamata.
- A program legyen nyitott, ne szorítsa keretek közé a tehetségeket, biztosítsa a kreativitást és az önállóságot.
- A program heti két foglalkozás, évi 72 óra.
- A tematikus egységek szabadon kombinálhatóak, az egyedi igényeknek megfelelően. A tematikus egységek a haladási ütemnek megfelelően egymást váltva is követhetik egymást. Az egyes tematikus egységek óraszámai helyzettől függően átcsoportosíthatóak.

Tematikus egység	Célok és feladatok
A torna sport megismerése alapképességek fejlesztése: koordináció- és kondíciófejlesztés Időkeret: 6 óra	A torna és a mozgások megismerésének alapja a mozgásos formák és képességek elsajátítása. Főbb módszerei: a megfigyelés, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, összehasonlítás, és ezek feldolgozására szolgáló értelmezés, elemzés, kiértékelés. A torna sportág szépsége esztétikai fontossága, kivitelezési technikái. A tanulók megismerik a testnevelés tantárgy tanulási módszereit, hogy a számukra legcélravezetőbbet a pedagógus segítségével ki tudják választani. A megfigyelési szempontok, segítik a tanulókat az adott gyakorlat elsajátításában. A gyakoroltatás, a csoportmunka előnyeinek megtapasztaltatása, a folyamatos tanári visszajelzés, értékelés mind azt segítik elő, hogy a tanulók egyre önállóbban, saját adottságaiknak megfelelően sajátíthassák el a mozgásanyagot, és alkalmazni is tudják az ismereteiket.
Talajtorna Időkeret: 10 óra	A talajtorna elemeinek ismétlése, tartásos helyzetek, állások, kéz- és lábtámaszok, talajgyakorlati testhelyzetek, szabadgyakorlatok, egyszerű talajgyakorlati elemek és ezek összekapcsolása összefüggő gyakorlatsorrá. A talajgyakorlatok gyakorlás során történő elsajátítása. Az alapkövetelmények elmélyítése.
Ugrás és trambulín használat	A tanulókat meg kell ismertetni különböző

<p>Időkeret: 20 óra</p>	<p>élményekben gazdag mozgásokkal is. Ehhez szükséges, hogy a tanulók érzékenyek legyenek környezetük, szervezetük változásaira, lássák sérülékenységet és az emberi felelőtlenség, egészségtelen életvitel következményeit. Alakuljon ki bennük környezetük és egészségük védelmének igénye. A testnevelés tanításának célja, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok alkalmazásához szükséges képességekkel, készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek testi és lelki egészségük védelme érdekében. Feladata, hogy segítse a tanulót a veszélyes körülmények felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.</p> <p>Elsődleges célunk hogy kialakítsuk az igényt a mozgás iránt a mindennapos testmozgás jelentőségét, fontosságát.</p> <p>Elsajátítsák a támaszugrások fázisait, támaszugrásokat előkészítő célgyimnasztika és rávezető gyakorlatokat. Egyszerű és bonyolultabb támaszugrásokat a lebegőtámasz növelésével. Akrobatikus elemek, a trambulín használata a szabad mozgás örömét biztosítja.</p>
<p>Szereken végzett elemek tanulása Gyűrű, gerenda, korlát, felemáskorlát Időkeret: 18 óra</p>	<p>A mozgás tanulási folyamat során</p> <ul style="list-style-type: none"> - el kell sajátítani a megfelelő balesetvédelmi szabályokat, alapkészségeket és képességeket; - el kell tudni különíteni a megfigyelést a magyarázattól; a bemutatás után alkalmazni a látottakat; - az innováció szorgalmazása, továbbfejlesztése; - a szereken végzett előkészítő, rávezető gyakorlatok elsajátítása, egy adott elem kivitelezése és gyakorlatba való beillesztése; - elemorok gyakorlása.
<p>Digitalizálás, IKT eszközök használata Időkeret: 6 óra</p>	<p>A bemutatókhoz szükséges zenefájlok szerkesztése, vizuális hatások megtervezése. Videó készítése egy gyakorlatsorról vagy elemről, majd annak kiértékelése. Okostelefonokkal történő elemzés tanulása. Tornához: Gymnastics, Learn Gymnastic At Home, Gymnastics Tutorials Video stb.</p>
<p>Bemutatók összeállítása Időkeret: 6 óra</p>	<p>A résztvevő tanulók egyéni ambíciójuknak megfelelően részt vehetnek a bemutató</p>

	összeállításában. A gyakorlati foglalkozásokon a tanult elemekből összeállított gyakorlatsort a tanulók rakják sorba és gyakorolják. Majd a kész gyakorlatsort zenére hajtják végre.
Edzésterv összeállítása, nyári tábor szervezése Időkeret: 6 óra	A torna sportkör növendékei megtervezik általuk kedvelt elemekből összeállított bemutatót, illetve az erre készült edzéstervet. A sorrend kialakításánál figyelembe kell venni a változatosságot és a helyszínt ennek megfelelően kell megtervezni a bemutatót. A zenére végzett feladatsorokat mindenki tudásának megfelelően hajtja végre. A tanulók a könnyebb elemektől haladnak a nehezebbek felé. A bonyolultabb elemeket csak a több éves tornászmulttal rendelkezők hajtják végre. Az edzések tervezésénél is figyelembe veszik a különböző diákok más-más képességeit, készségeit, hajlékonyságát stb. Az edzésterv kb.: 90 perc. Nyári tábor szervezésének előkészítése, időpont-választás. Helyszín kiválasztása, tervezés.

A program értékelése, bevétele vizsgálat

A tornacsoportnak nincs sem bemeneti, sem kimeneti követelménye, ezért a program értékelése a résztvevő diákok egyéni fejlődésének vizsgálata mentén zajlik. Az óvodás és alsó tagozatos tanulók esetében legfontosabb feladatunk, hogy élményt nyújtsunk a gyerekeknek, és játékos formában szeretessük meg velük a tornát. Ezért az értékelésnél fontos szempont, hogy milyen kedvvel, lelkesedéssel járnak a foglalkozásra és tolerálják a terhelést! Hogy objektív képet kapjunk, ennél a korosztálynál az értékelésbe bevonjuk a szülőket is elégedettségi kérdőív formájában. Természetesen az 5-8. osztályos valamint a gimnáziumi tanulók esetében is fontos, hogy szívesen végezzék a feladatokat, de esetükben az előrehaladás egyik fokmérője diákolimpia versenyein elért eredmények, a másik pedig az iskolai és városi bemutatók anyagerőssége. A nyári tábor résztvevői között minden évben találunk kifejezetten tehetséges tanulókat, akik később intézményünkben folytatják tanulmányaikat. Ezen tanulók tehetséggondozását az edzéseken és a sportkörökön is folytatjuk.

A tanév elején a munkaterv elkészítésekor beépítjük az éves feladatok közé a csoportban elvégzendő feladatokat, meghatározzuk a versenyek, bemutatók várható időpontjait és ezekhez felkészülési tervet készítünk. A tanév végén a munkaközösség beszámolójába bekerülnek az eredmények és tapasztalatok, valamint a szülők elégedettségi kérdőíveinek értékelése. A kapott adatok segítik a következő ciklus munkatervének elkészítését így biztosítva a folyamatosságot.

5.1.5.4. DekArt Szakkör

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	DekArt Szakkör
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Sztojka-Hidi Viktória
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	2013
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	középiskolások
Korosztály	9-12. évfolyam
Élethelyzet	középfokú iskola→felsőoktatás
Területi hatókör	intézmény
Konceptcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	<p><i>Intellektuális képességek fejlesztése:</i> művészetek iránti attitűd, kreativitás, szociális érzékenység, a környezet megfigyelése, a tudásalap szélesítése, az iskolán kívüli tapasztalatszerzés irányítása, a magasabb szintű gondolkodási képességek fejlesztése, a társas-affektív képességek fejlesztése, gyorsítás</p> <p><i>Gazdagítás:</i> mélységben, tartalmi gazdagítás, feldolgozási képességek gazdagítása, (kreatív és kritikus gondolkodás fejlesztése felfedező és interdiszciplináris tevékenység közben)</p>
Speciális (gardneri) képességterületek	<p><i>Vizuális-téri;</i> képzőművészet, műszaki rajz, számítógépes grafika</p> <p><i>Természeti; Intraperszonális, belső élet;</i> művészetterápia, fényképészet</p> <p><i>Nyelvi:</i> képregény, illusztráció</p> <p><i>Testi-mozgásos, logikai-matematikai;</i> műszaki rajz, építészet</p> <p><i>Szociális-interperszonális, társas;</i> kommunikáció, művészeti vezető, kiállítás-szervező, művészeti szakkör vezető</p>
Kognitív fejlesztési célok	<p>A program szinte az összes kognitív területet fejleszti, hiszen az ismeret szintjén az összefüggések felismerésével, azok megértésével és alkalmazásával tudja a tanuló megoldani az adott beállítást. Analízis közben feltárja a komplex látvány elemeinek, testeinek egymáshoz kapcsolódó logikai összefüggéseit, és az alkalmazás szintjén, a probléma felismerésével megoldja azt, a tanult, elsajátított törvényszerűségek segítségével.</p> <p>A szintézis szintjén új megoldást hoz létre – tervez, kivitelez, végül értékel, közösen is –, amely akkor valósul</p>

	<p>meg, ha a feladat a látvány továbbfejlesztése oly módon, hogy statikailag helyes legyen.</p> <p>Az értékelés során önállóan véleményt alkot feladatának kivitelezési módjáról, majd közösen értékeljük az adott feladatot, az esetleges különböző vélemények összevetésével.</p>
Affektív fejlesztési célok	<p>Az affektív fejlesztési célok közül a következők valósulnak meg a program folyamán: figyelem, odafigyelés egymás alkotásaira, nyitottá válás, befogadás az új témákra és új társakra.</p> <p>A műalkotások megismerésével és saját műveinek elkészítésével értékrendet tud kialakítani, el tudja helyezni magát és társait, stílust, fejlettségi szintet tekintve. Jelleme harmóniába kerül műveinek stílusával, kivitelezésével, cselekvésével.</p> <p>Az új problémákra együttműködően, aktívan reagál. Interperszonalitás jellemzi például kiállítások szervezésekor, dekoráció készítésekor. Pszichomotoros fejlesztési célok: fejlődik a finommotorikus mozgás, amely szükséges a kalligráfiához, egy vonal lendületes megrajzolásához, a mozgáskoordinációhoz.</p> <p>A feladatok megoldásának egy részénél kialakul az automatizáció, a rutin.</p>
Tartalmi elemek	
A program típusa	szakkör, művészeti program
Beválogatás fő szempontjai	kreativitás, elvont gondolkodás, figyelem, kitartás, érdeklődés, motiváció, lényeglátás, tudásvágy
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	<p><i>Célok által meghatározott tanítás:</i> képességfejlesztés, önállóságra, öntevékenységre nevelés, szociális tulajdonságok fejlesztése (együttműködés, kommunikáció, segítségnyújtás), a kitűzött célhoz mért teljesítmény nyújtásának megbeszélése.</p> <p><i>Rugalmas vagy individualizált tanítás:</i> a diákok képességének, teljesítményének megfelelő csoportosítás, van mód szelektálni a különböző anyagok között, a tanulók saját képességüknek megfelelően saját tempójukban és stílusuk szerint haladnak.</p> <p><i>Felfedezettő módszer:</i> bevált a Bauhaus módszer, mely szerint hagyni kell a tanulót a saját megfigyelése, észlelése alapján felfedezni a látványt, megoldani a feladatot, minimális beavatkozással.</p> <p><i>Cselekvéses oktatás:</i> minden tanuló partnere lesz a másoknak, mert ekkor ugyanazt a problémát, például a kiállításokra szánt anyagok keretezését, a kiállítás szervezését vagy az ünnepi dekoráció elkészítését együtt végezzük el.</p>
Lazító programelemek	Közös délutáni együttlét, problémamegoldás, humor,

	alkotás, kiállítás szervezés és dekorálás közben, a szakkör tagjainak létrehozott online csoportban beszélgetés, kiállítások látogatása
Feltételek	
Támogató eszközök	tanterem, könyvtár, szakirodalom, rajzbak, rajztábla, állvány, reflektor, IKT eszközök, dekorációs anyagok
Személyi feltételek	szaktanár
Együttműködő partnerek	<i>Kapcsolattartás a szülőkkel:</i> a tanuló megismerése, érzelmi támogatása, elfogadás, odafigyelés, célok tisztázása, a fejlődésről való egyeztetés, pályaválasztás irányítása. <i>Urbán György Nemzetközi művésztelep, Sáropatak:</i> minden év augusztusában lehetőség van nyári gyakorlatra, kortárs művészek felügyelete, irányadó munkássága mellett. <i>Művelődési Ház, Rétközi Múzeum, Városi Könyvtár,</i> ahol kiállítások megtekintésére és saját alkotások versenyztetésére van lehetőség.
Finanszírozás módja	állami
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	<i>Matematika</i> – ábrázoló geometria <i>Anyanyelv és idegen nyelv</i> – szakkifejezések <i>Történelem és ének-zene</i> – korszakolás, művészettörténet <i>Biológia</i> – anatómia <i>Informatika</i> – számítógépes grafika <i>Testnevelés</i> – motoros mozgás, térlátás
Kapcsolódó foglalkozási terület	Vizuális- és tárgykultúra tanár, tervezőgrafikus, festő, építész-, építőmérnök, gépészmérnök, művészettörténész, régész, designer, illusztrátor, webdesigner, lakberendező, művészeti vezető, galériavezető stb.

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

Régebbi teljesítmények: általános iskolai versenyeredmények és/vagy alkotások, alkotótáborok, szakkörök folyamán készített művek.

A tehetségazonosítást egy, a kreativitást fejlesztő gyakorlattal végezzük a tanév elején.

Ekkor az osztályokban közösen készítünk egy rajzot vagy képláncot alkotunk, különböző lerajzolható kifejezések egymásutánjából. Így végzem el az általános intellektuális képességek felmérését: a problémamegoldás, lényeglátás, tudásvágy, kompozíciós érzék, figyelem, érdeklődés, gyors befogadó készség, élénk képzelőerő stb. áll a vizsgálat középpontjában.

Célok, fejlesztési követelmények

Felfedeztető oktatáson alapuló műhelymunka, vizuális-téri projekt. A foglalkozás célja a sajátos stílus, egyéni módszer kialakítása a műalkotásokon, élményszerű tanulás, valamint az alkotói hozzáállás kialakítása az ösztönös ráérzés generálásával, a lehetséges minták legkisebb befolyásolásával, az észlelet és a képzelet összekapcsolásával. Interaktív, művészeti szakkör.

Az interdiszciplinaritást figyelembe véve, kapcsolat alakul ki a természettudományos tantárgyakkal, a matematikával, az ének-zenével, a testneveléssel, az anyanyelvi ismeretekkel, az idegen nyelvekkel.

A szakkör folyamán a középiskolás tanulókkal közösen készítünk megoldandó beállításokat, dekorációt az ünnepi eseményekre.

Egész évben működik a szakkör az iskola egyik erre szánt tantermében, amelyet folyamatosan a saját arculatunkra formálunk a tanulókkal. Mindenki számára nyitva áll az ajtó, aki szeretne a képzőművészettel foglalkozni.

A működés alapelve:

- az iskola azon tanulói vesznek részt a foglalkozásokon, akik a tanórán és a versenyeken szívesen és kiemelkedő aktivitással dolgoznak, vesznek részt
- a szakkörön való részvétel önkéntes;
- egy számukra alapvetően ismert dologgal találkoznak, azonban az elmélyülés a tantárgyban valójában csak most következik;
- megismerkednek azokkal a tananyagokkal, amelyeket az évek során elsajátítanak és folyamatos gyakorlással fejlesztenek, szinten tartanak. Ezek a témák: kockológia, ábrázoló geometria, forgástestek, drapéria, természeti formák, csendélet, anatómia, portré, teljes alak, enteriőr, bodyart, landart, mailart stb.;
- az új anyag megismerése, elmélyítése interaktív módon folyik, miközben ismertetem az adott beállítást vagy tárgyat, ők is szemügyre veszik az összefüggéseket a látványon, megtapintják, érzékelik az anyag minőségét, ezzel is elősegítve a kész munka helyességét;
- gyakran előfordul, hogy a látványt tovább kell fejleszteniük, aminek csak a képzeletük szab határt, azonban feltétel, hogy statikailag stabil legyen az így elkészült szerkezet;
- az interperszonális munka: az ismeretanyagok gyakorlása közben segítik egymást a tanulók, valamint előszeretettel keresik az újabbnál újabb alkalmazásokat, amelyekkel animációt készíthetünk, ilyen esetekben a megtaláló mutatja be – a csoportban azok számára, akiket érdekel – a használatot, de alapkövetelmény, hogy már legyen egy általa készített rövid animáció;
- a tanév folyamán elkészült munkákat terítéskor áttekintjük, a legjobbakat kiválasztjuk és kiállítást szervezünk;
- kiállításokat látogatunk és szervezünk, a kiállításra szánt anyagot együtt választjuk ki, a kiállítások látogatása során megismerkednek újabb technikákkal, elképzelésekkel, az alkotó személyiségével is a munkákon keresztül, valamint azzal, hogyan kell elhelyezni az alkotásokat egymás mellett ahhoz, hogy erősítsék, kiegészítsék egymást és tematikailag összefüggjenek egymással; a kiállítások szervezésekor ugyanis az utóbbiakra figyelünk, amit közösen oldunk meg a tanulókkal, hogy egy „kerek, egész mondanivaló” táruljon a nézők elé;
- a kiállításkész állapotot is kooperatívan oldjuk meg, együtt készítjük a paszpartot, cselekvéses tanulás közben; előfordul, hogy szervezés közben derül ki, hogy egy-egy mű beleillik-e a tematikába vagy sem – így jön létre az év esszenciája;
- kialakítottunk egy csoportot az interneten, amely által folyamatos kapcsolatban vagyunk egymással; pályázati felhívásokat, a szakköri témához kapcsolódó magyarázatokat, kérdéseket, egyéb szociális tevékenységeket, napi teendőket, dekorációval kapcsolatos kérdéseket, válaszokat osztunk meg egymással.

Fejlesztési feladatok

- a vizuális kommunikációs készség fejlesztése a tárgy speciális nyelvezetének elsajátításával,

- az egyetemes és nemzeti kultúra nagy stíluskorszakainak, nagy alkotóinak megismertetésével végzi a művészeti-esztétikai nevelést,
- a művészeti ágak megismerésén át az értékmegőrző, értékközvetítő, befogadó és átadó szerep érvényesítése,
- az európai integrálódás segítése speciális művészeti ismeretek nyújtásával (egyetemes kultúra + magyar),
- érzékennyé tesz a tárgykultúra és környezetkultúra problémaköre iránt, fejleszti az ízlést, igényessé teszi a felhasználót,
- segíti a különböző műveltségi területeken és tárgyakban jelentkező rajzi problémák értelmezését és ábrázolását,
- fejleszti az egyéni alkotókészséget, kiteljesíti a tehetséget,
- speciális eszközeivel felkészíti a jövőendő pályára, annak minden szakmaterületére.

Célunk a megfelelő, szeretetteljes légkör kialakításával, az egyedi törődéssel a tanulók gyenge oldalának erősítése, a NAT által megfogalmazott kulcskompetenciák és a gardneri képességterületek fejlesztése minél nagyobb mértékben, a tanulók erős oldalának további fejlesztése. A szakkör folyamán a tanulókkal közösen fejlesztjük kritikai, műértői képességüket, kreativitásukat, problémamegoldó képességüket, anyanyelvi, digitális kompetenciájukat, szociális- interperszonális képességüket, a versenyszellemet, az önállóságot, az esztétikai- művészeti tudatosságot és kifejezőkészséget. Ez utóbbi esetben kialakul a sajátos stílus, amellyel felismerhetővé válik az alkotó a művén keresztül. Fejlődik a finommotorikus mozgás is, amely szükséges a betűíráshoz, kalligráfiához, egy egyenes vonal vagy adott esetben ív dinamikus megrajzolásához, vagy egyáltalán a mozgáskoordinációhoz. A művészeti érzék további fejlesztéséhez különböző korszakok zenei műveire gesztusfestményeket készítünk, ezzel is felszabadítva a belső korlátokat, megalapozva a szakkör hangulatát. Aztán elemezzük, kinek mit jelenthet egy-egy mű.

A NAT által meghatározott kulcskompetenciák közül a rajz és vizuális kommunikáció tanításának keretén belül a következő fejlesztésre nyílik lehetőség:

Anyanyelvi kommunikáció: a megismert korstílusok és a hozzájuk tartozó műalkotások képi nyelvi kifejezőeszközeinek megfelelő szintű artikulálása, az összefüggések belső logikájának felismerése, az esztétikai minőségek szóbeli és írásbeli értelmezése; előadások révén gyakorlat szerzése a vita, az önálló véleményformálás, érvelés és önkifejezés területén.

Digitális kompetencia: a művészetekre vonatkozó információ könnyebb és gyorsabb megszerzése a megfelelő digitális és információs eszközök segítségével.

Az eszközök kritikai szemléletű használata.

Az önálló tanulás segítése: a nagy mennyiségű képi információ magas szintű értelmezése az önálló és csoportos anyagfeldolgozás segítségével.

Szociális és állampolgári kompetencia: a különféle kultúrák, szokások és ideológiák megismerésével segítjük a történetiség és a hagyományok megértését az egyéni tolerancia lehetőségeinek tágítását.

A DekArt szakkör tematikája

Fontos, hogy a program:

- legyen nyitott, ne szorítsa keretek közé az alkotást, legyen lehetőség választani az anyagok között;
- tematikus egységek szabadon kombinálhatóak legyenek, egymás váltva is elvégezhetőek legyenek; a szakkör munkája heti 2-2 órában folyik, a tematikus egységek óraszámai átcsoportosíthatók;

- interdiszciplinaritás jellemezze annak érdekében, hogy a tanulók az egymástól távol álló tudományterületeket is összefüggésbe tudják hozni;
- tevékenységei legyenek koherensek, testreszabott tantervvel, individualizált legyen, korszerű, jól szervezett;
- önállóságra neveljen.

Tematikus egység	Célok és feladatok
<p>Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése Időkeret: 10 óra</p>	<p>Látvány megjelenítése egyénileg választott sajátos szándék (pl. kiemelés, figyelemirányítás) érdekében, a vizuális kifejezés eszközeinek sajátos változtatásával (pl. sajátos nézőpont, aránytorzítás, formaredukció).</p> <p>Különböző színekkel hangulati hatás elérése a látvány kifejező megjelenítése érdekében (pl. feszültség, nyugalom). Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával).</p> <p><i>Kulcsfogalmak:</i> vizuális átírás, redukció, stilizálás, kiemelés, kontraszt, kompozíció, komplementer, színreflex, szín-, vonal-, formaritmus, kompozíció, konstruktív képépítés. Nonfiguratív megjelenítés, absztrakció, automatikus írás.</p> <p><i>Kapcsolódási pontok:</i> Magyar nyelv és irodalom: irodalmi szöveg értelmezése. Szöveg és kép kapcsolata. Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Transzformációk. Matematikai összefüggések (pl. aranymetszés). Ének-zene: zenei befogadó élmények. Dráma és tánc: jelenetek, táncmozgások, összetett mediális hatások élményének feldolgozása. Informatika: számítógép felhasználói szintű alkalmazása.</p>
<p>A művészi közlés, mű és jelentése Időkeret: 16 óra</p>	<p>Művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok, témák, illetve problémakörök önálló értelmezése, többféle szempont alapján. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban. Eltérő kultúrák legfontosabb vizuális jellemzőinek értelmezése összehasonlítással. Összehasonlítás során önállóan kialakított szempontok érvényesítése.</p> <p>A technikai képalkotás – fotográfia, mozgókép – műtípusainak, kifejezőeszközeinek ismerete és értelmezése azok képzőművészeti kapcsolódásaival.</p> <p>Tematikus ábrázolások elemzése a művészetben (pl. ember-, tér-, mozgásábrázolás), legfontosabb változások lényegének kiemelése és összegzése a különböző művészettörténeti korszakokban.</p> <p>Kortárs művészeti megoldások (pl. intermediális megjelenítés, eseményművészet) feldolgozása: gyűjtés, elemzés, értelmezés és az eredmények bemutatása adott vagy önállóan választott társadalmi probléma feldolgozása kapcsán (pl. kirekesztés, megkülönböztetés, környezetszennyezés,</p>

	<p>szegénység).</p> <p><i>Kulcsfogalmak:</i> Látvány- és műelemzés, korszak, korstílus, stílusirányzat, képzőművészeti műfaj, műtípus, kompozíció, képkivágás, kontraszt.</p> <p>Avantgárd, avantgárd irányzatok, kortárs képzőművészet, képi és optikai helyzetviszonylat, digitális képfeldolgozás, intermediális műfaj, eseményművészet.</p> <p><i>Kapcsolódási pontok:</i></p> <p>Történelem, etika: korstílusok, irányzatok társadalmi és kulturális háttere.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: stílusirányzatok, stíluskorszakok irodalmi jellemzői, képzőművészeti párhuzamok.</p> <p>Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések (korszakok, stílusok kiemelkedő alkotók, műfajok).</p>
<p>Vizuális kommunikáció Kép és szöveg Időkeret: 10 óra</p>	<p>Vizuális közlés szöveggel és képpel különböző célok érdekében. A technikai médiumok képkeltő módszereinek megismerése. Összetett vizuális kommunikációt szolgáló megjelenés tervezése.</p> <p>Összetettebb vizuális közlés megvalósítása kép és szöveg együttes, összefonódó használatával (pl. saját készítésű fotó-önarckép stílusbeli átalakítása megfelelő szoftverhasználattal, majd a képhez – a tartalmat módosító – szöveg társítása, grafikai kivitelezése) elsősorban a jelentésmódosulások tudatosításának céljával.</p> <p>Kreatív tervezés, kivitelezés szöveg és kép (egyenrangú) egymás mellé rendelésével a különféle jelentésrétegek új minőségének megvalósítása céljából.</p> <p>Vizuális közlés szöveggel és képpel a médiaipar területéhez kapcsolódóan (pl. televíziós műsorrend írása különféle szempontok alapján, majd műsor-újságoldal tervezése, összeállítása képekkel kiegészítve, internet- és megfelelő szoftverhasználattal).</p> <p><i>Kulcsfogalmak:</i> Montázs-elv, tipográfia (betűméret és stílus, oldalrendezés, oldalpár, kép és szöveg, kompozíció, borító); intermédia, anyag(szerűség), művészkönyv/art-book, műsorrend.</p> <p><i>Kapcsolódási pontok:</i></p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: a médiaipar működése, műsorgyártás.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció sajátosságai. Vizuális kommunikáció.</p> <p>Informatika: a médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága, esztétikai értéke.</p>
<p>Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet Időkeret: 12 óra</p>	<p>Jelenségek, látványok vizuális megfigyelése és értelmezése során célirányos szempontok kiválasztása. Az adott tárgynak megfelelő tárgykészítő technikák alkalmazása.</p> <p>Problémamegoldás a tervezés során. Építészeti és térélmények megfogalmazása szövegben. Összehasonlítás során önállóan kialakított szempontok érvényesítése.</p>

	<p>Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése adott szempontok alapján.</p> <p>Ember alkotta objektumok (pl. épületek, építmények) és azok jellemző környezetének (pl. formai kapcsolódás – F. L. Wright: Vízesésház; környezetbe olvadás, álcázás – camouflage jelenség) elemző vizsgálata, értelmezése és összehasonlítása (pl. formai és/vagy színcapcsolódás, anyaghasználat szerint).</p> <p>Szöveges eszközökkel leírt tárgy, épület vagy téri helyzet pontos megjelenítése vizuális eszközökkel, az adott környezet alapos, pontos megismerése érdekében.</p> <p>Tárgy- és épülettervezés a közvetlen környezet valós problémáira (pl. iskolai szelektív hulladékgyűjtő, iskolai „dühöngő”), a műszaki jellegű ábrázolás legfontosabb sajátosságainak az alkalmazásával (pl. méretezés, vonalfajták, több nézet), szerkesztéssel és szabadkézi rajzban.</p> <p>Belső terek, tárgyak átalakítása meghatározott célok (pl. hulladék kreatív újrahasznosítása) érdekében.</p> <p><i>Kulcsfogalmak:</i> Tervezés, felmérés, tételrendezés, környezettudatos magatartás, környezetvédelem. Műszaki ábrázolás.</p> <p><i>Kapcsolódási pontok:</i></p> <p>Matematika: méretezés, gondolatmenet követése, absztrahálás, konkretizálás. Rendszeralkotás: elemek elrendezése adott szempontok szerint.</p> <p>Biológia-egészségtan: lakókörnyezet és természetes élőhelyek. Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód.</p>
<p>Funkció Időkeret: 12 óra</p>	<p>Az adott célnak megfelelő tárgykészítő technikák alkalmazása. Problémamegoldás a tervezés során. Tárgy és funkció kapcsolatának átfogó értelmezése.</p> <p>Funkcionális szempontokat kevésbé érvényesítő fiktív vagy elképzelt terek (pl. labirintus, adott színházi mű díszlete) tervezése és makettezése.</p> <p>Környezet tervezése, áttervezése más feladat ellátására (pl. munka – pihenés, hétköznapi – ünnepi) vagy több funkció betöltésére (pl. öltözködés és rejtőzködés, közlekedés és pihenés), illetve a tervek elkészítése makett vagy modell formájában.</p> <p><i>Kulcsfogalmak:</i> díszlet, funkció, funkcionalizmus, makett, modell.</p> <p><i>Kapcsolódási pontok:</i></p> <p>Dráma és tánc: Produkciós munka. A színházművészet összművészeti sajátosságai.</p>

	<p>Magyar nyelv és irodalom: improvizáció, diákszínpadi előadás. Életvitel: szükségletek és igények elemzése, művelési sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód.</p>
<p>vizuális kommunikáció Tér-idő kifejezése Időkeret: 12 óra</p>	<p>A technikai médiumok (különösképpen a mozgóképek) képalkotó módszereinek és műtípusainak megismerése. Komplex audiovizuális közlés tervezése. Meadott (pl. „A ma hősei”, „Élet a településemen”) vagy szabadon választott téma alapján komplex munka, mű tervezése (pl. kép/”fotó”regény, story-board készítése) a legfőbb audiovizuális kifejezési eszközök tudatosítása céljából. A story-board és a képregény műfajának összehasonlítása. A „látvány-hang-mozgás” hármas egységének kreatív alkalmazása összetettebb (mediális) tartalmú kreatív gyakorlat kapcsán (pl. videoperformansz tervezése és kivitelezése meadott témából kiindulva), majd a produkció elemző-értékelő feldolgozása a szándék és a megvalósítás sikeressége szempontjából. <i>Kulcsfogalmak:</i> Story-board, forgatókönyv, beállítás, jelenet, a montázs(típusok) jelentősége, a narráció sémái és egyedi megoldásai, képregény, video/performansz. <i>Kapcsolódási pontok:</i> Mozgóképkultúra és médiaismeret: a figyelemirányítás, a hangulatteremtés és az értelmezés legfontosabb eszközei. Fényviszonyok, mozgás, szerepjáték hatásmechanizmusa. Dráma és tánc: mozgásos kommunikáció, improvizáció adott zene, téma vagy fogalom alapján. Performansz tervezése, kivitelezése. Ének-zene: a zene szerepe a médiában és a filmművészetben. Magyar nyelv és irodalom: az idő- és térmegjelölések értelmezése.</p>

A program értékelése, bevéálásának vizsgálata

Év elején mindig készül munkaterv, a végén pedig beszámoló, és ennek alapján történik meg a bevéálás vizsgálata, illetve a munkaterv mindig tartalmaz fejlesztési elképzeléseket is, például alkotótábor szervezése. A számos versenyeredmény, alkotópályázat bizonyítéka a sikeres működésnek.

5.1.5.5. *Matematika: a tudomány, amely nélkül nem értheted a világot*

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	Matematika: a tudomány, amely nélkül nem értheted a világot. Nyári Tehetséggondozó Tábor
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Makláriné Gubik Anna
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	1990
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	speciális matematikai érdeklődés, jó tanulmányi átlag, hátrányos helyzet, versenyeredmények, általános intellektuális képességek,
Korosztály	általános iskola felső tagozat
Élethelyzet	általános iskola → közép fokú iskola
Területi hatókör	intézmény körzete, körzeten kívül is
Koncepcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	intellektuális képesség, érdeklődés, motiváció, kreativitás, algoritmizáló képesség, az alapkészségek fejlesztése, a tudásalap szélesítése, a magasabb szintű gondolkodási képességek fejlesztése, gazdagítás
Speciális (gardneri) képességterületek	matematikai-logikai, vizuális-téri, nyelvi, természeti, szociális-interperszonális
Kognitív fejlesztési célok	A program támaszkodik a korábbi matematikai ismeretek alkalmazására. Ez fejleszti az emlékezést, szabályok, törvények ismeretét. A feladványokat meg kell érteni, az összefüggéseket értelmezni kell, a problémákhoz matematikai tételeket kell rendelni. A problémák felismerésével, megoldási út keresésével a megértés és alkalmazás szintjét fejlesztjük. A munka során az adatokat elemezni kell, magyarázni kell az összefüggéseket, ami az analízis szintjét emeli. A problémamegoldások során különböző megoldási utak keletkezhetnek. Egymás elképzeléseit meghallgatva, elemezve, véleményt alkotva növelhető az értékelés szintje.
Affektív fejlesztési célok	A csoportmunkák, kooperatív munkák során különösen fontos az egymásra történő odafigyelés, együttműködés. Egymás jellemét tanulmányozhatják a közös munka, de az egyéni feldolgozás során is. A szaktanárok munkájának elengedhetetlen része a tanári értékközvetítés. A megoldások bemutatása, táblai munka, a szünetekben lazító tornák során (labdajátékok) fejlődnek a

	pszichomotoros képességek.
Tartalmi elemek	
A program típusa	tanórai differenciálás, tanulmányi verseny, nyári program
Beválogatás fő szempontjai	A matematika iránti érdeklődés, elkötelezettség. Korábbi versenyeredmények. Valamilyen típusú hátrányos helyzet.
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	rugalmas vagy individualizált tanítás, kooperatív tanulás, felfedeztető módszer, integrált oktatás, számítógépes oktatás, képesség szerinti csoportosítás: nem feltétlenül kor szerinti, különböző évfolyamú tanulók egy csapatban dolgoznak, versenyeznek csoportos és egyéni oktatás: együttműködés és versengés
Lazító programelemek	közös játékok, lazító sport az órák közötti szünetekben, labdajátékok
Feltételek	
Támogató eszközök	IKT eszközök, kísérleti eszközök
Személyi feltételek	szaktanárok
Együttműködő partnerek	középiskolák, általános iskolák, egyetemek, Erdős Pál Tehetséggondozó Iskola
Finanszírozás módja	állami, fenntartó, egyéni, TIT
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	fizika, földrajz, kémia, biológia, számítástechnika, rajz
Kapcsolódó foglalkozási terület	mérnöki pályák, közgazdász, matematikus

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

A matematikai tehetség a legkorábban megjelenő tehetség típus. A kutatások és a tapasztalat szerint is 12-13 éves kor körül már megjelenik a speciális képesség. Ezért is igyekeztünk a környezetünkben lévő általános iskolákkal jó kapcsolatot kialakítani. Városunkban működik emelt szintű matematikát oktató általános iskola, de a vidéki intézményekben is számíthatunk tehetséges tanulók megjelenésére. Ezt a kapcsolatot teszi szorosabbá az, hogy már több évtizede működtetjük nyári tehetséggondozó matematika táborunkat a környékbeli 7-8. osztályosok számára. A tábor egyik fő célja a környékbeli fiatal matematikai tehetségek felkutatása. Az itt zajló munka elején már felmérő tesztek alkalmazásával igyekszünk feltérképezni a diákok matematikai képességét. Ezek objektív jellegük miatt már elég jó alapnak bizonyulnak.

Korunkban, az internet világában nagyon könnyen hozzájuthatunk a különböző matematikaversenyek eredményeihez. Ezeket folyamatosan figyelemmel kísérjük. A kiemelkedően teljesítő tanulókat ezek alapján is beazonosíthatjuk.

Szerencsések vagyunk abban a tekintetben, hogy a végzős általános iskolások szívesen választják továbbtanulásként iskolánk emelt szintű matematika osztályát, így a korábban általunk beazonosított jó matematikusok meg is jelennek nálunk.

A 9. osztályainkban szeptember elején szintfelmérő dolgozatokat íratunk, így megtaláljuk azokat a tehetséges diákokat is, akik nem jöttek a matematika táborunkba, vagy valamilyen oknál fogva korábban nem jutottak el a versenyekre.

Az országos versenyeken túl saját házi matematikaversenyt rendezünk kollégáinkkal. A Vértesi matematikaverseny igen népszerű diákjaik körében. Ezen az évenkénti 3 forduló

versenyen közel száz diákunk méreti meg magát. Itt szívesen dolgoznak azok a diákjaink is, akik nagyobb versenyeken nem annyira sikeresek, de szeretik a matematikát.

Ezen kívül támaszkodunk kollégáink tehetségfelismerő megérzésére, tanári megfigyelésekre, jelölésekre, beszélgetések tapasztalataira is: lényeglátás, emlékezet, figyelem, kreativitás.

Célok, fejlesztési követelmények

Matematika: a tudomány, amely nélkül nem értheted a világot. Ez nemcsak azért lehet mottója a nyári tehetséggondozó matematika táborunknak, mert néhány természettudományos kísérlettel próbáljuk színesíteni a matematikafoglalkozások közötti szüneteket, hanem azért is mert „a természet nagy könyvében csak az tud olvasni, aki ismeri azt a nyelvet, amelyen e könyv írva van, és ez a nyelv: a matematika” (Galilei).

Célunk ezért, hogy ezt a „nyelvet”, a matematikát népszerűsítsük, bemutassuk szépségét, megtanítsuk a diákokat saját szellemi képességük használatára. Interdiszciplináris szemléletüket erősítsük.

Másik célunk a matematikában kiemelten tehetséges tanulók megismerése, a gondolkodási képességük fejlesztése, gazdagítása.

A táborban középiskolai matematika tanárok oktatnak általános iskolás, felső tagozatos tanulókat. Ide a diákok önként vagy szaktanári ajánlásra jelentkeznek nem kis áldozatot vállalva, hiszen a nyári szünetüket szakítják meg. De már ez is mutatja a matematika iránti elkötelezettségüket. Általában minden év augusztusában szervezzük meg az egy hétig tartó, 20 matematika órát, természettudományos kísérleteket és egy záró dolgozatot magába foglaló kurzust. A jelentkezők létszáma évenként változó, általában 30-35 fő körül alakul. Ezért két nagyobb csoportot alakítva, párhuzamosan, két szomszédos tanteremben oktatunk. Négy napon át, napi öt matematikaórát tartunk, közben pedig logikai játékokkal, vetélkedőkkel, a nagyszünetekben egy-egy fizikai vagy kémiai kísérlettel törjük meg a monotonitást. A komolyabb matematikai problémák megoldásai közben néhány matematikai érdekességet is megbeszélünk. Témakörönként versenyfeladatokat oldunk meg.

Az első napon, az első két órában önálló munkát végeznek a tanulók. Az itt és a később is megfigyelt teljesítmények alapján majd csoportokat képezünk, kooperatív munkamódszert alkalmazva. Később a kor szerinti csoportosítás helyett képességek szerinti csoportok is kialakíthatók (7. és 8. osztályos is kerülhet egy csoportba). A különösen kiemelkedő diákok egyéni differenciált feladatot kaphatnak. A feladatok megfogalmazása során fontos szempont számunkra az általánosíthatóság, a kiterjesztés, a felfedezettő módszer alkalmazása.

A függvények és a geometria témakörében számítógépes alkalmazásokat, programokat mutatunk be, használjuk az internetet (függvényrajzoló, geogebra).

Az ötödik napon, a tábor zárásaként egy hat kifejtős feladatból álló dolgozat megíratására kerül sor. Ez tulajdonképpen egy verseny is a tanulók számára, hiszen a jól teljesítők a dicséret mellett értékes ajándékokat is kaphatnak. A dolgozatok javításának ideje alatt a kollégák ismét érdekes kísérletekkel ismertetik meg az érdeklődő tanulókat.

A következő év őszén már ismerősként találkozhatunk a tábor korábbi résztvevőivel, akiknek nagy része ekkor már iskolánk tanulója. Tehetséggondozásukat a tanítási órákon, szakkörökön folytatjuk tovább. A tanítási órákon is van mód a tehetséggondozásra, hiszen emelt szintű osztályainkban heti hét matematikaóra van, így beleférnek az időbe a tananyagon túlmutató témák is. A csoportbontás miatt itt nagyobb lehetőségünk van a differenciált munkaformát, a kooperatív munkát alkalmazni. A nem emelt osztályokba járó tehetséges tanulók (pl. AJTP) számára is biztosítjuk a tehetségfejlesztést. A délutáni

szakkörökön élnek is diákjaink ezzel a lehetőséggel. Ezeken a délutáni tehetséggondozó foglalkozásokon a kollégák mentorként viselkednek, hiszen az erős oldalak fejlesztése mellett feltérképezik a mentorált gyenge pontjait, hiányosságait. A kiemelkedő matematikai teljesítmény mellett is előfordulhat egy másik tantárgyból gyenge eredmény. Kollégákkal egyeztetve segítséget nyújtunk.

Tehetséggondozó munkánk során biztosítjuk diákjaink számára a középiskolánkon túlmutató fejlődési lehetőséget. Kapcsolatban állunk az Erdős Pál Tehetséggondozó Iskolával (Veszprémi Egyetem). Az igazán kiemelkedően tehetséges tanulóinkat javasoljuk a tehetséggondozó iskolába történő felvételre. Itt társas kapcsolataikat is szélesíthetik. Olyan társakkal, oktatókkal találkozhatnak, akiknek tudása még nagyobb kihívást jelent számukra. Motivációjukat ezáltal is növelni tudjuk.

Fejlesztési feladatok

Nyári tehetséggondozó táborunk kezdetektől fogva a matematikai tehetségek felkutatására törekszik. A matematikai nevelésünk sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tábor folyamán felfedezettó oktatást alkalmazva rávezetjük a tanulókat a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra területén. Igyekszünk kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutatjuk a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejlesztjük a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét.

Változatos példákkal, feladatokkal mutatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását.

A matematikatörténetet sem hanyagoljuk el. Fontos a nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése.

Mindezeket az oktatásban meghatározott kulcskompetenciák, a gardneri képességterületek fejlesztése mentén igyekszünk megvalósítani.

Tapasztalataink szerint a tábor eredményeképpen a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

Az alábbiakban a fejlesztendő kompetenciaterületek és a gardneri intelligencia területeket összekapcsolva mutatjuk be tehetséggondozó programunk hatásait:

Hatékony, önálló tanulás; anyanyelvi kommunikáció

Tehetséggondozó táborunk során a tanulókat önálló feladatmegoldásokra ösztönözzük. Egy-egy konkrét probléma megoldása után általánosításokat igyekeznek megfogalmazni. Ennek során előtérbe kerül a mondatok, szavak, hangok rendszerezése.

Elengedhetetlennek tartjuk a szövegértés fejlesztését. A feladatmegoldások során fontossá válik az információk azonosítása és összekapcsolása, a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése, a szöveg tartalmi elemei közötti kijelentés-érv, ok-okozati viszony felismerése és magyarázata.

A bizonyításokkal fejlesztjük az érvelés képességét, valamint mások érvelésének elfogadását, figyelembevételét.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia; Szociális és állampolgári kompetencia

Ezek a kompetenciák szükségesek akkor, ha a tanulók csoportmunkát végeznek. Hiszen itt szükség van olyan emberekre, akik vállalják a vezető, a koordinátor szerepét.

A pénzügyi ismeretekkel kapcsolatos problémákat válogattunk a feladványaink közé. Ezek állampolgári kompetenciákat erősítenek.

A kooperatív munkák során, a játékok alkalmával fejlődik a szociális kompetencia. Itt különböző iskolákból, lakóhelyekről érkezett diákok tanulnak együtt, akiknek jó része még soha nem találkozott egymással. Szükség van a toleranciára, egymás megértésére. Néha konfliktus adódik, amit sikeres kommunikációval megoldhatnak. A tábor során ezen kompetenciák látványos fejlődést mutatnak.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség; Digitális kompetencia

Ezeket a kompetenciákat különösen a geometria témakörébe tartozó problémák feldolgozása során tudjuk fejleszteni. A szerkesztések elvégzése pontos, precíz munkát igényel. De szükséges a kéz ügyessége, finommunkája a függvények megrajzolásakor is. Az arányos, áttekinthető ábrák elkészítése nélkülözhetetlen egy geometria feladat megoldása esetén.

A szerkesztéseket, függvények ábrázolását nem csak kézzel végezzük. Alkalmazzuk az internetes szerkesztőprogramokat, megtanítjuk tanulóinknak ezek használatát. Ilyen program a geogebra, a geogebra graph. Internetes játékokkal sajátítunk el bizonyos fogalmakat. Ilyenek pl. a prímszámokkal kapcsolatos játékok.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia fejlesztése fontos feladata a matematikának. A tábor folyamán ezt nagyon igyekszünk szem előtt tartani. A tematikában szereplő feladatok változatos témákból kerültek kiválasztásra. A halmazműveletek témaköre jól illik a biológia tantárgyhoz. A számábrázolás, számrendszerek témaköréből választott feladataink az informatika órán jelentenek hasznos ismereteket. A térbeli feladatoknak, térszerkezetek ismeretének kémia órákon láthatják a jelentőségét. A függvényekkel kapcsolatos problémák megoldása, a függvényvizsgálat a folyamatok leírása során elengedhetetlen.

A fizikai, kémiai jellegű szöveges feladatok megoldásán túl a pihentetőnek, szórakoztatónak szánt természettudományos kísérletekkel erősítjük ezen kompetenciákat.

Matematika: a tudomány, amely nélkül nem értheted a világot – Nyári

Tehetséggondozó Tábor tematikája

A tematika összeállítása során arra törekedtünk, hogy az alábbi elvek teljesüljenek:

- A kijelölt tananyag alkalmas legyen a kiemelkedő képességek megjelenítésére. A program jelentsen kihívást, hiszen a tehetséges gyerekekre jellemző a kortársakkal való vetélkedési hajlam.

- Jelenjenek meg a szokásostól eltérő témák, szellemi logikai problémák, melyek a kreativitást fejlesztik. Ugyanakkor a feladatok alkalmasak legyenek a központi felvételre történő felkészítésre is, hiszen a középiskolákban ezt megkövetelik.
- A témák alkalmasak legyenek a különböző tudományterületek közötti átjárásra, gazdagításra, érvényesüljön az interdiszciplinaritás.
- A tematikus egységek ne legyenek nagyon kötöttek, azok menet közben is változtathatóak legyenek. A sorrend szabadon felcserélhető, de az egyes egységeken belül érvényesüljön az egymásra épülés.

Tematikus egység	Célok és feladatok
Képesség felmérő teszt írása Időkeret: 2 óra	Célunk, hogy a kiemelkedő képességű tanulókat beazonosítsuk. Az egyik legobjektívebb tehetségazonosító módszer a matematikában a tehetség tesztekkel történő mérése. Bár egy dolgozat alapján nem biztos, hogy teljes képet kapunk, ezért támaszkodnunk kell az általános iskolás eredményekre is.
Számfogalom felépítése, műveletek számokkal, számelméleti feladatok Időkeret: 3 óra	Szöveges megfogalmazások matematikai modellre fordítását szükséges megvalósítani. A valós számok halmazának ismerete, a matematika épülése elveinek bemutatása. Igaz és hamis állítások megkülönböztetése. Halmazok eszközzellegű használata. Gondolkodás, ismeretek rendszerezési képességének fejlesztése. Önfejlesztés, önellenőrzés segítése, absztrakciós képesség, kombinációs készség fejlesztése.
Függvények, egyenletek, szöveges feladatok Időkeret: 5 óra	Összefüggések, folyamatok megjelenítése a függvények segítségével. A függvények számítógépes ábrázolásával digitális kompetencia fejlesztése. Matematikai tartalmú szövegek értelmezése. Megoldási tervek készítése, gondolatmenet lejegyzése, ellenőrzés fontosságának hangsúlyozása. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, szövegfeldolgozás: az indukció és dedukció, a rendszerezés, a következtetés.
Alapvető geometriai ismeretek, szerkesztési feladatok, számítások, bizonyítások Időkeret: 6 óra	A tanulási folyamat során számításokat végzünk síkban és térben. A geometriai transzformációk alkalmazása problémamegoldásban. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése. Tájékozódás valóságos viszonyokról térkép és egyéb vázlatok alapján. Összetett számítási probléma lebontása, számítási terv készítése (megfelelő részlet kiválasztása, a részletszámítások logikus sorrendbe illesztése). Számológép, számítógép használata, szerkesztőprogramok alkalmazása.
Kombinatorika, gráfok Időkeret: 2 óra	Összeszámlálási feladatok. Megosztott figyelem. Két, illetve több szempont egyidejű követése. Esetfelsorolások. Gráfok alkalmazása problémamegoldásban. Gondolatmenet megjelenítése gráffal. Családfát készítünk.
Matematikatörténet,	A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a

matematikai érdekessegek Időkeret: 2 óra	matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése, a máig meg nem oldott, egyszerűnek tűnő matematikai sejtések megfogalmazása, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus ismeretét előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János, Thalész, Euler, Gauss, Pascal, Cantor, Erdős, Neumann.
Záró dolgozat írása, eredmény hirdetése Időkeret: 2 óra	A záró dolgozat visszajelzés számunkra. Ezt tekinthetjük egy versenynek is, mellyel a tehetséges tanulók kortársakkal való vetélkedési hajlamát is fejlesztjük.
Természettudományos kísérletek Időkeret: 2 óra	A tantárgyak közötti átjárást segítjük, az interdiszciplináris szemléletmódot erősítjük.

A program értékelése, bevéálásának vizsgálata

Ez a program többéves tapasztalat alapján működik, népszerű a környék általános iskolásai körében. Minden év elején munkatervünkben rögzítjük a nyári tábor időpontját, fejlesztési elképzeléseinket és a foglalkozást tartó tanárok neveit. Ők évente frissítik feladatbankunkat.

A tábor végén a diákok elégedettségmérő kérdőívet töltenek ki, melyek kiértékelése után alkalmazkodhatunk az igényekhez.

A nyári tábor résztvevői között minden évben találunk kifejezetten tehetséges tanulókat, akik később intézményünkben folytatják tanulmányaikat. Ezen tanulók tehetséggondozását a korábban említett módon folytatjuk. A komoly versenyeredmények (Arany Dániel Mat. Tan. Verseny, OKTV, csapatversenyek, tesztversenyek) később bizonyítékai tehetséggondozó munkánknak.

5.1.5.6. Future Talents Program

Future Talents / A Jövő Tehetségei Program

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	A jövő tehetségei (Future Talents) program
Országos projekt megnevezése	Nemzeti Tehetség Program
A projekt szakmai gondozója	Új Nemzedék Központ
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
Nevelési program megnevezése, melyhez a program kapcsolódik	Minősített Tehetséggondozó Műhely pedagógiai programja
A program kidolgozója, az adaptálássegítője	Dávid Edina
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	2017
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	Az üzleti élet iránt érdeklődő 9-10. évfolyamos diákok, akiknek a nyelvtudása eléri a KER szerinti B1 szintet
Korosztály	Gimnázium felső középfok
Élethelyzet	középfokú iskola → felsőoktatás
Területi hatókör	intézmény, intézmény körzete körzeten kívül is
Koncepcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	Érdeklődés, kreativitás, motiváció, a tudásalap szélesítése, iskolán kívüli tapasztalatszerzés, társas-affektív képesség.
Speciális (gardneri) képességterületek	Nyelvi, szociális-interperszonális, intraperszonális
Kognitív fejlesztési célok	A program lehetőséget nyújt arra, hogy valamennyi kognitív területet fejlessze. A program elsősorban a beszéd-készség és beszédértés fontosságára helyezi a hangsúlyt a társas viselkedés szabályainak a megismerésével.
Affektív fejlesztési célok	A program lehetőséget biztosít a diákoknak, hogy nemcsak kortársaikkal, hanem az idősebb korosztállyal is hatékonyan együtt tudjanak dolgozni. Idegen nyelven prezentáljanak. A problémákra gyorsan tudjanak reagálni.
Tartalmi elemek	
A program típusa	hétvégi program
Beválogatás fő szempontjai	B1 idegennyelvi szint,

	üzleti életre való rátermettség
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	Önálló tanulás Kooperatív tanulás Projektmunka Online interaktív feladatok
Lazító programelemek	Önismereti és gazdasági játékok, személyes találkozások és kötetlen beszélgetések üzletemberekkel, intézménylátogatások
Feltételek	
Támogató eszközök	Nyelvi labor, Smart School terem
Személyi feltételek	Idegennyelvi és üzleti trénerek
Együttműködő partnerek	GE Hungary Zrt., Junior Achievements Magyarország, helyi önkormányzatok
Finanszírozás módja	Pályázati források
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	Angol nyelv
Kapcsolódó foglalkozási terület	Üzleti, gazdasági

A Bessenyei György Gimnázium és Kollégium 2017 márciusában csatlakozott a Jövő Tehetségei programhoz. A pályázat egy újfajta együttműködést hozott létre a gazdasági és az oktatási szféra között.

A program célja, hogy versenyelőnyhöz juttassa a középiskolás diákokat a feltörekvő északkeleti régióban és nemzetközileg versenyképes, magasan képzett munkavállalókká tudjanak válni, akik képesek szembenézni a különféle kihívásokkal.

A tanulók beválogatása a programba

A programba 9. és 10. évfolyamos diákok jelentkezhetnek, akik egy kétlépcsős felvételi eljárásban vesznek részt. Először egy angol írásbeli tesztet kell kitölteniük, majd az ott elért eredményeik alapján (B1 szint) a kiválasztott diákok továbbjutnak a következő fordulóra. A szóbeli felvételi két részből áll, ahol nemcsak angolból kell számot adni a tudásukról, hanem egy ún. HR beszélgetésen is részt vesznek, ahol az üzleti életre való rátermettségüket vizsgálják. Angolból a leendő budapesti üzleti angol tréner felvételizteti a diákokat, míg a HR beszélgetésre a helyi GE gyárból érkeznek menedzserek. Majd az együttes eredményeik alapján a legjobb 18 diák kerül be a programba.

A program leírása

Az általános műveltség kiszélesítése, az angol, illetve üzleti angol nyelv és üzleti ismeretek elsajátítása mellett a tanulók a kormányzati, üzleti és civil szféra képviselőivel is megismerkedhetnek. Személyes fejlődésüket mentorként a GE Hungary ZRt. vezetői kísérik figyelemmel és segítik tanácsaikkal. A diákok továbbá a Junior Achievement Magyarország szervezésében eszmecsere-t folytathatnak a régió kiemelkedő üzletembereivel – olyan kapcsolati tőkét szereznek, amelyet városuk, régiójuk és saját boldogulásukra tudnak használni a diplomaszerezés után.

A tanulmányaik mellett a diákok gyakran szerepelnek különböző eseményeken, ahol találkozhatnak vezető üzletemberekkel és politikusokkal. Emellett szervezünk számukra intézménylátogatásokat és a JAM szervezésében részt vehetnek különböző konferenciákon, és táborokban. Minden évben szervezünk egy Orientációs napot, ahol a diákok egy – egy előadással vagy prezentációval mutatják be az eddig megszerzett

tudásukat a meghívott vendégeknek, illetve találkozhatnak a programban részt vevő diákokkal, tanárokkal, a politikai és civil szféra képviselőivel.

A képzés végén a diákok egy közép- vagy felsőfokú EURO PRO üzleti angol szóbeli nyelvvizsgát tesznek.

Célok, fejlesztési követelmények

A Jövő tehetségei program egy olyan tanórán kívüli, tréning jellegű képzés, amely az üzleti angol nyelv elsajátítása mellett üzleti készségekkel, szemlélettel is megismerteti a diákokat.

A program alapvető célja, hogy a diákok olyan kiegészítő tudást és készségeket szerezzenek a program során, ami felkészíti őket az egyetemi tanulmányaikra és a munkaerőpiac kihívásaira.

A diákok havonta vesznek részt a képzéseken, amelyek 2 naposak.

A program működésének a lényege:

1. A diákok felvételi vizsga alapján kerülnek be a programba, ahol figyelembe vesszük a nyelvi képzettségüket és rátermettségüket az üzleti életre.
2. A diákok 4 üzleti készségterülettel ismerkednek meg a képzés folyamán, ahol az elméleti tudást gyakorlatorientált feladatokkal sajátítják el.
3. A programban minden tanuló lehetőséget kap, hogy az elméleti tudásukat a gyakorlatban is kipróbálja: pl. állásinterjú, telefonkonferencián vesznek részt.
4. Az üzleti nyelvvizsgára való felkészülés folyamán a diákok üzleti témákból választhatnak egy címet, és prezentációt készítenek. Ehhez először igyekeznek anyagot gyűjteni és vázlatot írni.
5. Ha ez kész van, akkor kezdődhet a kidolgozás és a bemutatás.
6. A bemutatás után elemezzük és korigáljuk a látottakat, hallottakat.
7. Majd a kész prezentációt a diákok a nyelvvizsgán előadják.
8. A nyelvi képzéseken kívül a diákok orientációs tréningeken is részt vesznek, ahol már az üzleti és civil szféra képviselői előtt kell prezentálniuk a programról, természetesen angol nyelven.
9. Az intézménylátogatások alkalmával a diákoknak lehetőségük nyílik betekinteni egy nagyvállalat felépítésébe és működésébe.
10. A kulturális napokon a diákok interkulturális előadásokat hallgathatnak a meghívott előadóktól.

Szeretnénk, ha a diákok az elméleti tudás mellett menedzsment készségeket is szereznének az üzleti élet képviselőitől a gyakorlatban. A mentor program segítségével a diákok betekintést nyerhetnek egy üzletember munkájába. Ezáltal fejlődik a szociális magatartásuk, személyes intelligenciájuk és az önismeretük. Egyre több és több diák jelentkezik gazdasági vagy pénzügyi egyetemre, ahol szükség van az angol és üzleti készségekre is egyaránt.

Fejlesztési feladatok

A programban résztvevő diákok részesei lehetnek egy gyakorlatorientált, interaktív tanulási folyamatnak. A képzéseken részt vevő diákok a kooperatív tanulás lehetőségeit maximálisan kihasználva fejlődhetnek. Van kimeneti követelmény, a cél az önálló és csoportos feladatok megoldása során felmerülő kérdések, kihívások megoldása, valamint a középfokú üzleti angol szóbeli nyelvvizsga megszerzése.

A programban célunk a NAT által is megfogalmazott kulcskompetenciák és a gardeni képességterületek minél szélesebb körű fejlesztése, az élményen és örömmön alapuló

tanulási folyamat népszerűsítése. Mindezen területek fejlesztésével elsődleges célunk a tanulók erős oldalának a további fejlesztése.

Az alábbiakban a fejlesztendő kompetenciaterületek és a gardneri intelligencia területeket összekapcsolva mutatjuk be tehetséggondozó programunk hatásait:

Hatékony, önálló tanulás; anyanyelvi kommunikáció; Idegen-nyelvi kommunikáció, Anyanyelvi kommunikáció

A tréningek során a diákok olyan autentikus tananyagokat használnak, amelyek a valós életből vett szituációkat tartalmaznak. Ezeket felhasználva a diákoknak szituációs párbeszédet kell alkotni, amelyben jelentősen fejlődik kreativitásuk. Ez a kompetenciaterület szorosan összefügg a gardneri nyelvi-verbális intelligenciával. Ennek a területnek a fejlesztése képessé teszi a diákokat, hogy gondolataikat szavakba öntsék. Ennek során fejlődik az általános problémamegoldó képességük, kreatív gondolkodásuk és képesek meglátni az összefüggéseket egy adott szituációban. Ezzel jelentős mértékben tudjuk fejleszteni a kommunikációs készségüket.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia; Szociális és állampolgári kompetencia

A diákok sokoldalúan fejlődhetnek a közös munka során, szociális és állampolgári magatartásuk egyéni személyiségvonásaiknak megfelelően fejlődhetnek. A program tanulói találkozhatnak a másik két partneriskola diákjaival, és a közös munka során a társas intelligencia is fejleszthető. Ez alatt más emberek érzéseinek, hangulatának, szándékának és indítékainak megértését értjük. Magába foglalja a sikeres kommunikáció képességét, mások verbális és non-verbális jelzéseinek megértését, valamint az ezekre adott helyes reakció, a konfliktuskezelés és az együttműködés készségét.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség; Digitális kompetencia

Digitális kompetencia fejlesztésére is kapnak lehetőséget a diákok, mivel az e-learning keretében gamifikált tananyagot is kapnak témakörök szerint. Facebook felhasználói profiljuk használatával a résztvevők megoszthatják aktuális eredményeiket, trófeáikat az idővonalukon, hírekhez, eseményekhez és egymás eredményeihez megfelelő stílusban hozzászólhatnak.

Facebook profiljuk, közös csoportjuk a programban részt vevő többi diákkal és a program szervezőivel, lehetőséget ad a későbbi pályaválasztással és elhelyezkedéssel kapcsolatos információk összegyűjtésére, rendszerezésére, megfelelő stílusú hozzászólások és bejegyzések elkészítésére.

A foglalkozásokon a diákok előadják saját prezentációjukat IKT eszközök használatával.

Tevékenységek

- üzleti angol tréning
- kommunikáció és műveltségi tréningek angol nyelven
- e-learning
- interkulturális kompetencia fejlesztése
- üzleti készségek elsajátítása
- karrier tréning
- üzletember találkozó és kerekasztal beszélgetések szakértőkkel
- hazai és külföldi gyárlátogatás
- shadow-day (a diák a kiválasztott üzletemberrel tölthet egy napot)

A program tematikája

Tematikus egység	Célok és feladatok
Informális üzleti kommunikáció (30 óra)	Az üzleti kapcsolatok kiépítéséhez és megtartásához szükséges informális üzleti kommunikáció témaköreinek és nyelvezetének a megismertetése és átadása.
Telefonálás (30 óra)	A telefonálás szabályainak megismertetése, nyelvezetének megtanítása és gyakorlása.
Értekezlet (30 óra)	Az értekezlet nyelvezetének megismertetése és gyakorlása: vélemény kifejtése, ellenvélemény kifejtése, érvelés technika elsajátítása, ok-okozati összefüggések meglátása.
Prezentálás (30 óra)	A formai követelmények megismertetése és gyakorlása, a formális és informális szerkezet megismertetése, a megfelelő nyelvezet használata, a testbeszéd szerepe, hatékonysága, digitális eszköz használata.

A program értékelése, bevétele vizsgálat

A Jövő tehetségei program szorosan illeszkedik az idegen nyelvi munkaközösség éves munkatervéhez és az intézmény pedagógiai programjához is. A pályázathoz készítünk munkatervet és évenkénti beszámolót, majd a program végén is egy átfogó beszámolót. Folyamatosan mérjük a diákok fejlődését tesztekkel, szóbeli és írásbeli beszámolókkal, próba nyelvvizsgálóval, valamint a program végén megszerzett közép és felsőfokú üzleti nyelvvizsgálókkal. A programban részt vevő diákok sikeresen folytatják tanulmányaikat különböző felsőoktatási intézményekben főként gazdasági vonalon, ahol kamatoztatni tudják a programban megszerzett tudásukat.

5.1.5.7. Y-testőrírók – iskolamagazin, alkotókör a Besiben –

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	Y-testőrírók (Iskolamagazin, alkotókör a Besiben)
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Deák-Takács Szilvia
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	2008 (online magazin)
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	kreatív, szókincsgazdag, egyéni látásmódú, önálló alkotásra képes tanulók
Korosztály	gimnázium felső középfok
Területi hatókör	intézmény
Koncepcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	kreativitás, szókincs, szociális érzékenység, anyanyelvhez való attitűd
Speciális (gardneri) képességterületek	nyelvi-verbális, képi-térbeli, társas intelligencia
Kognitív fejlesztési célok	A program szinte az összes kognitív területen fejleszt. Az értelmi fejlődésben a tényanyag (műfajok, stílusok) ismerete mellett és után a megértést a különböző szépirodalmi és publicisztikai szövegek értelmezésével fejlesztjük. A szövegek analizálása elengedhetetlen az önálló alkotás sikeréhez. A szintézis kapja a legfőbb hangsúlyt, egyéni produktum létrehozása a legfőbb cél. Ennek az önálló munkának, szövegnek a megtervezése, megírása, majd értékelése a cél, illetve a közös produktum létrehozása, az iskolaújság. Egységes egészé az újság több tanuló egyéni munkájának összehangolásával áll össze.

Affektív fejlesztési célok	A program az érzelmi-akarati fejlesztés szintjein a következőképpen nyilvánul meg: a tanulót nyitottságra neveli mások alkotásainak megismerése és értékelése; megtanulja mások attitűdjének befogadását (esetleg elutasítását); képes lesz reagálni az újdonságokra (cikkek, szépirodalmi alkotások); számos értékrenddel találkozik irodalomtörténet, műfaj történet, stílustörténet és sajtótörténet kapcsán, kialakítja egyéni értékrendjét; értékrendje harmóniába kerül cselekvéseivel
Pszichomotoros fejlesztési célok	A kézzel írás megőrzése, a javítás jelentősége, kiemelések fontossága; a géppel írás fejlesztése, szövegszerkesztés koordinációja, automatizálás, a rutin kialakítása.
Tartalmi elemek	
A program típusa	művészeti program, egyéni mentorálás
Beválogatás fő szempontjai	anyanyelvi készség, kreativitás, önállóság, megbízhatóság, nyitottság, jó szerkesztőkészség
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	befogadasközpontú + élményközpontú, cselekvéses tanulás, $\frac{3}{4}$ olvasás, $\frac{1}{4}$ írás-elv módszere, individualizált tanítás alkotásban, kooperatív iskolamagazinban
Lazító programelemek	<ul style="list-style-type: none"> • részvétel a DUE országos rendezvényén (előadások, koncertek, eredményhirdetés); • az iskolamagazin szerkesztőinek létrehozott online csoportban csevegés; • évi 2-3 összejövétel, délutáni szabadidős tevékenység <ul style="list-style-type: none"> • a humor bevitele az alkotásokba
Feltételek	
Támogató eszközök	IKT-eszközök, szépirodalmi alkotások, kötetek, könyvek, sajtótermékek, tanterem, könyvtár
Személyi feltételek	szaktanárok
Együttműködő partnerek	általános iskolák; folyóiratok (Spanyolnátha művészeti folyóirat), DUE (Diákújságírók Országos Egyesülete)
Finanszírozás módja	állami
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	magyar nyelv és irodalom, informatika, etika, rajz és vizuális kultúra, ének-zene
Kapcsolódó foglalkozási terület	tanár, kommunikációs és médiaszakember, újságíró, író, szerkesztő

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

Az iskolamagazin szerkesztésébe és az alkotói folyamatba a középiskolás tanulók bármelyike bekerülhet érdeklődés alapján. A bekerülés jelentkezés alapján történhet, minden tanévben faliújságon, osztálytitkári megbeszélésen, online felületen hirdetjük a lehetőséget: diákújságírók, szerkesztők, tördelők keresését, így minden diákunkhoz egészen biztosan eljut a lehetőség. Emellett a megjelenő lapszámokban is hirdetünk lehetőséget a csatlakozásra.

Az alkotás iránt egyénileg érdeklődő tanulók akár szaktanári ajánlás alapján is bekerülhetnek a programba; valamint egyéb pályázatokon sikerrel szereplő diákoknak külön felkínáljuk a lehetőséget. A tematikus egységek egymásra épültsége miatt szerencsés a bekerült tanulóknak egyszerre elkezdeni a programot, de nem kizárt a későbbi kapcsolódás rendkívüli esetben. A maximált létszámot kb. 15-20 főben érdemes megállapítani, ennél több tanuló alkotását koordinálni a hatékonyság rovására menne, valamint a csapatmunka, a közös produktum megteremtése is nehézségekbe ütközne.

A tehetséges tanulók kiválasztása már az általános iskolai időszakban elkezdődik. Városi és körzeti általános iskolák versenyein rendszeresen részt veszünk, zsűritagként rálátásunk van a tehetséges diákokra (különböző szintű alkotóversenyek, szépkiejtési). Az évente a költészet napján rendezett – saját alkotásokat is bemutató – versmaratonon is szerepelhetnek külsős diákok (már óvodákkal is van rendszeres kapcsolatunk.) Az országos versenyekre bejutó diákokkal és általános iskolai szaktanáraikkal konzultálunk, tapasztalatot cserélünk – a tanulók érdeklődését felkeltjük programunk, valamint az iskola humán irányultságú képzése iránt.

Az Arany János Tehetséggondozó Programba beválogatáskor önéletrajzot / motivációs levelet írnak a diákok, személyes beszélgetésben vesznek részt, a célzott tanári megfigyelés rendkívül sok információt ad érdeklődésükről, elkötelezettségükről vagy éppen még bujkáló tehetségükről. Bemutatkozhatnak úgynevezett Ki mit tud?-on, ami szintén komoly segítség a tehetség azonosításában.

A középiskolai tanulmányok elkezdésekor a tehetség azonosítása a következő módokon történik: az alkotáshoz elengedhetetlen kreativitásteszt elvégzése mellett figyeljük a tanuló motiváltságát, sokrétű érdeklődését, értelmes és bátor kérdésre alkalmasságát, az intelligens társalgásra fogékonyságot, nyitottságot a világ aktualitása és a hagyományok felé, az olvasottságot, íráskészséget, szókinccset és a mások által jó megfigyelőkészségnek nevezett kompetenciát, amit az alkotás esetében mi kiegészítünk a *más szemmel látás* képességének felismerésével. Mindehhez elengedhetetlenül fontos az elkötelezett, nyitott, motivált, kreatív, képzett, tehetségfelismerésben tapasztalt szakemberek jelenléte.

A program ismertetése, célok, fejlesztési követelmények

Az Y-testőrírók egy részben befogadás központú, élményközpontú, valamint individualizált, illetve kooperatív oktatáson is alapuló alkotókör, műhely, humán irányultságú, alkotói tevékenységet, kreatív írást tanító projekt.

A résztvevő tanulók az olvasási stratégia megtanulása, a kritikai gondolkodás elsajátítása, publicisztikai és szépirodalmi műfajok megismerése után ÖNÁLLÓ alkotás létrehozására alkalmas módszereket sajátíthatnak el. Képesek lesznek médiatudatosan publicisztikai művek létrehozására, megismerik ezek etikai vonatkozását, iskolaújságot hoznak létre kooperatívan, digitális kompetenciát alkalmazva.

A műhely folyamán az arra orientálható, motivált diákok pályázatok és más publicisztikai lehetőségek kapcsán irodalmi orgánumokkal léphetnek kapcsolatba, első publikációik megjelenhetnek középiskolás korukban (kritikák, novellák, versek, átiratok, recenziók stb.). Ennek irányítása elsődlegesen az iskolánkban működő tehetséggondozó,

tehetségfejlesztő szakvizsgával, szerkesztéssel, írással, nyelvi tanácsadással foglalkozó pedagógus feladata.

A program a gimnáziumban több mint 25 éves múltra visszatekintő iskolaújság működtetésének tapasztalataira építkezik, a nyomtatott majd online iskolaújság alkotói műhelye jelenleg is létezik. A program neve a modern és a hagyományos elvek követésének összekapcsoltságából ered: az Y- sőt Z-generáció fiataljainak olvasással és alkotással kapcsolatos tevékenysége iskolánk névadójának, Bessenyei Györgynek testőrírói, a magyar nyelv művelésére, pallérozására irányuló *újszerű* alkotói tevékenységével összefüggésben arra irányítja a figyelmet, hogy a nyelv művelése, a nyelvi igényesség kortalan feladat, kötelesség és ÉLMÉNY.

A publikálásnak is komoly múltja van iskolánkban, tanulóink évek óta művészeti, irodalmi lapokban jelennek meg alkotásaikkal, többen már tematikus blokkokban felkérésre is írnak. Rendkívül jó merítést jelentenek az alkotói pályázaton induló tanulók.

Az elsődleges *cél* (ami általában véve a magyar nyelv és irodalom tantárgy célja is): az *anyanyelvi alapismeretek, készségek, a kommunikáció fejlesztése*; a Y- és Z-generáció adottságait, élethelyzetét, kommunikációs szokásait figyelembe véve a *kritikai gondolkodás* kialakítása. Bár minden tantárgy és terület munkálkodik ezen, mégis kiemelt szerepe van a magyartanításnak, valamint a program által kijelölt alkotói tevékenységnek (és az ahhoz vezető út lépéseinek) ezen a területen. A *problémamegoldás* a különböző olvasmányok és minél szélesebb körű, témájú, hangnemű, műfajú szövegek olvasása és írása által fejlődhet, a *tudásalap mélyítése, gazdagítása* közben.

A *szövegértési kompetencia* fejlesztése a program minden egyes lépésében szerepet kap. A részvétel által a *személyiség harmonikus fejlődése* segíthető, befolyásolható. A program segíti a modern társadalom különféle színterein az írott és szóbeli kommunikációs formában *megnyilatkozni tudást*. Cél az *olvasás megszerettetése*, olvasási kedv, irodalmi és publicisztikai *műveltség kiterjesztése*, az *esztétikai, erkölcsi értékek felismerése*. Ehhez megfelelő *olvasástechnika* elsajátítása szükséges, valamint az *írás-helyesírás, rendezettség, folytonosság, szerkesztés tudásának mélyítése*.

Fejlesztési feladatok

A programban résztvevő tanulók szókincsének, szövegértésének, szövegalkotásának fejlesztése a fő feladat. Meg kell tanulniuk megkülönböztetni az értékest, az értéktelentől, az esztétikai élményt a hiteltelentől, a művészi alkotást az epigontól (utánzótól). El kell tudni különíteni a szépirodalmat a publicisztikától. (Egyik nem értéktelenebb, mint a másik, a különböző műfaji jegyekkel kell tisztában lenni.)

Az olvasás szépségének, értékének felelevenítése, megismertetése után szövegjátékok által önálló szellemi alkotás létrehozásában az alkotókészség fejleszthető.

A tanulók erős oldalának további fejlesztése mellett az esetleges gyenge oldal feltérképezésére is figyelmet fordítunk (ez lehet nyelvhelyességi, helyesírási terület, esetleg a digitális kompetencia, önbizalom hiánya stb.).

A közvetlen, megértő, elfogadó, empátikus, toleráns pedagógusi viselkedéssel a tanulók ezen tulajdonságai is fejleszthetők, ebben nagy segítségünkre van egy alap olvasmánylista, ami szabadon bővíthető a tanulók által tett javaslatokkal (kritikai gondolkodás fejlesztése).

A tehetséggondozó program várható hatásai:

Hatékony, önálló olvasás; alkotás, anyanyelvi kommunikáció: a program működésének alapja az, hogy diákok az értő és kritikus olvasás mellett saját szövegeket alkotnak. Ennek

a területnek a fejlesztése képessé teszi a diákokat arra, hogy gondolataikat szavakba öntsék, ismereteiket átadják és elmagyarázzák.

Idegen nyelvi kompetencia: idegen nyelven is lehetséges szövegeket publikálni (pl. Bessenyei évforduló kapcsán minden az iskolában tanult nyelven jelenik meg cikk a névadóról). Szépirodalmi szövegek eredetijének olvasása és összehasonlítása a fordítással (jó példa: egy magyar nyelvi OKTV külön fejezete volt a magyar író szövegének angol fordítása).

Természettudományos kompetencia: egy természettudományos riport vagy tudósítás kapcsán ismerni kell a tudományág nyelvi regiszterét.

Szociális kompetencia: az érzelmi intelligencia fejlődése várható, az önismeretet, a tehetség felismerése, önmagunk korlátainak felismerése, majd legyőzése.

Egy iskolaújság létrejöttéhez komoly konfliktuskezelés, empátia szükséges, a csapatmunka minden részletében egymásra vannak utalva a diákok. Önálló alkotás esetén a megjelentetés lehetőségei, az esetleges elutasítás is építő lehet hosszú távon a kezdeti kudarcérezet után.

Estétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség; Digitális kompetencia: az iskolaújság, a szövegek létrejöttének alapja az IKT-eszközök készségszintű használata. Fontos a képi-térbeli intelligencia fejlődése is az online lap létrehozásakor.

Vállalkozói kompetencia: kezdeményezés (új téma, új blokk, kapcsolattartás sikeres tanulókkal, levélváltások szervezetekkel, nevezések lebonyolítása, bátorság az újdonság közlésében.)

Állampolgári komp.: szolidaritás kifejezése szépirodalmi szövegek és cikkek témaválasztásában; személyiségi jogok tiszteletben tartása; szellemi tulajdonjog ismerete, plágium elutasítása.

Az Y-testőrírók Tehetséggondozó Program tematikája

Tematikus egység	Célok és feladatok
Hatékony olvasás Szövegértés	Elválaszthatatlan egymástól a szövegértési készség és a hatékony olvasás. Olvasmányaink megbeszélése, közös értelmezés, interpretációs modellek, hipotézisek gyártása. Ráhangelődés, előfeltevés, jóslás, kulcsszavak, jelentésteremtés, reflektálás. Nagyobb összefüggések megragadása. Olvasási stratégia kialakítása. Szókincs felismerése és fejlesztése. Olvasói tapasztalat. Miért olvasunk?
Publicisztikai és szépirodalmi alapismeretek	A különböző kommunikációs szintek szerinti szövegtípusok megismerése (társalgási, közéleti-szónoki, egyházi, hivatalos, tudományos, szépirodalmi, publicisztikai). Építés az alapismeretekre, mélyítés és gazdagítás. A) A szépirodalom műnemei (epika, líra, dráma), műfajok megismerése. Alaptémák, motívumok, toposzok, evokáció, intertextualitás. Irodalmi szövegek megértési problémái. B) A sajtóban megjelenő műfajok. Tájékoztató sajtóműfajok: hír, közlemény, tudósítás, riport, interjú.

	Véleményközlő műfajok: cikk, kommentár, glossza, jegyzet, nyílt levél, olvasói levélkritika, ismertetés, recenzió, bírálat, tanulmány.
Klasszikus és kortárs irodalom Sajtó régen és ma, digitális szövegek	Miért olvasunk? Az irodalom folytonosságának felismertetése. Tanulói választás alapján egy-egy klasszikus és kortárs szépirodalmi, illetve egy-egy nyomtatott sajtószöveg és digitális szöveg összehasonlítása. Felszabadultság érzete, önálló szellemei tevékenység szabad választás alapján. Egyéni, páros, csoporttevékenység. Irodalom és az életünk.
Íráskészség felismerése és fejlesztése Kreatív írás ÉLNI, OLVASNI, ÍRNI	Ez a program gerince. Tanítási órán is alkalmazott módszerekkel: - klasszikus irodalmi, mitológiai személyek csetelése - irodalmi személyek Facebook-profiljának létrehozása - közös szövegek a Google Docs segítségével - átiratok készítése - továbbírások készítése - önálló szellemei termékek létrehozása - meg kell tudni különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen A szisztematikusság fontossága, képzelőerő, humorérzék, problémaérzékenység, rugalmasság, cselekvéses tanulás, közben lazító jellegű tevékenység az alkotás. Karakterek és sztorik. Személyesség és tárgyilagosság. Kapcsolat keresése más művészeti ágakkal: zene, képzőművészet, filmművészet. Egyéni fejlesztés egyéni alkotás létrehozásakor; kooperatív munka az iskolaújság megteremtésében.
Digitalizálás, szerkesztés	Számítógépes programok megismerése (MS Word, PowerPoint, prezi.com, textorizer, tagxedo stb.). Tördelés, látványelemek szerkesztése: fotók beillesztése, képaláírások, címek, grafikák elhelyezése, design kialakítása. (Kiválóan mozgathatókbevonhatók SNI-s diákok, akiknek nincs sikerélménye olvasás- írás területén, de a digitális kompetencia fejlett és fejleszthető.) Laptop, okostelefon, tablet, kamera stb. jó használata.
Korrektúra	Nyelvi igényesség alakítása, nyelvhelyességi és helyesírási kérdések különbségei. Nyelvi szakirodalom magabiztos használatára nevelés: A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása, Osiris helyesírás, Nyelvművelő kézikönyv, manyszi.hu stb. Annak tudatosítása, hogy a nyelvi sokszínűség természetes velejárója például a diáknyelv használata.

<p>Publikáció, megjelenés</p>	<p>Az iskolaújság periodikus megjelenésű, nincs nyomasztó határidő, a terv évi 3-4 lapszám megjelenése. A részvétel ambíciótól függ: lehetséges néha írni, lehetséges mindig írni, van az írás mellett olvasószerkesztői, szerkesztői, tördelő, korrektor szerepkör, feladat is.</p> <p>A szépirodalmi megjelenések nem mindig tőlünk függenek, de bőséges a lehetőség: felkérés és meghirdetett felhívás alapján történik, jó lehetőség az iskolamagazinban megjelenő anyagok továbbítása más folyóiratokhoz, napilapokhoz.</p> <p>A rendszeresen, kiszámíthatóan meghirdetett alkotói pályázatokra írt szövegek is megjelentethetők (jó példa az AJTP Tömörkény alkotópályázata, Petőfi Irodalmi Múzeum Írj levelet Kazinczy Ferencnek! elnevezésű pályázata, a Spanyolnátha művészeti folyóirat tematikus blokkjaiban a rendszeres publikáció lehetősége, így Mikes Kelemen-blokk, DiákZanza, Édes mienk szófelhők-publikációja a magyar nyelv napja alkalmából, iskolánk emlékkönyvében megjelentetett szövegek, stb.)</p>
<p>Értékelés, visszacsatolás</p>	<p>Tanulói portfólió készítése, értékelése Beszámoló készítése Megjelent anyagok hirdetése, vélemények felhasználása</p>

A program értékelése, bevalásának vizsgálata

Az éves tervezéskor munkatervben további részletezéssel kerülnek be a magyar nyelv és irodalom tantárgy versenyei, feladatai, a hagyományhoz kapcsolódás, modernitás komplex szemléletben, az adott programmal kapcsolódási pontok keresése történik. A versenyek, pályázatok, megjelenések, publikációk után munkaközösségi értékelést tartunk, feljegyzéseket készítünk, majd tanév végén munkatervi beszámolót írunk.

A program közben, de különösen lezárultakor szöveges elégedettségmérést végzünk, a felmerülő hibák kiküszöbölésére pontos tervet készítünk. Alkalmazkodunk minden évben a beérkező, érdeklődő, rendszeresen vagy akár alkalmanként alkotó tanulókhöz, megfelelő rugalmassággal kezeljük a programtervet, de az alapvetésektől nem térünk el.

Az elkészült tanulói portfóliót a munkaközösség áttekinti, a következő bevalogatás és újabb ötletek alapjaként is kezeli.

Az elkészült iskolamagazin a legpontosabb eredmény, a megjelent publikációról további híreket közlünk iskolánk honlapján és egyéb fórumokon, újabb szervezetekkel keressük az együttműködést. A program folyamatosan működtethető, nem egyszeri, egy tanéves tervezet.

5.1.5.8. Zenei tehetség gondozás

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	Zenei tehetség gondozás
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Mártáné Iklódi Boglárka
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	1981
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	zenei érzékenységgel, összefüggések megértése képességekkel, zenei hallással és a zenei emlékezettel rendelkező tanulók
Korosztály	gimnázium felső középfok
Élethelyzet	középfokú oktatás
Területi hatókör	intézményi
Koncepcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	intelligenciafejlesztés, hallásfejlesztés, hangterjedelem fejlesztése
Speciális (gardneri) képességterületek	hangszínfejlesztés, előadás-fejlesztés
Kognitív fejlesztési célok	Szólamok memorizálása, a rövidtávú emlékezetet, egész mű elsajátítása és előadása a megosztott figyelmet, a kottakép rögzítése a vizuális emlékezetet fejleszti. Cél még a figyelem tartósságának a fejlesztése. Generatív készségek; kreativitás.
Affektív fejlesztési célok	Minden mű bemutatása emocionálisan hat a tanulókra. Szociális készségek és képességek fejlesztése, állampolgári kompetencia.
Tartalmi elemek	
A program típusa	egyéni mentorálás szakkör tanulmányi verseny művészeti program
Beválogatás fő szempontjai	zenei hallással és a zenei emlékezettel rendelkező tanulók
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	skálagyakorlatok, többszólamúság
Lazító programelemek	közös zenehallgatás, zenei vetélkedő, közös éneklés
Feltételek	
Támogató eszközök	zongora, CD-k, CD-lejátszó, DVD, interaktív tábla hangtechnikai felszerelés (erősítők, mikrofonok, keverőpult)
Személyi feltételek	3 fő ének-zene szakos szaktanár ebből 1 fő karvezető

Együttműködő partnerek	Kisvárdai Város Önkormányzata; Várszínház és Művészetek Háza; Weiner Leó Zeneiskola; Doktorock Amatőr Szintársulat
Finanszírozás módja	állami
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	történelem, irodalom, képzőművészet, énekezen
Kapcsolódó foglalkozási terület	énekezen szak, tanítói szak, óvodapedagógia, színművész, karvezető

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul.

Célunk, hogy széleskörű élményeket szerezzenek a tanulók, mely segíti őket eligazodni a körülöttünk lévő sokszínű zenei világban.

A kerettantervben feltüntetett anyagokon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit.

A zenepedagógiai munka a tanulók iskolában, iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, élményeire épülhet, amely ösztönözheti őket énekkarban és házi zenélésen való aktív részvételre.

Minden órán sor kerül éneklésre, amely fejleszti a tanulók zenei generatív képességét.

A tantárgyfejlesztési céljai a következők:

Elsődleges élményforrás a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel, melyek műfaji határoktól függetlenül értelmezhetők, hozzásegítjük a tanulókat a zenei minőség iránti érzékenységhez.

Generatív készségek fejlesztése:

A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett tapasztalatokat alkalmazni tudják, és azokkal képesek legyenek újat alkotni.

A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Zenei befogadás – befogadói kompetenciák fejlesztése:

A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A fejlesztés során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie.

A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket szereznek a hallott zenéről,

amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás és a háttérzene fogyasztása között.

A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek is minden esetben a zenei befogadást segítik.

Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekszünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is, de alkalmazzuk az internet és a digitális tábla lehetőségeit is.

Cél: a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést.

Szervezünk utazásokat Budapestre, az Operakalandra, hogy személyes élményt szerezzenek a tanulók az operáról. (2016-ban például 136 tanuló látta Puccini Bohém élet című operáját.)

Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók az ünnepi alkalmak és hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal (pl. ünnepek, hangversenyek, közösségi alkalmak).

Az első alapvető dolog a tehetségek észlelése, felismerése. Ez elsősorban a tanórákon történik. A közös énekléskor gyakran kiemelkedik egy-egy szépen csengő énekhang. Az egyéni énekléskor pedig a tehetségeseknek lehetőséget adok arra, hogy az iskolai vegyeskarban énekelhessenek, ahol tovább fejlődik a hallásuk, énekhangjuk, stílusismeretük. A kórusban a többszólamúság nagymértékben fejleszti a hallást, a kórus, hangképzés, a művek megtanulása, előadása pedig a zenei memóriájukat és énekhangjukat.

Iskolánkban a vegyeskar működése 35 éves múltra tekint vissza, ez idő alatt több mint ezer diák énekelt benne. Többek között Bódi László (Cipő) a Republic együttes nemrég elhunyt vezetője, Nagy Sándor színész-musical énekes.

Ahhoz, hogy szívesen dolgozzanak az énekkarban, sokféle motivációs tényezőt kell erősíteni: az érdeklődést, a kíváncsiságot, a teljesítményre törekvést, a szorgalmat, a kitartást, az emocionális fűtöttséget.

Sok éves tapasztalatból állíthatom, hogy a legfontosabb motiváció a siker, a sikerélmény. A sikeres szereplés azért a legnagyobb motiváló erő, mert a tanulók egyénileg részeseivé válnak egy-egy színvonalas produkció létrejöttében. A próbák kemény munkáját feledteti a sok-sok elismerés, s az a csodálatos élmény, amely semmi máshoz nem hasonlítható.

A kórus sikeres, színvonalas tevékenységét mutatja, hogy a megyei kórusversenyeken mindig aranyminősítést kapott. A tanulók büszkék voltak arra, hogy a Bessenyei György Gimnázium és Kollégium tanulói. Sajnos néhány éve megszűnt a megyei kórusverseny a középiskolai kórusok számának csökkenése miatt.

Természetesen a színvonala a mi kórusunknak nem csökkent, hiszen rendszeresen szerepelünk. Minden évben tartunk karácsonyi hangversenyt és pedagógusnapon is fellépünk. Emellett városi ünnepeken, egyéb kulturális, iskolai rendezvényeken gyakran szereplünk.

Iskolánkban nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy azok a tanulók, akik tehetségesek és színpadon szeretnének fellépni, egyéni tehetségfejlesztésben, hangképzésben részesüljenek.

A tehetségfejlesztő órák teljesen egyénre szabottak. Természetes a műfaj is. Van, aki musicalt szeret énekelni, van, aki popzenét, van aki népdalt. Egyetlen fontos szempont van, hogy igényes zenét énekeljen.

A hangképzés során elsajátítja a helyes légzést, az ének technikáját, a hangok helyes képzését (pozícióban éneklést), emellett természetesen a dalok megformálását, a stílusos előadást.

A munka eredményességét mutatja, hogy az országos musical versenyen szereztünk már többször 2., és egy alkalommal 1. helyezést. A Kisvárdai Amatőr Színtársulatnak a Dokto-rocknak is állandó és sikeres előadói a jelenlegi és volt tanítványaink.

Nagy hangsúlyt fektetünk a hátrányos helyzetű tehetséges tanulók fejlesztésére is. Már a felvételi beválogatáson szervezünk egy Ki mit tud?-ot, ahol a tanulók megmutathatják, miben tehetségesek.

Minden évben Pécssett az AJTP Művészeti Fesztiválon – ahol az ország összes AJTP-s iskolája részt vesz és versenyezik – jól szerepelünk, hiszen általában elhozzuk az aranyérmet szólóének és csoportos ének kategóriában.

Mátészalkán minden évben megrendezik a „Szatmár hangja” könnyűzenei versenyt, amelyen minden évben szerepel 4-5 diákunk. Többször hoztunk különdíjat, második és harmadik helyezést, 2015-ben pedig az első helyezést.

Bármilyen ünnepség, előadás van az iskolában, a kórus és a szólóénekesek színvonalas zenei műsort adnak.

5.1.5.9. Programozás és robotika

A program összefoglaló adatlapja:

Alapadatok	
A program címe	Programozás és robotika
Országos projekt megnevezése	Nemzeti Tehetség Program
A projekt szakmai vezetője	Új Nemzedék Központ
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
Nevelési program megnevezése, melyhez a program kapcsolódik	Minősített Tehetséggondozó Műhely pedagógiai programja
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Dancs Sándor
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	2016
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	Az intézményben tanulói jogviszonnyal rendelkező, az intézmény körzetébe tartozó (középiskolák, általános iskolák felső tagozatai) tehetséges, intellektuális, átlag fölötti általános és speciális képességekkel, a programozás iránt érdeklődéssel és elkötelezettséggel bíró, bármely évfolyamba járó tanulók.
Korosztály	Általános iskola felső tagozat Gimnázium felső középfok
Élethelyzet	Általános iskola→középfokú iskola Középfokú iskola→felsőoktatás
Területi hatókör	Intézmény, intézmény körzete
Koncepcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	Ismeretbővítés, figyelem, memória, alkalmazói képesség, kreativitás, kommunikatív és kooperatív készségek, szövegértés, pontosság, időbeosztás, tervezési, gondolkodási, szociális készség, együttműködési képesség, problémamegoldás, problémamegoldó algoritmikus gondolkodás, gyorsítás, gazdagítás.
Speciális (gardneri) képességterületek	Nyelvi-verbális, logikai-matematikai, képi-térbeli, testi-mozgásos, zenei, természeti, interperszonális, intraperszonális.
Kognitív fejlesztési célok	A tanulók előzetes ismeretekkel rendelkeznek, amit értenek, jól átlátnak, természetesen ezeket bővíteni kell, de a szakköri forma inkább az alkalmazás szintjét fejleszti. Különböző feladatokkal találkoznak a diákok, ahol megfogalmazzák a problémát, megoldást keresnek, megoldás közben magas szintű algoritmikus

	gondolkodásra van szükség. Feladat, hogy a tanulók a gondolkodás, tanulás folyamatában minél magasabb, komplexebb kognitív szintekre (analízis, szintézis, értékelés) jussanak.
Affektív fejlesztési célok	A tanulók érdeklődnek, nyitottak a szakkör iránt, figyelemmel kísérik és befogadják az új szituációkat. Aktív válaszaikban fejlődnek leginkább, közben jól érzik magukat, élvezik a munkát, befogadnak, előtérbe helyeznek értékeket, ítéleznek. Cél a magasabb affektív szintek elérése, a magatartásukban is megmutatkozó értékrend kialakítása.
Tartalmi elemek	
A program típusa	Szakkör
Beválogatás fő szempontjai	Tantárgyi mérés (tanév elején, minden új osztályban, minden tanuló esetében, informatika órán, programozói tudást nem igénylő logikai-matematikai feladatok papír alapú megoldásával). Tanulmányi verseny (korábbi versenyek eredményei), tanulmányi eredmény (tanulmányi átlag, informatika, matematika tantárgy érdemjegyei). Véleménygyűjtés (pedagógusok, tanulók, szülők).
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	Differenciálás; nem kor szerinti, hanem képesség- és teljesítményalapú csoportosítás; kooperatív csoport; aktív, felfedezettő tanulás (érdeklődés felkeltése és fenntartása; motiválás; problémafelvetés; önálló munka és gondolkodás; egyénre szabott munka). Mesterséges tanulás helyett felfedező, tevékenységközpontú természetes tanulás útján lehet hatékony a tehetséggondozás.
Lazító programelemek	A sok ülve eltöltött és megterhelő, erősen gondolkodtató munka után valamilyen mozgásos tevékenység pl. kerékpártúra a tavakhoz.
Feltételek	
Támogató eszközök	Informatikai labor, (interaktív tábla, nyomtató, szkennel) minden tanuló számára (megfelelő teljesítményű, korszerű, Internetkapcsolattal ellátott) külön számítógép áll rendelkezésre. Csoportonként (2-3 tanuló) robotok, szenzorok, kiegészítők, oktatási szoftverek, terepasztalok teszik lehetővé a robotprogramozást. Az órán elkészült munkák könnyen megoszthatók,

	(saját felhő) otthonról elérhető.
Személyi feltételek	Versenyképes tudással rendelkező informatika szaktanár, rendszergazda
Együttműködő partnerek	Debreceni Egyetem Informatika Kar (programozó versenyek, tanároknak előadások, szakmai beszélgetések) National Instruments Hungary Kft. Debrecen (gyárlátogatás, cégbemutató, szoftvertesztelés, robotbemutató)
Finanszírozás módja	állami
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	Matematika, fizika, idegen nyelv, magyar nyelv és irodalom, kémia, biológia-egészségtan, földrajz, ének-zene, vizuális kultúra, testnevelés és sport
Kapcsolódó foglalkozási terület	Mérnök, programozó matematikus

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

- Tantárgyi mérés (tanév elején, minden új osztályban, minden tanuló esetében, informatikaórán, programozói tudást nem igénylő logikai-matematikai feladatok papír alapú megoldásával).
- Tanulmányi verseny (korábbi versenyek eredményei).
- Tanulmányi eredmény (tanulmányi átlag, informatika, matematika tantárgy érdemjegyei).
- Véleménygyűjtés (pedagógusok, tanulók, szülők).

A tehetség azonosítása többlépcsős összetett folyamat, ahol több módszert is használnunk kell. A tehetséges tanulók jellemzői csak megfelelő környezetben jelennek meg. A tehetséget nagyon nehéz azonosítani, ez a tehetséggondozó munka legkritikusabb fázisa. Ha nem sikerül azonosítani az igazán tehetséges tanulókat, nem érhetünk el kimagasló eredményeket a tehetséggondozás folyamatában. Ez a folyamat, egy olyan automata, ahol a bemenet az összes tanuló, a kimenet az egyénileg fejlesztett tehetséges tanulók.

A tehetségazonosítást nem elég egyszer, pl. tanév elején elvégezni, a tanulók egy részénél csak egy következő fejlődési szakaszban válhat lehetővé az azonosítás, ezért ennek a tevékenységnek folyamatosnak kell lennie, végigkövetve a tanulók fejlődését. Figyelembe kell venni, hogy a fent említett módszerek együttes alkalmazása révén sem azonosítható a tehetség minden esetben.

Az azonosítás lehetséges:

- a tanév eleji ismerkedés,
- a tanulók megfigyelése,
- beszélgetés a tanulókkal,
- bizalmi kapcsolat kialakítása,
- órai munka, aktivitás, kreativitás, szokatlan gondolkodásmód, feladatok részekre bontása, jó memória, alkotókedv, kitartás, hozzáállás (ötlete van a tanulónak)
- érdeklődés, kíváncsiság (kérdése van a tanulónak)
- sok energia, igazságérzet, akarat, humorérzék,
- HF ellenőrzése, szorgalmi feladat vállalása alapján.

Egyéni beszélgetések során megnyílik a tanuló, sok információt elmond magáról, felfedi érdeklődési területeit, motiválja, hogy a tanára érdeklődik irányába, meghallgatja, megismeri szokásait, gondolkodásmódját, értékrendjét. Nem elég a korábbi eredmények vizsgálatára, felmérésekre hagyatkozni, nem biztos, hogy a jó eredménnyel rendelkező, jól teljesítő tanuló tehetséges, illetve lehet alulteljesítő tehetséges tanuló is.

Célok, fejlesztési követelmények

- A tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése.
- Informatika, (matematika, algoritmizálás, programozás) képességterületen kell biztosítani az intenzív, gyors elmélyülést, előrehaladást.
- A tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalának fejlesztése
- A gyenge oldal valamilyen hiányosságban nyilvánul meg: pl. egy-két tantárgy (pl. matematika, magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv) esetében alacsony ismeret, részterület (pl. matematikai logika, nyelvi absztrakció, idegen szavak és kifejezések) gyenge színvonala, alacsony önértékelés és motiváció, vagy nem hatékony tanulási módszerek (pl. fejletlen feldolgozási készség).
- A gyenge oldalt fel kell tární, ennek sok fajtája fordulhat elő és mindegyik különféle bánásmódot igényel. A feltárást és a fejlesztést a pedagógus mellett az iskolapszichológus végezze.
- Megfelelő légkör teremtése.
- A fejlesztés során nagyon fontos, hogy milyen kapcsolat alakul ki a tanár és diák, illetve diák és diák között. Meg kell előzni (pl. olyan problémákat is meg kell oldani, amit a diák is szeretne) hogy a tehetséges tanulók munkakedvüket veszítsék vagy az átlag feletti a tempójukkal a többieket elbátortalanítsák. (Meghatározó a korai sikerélmény.)
- Feltöltődés biztosítása.
- Az iskolai komplex tehetséggondozáshoz szabadidős tevékenységek is szükségesek, a diákok így pihenhetnek, feltöltődhetnek. A délutáni tehetséggondozásban is helye van ilyen programoknak, (a sok ülve eltöltött és megterhelő, erősen gondolkodtató munka után valamilyen mozgásos tevékenység, pl. kerékpártúra a tavakhoz) egy-egy hosszúra nyúlt fárasztó projekt végén, biztosítva a regenerálódást. A lazító programok lehetőséget adnak a csoport számára egymás jobb, több oldalról való megismerésére, elfogadására.

Minden pedagógusnak részt kell vennie a tehetséggondozásban (tehetséges diákok erős, illetve gyenge területei).

A szakkör célja, hogy az iskola környezetében élő, a programozás iránt érdeklődő és ezen a területen tehetséges (elsődlegesen az emelt szintű matematika képzésben és az Arany János Tehetséggondozó Programban résztvevő) tanulók számára lehetőséget nyújtson a magasabb szintű ismeretszerzésre.

A programozás (szerencsére régóta fennálló) jelenléte még inkább indokolt a tehetséggondozásban. A Digitális Oktatási Stratégia javaslata pl., hogy kerüljön sor az informatika tantárgy újraértelmezésére, miszerint külön tantárgyként jelenjen meg a programozás (3-4. évfolyamon: játékos algoritmizálás, folyamatszervezés, szabályalkotás. 5-8. évfolyamon: jelenjen meg a blokk alapú programozás, szenzorok kezelése, összetett szabályozás, robotprogramozás.) a NAT-ban, a 3. évfolyamtól minden évfolyamon, a 9-12. évfolyamon a diákok ismerkedjenek meg a mobilalkalmazás fejlesztéssel, honlapkészítéssel, váljanak képessé mindennapi gyakorlati feladatok IT-alapú

megoldására. Tehát az informatika oktatását az algoritmizálás és programozás irányába kell átalakítani.

A tanulók előzetes ismeretekkel rendelkeznek, amit értenek, jól átlátnak, természetesen ezeket bővíteni kell, de a szakköri forma inkább az alkalmazás szintjét fejleszti. Különböző feladatokkal találkoznak a diákok, ahol megfogalmazzák a problémát, megoldást keresnek, megoldás közben magas szintű algoritmikus gondolkodásra van szükség. Feladat, hogy a tanulók a gondolkodás, tanulás folyamatában minél magasabb, komplexebb kognitív szintekre (analízis, szintézis, értékelés) jussanak.

A tanulók érdeklődnek, nyitottak a szakkör iránt, figyelemmel kísérik és befogadják az új szituációkat. Aktív válaszaikban fejlődnek leginkább, közben jól érzik magukat, élvezik a munkát, befogadnak, előtérbe helyeznek értékeket, ítélik meg. Cél a magasabb affektív szintek elérése, a magatartásukban is megmutatkozó értékrend kialakítása.

A szakkör (több évfolyam osztályaiból érkező) különböző korú tanulókból épül fel. A csoportokat nem kor szerint, hanem képesség és teljesítmény alapján célszerű létrehozni. Heti két délutáni óra áll rendelkezésre az algoritmizálási és programozási ismeretek mélyítéséhez, informatikai laborban. A labor jól felszerelt (interaktív tábla, nyomtató, szkennel), minden tanuló számára (megfelelő teljesítményű, korszerű, Internetkapcsolattal ellátott) külön számítógép áll rendelkezésre. Csoportonként (2-3 tanuló) robotok, szenzorok, kiegészítők, oktatási szoftverek, terepasztalok teszik lehetővé a robotprogramozást. Az órán elkészült munkák könnyen megoszthatók (saját felhő), otthonról elérhetők.

A tehetséggondozásban azonban nem elég az órai munka, délutáni felkészítő, pedagógiai módszerek, el kell érni, hogy a tanuló otthon is foglalkozzon a területtel, érdeklődése folyamatos legyen, kihívásnak érezze a munkát, sikerélményekkel gazdagodjon, tevékenysége hobbivá váljon, szeresse, amit csinál. Ha folyamatosan bemutatja munkáit, kérdéseket tesz fel, kialakul egy munkakapcsolat, kölcsönös tisztelet, akkor azt hiszem, jó úton járunk. Sokat jelent, ha a tanulók szabad idejükben együtt tanulnak, készülnek, (pl. Debreceni Egyetem Informatikai Kar által szervezett programozó csapatverseny, 3 fős csapatok) megfelelő környezetben (Iskolai és otthoni gépeken is megfelelő programozási fejlesztő rendszerek). Az otthoni felkészülésnél probléma, hogy milyen nehézsgű, típusú feladatot végezzenek a tanulók. A DEIK programozó csapatversenyen a nemzetközi vetélkedőkhöz hasonlóan egy emberi szubjektivitástól mentes, automatizált kiértékelő rendszeren keresztül mérik és hasonlítják össze a versenyző csapatok teljesítményét. Ez a verseny sokat ad a versenyzőknek: egész évben, már a verseny előtt (induláshoz, regisztrációhoz kötött) használható tesztkörnyezet, kiértékelő rendszer (megfelelő erősségű, típusú feladatok, feladatok értékelése azonnal, online), találkozás (szinte minden tanuló esetében) a továbbtanulás intézményével, (géptermekekkel, szoftverekkel) ismerkedés a leendő tanárokkal, beszélgetés az ott tanuló és a versenyen szintén részt vevő (külön díjazott) egyetemistákkal, értékes díjazás, ösztöndíj, a verseny napján frissen, a feladatok többféle, az egyetem tanárai által bemutatott, elmagyarázott megoldásai, nyomtatott feladatsorok, DEIK póló, kötődés.

A DEIK tesztrendszere azonban csak a programozó versenyen indulók számára elérhető. Alternatív lehetőség az Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kar kiértékelő rendszere, ami csak ingyenes regisztrációhoz kötött.

Fontosnak tartjuk, hogy minden évben meglátogassuk a National Instruments Hungary Kft. debreceni bázisát, ahol cégbemutatóval egybekötött gyárlátogatáson, szoftvertesztelésen és robotbemutatóon veszünk részt, így a tanulók beleláthatnak a robotokat is gyártó nagyvállalat tevékenységeibe.

Kívánatos, hogy a foglalkozások konzultációszerűen működjenek. Nagyon fontos az otthon végzett munka, felkészülés az órára, egy anyag rész átnézése. Szükséges lehet a csoportmunkák mellett az egyéni foglalkozás, hogy az egyes tanulók más, személyre szabott órai és házi feladatot kapjanak, érdeklődésüknek, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően. Az órákon differenciáltan, gyakran csoportban (kooperatív csoport) folyjon a munka, nehézségi fokozatok alkalmazásával. Érdemes a korábbi, (10 évre visszamenőleg, tavaszi, őszi) emelt szintű érettségi feladatokat megoldani. (Bekerült az ELTE kiértékelő rendszerébe.) Forduljon elő a spontán, előre nem tervezett munka, amit vagy egy tanuló, vagy a csoport közösen talál ki, ez legyen az életből vett példa. Ilyenkor, közösen a táblánál kell megoldani a feladatot, mindenki ötletét, véleményét meghallgatva, a megbeszélte, a csoport által elfogadott algoritmust felhasználva. Ha van idő, akkor az órán, ha nincs akkor otthon, mindenki keressen optimálisabb megoldást.

Fejlesztési feladatok

A speciális képességterületek fejlesztése mellett az általános területek továbbra is fontosak maradnak. Feladat, a tanulók feldolgozási készségeinek fejlesztése, mint kritikus gondolkodás, kreatív gondolkodás, problémakeresés és megoldás, kutatás, döntéshozatal.

Problémamegoldás során egyszerre több képességet, intelligenciát használunk. Minden egészséges tanuló, különböző mértékben, de rendelkezik az összes intelligenciával. Az intelligenciák (egymástól függetlenül is működő) részképességekre bonthatók. Egy intelligencián belül nem rendelkezhetünk a részképességekkel egyformán. Egymás segítségével is megközelíthetők, fejleszthetők az intelligenciák, pl. erős intelligencia oldaláról a gyengébb. A legtöbb tanuló legalább egy területen tehetséges, akkor már csak a különböző tanulókhöz vezető utat kell megtalálnunk.

Tehát nem csak az a kérdés, hogy mit kell tanítani, hanem az is, hogy hogyan!

Nehéz megtalálni a tanulók intelligenciaprofilját, a hosszú információgyűjtés (órai megfigyelés, szabadidős tevékenységek, kollégák és szülők véleményei...) által azonban sikeres lehet. Szem előtt kell tartani, hogy szinte bármilyen intelligencia együttes eredményre vezethet.

A tehetséggondozó program hatásai speciális (gardneri) intelligencia területenként:

Nyelvi-verbális

A különböző programozási feladatok általában írásban vagy szóban kerülnek megfogalmazásra. Mindkét esetben az értelmezés (nyelvi absztrakció) kulcsfontosságú a feladat megoldása során. A feladat megértésén és a probléma pontos megfogalmazásán kívül fontos, hogy a tanuló tudja magát kifejezni, képes legyen az elkészült feladat bemutatására, dokumentálására.

A programozás során törekedni kell arra, hogy a forráskód esztétikus, jól tagolt és igényes legyen, gondolva arra, hogy azt később mások is fogják olvasni, értelmezni, esetleg továbbfejleszteni. Ezen tevékenység során tulajdonképpen egy speciális nyelvezetű

szöveget kell írni, és a rendelkezésre álló, többnyire nem magyar nyelvű dokumentációkat tanulmányozni, ami segít az idegen nyelvek elsajátításában is.

Logikai-matematikai

Problémamegoldás során ez az intelligencia fejlődik a legjobban. Nélkülözhetetlen, az algoritmikus gondolkodás. A tanuló képes legyen a feladatokat részekre bontani, felülről lefelé tervezni, logikai kapcsolatokat felismerni és megfogalmazni, összefüggéseket meglátni, következtetéseket levonni, elvonatkoztatni.

A programozási feladatok jelentős részében matematikai problémákat kell megoldani, gyakran előfordul, hogy a tanuló nem rendelkezik a szükséges matematikai ismerettel, amit a megoldás folyamata alatt kell elsajátítania.

Képi-térbeli

A tanulók egy része nehezen értelmezi az írott vagy hallott feladatrészeket. Számukra nagyon fontos a vizuális alátámasztás.

Érdekes lerajzolni néhány állapotot, hogy könnyebben felfedezzük a feladat megoldásához szükséges algoritmusokat.

Az algoritmusok megalkotását, megértését segítik a különféle leíró eszközök, pl. folyamatábrák, struktogramok, vizuális programtervező eszközök.

Egyes feladatok, pl. alakzatok forgatása, fejleszti a képi-térbeli intelligenciát.

Azokat a tanulókat, akiknél fejlett ez a terület, a számítógépes grafika irányából lehet érdekeltté tenni, bevonni a programozás egyes szegmenseibe. Számukra lehetőség pl. a robotika, ahol 3D-ben építenek, és grafikus nyelven programoznak.

Testi-mozgásos

A programozás alapvetően helyhez kötött, ülő munka, gondoljunk itt a nem túl ergonomikus iskolai környezetre. Nem minden tanuló képes ezt hosszú távon tolerálni, egyesek figyelmét nem köti le azon problémamegoldás, hogy a különféle bemenő adatokra helyes válaszokat adjanak, azonnali, kézzel fogható produktumra vágnak. Számukra a robotika adhat élményt, ahol nem helyhez kötöttek, a változatos, általuk megépített eszközök mozgását követhetik nyomon.

A robotok apró alkatrészekből való megépítése során, a tanulók finom-motorikája folyamatosan fejlődik, hiszen a kéz és az ujjak összehangolt munkát végeznek, melyet a szem irányít.

Időszakos feltöltődést biztosítanak az alkalmazott mozgásos tevékenységre épülő lazító programok.

Zenei

Van, akihez a zenén keresztül vezet az út. Az ezen a területen fejlett diákkal érdemes próbát tenni, felhasználva zenei képességeit, érdeklődését testre szabott feladatokkal terelhetjük a programozás irányába. Megpróbálhatjuk az erős zenei intelligenciáján keresztül fejleszteni a gyengébbet, gyengébbeket.

Természeti

Ezt az intelligenciát nem egyszerű fejleszteni a programozás keretein belül, de nem lehetetlen. Természethez kapcsolódó feladatokat adhatunk, pl. Fibonacci számok előállítását ciklussal és rekurzióval, miközben rávilágíthatunk a Fibonacci számok megjelenésére a természetben (virágszirmok száma, napraforgó, csigaház spirálja...).

Interperszonális

A projektmunka, a kooperatív csoportok, tanulópárok alkalmazása segíti a társas kapcsolatok fejlődését. A programozás során nélkülözhetetlen a team munka, a feladatok szétosztása, az egymás közötti kommunikáció, és a közös produktum előállítás. Eközben a tanulóknak fejlődik a társas intelligenciája. Megtanulnak érvelni, vitázni, kompromisszumokat kötni, kialakul együttműködési képességük.

Intrapersonális

A magas szintű szakmai ismeret, rengeteg sikerélmény, egyre magabiztosabbá teszi a tanulókat, akik megismerik önmagukat, képességeiket és korlátaikat. Határozottak, szívesen dolgoznak egyedül, saját ütemben, segítség nélkül. Készek a kihívásokra, és szívesen merülnek el egy-egy szakterület mélységeiben.

Tematika

A tematika összeállítása a következő elvek alapján történt:

- Magas szakmai szint, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse és számukra kihívást jelentsen.
- Nagy összetettség, hogy alkalmas legyen a felmerülő igények szimultán, nem lineáris feldolgozására.
- Lehetőség, hogy a tehetséges tanulók egy-egy területen nagy mélységekig jussanak el.
- Megfelelés a gyorsabb és a lassabb feldolgozásnak, a csoport képességeitől függően.
- Nincsenek mindenképpen teljesítendő kimeneti követelmények.
- Komplexitás, a kapcsolódó tantárgyak irányába.
- Iránymutatás, problémamegoldás során, a lehetséges tervek megkérdőjelezése, ösztönzés optimális megoldás keresésére.
- Rugalmasság, bizonyos mértékű egyéni önállóság engedélyezése.
- Segítségnyújtás, a tanulás folyamatában szükséges tartalmi és módszertani döntések meghozatalában.

Tematikus egység	Ismeretek/fejlesztési követelmények
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Időkeret: 32 óra
A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	<p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek komplex alkalmazása</i></p> <p>A problémamegoldáshoz szükséges informatikai eszközök kiválasztása.</p> <p>Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése.</p> <p><i>Problémák megoldása munkacsoportban. A problémamegoldó tevékenység tervezése</i></p> <p>Az iskolához és a köznapi élethez kapcsolódó problémák megoldásának tervezése és megvalósítása csoportmunkában.</p> <p>Projekt munkák informatikai eszközökkel történő kivitelezése.</p>
Robotika	<p><i>Robothardver</i></p> <p>Intelligens téglá</p>

	Input eszközök: szenzorok Output eszközök: szervomotorok
	<i>Keretprogram</i> Grafikus programozási nyelvek A programozási környezet használata
	<i>Robotképernyő</i> Képernyőmenü A képernyő programozása: szöveg kiírása, képek, alakzatok rajzolása
	<i>Egyszerű mozgások</i> Motorok vezérlése, irányítása Működési módok
	<i>Szenzorok használata</i> Szín- vagy fényérzékelő Ütközésérzékelő Ultrahangos távolságérzékelő Giroszkóp Egyéb szenzorok
	<i>Mérésnaplózás</i> Szenzorokkal végzett mérések adatainak naplózása, elemzése Mérési paraméterek beállítása Kísérletek
Egyszerűbb folyamatok modellezése	<i>Mérések és szimulációk, a paramétermódosítás hatásai, törvényszerűségek megfogalmazása, modellalkotás egyszerű tevékenységekre</i> Tantárgyi szimulációs programok használata. A beállítások hatásainak megfigyelése, a tapasztalatok megfogalmazása. Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel. Modellalkotás egyszerű tevékenységekre.
Algoritmizálás és adatmodellezés	Időkeret: 12 óra
	<i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen, a feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása, elemzése</i> Tantárgyi problémák megoldási algoritmusainak tanulmányozása. Algoritmusok alkotása különböző tervezési eljárások segítségével, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei. Algoritmusok megvalósítása. Néhány típusalgoritmus vizsgálata.
	<i>A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata, megtervezése, értelmezése</i> A beállítások értelmezése.
	<i>Elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése, használata.</i>

	<i>Adatmodellezés, egyszerű modellek megismerése</i> Különböző adattípusok használata a modellalkotás során.
A programozás eszközei	Időkeret: 28 óra
	<i>Egyszerű és összetett adatszerkezetek megismerése</i> A probléma megoldásához szükséges adatszerkezetek kiválasztása és a rajtuk értelmezhető műveletek alkalmazása.
	<i>Vezérlési szerkezetek megismerése, alkalmazása</i> Szekvencia, elágazás, iteráció.
	<i>Elemi algoritmusok készítése</i> Összegzés, eldöntés, kiválasztás, keresés, számlálás, kiválogatás, rendezések.
	<i>Fejlesztői környezet használata</i> Algoritmusok és adatszerkezetek megvalósítása a tanult programnyelven.
	<i>Számítógépes grafika</i> A tanult programozási nyelv grafikus lehetőségeinek elsajátítása. (Grafikus képernyő, program.)
	<i>Állományok kezelése</i> Állományok létrehozása, megnyitása, kivételkezelés. Adatok szekvenciális beolvasása állományból, rekordok közvetlen elérése.
	<i>Alprogramok használata</i> Alprogramok készítése, rekurzió alkalmazása.
	<i>A főprogram és az alprogram kapcsolata</i> Globális és lokális változók, paraméterlista.
	<i>Fejlesztői környezet használata</i> Strukturált, tagolt programok készítése.
	<i>Dinamikus tárkezelés</i> Dinamikus adatszerkezetek és mutatók használata.
	<i>Programtesztelés</i> Programtesztelés (nyomkövetés) elsajátítása.
	<i>Fejlesztői környezet használata</i> Nagyobb bonyolultságú, összetett feladatok strukturált, tagolt megoldása a tanult programnyelven.

A program értékelése, bevéálásának vizsgálata

Ez a tehetséggondozó program is szerepel az informatika munkaközösség éves munkatervében. A tanterv kialakítása, fejlesztése igazodik az aktuális elvárásokhoz. A program megvalósításának eredményessége minden év végén értékelésre kerül a következő szempontok szerint: produktumok minősége, versenyeredmények, emelt szintű informatika érettségi eredmények, továbbtanulási statisztikák, esetleges lemorzsolódási adatok. A PDCA ciklus utolsó, de szükséges lépése a beavatkozás.

5.1.5.10. Lazítás a DÖK-kel

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	Lazítás a DÖK-kel
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Csáki Orsolya
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	1990
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	a gimnázium összes tanulója, valamint az egyes DÖK által szervezett programok iránt érdeklődő általános iskolai tanulók
Korosztály	Gimnázium felső középfok, általános iskola
Élethelyzet	általános iskola és középiskola átmenet
Területi hatókör	intézmény
Konceptcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	szociális kompetencia, társadalmi felelősségvállalás, kommunikáció, érdeklődés, motiváció, attitűd, kreativitás, szervezőképesség
Speciális (gardneri) képességterületek	szociális-interperszonális, intraperszonális
Kognitív fejlesztési célok	Alkalmazás szintje: A törvények ismerete (diákjogok, személyiségi jogok, kötelezettségek). Analízis szintje: a diákproblémák mögötti tartalmak megértése, diákprogramok feladatainak összegzése megvalósítása, a tartalmak közötti összefüggések meglátása. Szintézis szintje: meglévő programok továbbfejlesztése. Értékelés szintje: önálló véleményalkotás a programok elemzése és fejlesztése közben, a problémamegoldás közben felmerülő ellentétes vélemények közelítése.
Affektív fejlesztési célok	A program alapja a társadalmi felelősségvállalás, a kölcsönös odafigyelés, nyitottság, hosszabb távon fennmaradó emberi-etikai értékek tudatosítása az elfogadott magatartási normák közvetítése, mintakövetés a bizalom erősítése. Cél annak a megtanulása, hogy képes legyen elfogadni mások viselkedését, akaratát. A közösségi és „basis” érzés fejlesztése hagyományörző programok által.
Tartalmi elemek	
A program típusa	témadélután, hétvégi program, nyári program
Beválogatás fő szempontjai	Jó szervező és kommunikációs készség, kreativitás, ötletgazdagság, rugalmasság, tiszteletudás, biztos etikai értékrend.
Alkalmazott tehetségfejlesztő	kooperatív, élményközpontú

módszerek	
Lazító programelemek	Közös játék, közös délutáni és hétfégi lazító programok, csapatversenyek, vetélkedők, Lions Quest játékok, diáknapi, diákigazgató-választás, sportnap, gólyahét
Feltételek	
Támogató eszközök	IKT eszközök, hang-, és fénytechnikai felszerelések
Személyi feltételek	ODB tagok és titkárok, DÖK segítő tanár, iskolai DÖK-vezetőség
Együttműködő partnerek	kisvárdai civil szervezetek, Friss FM rádió, Kisvárdai város önkormányzata,
Finanszírozás módja	önfenntartó (programok bevétele, szponzori bevételek)
Kapcsolódás más rendszerekhez	
Tantárgyi kapcsolódás	a programok sokszínűsége miatt minden tantárgy (kiemelten: magyar nyelv és irodalom, informatika, ének-zene, rajz, etika, testnevelés)
Kapcsolódó foglalkozási terület	médiatudomány, szociológia, pszichológia, programszervező, politikus, pedagógus

A Bessenyei György Gimnázium Diákönkormányzatának működését és tevékenységét a **Szervezeti és Működési Szabályzat**, valamint minden tanév elején elfogadott éves **Munkaterv** szabályozza.

A Munkaterv összeállítása minden év szeptemberében az első diák-önkormányzati feladat, melynek a végleges formába öntése és leadása (elfogadtatása) az aktuális elnök feladata. Kollégiumunk is önállóan működő diákönkormányzattal rendelkezik, amelynek tagjai főleg az Arany János Tehetséggondozó programunk tanulói közül kerülnek ki.

Iskolánk diákönkormányzata elsődlegesen a köznevelési törvényben meghatározottak alapján a diákok érdekképviselője céljából jött létre. Nem formális, hanem működő szervezet. Az érdekképviselőtől nagy hangsúlyt fektetünk az olyan programok szervezésére, melyek lehetőséget biztosítanak a diákoknak az aktív kapcsolódásra. Iskolánk komplex tehetségfejlesztő rendszerébe illeszkedő, úgynevezett lazító programokat kínálunk, melyre meggyőződésünk szerint, a tanulóknak szüksége van. Az éves programszervezések tekintetében legfontosabb diák-önkormányzati program a Diákközgyűlés, mely meggyőződésünk szerint több mint egy gyűlés.

Nevelési céljaink szerint a demokráciára nevelés fóruma, a szervezethez és a közös munka színtere. A diák-önkormányzati év novembertől novemberig tart. Olyan megfontolásból, miszerint szeretnénk lehetőséget adni az iskolánkba újonnan érkezett tanulóknak, hogy szeptemberben és októberben megismerjék diákönkormányzatunk működését, ezáltal kedvet kapjanak, hogy csatlakozzanak diákszervezetünkhöz.

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

A DÖK-be csatlakozás feltétele egy meghallgatás és azt követő sikeres beválasztás. A diákönkormányzatba minden tanuló jelöltheti magát, aki osztályfőnöke által írt bizalmi levéllel jön el meghallgatásunkra.

A meghallgatáson a teljes létszámú DÖK részt vesz a szervezetet segítő pedagógussal együtt. A meghallgatás menete egy diák-önkormányzati ülésen egyeztetett terv alapján történik.

A meghallgatásnak 3 fő része van: bemutatkozás, problémamegoldó szituációs feladat és kreativitást igénylő gyakorlat. Fontos az, hogy olyan kortársakra találjunk, akik alkalmasak lesznek a leköszönő végzősök feladatainak ellátására.

A választási rendszerünk demokrácián alapuló titkos választás. A megválaszthatók száma minden évben változik, függ a leköszönő tagok számától. Az iskola közössége a választás előtti napokban az iskola több pontján elhelyezett hirdetményről tájékozódhat a jelöltekről és elképzeléseikről. A választásról és a szavazat számlálásról jegyzőkönyvet készítünk, az új diákönkormányzat a novemberi diákközgyűlésen alakul meg.

Célok, fejlesztési lehetőségek:

A DÖK-ben végzett munka fejleszti a szociális-, anyanyelvi-, interperszonális- digitális-, és intraperszonális kompetenciákat.

A fontosabb programok:

- Gólyahét

Iskolánk nagy hangsúlyt helyez a hagyományok ápolására. Ennek a tanévben az első DÖK által szervezett megnyilvánulása az új tanulók beilleszkedésének segítése játékos formában. Szervezett formában az ún. Gólyahéten biztosítunk arra lehetőséget, hogy a felsőbb évesek a kilencedikeseknek felszabadult, vidám programokat biztosítsanak. Ennek része a játékos, mókás beöltözés valamint egy egész délutános évfolyam vetélkedő, amin minden „gólya” és az osztályok osztályfőnöke részt vesz. Ez a program az iskola többi tanulójának és a tantestület minden tagjának kikapcsolódást jelent. Az erre az alkalomra készült osztályászlójuk 4-5 évig a jelképük marad.

- Besi Show

A diákönkormányzat Besi Show elnevezésű programja osztályok közötti vetélkedőt hirdet. A vetélkedő: csapatjáték több típusú feladattal, melyek különböző készségek kreatív alkalmazását igénylik. A Show-n való részvétel erősíti az egységbetartozást, a csoport és osztálykohéziót, a közösségi szellemet és nem utolsósorban az önismereti intelligenciát is.

- Sport Night

A szellemi munka mellett, fontos számunkra, hogy diákjaink az iskolánkban nagy számmal jelenlévő sportok között megtalálják azt, amit igazán szeretnek. A mindennapi testnevelésórák mellett minden évben megszervezzük a Sport Night nevet viselő eseményt, amely lehetőséget ad a diákoknak, hogy kiszakadjanak a mindennapi tanulásból.

A program a kezdéstől számított 12 órán át tart (éjszakán át), ami a következő nap diáknappal folytatódik. Tanulóink lehetőséget kapnak a röplabda, a labdarúgás, a kosárlabda és még számos sporttevékenység segítségével az aktív kikapcsolódásra. A fesztelen együttléten túl célunk, hogy a sporttal eltöltött idő alatt a tanulók személyisége fejlődjön és formálódjon, valamint új értékekkel és élményekkel gazdagodjanak. Ilyen erkölcsi értéknek említhetjük például a fair play-t (tisztességes játék, küzdelem), amelyet a civil életben is kamatoztatni tudnak a diákok. A sport által fejlődik a diákok akaratereje, kitartása, szabálykövető magatartása, amelyek meggyőződésünk szerint, hozzájárulnak a sikeres tanulmányi munkához is.

- Diákigazgató-választás

A Diákigazgató választás eseménye lehetőséget biztosít az osztályoknak, hogy egy általuk alkalmasnak tartott tanulót indítsanak a diákigazgatói cím elnyeréséért. A kampány zárásaként a választást megnyerő osztály és annak igazgatójelöltje egy napra jelképesen

átveszi az iskola kulcsát. A tanulók kreativitása határtalan, ami évről évre megmutatkozik a kampányok során.

Hiszünk abban, hogy a Diákönkormányzatunk által kínált lazító programjaink a megfelelő

– ahogy Dr. Balogh László (a Magyar Tehetséggondozó Társaság elnöke) fogalmaz – feltöltődést biztosítják iskolánk tanulóinak, tevékenységünkkel meghatározó mértékben hozzájárulunk a hatékony tehetséggondozáshoz, amennyiben fontos szerepet játszunk abban, hogy a tanórán és a tanórán kívüli tevékenységek összhangban legyenek.

Továbbá meggyőződésünk, hogy hidat képzünk a különböző típusú diákjaink között; az azonosuló, az alkalmazkodó, a kritikus, a csatlakozó, a sodródó, az elszakadó és az agresszív diáktípusokat.

- **Jótekonysági rendezvények szervezése** (a társadalmi felelősségvállalás erősítése)
- **Jótekonysági akciók („cipősdoboz akció évente az ovisoknak”, véréadás szervezése)**
- Iskolai rendezvények szervezésében aktív részvétel: **Besi bál** (700 fő)
- **Emléknapok, jeles napok szervezése** (pl. **Dohányzás elleni világnap, Aids világnap, Valentin nap, a magyar kultúra napja** stb.)

A programok értékelése, bevalásának vizsgálata:

- fő programonként értékelés a DÖK-gyűlésen,
- a programok után a programban résztvevő tanulók elégedettségmérése,
- év végén értékelő közgyűlés, ahol a munkaterv megvalósításának az értékelése történik,
- a jegyzőkönyv alapján beszámoló készül, és ennek alapján történik meg a bevalás vizsgálata, a változtatási és fejlesztési elképzelések megfogalmazása.
- Rögzítésre és értékelésre kerülnek a programok (létszám, érdeklődés, elégedettségmérések kiértékelése, költség, szervezők létszáma, fejleszthető területek).
- Ezek képezik a következő DÖK-munkaterv alapját.

5.1.5.11. Arany János Tehetséggondozó Program

A program összefoglaló adatlapja

Alapadatok	
A program címe	Arany János Tehetséggondozó Program
Intézmény	Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium
A program kidolgozója, az adaptálás segítője	Csörszné Tar Enikő
Bevezetésének, kipróbálásának kezdő éve	2002
Program-folyamat szabályozásának módszere	PDCA
Célcsoport	
Megnevezése	hátrányos helyzetű vagy rászoruló, valamely tehetségterületen ígéretes, már általános iskolai szinten is versenyeredményekkel rendelkező, jó intellektuális képességű gyermekek
Korosztály	gimnázium felső középfok
Élethelyzet	általános iskola- középfokú oktatás középfokú oktatás - felsőoktatás
Területi hatókör	intézmény; intézmény körzete; körzeten kívül
Konceptcionális elemek	
Általános fejlesztési területek	Intellektuális képesség, érdeklődés, motiváció, attitűd, magatartás-viselkedés, szociális érzékenység, kreativitás, algoritmizáló képesség, az alapkészségek fejlesztése, a tudásalap szélesítése, az iskolán kívüli tapasztalatszerzés irányítása, a magasabb szintű gondolkodási képességek fejlesztése, a társas-affektív képességek fejlesztése, gazdagítás; egészséges énkép; hatékony önmenedzselési képesség; igény, hajlandóság, készség kialakítása az élethosszig tartó tanulásra.
Speciális (gardneri) képességterületek	nyelvi, zenei, természeti, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális-interperszonális, intraperszonális
Kognitív fejlesztési célok	idegennyelvtudás (elsősorban angol), vizuális képességek, fogalmazás, zenei képességek, tanulási motiváció, a tanulás tanulása; ICT műveltség, problémamegoldás, konduktív és induktív gondolkodás, konvenciók és szabályok ismerete; kreativitás; pályaorientáció, önművelésre való igény
Affektív fejlesztési célok	szociális készségek és képességek fejlesztése, állampolgári kompetencia, egészségműveltség- és magatartás kialakítása; nyitottság és explorációs készség érdeklődéssé fejlesztése, az érdeklődés belsővé alakítása, intrinzik motívumok kialakulásának elősegítése

Tartalmi elemek	
A program típusa	<ul style="list-style-type: none"> - tanórai differenciálás - egyéni mentorálás - szakkör - tanulmányi verseny - művészeti program - témadélután - hétfégi program - nyári program
Beválogatás fő szempontjai	<ul style="list-style-type: none"> - általános iskolás tanulmányi eredmény (7. évfolyam év vége, 8. évfolyam félév) - beválogató képességvizsgálat (kognitív teljesítmény, figyelem, koncentráció, vizuális emlékezet, verbális emlékezet, analógiás gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás) - hátrányos helyzet - egységes központi felvételi vizsga (anyanyelv és matematika) - sikeres pályázat
Alkalmazott tehetségfejlesztő módszerek	<p>célok által meghatározott tanítás, rugalmas vagy individualizált tanítás, kooperatív tanulás, tanulási stílusok módszer, felfedeztető módszer, integrált oktatás, cselekvéses tanulás, számítógépes oktatás; társtanítás; egyénre szabott fejlesztés illetve felzárkóztatás, melynek célja a tanulók képességeinek sokoldalú és differenciált fejlesztése; a tevékenységfejlesztés közül a mélységben (tudás alkalmazása, kompetenciák kialakítása), tartalomban (tanulóknak szerkesztett tananyag), tempóban (a tanulók eltérő tanulási tempójának figyelembe vétele), feldolgozási képességben (kreativitás, kritikus gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás) történő gazdagítás</p>
Lazító programelemek	<p>tematizált kollégiumi bennmaradós hétfvégék; DÖK rendezvények (golyaavató, diáknapi, kolis főzés, kóli diszkó, kóli mikulás, kóli karácsony, kollégiumi gála, kóli farsang, játékos vetélkedők)</p>
Feltételek	
Támogató eszközök	<p>Dr. Béres József természettudományos laboratórium, idegen nyelvi labor, a Samsung Smart School projekt eredményeképpen kialakított „okos” tanterem illetve a 2017 őszére készülő rekortán borítású pályákkal ellátott Atlétikai Centrum; jól felszerelt (2005-ben teljesen felújított) kollégium számítógépes termekkel, saját könyvtárral, önálló és csoportos tanulásra kialakított belső terekkel.</p>

Személyi feltételek	1 fő iskolapszichológus 5 fő tehetségfejlesztő szakvizsgázott pedagógus 24 fő <i>Tanulásmódszertani foglalkozások módszertana</i> szakmai továbbképzés 10 fő <i>Ön- és társismeret</i> illetve <i>Önismeret és pályorientációs foglalkozások módszertana</i> továbbképzés 2 fő Gyermek-, ifjúság- és családvédelem pedagógiája pedagógus szakvizsga
Együttműködő partnerek	70 általános iskola; Arany János Programot működtető középiskolák, kollégiumok; önkormányzatok; GOSZ; MATEHETSZ; Debreceni Egyetem HÖÖK, DE Pszichológia Intézet; Nyíregyházi Egyetem; Eszterházy Károly Egyetem, Eger; EMMI; Kistérségi Szociális Szolgálat; ÚNK; Magyar Tehetséggondozó Társaság;
Finanszírozás módja	állami

Bevezetés

A Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégiumban 2002 szeptemberétől működik az Arany János Tehetséggondozó Program. Az eltelt közel 15 év alatt 302 diák tett sikeres érettségi vizsgát és 93%-uk folytatta tanulmányait valamely felsőoktatási intézményben. A gimnáziumi évek alatt a tanulók közel 70%-a szerzett közép- vagy felsőfokú nyelvvizsga bizonyítványt. Diákjaink mindegyike teljesítette az ECDL vizsga követelményeit és B kategóriás jogosítványt szerzett. A Program szerves részét képezi az intézménynek, könnyedén beilleszthetővé vált a többi tanulmányi terület közé. Oktató-nevelő munkánk során nem csupán a gyermekek erős és gyenge oldalának feltérképezése, magas szintű, tudatos fejlesztése a cél, hanem olyan komplex személyiségformálást sikerül megvalósítanunk, melynek segítségével képesek lesznek a gyorsan változó helyzetekhez is alkalmazkodni és képességeikhez mértén érvényesülni.

Az AJT Programot működtető intézmények által meghirdetett versenyek mindegyikén rendre eredményesen szerepelnek diákjaink, legyen az természettudományos, matematika, informatika, művészeti, sport, anyanyelvi, idegen nyelvi. Felkészülésüket nagyban segíti az intézményben működő az Öveges programnak köszönhetően létrejött Dr. Béres József természettudományos laboratórium, az idegen nyelvi labor, a Samsung Smart School projekt eredményeképpen kialakított „okos” tanterem, illetve a rekortán borítású pályákkal ellátott Atlétikai Centrum.

2012-ben indítottuk útjára az AJTP Sakk Kupa elnevezésű országos rapid versenyünket. A Program újszerű és a mai napig is csak a mi intézményünkre jellemző innovációjaként számítógépes programot írt egy volt diákunk az AJTP-ben tanuló diákok értékelési rendszerének megvalósítására. Olyan értékelési rendszer jött létre, amely képes figyelembe venni a programban tanulók sokféleségét, az egyes tehetségterületeken elért eredmények illetve a tanulmányi eredmények egységes figyelembevételét. www.besi.hu/ajtppr

A program eredményessége, a komplex tehetséggondozó munka szervezhetősége annak is köszönhető, hogy az iskola és a kollégium közös igazgatású és földrajzilag egymáshoz nagyon közel helyezkednek el.

Az Arany János Program szakmai irányításában egy tanácsadó testület is közreműködik, amelyben a minisztérium illetékesei, a programiroda vezetője és a Debreceni Egyetem szakértői mellett a programban részt vevő iskolák egyesülete is képviselteti magát. A Programot működtető intézmények országos szinten rendszeres szakmai konferenciákon cserélik ki tapasztalataikat, tantárgy specifikus szakmai munkaközösségeket működtetnek.

A tanulók beválogatása a programba, tehetségazonosítás

Az Arany János Tehetséggondozó Programba történő felvételi beválogatás központilag kidolgozott és szabályozott módszerekkel történik, metodikájának kidolgozása a Debreceni Egyetem Pszichológia Intézetének munkatársai bevonásával készült. A beválogatásra az Emberi Erőforrások Minisztériuma által meghirdetett módon az érintett tanulók szülei, általános iskolájuk a települési önkormányzattal/kisebbségi önkormányzattal közösen pályázatot nyújtanak be, melynek igen informatív része a tanulók által saját kezűleg írt önéletrajz/motivációs levél illetve az általános iskolai osztályfőnök által összeállított pedagógiai jellemzés. Mi magunk is folytatunk adatgyűjtést a versenyek eredményeiből, részt veszünk az általános iskolák által szervezett tanulmányi és egyéb versenyeken, pályaválasztási szülői értekezleteken, ahol nagyon értékes információkhoz jutunk a tehetségigéreték felkutatása szempontjából.

A speciálisan az AJTP-be jelentkező gyermekek számára összeállított beválogató képességvizsgálat területei a következők:

- szövegértés
- kognitív teljesítmény
- figyelem, koncentráció
- vizuális emlékezet
- verbális emlékezet
- analógiás gondolkodás
- problémamegoldó gondolkodás

A felvételi beválogatás informális részei is mind azt célozzák, hogy minél komplexebb kép alakuljon ki a Programba pályázókról. Intézményi sajátosságként említendő, hogy szervezünk sportvetélkedőt, játékos vetélkedőt, a kollégiumi DÖK tanulói fórum keretében beszélget a felvételiző diákokkal. A program egy „Ki mit tud?”-dal zárul, ahol a felvételiző tanulók lehetőséget kapnak saját tehetségterületükről hozott műsorszám bemutatására illetve a beválogatás mindkét napja alatt egy kiállítás keretében megtekinthetők a felvételizők által rendelkezésünkre bocsátott oklevelek, kupák, érmek, művészeti alkotások. Mindezen programok, tevékenységek nagyban segítik munkánkat a speciális gardneri képességterületek előzetes feltérképezésére.

Célok, fejlesztési követelmények

Az AJTP kerettantervben megfogalmazott célok értelmében a hangsúly arra helyeződik, hogy érvényesüljön *a tartalomban a komplexitás, a problémaközpontú személet; az „Arany János-i blokk” nyújtson segítséget ahhoz, hogy a tudásbeli és kulturális-különbségek leküzdéséhez a tanulásmódszertan, kommunikáció programján keresztül a tanulóknak a tanulásról, a tanulósszervezésről alkotott véleménye változzon. Kiemelt fejlesztési feladatként az „Arany János-i blokk” önismeret tanterve – szolgálja a tanulók személyiségfejlesztését, valamint kerüljön sor a tehetség valamennyi tényezőjének a fejlesztésére.*

(Forrás: http://kerettanterv.ofi.hu/07_melleklet_miniszter/7.2_AJTP/index_AJTP.html)

Elsődleges cél, hogy a Programban résztvevő tanulók – lehetőség szerint – mindegyike középfokú nyelvvizsgát szerezzen elsősorban angol nyelvből, ECDL vizsgát tegyen és B kategóriás jogosítványt szerezzen, valamint a sikeres érettségi vizsga letétele után felvételt nyerjen valamely felsőoktatási intézménybe.

Az Arany János Tehetséggondozó Program egy speciális előkészítő évvel indul, melynek célja a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, ennek érdekében a közismereti tantárgyakat tantárgyblokkokban tanulják a gyerekek, kiegészítve speciális készségfejlesztő és szocializációs célú tantárgyakkal. (komplex humán ismeretek, természettudományos alapismeretek, önismeret, tanulásmódszertan)

A tanulók minél alaposabb, komplexebb megismerése, meglévő tudásuk és képességeik felmérése nagyrészt ebben az évben történik annak érdekében, hogy a képzésük szempontjából legoptimálisabb eljárásokat és pedagógiai módszereket határozzunk meg. Az általános iskolából és a családból származó hátrányok kompenzálása nagyon összetett feladat, célja, hogy a tanulók az úgynevezett előkészítő év után gond nélkül tudjanak helyt állni, megfelelni a gimnáziumi képzés elvárás rendszerének. Mindehhez nagyszerű lehetőséget nyújtanak az úgynevezett bennmaradós hétvégék, tanulmányi kirándulások, melyek során pedagógusainknak lehetősége van a tanulók nem iskolai/tantermi környezetben történő megismerésére.

A felsőbb évfolyamokon a tanórák tekintetében csoportbontásokkal, differenciált tanulásszervezéssel biztosítjuk az egyénre szabott, individualizált oktatás megvalósulását. A tanórákon kívül pedig szakkörökön, egyéni felzárkóztatás illetve tehetséggondozás keretében folyik a komplex fejlesztő munka. Kiemelt feladatként kezeljük az iskolai és kollégiumi munka tudatos harmonizálását, összehangolását, melyhez kialakítottuk az úgynevezett osztályszintű szakmai megbeszélések, műhelymunkák gyakorlatát.

Minden tanulóra egyéni fejlesztési terv készül, melynek alapjául a saját tapasztalatainkon, megfigyeléseinken túl a Debreceni Egyetem Pszichológia Intézet munkatársai által végzett hatásvizsgálati mérések szolgálnak. A hatásvizsgálati méréseket a képzés időtartama alatt öt alkalommal készítjük el az alábbi kérdőívek segítségével.

- Kognitív Képességvizsgáló Teszt (K. F. T.)
- Az énkép vizsgálata (tantárgyi énképpel bővített Tennessee skála)
- Szorongás („Általában hogyan érzed magad?”)
- Kreativitás I-II. („Szokatlan használat” és Távoli asszociáció”)
- A tanulási orientáció (Entwistle-Kozéki-féle) kérdőív
- Iskolai motiváció (Kozéki- Entwistle-féle) kérdőív
- Super-féle munkaérték kérdőív
- Holland munkaérdeklődés kérdőív

A mérések kiértékelése után minden alkalommal beszámoló készül az intézmény számára, melyben a mérést végző szakember nagyon átfogó képet ad az osztályról illetve az egyes tanulókról és módszertani ajánlásokat fogalmaz meg a pedagógusok, kollégiumi nevelők számára. Munkánkat intézményi szinten iskolapszichológus is segíti.

Pedagógusaink folyamatos szakmai továbbképzése is szerves része a Programban folyó munkának. A tantestület tagjai közül 5 fő rendelkezik *Tehetségfejlesztő pedagógus*

szakvizsgálóval, 24 fő vett részt *Tanulásmódszertani foglalkozások módszertana* és további 10 fő *Ön- és társismeret* illetve *Önismeret és pályaorientációs foglalkozások módszertana* elnevezésű szakmai továbbképzésen.

A kitűzött célok megvalósításához szükséges eszközöket, módszereket igyekszünk úgy megválasztani, hogy a hatékony munkavégzéshez szükséges feltételek mindegyike kialakulhasson, fenntartható legyen a motiváció mind a diákok, mind a tanárok és ideális esetben a szülő részéről is megerősítést nyerhessen a tőle elvárható támogató hozzáállás szükségessége.

A program értékelése, bevételeinek vizsgálata

Minden tanév elején iskolai és külön (tematizált) kollégiumi munkaterv, eseménynaptár; a végén pedig szakmai beszámoló készül, ennek alapján történik meg a bevételek vizsgálata, és mindezen tapasztalatok szolgálnak alapul a következő tanévben a fejlesztési feladatok meghatározásához.

A program értékeléséhez, a bevételek vizsgálatához használt indikátorok az alábbiak:

- továbbtanulási statisztika,
- versenyeredmények,
- lemorzsolódási mutatók, tendenciák
- teljesített vizsgák (ECDL, nyelvvizsgák, jogosítvány)
- kompetenciamérés eredményei
- tanulmányi eredmények, érettségi eredmények.

5.2. Egészségnevelési program

Napjainkban egyetértés van abban, hogy az egészség nem a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szociális jó-lét állapota.

Az egészségnek ez a meghatározása rendkívül ambiciózusak, és mindenképpen egy kívánatos folyamatot határoznak meg, melyben a társadalom egészére vonatkozóan rövid és hosszú távon feladatok hárulnak mindannyiunkra.

Egészségnevelés

Az egészségnevelés olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkézségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség és cselekvésorientált tevékenység.

5.2.1. A prevenció területei

Az elsődleges megelőzés a betegség első megjelenésének megakadályozására, az egészség megőrzésére irányul. Az elsődleges vagy primer prevenció a betegségeket előidéző tényezők korai felismerésére és elkerülésére irányuló tevékenység, ami a veszélyeztetett emberekre irányul.

Az egészségfejlesztés és annak egyik megvalósulási formája a korszerű egészségnevelés, az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, az aktív szabadidő eltöltés, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a

lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszerbiztonság megvalósítása.

Az iskolának e fenti primer prevencióban van jelentős szerepe. A gyerekek és fiatalok hosszú éveket töltenek az iskolában. Ebben az időszakban érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésükre, mely nagyban meghatározza az életmódjukban később kialakuló szokásaikat, az életideálokat, preferenciák kialakítását. Az iskolának a gyerekekre gyakorolt hatása többrétegű, komplex kommunikáció. Egyrészt létezik egy nyíltan megfogalmazott oktatási-nevelési terv, másrészt ezzel összefüggésben vagy ettől függetlenül, illetve ezt gyengítő vagy erősítő módon ható ún. „rejtett tanterv”, amelyben az iskola tárgyi környezete, az emberi viszonyok minősége egyaránt tükröződik.

Mindezeket figyelembe véve tehát, az iskola a családi környezet mellett a szocializációnak azt a színterét jelenti, amelyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak alakítására és begyakorlására.

Az iskolai egészségnevelés az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul a pedagógusok és tanulók egészség ismereteinek bővítésére, korszerűsítésére, a fizikai és pszichoszociális környezet egészségtámogató jellegének erősítésére, az oktatói-nevelői tevékenységben a személyközpontú megközelítésre a tanulók személyiségfejlesztése érdekében.

5.2.2. Az egészségnevelés iskolai területei

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezzenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és használni tudó egészséges életvitelhez.

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területek az iskola pedagógiai rendszerében:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete,
- az egészséges testtartás és mozgás fontossága,
- az értékek ismerete,
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe,
- a betegségek kialakulása, és a gyógyulási folyamat,
- a barátság, a párkapcsolatok, a sexualitás szerepe az egészségmegőrzésben,
- a személyes krízishelyzetek felismerése és a kezelési stratégiák ismerete,
- a tanulás és technikái,
- az idővel való gazdálkodás szerepe,
- a rizikóvállalás és határai,
- a szenvedélybetegségek elkerülése,
- a tanulási környezet alakítása,
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége.

5.2.3. A prevenciók tevékenység legfontosabb céljai

- a diákok, a szülők, a tantestület egységes egészség szemléletének formálása,
- a tantestület nevelési módszereinek gazdagítása a kölcsönösen egymásra ható, tapasztalatokra alapozott módszerrel,

- a diákok és a tantestület egészségneveléssel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása (szakkönyvek, filmek stb.),
- készségfejlesztő módszerek alkalmazása a tanulók egészséges életmódra nevelésének folyamatában,
- a tanulók egészségmegőrző szokásainak és a káros szenvedélyektől mentes életmód értékeit tükröző életvitel kialakítása.

5.2.4. A helyi feladatok meghatározása

- rendszeres kapcsolattartás a pedagógusokkal, a szülőkkel, a gyerekekkel,
- az iskola könyvtárállományának szakkönyvekkel, videofilmekkel történő gyarapítása,
- iskolapszichológus, mentálhigiénikus rendszeres foglalkoztatása,
- statisztikai felmérések készítése, s ezek eredményeinek elemzése,
- folyamatos kapcsolattartás külső tanácsadókkal és szervekkel (orvos, védőnő, rendőr, jogász, ÁNTSZ, Nevelési tanácsadó),
- a kollégium bevonása a prevenciók tevékenységbe,
- Internetes anyagok felhasználása a megelőzés folyamatában,
- a hatékonyan működő kortársképzés további folytatása,
- továbbképzések szervezése, arra kell törekednünk, hogy minél több pedagógus kapcsolódjon be a prevenció munkába.

Az egészségnevelésben fontos szerepet játszó szaktárgyak: biológia, osztályfőnöki óra, testnevelés, társadalomismeret

Felelősök: szaktanárok, osztályfőnökök

Az osztályfőnöki órák témakörei:

9. évfolyam: Egészséges életmód és a serdülés

Felfogások az egészségről

Felfogások az életmódról

Vigyázat, serdülők!

Ki számít kortársnak?

Kapcsolatok és a megjelenés

Mi számít drognak – legális és illegális szerek

Kockázatok és veszélyek – a biztonság megőrzése

10. évfolyam: „Nyomás alatt” – helyem a világban – én és mások

Elvárások, társadalom, család, kortárs csoport, média

A család hatása az életmódra

Kortársak hatása az életmódra

Mit üzen a média?

Társadalmi elvárások – devianciák

Drogprevenció – szenvedélybetegségek

Kölcsönhatások

Meg akarok felelni?

11. évfolyam: Hogyan tovább? Melyik úton?

A társadalmi együttélés szabályai

A társadalmi normaalkotás folyamata

Eltérés a szokásostól: táplálkozás

Eltérés a szokásostól: párkapcsolati minták

Eltérés a szokásostól: a szexualitás mindennapjai
Eltérés a normáktól: alkohol és drog I-II.
Következmények: deviáns karrier
Önismeret, kommunikáció, pályaválasztás

12. évfolyam: Felelősség a közösségért

A felnőtté válás folyamata a döntések tükrében
Döntések életmódomban, kapcsolatok
Döntések életmódomban: táplálkozás, mozgás, személyes higiéné
A döntések hatása: rövidtávon – hosszú távon
Hogyan képzelem el a családom?
Hogyan képzelem a munkám?
Közösségért érzett felelősség: a környezet
Egészséges életmódok és az életminőség
Helyem a világban

Módszerek: beszélgetések
strukturált, önismereti játékok
kirándulások szervezése
a témával kapcsolatos plakátok készítése
előadások
helyzetelemzések (kérdőívek segítségével)

5.2.5. Az egészségnevelési program végrehajtását felügyelő csoport összetétele

Vezetője: a nevelési munkaközösség vezetője
Tagjai: a mentálhigiénés terület felelőse
a diákönkormányzatot segítő tanár
az ifjúságvédelmi felelős tanár
az ÁNTSZ képviselője
az iskolai védőnő

5.3. Környezeti nevelési program

5.3.1. A környezeti nevelési program alapjai

Erőforrások

Belső erőforrások

Az iskolánk és a kollégium több mint 60 főállású tanárt, nevelőt foglalkoztat. Az iskolaorvos és az iskolavédőnő gondoskodik a tanulók szűréséről, az alkalmassági vizsgálatok lebonyolításáról. A kollégiumban hetente 1-2 alkalommal pszichológus „rendel”, akihez a diákjaink lelki problémáikkal fordulhatnak.

A házmesterek, karbantartók, a takarítók is partnerek lehetnek a szelektív hulladékgyűjtési szokások kialakításában, a víz- és energiatakarékosság megvalósításában.

A tantestület idősebb és fiatalabb tagjai egyaránt partnerek lehetnek a környezeti nevelésben. Egy kolléganő humánökológia szakkal rendelkezik, aki évek óta környezet- és természetvédelmi szakkört vezet. A „jeles napok”-ról évek óta megemlékezünk, akciókat,

versenyeket tartunk. Diákjaink évek óta készülnek a Dr. Árokszállásy Zoltán Biológia- és Környezetvédelmi versenyre és szép eredményeket is érnek el. A Kitaibel Pál Természet- és Környezetvédelmi versenyekre és egyéb biológaversenyekre is mindig szép számmal jelentkezők tanulóink. Rajzversenyeken ugyanilyen témában különböző pályázatokon vesznek részt, és szép díjakat hoznak haza.

A kollégák jó része elkötelezett az iskolai környezet állapotának megőrzése és javítása mellett (hulladékgyűjtési akciók, virágosítás, egészséges táplálkozási szokások stb.).

Az osztályfőnöki munkaközösség tagjai minden évfolyamon foglalkoznak a környezeti nevelési tartalmak feldolgozásával és a különböző hozzá kötődő egészségnevelési feladattal. Az adminisztratív dolgozók a tanári munkát segítik, a hivatalos levelek, pályázatok, a pénzügyi adminisztráció végzése során.

A diákok, akár helybeliek akár a környékbeli falvakból járnak be jórészt kertes családi házakban élnek. A család megtermeli a zöldség- és gyümölcsfélét, a húst saját maga számára. Mindez érték, gyakran a kisjövedelmű családok számára a megélhetés egyik forrása. A család szokás- és értékrendje, életmódja meghatározó diákjaink számára. Fontos tudatosítani mindezt, hogy ne a reklámok által sugallt anyagi javakat tekintsék értéknek.

Diákjaink nyitottak a szépre, az okos, hasznos tevékenységekre, jól motiválhatók és szívesen bekapcsolódnak a különböző akciókba. A pedagógusok személyes példamutatása, jól működő tanár – diák kapcsolat kialakítása révén mind osztályfőnökként, mind szaktanárként eredményes környezeti nevelést végezhetünk mindannyian.

Külső erőforrások

Az iskolánk környezeti nevelési programja a város környezetvédelmi feladataihoz igazodik. Fontos tehát a folyamatos kommunikáció kialakítása a helyi önkormányzattal. Erre már volt korábban is példa. A Vár-tó helyreállítását a WWF által kiírt pályázat elnyerését követően a helyi önkormányzat végezte el. Azt megelőzően a tó és környékének élővilágát diákjaink segítségével térképeztük fel. Az itt kialakított tanösvény alkalmas az óvodások, az általános- és középiskolás diákok környezeti nevelésére.

Az E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesülettel kialakított kapcsolatunk teszi lehetővé a diákok nyári táboroztatását. A jövőben tervezzük felvenni a kapcsolatot a helyi regionális vízművel és szennyvíztisztító teleppel, és a hamarosan felépített regionális kommunális hulladék-lerakó és feldolgozó teleppel. Az üzemlátogatások, bemutatók nagyban segíthetik tanulóink környezettudatos viselkedésének kialakítását.

Anyagi erőforrások

Elsősorban alapítványi pénzből, a fenntartó anyagi támogatásától remélünk anyagi forrást a programjaink megvalósításához. A jövőben több pályázatot is szeretnénk elkészíteni, és az így elnyert pénzt kívánjuk céljaink megvalósításához felhasználni.

5.3.2. Jövőkép, alapelvek és célok

5.3.2.1. Általános, hosszú távú célok

- elősegíteni az egyetemes Természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tiszteletét és megőrzését, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, és annak környezetét, kultúrájával együtt,
- hozzájárulni a Föld egészséges (természetes ökológiai) folyamatainak visszaállításához, kialakítani a környezettel való harmóniára törekvést,
- segíteni a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzését,
- elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát (NAT),
- kialakítani a környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé,
- érzékennyé tenni a tanulókat a környezet állapota iránt,
- kialakítani a tanulóknál a közvetlen környezet értékeinek megőrzésének és gyarapításának igényét,
- képessé tenni a tanulókat arra, hogy személyes tapasztalataik alapján együtt tudjanak működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

5.3.2.2. Az iskola jövőképe

Szeretnénk, ha a felújított iskolánkat meg tudnánk védeni az utókor számára. A diákok büszkének lennének arra, hogy ebben a régi, patinás épületben tanulhatnak. Az osztálytermek, folyosók hangulatosak, tiszták lennének, mert a tanulók óvnák, védenék azokat.

A diákok, dolgozók egyaránt takarékoskodnának a vízzel és az energiával. Kevesebb lenne a szemét és azt is szelektíven gyűjtenék. Az iskola parkját, sportpályáit szabadidejükben is szívesen használnák. A környezettudatos magatartás áthatná mindennapjainkat és saját településükön is terjesztenék. Kezdeményező szerepet töltenének be saját településük értékeinek megóvásában. Partneri kapcsolat alakul ki a diákok, tanárok és a szülők között a tanulók eredményesebb tanulmányai érdekében. Közös szervezett programok biztosítják a tanulók tanórán kívüli környezeti nevelését. A családok, diákok értékrendszere ártrendeződik, az anyagi javak hajszolása és birtoklása helyett a mértéktartó, kiegyensúlyozott emberi létre való törekvés lesz a jellemző.

5.3.2.3. Alapelvek, értékek, szemlélet

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer értelmi, érzelmi esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- az ökológiai gondolkodásmód kialakítása, fejlesztése,
- rendszerszemléletre nevelés,
- holisztikus és globális szemléletmód kialakítása,
- fenntarthatóságra nevelés, az elveivel való azonosulás elősegítése,
- a környezetetika hatékony fejlesztése,
- tapasztalatokon nyugvó, kreativitás fejlesztése,
- tolerancia és segítő életmód kialakítása,
- állampolgári és egyéb közösségi felelősség felébresztése, cselekvési készség kialakítása,
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése,

- az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése,
- problémamegoldó gondolkodás, a döntésképesség fejlesztése,
- konfliktuskezelés és megoldás képességének fejlesztése,
- kommunikáció és médiahasználat készségének fejlesztése,
- a globális összefüggések megértése iránti igény kialakítása.

5.3.2.4. Konkrét célok feladatok

- a környezeti nevelés az oktatás – nevelés minden területén jelenjen meg,
- az iskola környezeti nevelési programjának ismertetése, megvitatása és elfogadtatása a tantestülettel,
- a tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához,
- a tantestületen belüli továbbképzés szervezése, a környezeti nevelés módszereinek bemutatása,
- az egészségnevelési program elkészítése,
- a kétszintű érettségi környezeti vonatkozásainak összegyűjtése, beépítése a tananyagba,
- a különböző tantárgyakhoz kapcsolódó környezeti nevelési lehetőségek számbavétele,
  - a komplex (kereszttantervi, tantárgyközi) integrált tananyag feldolgozás lehetőségeinek felkutatása,
- a város és környékének természeti és épített környezetének felkutatása,
- az iskola hírességeinek élete, munkássága,
- a „Jeles napok” rendezvényeinek megtartása,
- a drog-prevenációs program folytatása,
- az osztályfőnöki órák, szülői értekezletek a környezetvédelmi témában,
- az osztálykirándulásokat, sítáborokat a környezeti nevelési célok megvalósítására is tervezni,
- az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése,
- takarékoskodás a vízzel és a villannyal.

5.3.3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

5.3.3.1. Tanórai keretek

Hagyományos tanórai foglalkozások:

A tanulók biológia órán:

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit,
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet,
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti- működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket,
- ismerjék meg a környezet – egészségügyi problémákat,
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére,
- sajátítsák el a testi – lelki egészséget megőrző életviteli technikákat,
- alakuljon ki bennük ökológiai szemléletmód.

Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli komplex foglalkozások

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció megvalósítása legalább néhány területen

A komplexitás jellemzői:

- tantárgyakon átívelő,
- egy adott tartalom sokoldalú megközelítése,
- a természet és a társadalom kapcsolatrendszerének holisztikus megközelítése,
- sokféleség,
- integrált,
- globális,
- komplementáris,
- az ismeretek összekapcsolása,
- értelem és érzelem,
- módszerek sokfélesége,
- különféle tevékenységek,
- gondolkodásmód.

Az Arany János Tehetséggondozó Program előkészítő évében speciális tantárgyként Természetismeret órákat tartunk.

5.3.3.2. Módszerek

Célunk a környezeti nevelés szempontjából kiemelkedő jelentőségű élmény- és tevékenység alapú érzékenyítő, interaktív módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása. A hatékonyság növelésére módszertani megújulásra van szükség. E tekintetben fontos lenne a tanárok továbbképzése, hogy mindenki megismerhesse azokat.

Játékok:

- szituációs,
- memóriafejlesztő,
- kombinációs,
- kapcsolatteremtést segítő stb.

Modellezés:

- hatásvizsgálatok,
- rendszermodellezés,
- működő modellek készítése, elemzése.

Riport módszer:

- kérdőíves,
- direkt riportok.

Projekt módszer:

- Analízis - akcióprojektek

Terepgyakorlati módszerek:

- terepgyakorlatok,
- egyszerű és célzott megfigyelések, mérések.

Aktív, kreatív munka

- természetvédelmi és fenntartási munkák,
- madárvédelmi feladatok,
- szelektív hulladékgyűjtés,
- rend- és tisztaságverseny.

Közösségépítés

- csoportszervezés a környezeti nevelés érdekében.

Művészeti kifejezés

vizuális művészet,
irodalmi alkotások,
zene–fotó–tánc–népművészet.

Lehetőségeink:

Terepmunka

terepgyakorlatokon, tanulmányi kirándulásokon,
nyári környezet- és természetvédelmi táborban.

Akciók

vetélkedők,
pályázatok,
újságkészítés,
kiállítás szervezése,
az iskola parkjának gondozása, védelme,
madáretetők kihelyezése.

Látogatás

állatkert,
botanikus-kert,
szennyvíztisztító,
szeméttelep.

„Iskola zöldítés”

versenyek – Kitaibel Pál, Árokszállásy,
szakkör,
„Jeles-napok”.

Természeti környezet vizsgálata

az iskola parkjában,
a város parkjaiban,
a játszótereken.

Az épített környezet tanulmányozása

a városkép régen és ma,
az épületek állapota, a városi közlekedés,
a szemét gyűjtése közterületeken, sorsa.

Környezetvédelmi akciók, tevékenység

játszóterek, parkok gondozása, védelme,
helyi közlekedés problémái, megoldási javaslatok.

Az emelt szintű képzésben résztvevő tanulók terepmunkája

9. évfolyam

Az élővilág sokféleségének tanulmányozása a Nyíregyházi Főiskola vagy DE botanikus kertjében és a Sóstói Vadaspark meglátogatása. Növényhatározás, állatfelismerés az iskola parkjában, a Vár-tónál.

10. évfolyam

Társulások vizsgálata terepen a beregi Nyíres-tó, a Tokaji Tájvédelmi Körzet.

11. évfolyam

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye értékeinek tanulmányozása (Tákos – Csaroda – Tarpa – Túrsvándi).

5.3.4. Iskolai környezet

A környezeti nevelési program érdekében szükséges lehet az iskola épületének és szűkebb, tágabb környezetének környezetbarátabbá tétele – ezzel is segítve mind a tanulók, mind a dolgozók környezettudatosságának erősítését. Miután iskolánk felújításra került, lehetőség van ezeket a szempontokat is figyelembe venni. A nyílászárók cseréjével a zaj- és porszennyezés mértéke csökkent, a hő- és hangszigetelt ablakok energiatakarékosságot eredményeztek. Szükségszerű azonban a rendszeres szellőztetés fontosságára felhívni a tanulók figyelmét.

Miután a víz- és szennyvízcsatorna rendszer is felújításra került, lehetőség nyílik a víztakarékosságra, kis odafigyeléssel a kellemetlen illatok megszüntetésére. Az iskola fűtési rendszere az osztálytermetek tekintve még mindig elavult. Jelenleg a távhő-rendszer biztosítja az épület fűtését. Sajnos jelenleg nem lehet az osztálytermek hőmérsékletét szabályozni, ezeket a gondokat is meg kell oldani a takarékos energiafelhasználás érdekében.

A mellékhelyiségekben (diákokéban is) szappanról és WC papírról, papír kéztörlőről kell gondoskodni. Ebben a nagy épületben a tisztaságot csak rendszeres takarítással, portalanítással lehet megőrizni. Az elhasználdott poros szőnyeget, függönyöket újakra kell cserélni. A takarításhoz korszerű takarítógépekre van szükség. Célszerű lenne környezetbarát tisztítószereket alkalmazni.

A szertárak, előadók kiállító szekrényeit, a vegyszeres szekrényeket is jól zárhatóakra kellene cserélni. Az osztálytermekben a padokat, székeket újakra kellene cserélni, esztétikus dekorációval, falitáblákkal és sok virággal díszíteni, ugyanúgy a folyosókat is. Az iskola parkja, udvara szépen parkosított és gondozott, csupán a padok, kerítések folyamatos festéséről, karbantartásáról kell gondoskodni. Jó időben, tanítás után valóban a diákok, tanárok pihenését, szórakozását (bográcsolás, rostonsütés) szolgálja.

5.4. Az iskolai közösségi szolgálat rendje

5.4.1. Jogszabályi háttér

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- Köznevelési törvény végrehajtási rendeletei
- 20/2012. EMMI rendelet (1) Az iskola pedagógiai programjáról
- 100/1997. (VI. 13.) Kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet
- 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről
- Nemzeti alaptanterv
- Nemzeti Önkéntes Stratégia 2011-2020
- Civil törvény
- Közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény

A nemzeti köznevelésről szóló törvény szerint az érettségi vizsga megkezdésének feltétele ötven óra közösségi szolgálat teljesítése (magántanulókra és esetenként SNI-s tanulókra is érvényes), amelyet első alkalommal a 2016. január 1-je után érettségi vizsgára jelentkező tanulóknak kell igazolniuk.

A tanulók számára az intézmény a 9–11. évfolyamon lehetőség szerint három tanévre, arányosan elosztva szervezi meg a közösségi szolgálat teljesítésére alkalmas tevékenységeket a tanuló választása alapján állami, önkormányzati, civil, nonprofit vagy egyházi szervezetnél, magánszemélynél vagy saját intézményben. A tevékenység tanítási szünetben is szervezhető, végezhető.

50 óra = legfeljebb 5 óra felkészítő + 40 óra tevékenység + legfeljebb 5 óra záró foglalkozás, ahol 1 óra 60 percnél felel meg. Tanítási napokon alkalmanként legkevesebb 1, legfeljebb 3 óra, tanítási napokon kívül alkalmanként legkevesebb 1, legfeljebb 5 órás időkeretben végezhető közösségi szolgálat.

A helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje nem számítható be a teljesítésbe

5.4.2. A közösségi szolgálat dokumentumai

- Jelentkezési lap + Szülői hozzájáruló nyilatkozat
- Fogadó szervezettel való együttműködési megállapodás
- Közösségi szolgálati napló
- Igazolás

5.4.3. Intézményünk által ajánlott lehetőségek

- Iskolai, kollégiumi rendezvények szervezésében, lebonyolításában való segédkezés
- Szalagavatón, ballagáson, iskolai bálon, szóbeli érettségi vizsgán segédkezés
- Iskolai és városi ünnepségeken, rendezvényeken szereplés, segítő munka
- Korrepetálás (pl. tanulópárok; általános iskolások korrepetálása)
- AJTP felvételi beválogatáson valamint központi felvételin való segédkezés
- irattár-, szertár- illetve könyvtárrendezés
- tankönyvosztásban segédkezés.

5.4.4. A lakóhelyen végezhető tevékenységi körök

A közösségi szolgálat keretei között:

- a) egészségügyi (Mentor biztosítása a fogadóintézmény részéről kötelező!)
  - felolvasás, beszélgetés, lelki támasz nyújtása
  - ápolószemélyzet segítése
  - gyermekprogramokban való részvétel
  - kórházi rendezvényeken, előadásokon való részvétel (pl. prevenció programok)
- b) szociális (Mentor biztosítása a fogadóintézmény részéről kötelező!)
  - idős személyek, fogyatékkal élők ellátása, gondozása (séta, bevásárlás, beszélgetés, házimunkában segédkezés stb.)
  - szociálisan rászoruló személyek segítése
  - gyermekek kísérésének segítése (például bölcsődések, óvodások gondozókkal, pedagógusokkal együtt)
- c) oktatási (általános iskola),
  - korrepetálás
  - általános iskolai rendezvények, programok szervezésében, lebonyolításában segédkezés
  - bölcsődékben, óvodákban segítségnyújtás, közös játék, rászoruló gyermekek számára gyűjtés, ajándékozás
  - oktatás idősek számára (pl. számítógép használat, nyelvtanítás)

- d) kulturális és közösségi (múzeum, színház)
  - színházi fesztivál programjain segítségnyújtás, szórólapozás
  - múzeumi rendezvényeken segédkezés
- e) környezet- és természetvédelmi (pl. szemétszedés, parkrendezés, fa- illetve virágültetés),
- f) katasztrófavédelmi,
  - tűzmelegelőzés, tűzvédelem
  - polgári védelem
- g) óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős területen folytatható tevékenység.

5.4.5. Tudnivalók

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet értelmében:

133. § (9) A közösségi szolgálat dokumentálásának kötelező elemeként

- a) a tanulónak közösségi szolgálati jelentkezési lapot kell kitöltenie, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a szülő egyetértő nyilatkozatát,
- b) az elektronikus naplóban és a törzslapon a kijelölt pedagógusnak dokumentálnia kell a közösségi szolgálat teljesítését,
- c) az iskola a közösségi szolgálat teljesítéséről a tanulói jogviszony tanév közbeni megszűnésekor igazolást állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad,
- d) az iskola a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iratkezelési szabályzatában rögzíti,
- e) az iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor az iskola és a felek együttműködéséről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a végzett tevékenységeket, a mentor nevét és feladatkörét.

A fentiek értelmében:

- Igazolás szükséges a fogadóintézmény részéről (közösségi szolgálati naplóban pecsét +aláírás; osztályfőnök aláírása)
- Együttműködési megállapodás (fogadóintézmények listája az intézmény honlapján elérhető www.besi.hu).
- Cégek, magánvállalkozások NEM lehetnek fogadóintézmények.
- A tanuló a közvetlen hozzátartozójánál, annak közvetlen munkahelyén NEM végezhet közösségi szolgálatot.
- Javasolt több különböző (legalább 2) területen végezni tevékenységeket, de ezt nem írja elő jogszabály.
- A közösségi szolgálati napló a tevékenységek nyomon követését segíti, ennek megőrzése a diák feladata, tanév végén az osztályfőnöknek le kell adni.

További információk: www.kozossegi.ofi.hu

5.4.6. Felelősök

Iskolai koordinátorok: Nevelési intézményvezető-helyettes, a nevelőtestület egy tagja.

5.4.7. Feladatkörök

1. intézményvezető felelős

- a közösségi szolgálat megszervezéséért, továbbá gondoskodik arról, hogy az intézményben a tanuló előmenetelét rögzítő dokumentumaiban megfelelő módon – az adatvédelmi szabályok megtartását szem előtt tartva – nyilvántartsák, és folyamatosan vezessék a tanulók iskolai közösségi szolgálatának végzését a törzslapon, a bizonyítványban és a naplóban
- iskolai koordinátor kijelöléséért
- **iskolai koordinátor** (nevelési intézményvezető-helyettes) felelős a tanulók felkészítéséért
- pedagógiai feldolgozásért (mentorálás)
- a fogadó helyekkel való kapcsolattartásért
- adminisztrálás, dokumentálás, igazolások ellenőrzéséért
- a tanulók bevonásáért a folyamat egészébe
- a tevékenységek elismeréséért
- az együttműködés és kölcsönösség elvének érvényesítéséért

2. közösségi szolgálatért felelős pedagógus

- munkaköri feladatoként a neveléssel-oktatással lekötött munkaidő terhére látja el a közösségi szolgálat koordinációs, szervezési és adminisztratív feladatait
- iskolai közösségi szolgálattal kapcsolatos feladatok elvégzésében a pedagógusok, elsősorban az osztályfőnökök munkáját segíti
- koordinálja a programot, melyhez feltérképezi a helyi lehetőségeket, helyszíneket és tevékenységeket, a lehetséges együttműködő partnerszervezeteket
- tanulói jelentkezési lapok alapján éves tervet készít

3. osztályfőnök

- szülői értekezlet keretében tájékoztatja a szülőket a közösségi szolgálatról
- segíti a tanulókat a közösségi szolgálat számukra legmegfelelőbb területének kiválasztásában maximálisan figyelembe véve a tanulók saját elképzeléseit
- aláírásával igazolja a közösségi szolgálati naplóban lévő bejegyzések hitelességét
- tanév végén összesíti a közösségi órák számát tanulónként és bejegyzi az e-naplóba, a tanulók bizonyítványába, törzslapjára

5.5. A középszintű érettségi vizsga témakörei

Az érettségi vizsga részei és tantárgyai

Az érettségi vizsga kötelező és választható vizsgatárgyakból áll. Az egyes tantárgyakból középszinten és emelt szinten tehető vizsga.

A vizsgázónak négy kötelező (magyar, történelem, matematika, egy idegen nyelv) és egy kötelezően választott vizsgatárgyból kell legalább középszintű vizsgát tennie.

A vizsgázó a kötelezően választott vizsgatantárgy mellett további vizsgatantárgyakat választhat (szabadon választott vizsgatantárgyak).

A vizsgázó a kötelezően és szabadon választható vizsgatantárgyakat azokból a tantárgyakból választhatja, amelyekből az érettségi vizsgaszabályzat alapján vizsgát tehet.

Az érettségi vizsga lebonyolítását (jelentkezést, a vizsga menetét, a jelöltek értékelését stb.) a hatályos érettségi vizsgaszabályzatnak megfelelően szervezzük.

Magyar nyelv és irodalom

1. Magyar nyelv

1. Kommunikáció
2. A magyar nyelv története
3. Ember és nyelvhasználat
4. A nyelvi szintek
5. A szöveg
6. A retorika alapjai
7. Stílus és jelentés

2. Irodalom

1. Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők
2. Művek a magyar irodalomból II. Választható szerzők
3. Művek a magyar irodalomból III. Kortárs szerzők
4. Művek a világirodalomból
5. Színház és dráma
6. Az irodalom határterületei
7. Regionális kultúra és a határon túli irodalom

Matematika

1. Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok

1.1. Halmazok

1.1.1. Halmazműveletek

1.1.2. Számosság, részhalmazok

1.2. Matematikai logika

1.2.1. Fogalmak, tételek és bizonyítások a matematikában

1.3. Kombinatorika

1.4. Gráfok

2. Számelmélet, algebra

2.1. Alapműveletek

2.2. A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek

2.2.1. Oszthatóság

2.2.2. Számrendszerek

2.3. Racionális és irracionális számok

2.4. Valós számok

2.5. Hatvány, gyök, logaritmus

2.6. Betűkifejezések

2.6.1. Nevezetes azonosságok

2.7. Arányosság

- 2.7.1. Százalékszámítás
- 2.8. Egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek, egyenlőtlenségrendszerek
  - 2.8.1. Algebrai egyenletek, egyenletrendszerek
    - Elsőfokú egyenletek, egyenletrendszerek
    - Másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek
    - Magasabb fokú egyenletek
    - Négyzetgyökös egyenletek
  - 2.8.2. Nem algebrai egyenletek
    - Abszolútértékes egyenletek
    - Exponenciális és logaritmikus egyenletek
    - Trigonometrikus egyenletek
  - 2.8.3. Egyenlőtlenségek, egyenlőtlenségrendszerek
- 2.9. Középértékek, egyenlőtlenségek

- 3. Függvények, az analízis elemei
  - 3.1. A függvény
  - 3.2. Egyváltozós valós függvények
    - 3.2.1. A függvények grafikonja, függvénytranszformációk
    - 3.2.2. A függvények jellemzése
  - 3.3. Sorozatok
    - 3.3.1. Számítási és mértani sorozatok
    - 3.3.2. Végtelen mértani sor
    - 3.3.3. Kamatos kamat, járadékszámítás

- 4. Geometria, koordinátageometria, trigonometria
  - 4.1. Elemi geometria
    - 4.1.1. Tételek
    - 4.1.2. A távolságfogalom segítségével definiált ponthalmazok
  - 4.2. Geometriai transzformációk
    - 4.2.1. Egybevágósági transzformációk
    - 4.2.2. Hasonlósági transzformációk
    - 4.2.3. Egyéb transzformációk
  - Merőleges vetítés
  - 4.3. Síkbeli és térbeli alakzatok
    - 4.3.1. Síkbeli alakzatok
      - Háromszögek
      - Négyszögek
      - Sokszögek
      - Kör
    - 4.3.2. Térbeli alakzatok
  - 4.4. Vektorok síkban és térben
  - 4.5. Trigonometria
  - 4.6. Koordinátageometria
    - 4.6.1. Pontok, vektorok
    - 4.6.2. Egyenes
    - 4.6.3. Kör
    - 4.6.4. Parabola
  - 4.7. Kerület, terület
  - 4.8. Felszín, térfogat

5. Valószínűség-számítás, statisztika

5.1. Leíró statisztika

5.1.1. Statisztikai adatok gyűjtése, rendszerezése, különböző ábrázolásai

5.1.2. Nagy adathalmazok jellemzői, statisztikai mutatók

5.2. A valószínűség-számítás elemei

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

A) KOMPETENCIÁK

1. Ismeretszerzés, források használata

2. Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

3. Tájékozódás térben és időben

4. Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

B) TÉMAKÖRÖK

1. Az ókor és kultúrája

Az athéni demokrácia működése a Kr. e. 5. században.

Julius Caesar egyeduralmi kísérlete.

A görög-római hitvilág.

Az antikvitás kiemelkedő kulturális emlékei.

A zsidó vallás fő jellemzői.

A kereszténység kialakulása és főbb tanításai.

2. A középkor

A hűbériség és a jobbágyság jellemzői.

Az uradalom és a mezőgazdasági technika.

A nyugati és a keleti kereszténység főbb jellemzői.

Hitélet és vallások (pl. keresztény, zsidó) – együttműködés és konfliktusok.

A középkori város és a céhes ipar.

Az iszlám vallás kialakulása és főbb tanításai.

A román és gótikus építészet; a reneszánsz kultúra.

3. A középkori magyar állam megteremtése és virágkora

A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás.

Géza fejedelemsége és I. (Szent) István államszervező tevékenysége.

A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején.

A középkori magyar állam megerősödése I. Károly idején.

Hunyadi Mátyás reformjai és külpolitikája.

4. Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492-1789)

A földrajzi felfedezések és a kapitalista gazdaság jellemzői.

A lutheri és kálvini reformáció.

A katolikus megújulás.

A barokk stílus jellemzői.

Az alkotmányos monarchia jellemzői Angliában.

A felvilágosodás eszmerendszere és főbb képviselői források alapján.

5. Magyarország a kora újkorban (1490-1790)

A mohácsi vész és az ország három részre szakadása.

A várháborúk (1541-1568).

Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete.

A Rákóczi-szabadságharc okai, főbb eseményei és eredményei.

Demográfiai és etnikai változások a 18. században.

Mária Terézia és II. József reformjai.

6. A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789-1914)

Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatának alapkérdései.

A korszak főbb eszméiről (liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus és szocializmus) jellemzői.

A szövetségi rendszerek kialakulása.

Az ipari forradalmak legjelentősebb területei (könnyűipar, nehézipar, közlekedés), néhány találmánya és a gyáripar kezdetei.

7. A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon (1790-1914)

A reformkor fő kérdései, Széchenyi és Kossuth reformprogramja.

A pesti forradalom eseményei, az áprilisi törvények.

A szabadságharc főbb katonai és politikai eseményei.

A kiegyezéshez vezető út.

A kiegyezés tartalma és értékelése.

Gazdasági változások a dualizmus korában.

A magyar polgárosodás társadalmi, gazdasági jellegzetességei, sajátosságai.

Népek, nemzetiségek (pl.: zsidók, németek) szerepe a modernizációban.

Etnikai viszonyok és a nemzetiségi kérdés a dualizmus korában.

8. A világháborúk kora (1914-1945)

Az első világháború (hadviselők, frontok, a háború jellege). Az első világháborút lezáró békerendszer.

A náci Németország legfőbb jellemzői.

A kommunista ideológia és a sztálini diktatúra a Szovjetunióban.

A világháború előzményei, kitörése és jellemzői.

A holokauszt.

9. Magyarország a világháborúk korában (1914-1945)

A trianoni békediktátum és következményei.

Az ellenforradalmi rendszer konszolidációjának legfontosabb lépései.

A magyar külpolitika a két világháború között.

A politikai rendszer főbb jellemzői.

Társadalmi, gazdasági, ideológiai kérdések.

Társadalmi rétegződés és életmód a húszas-harmincas években.

Az antiszemitizmus megjelenési formái és a „zsidókérdés” Magyarországon.

Magyarország háborúba lépése és részvétele a Szovjetunió elleni harcokban.

Magyarország német megszállása és a nyilas hatalomátvétel.

A holokauszt Magyarországon.

10. A jelenkor (1945-től napjainkig)

A keleti és a nyugati blokk főbb politikai, gazdasági, társadalmi jellemzői, a hidegháborús szembenállás jellemzői.

Az ENSZ létrejötte, működése.

A kétpólusú világrend megszűnése; a Szovjetunió és Jugoszlávia szétesése; Németország újraegyesítése.

Az Európai Unió alapelvei, intézményei és működése.

A globális világ gazdaság ellentmondásai.

11. Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig

Az egypárti diktatúra működése, a gazdasági élet és a mindennapok jellegzetességei a Rákosi-korban.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének okai és főbb eseményei; a megtorlás.

A rendszer jellemzői a Kádár-korszakban, életmód és mindennapok.

A rendszerváltozás főbb eseményei.

A piacgazdaságra való áttérés és következményei.

A határon túli magyarság 1945-től.

12. Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek

A magyarországi romák története és helyzetének főbb jellemzői napjainkban.

A szociális ellátórendszer fő elemei.

Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség elvének bemutatása, az állampolgári jogok, kötelességek.

A politikai intézményrendszer fő elemei (országgyűlés, kormány, köztársasági elnök, alkotmánybíróság, ombudsman, helyi önkormányzatok, az Alaptörvény).

A választási rendszer fő elemei.

A háztartás pénzügyei (adók és járulékok, pénzkezelési technikák, banki ügyletek).

A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek, a munkaviszony megszűnése.

Élő idegen nyelvek

1. Személyes vonatkozások, család

A vizsgázó személye, életrajza, életének fontos állomásai (fordulópontjai)

Családi élet, családi kapcsolatok

A családi élet mindennapjai, otthoni teendők

Személyes tervek

2. Ember és társadalom

A másik ember külső és belső jellemzése

Baráti kör

A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel

Női és férfi szerepek

Ünnepek, családi ünnepek

Öltözködés, divat

Vásárlás, szolgáltatások (posta)

Hasonlóságok és különbségek az emberek között

3. Környezetünk

Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása)

A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek

A városi és a vidéki élet összehasonlítása

Növények és állatok a környezetünkben

Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért vagy a természet megóvásáért?

Időjárás

4. Az iskola

Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat)

Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka

A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága

Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei, iskolai hagyományok

5. A munka világa

Diákmunka, nyári munkavállalás

Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás

6. Életmód

Napirend, időbeosztás

Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás)

Étkezési szokások a családban

Ételek, kedvenc ételek

Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben

Gyakori betegségek, sérülések, baleset

Gyógykezelés (háziorvos, szakorvos, kórházak)

7. Szabadidő, művelődés, szórakozás

Szabadidős elfoglaltságok, hobbik

Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.

Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport

Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet

Kulturális események

8. Utazás, turizmus

A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés

Nyaralás itthon, illetve külföldön

Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése

Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai

9. Tudomány és technika

Népszerű tudományok, ismeretterjesztés

A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben

10. Gazdaság

Családi gazdálkodás

A pénz szerepe a mindennapokban

Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank)

Fizika

1. Mechanika

1.1. Newton törvényei

- 1.1.1. Newton I.törvénye
- 1.1.2. Newton II. törvénye
- 1.1.3. Newton III. törvénye

1.2. Pontszerű és merev test egyensúlya

1.3. Mozgásfajták

- 1.3.1. Egyenes vonalú egyenletes mozgás
- 1.3.2. Egyenes vonalú egyenletesen változó mozgás
- 1.3.3. Összetett mozgások
- 1.3.4. Periodikus mozgások
  - 1.3.4.1. Az egyenletes körmozgás
  - 1.3.4.2. Mechanikai rezgések
  - 1.3.4.3. Mechanikai hullámok (→ 4.1.)

1.4. Munka, energia

1.5. Folyadékok és gázok mechanikája

2. Hőtan, termodinamika

2.1. Állapotjelzők, termodinamikai egyensúly

2.2. Hőtágulás

2.3. Állapotegyenletek (összefüggés a gázok állapotjelzői között)

2.4. Az ideális gáz kinetikus modellje (→ 5.1)

2.5. Energiamegmaradás hőtani folyamatokban (→1.4)

2.5.1. Termikus, mechanikai kölcsönhatás

2.5.2. A termodinamika I. főtétele zárt rendszer

2.6. Kalorimetria

2.7. Halmazállapotváltozások

- 2.7.1. Olvadás, fagyás
- 2.7.2. Párolgás, lecsapódás
- 2.7.3. Jég, víz, gőz

2.8. A termodinamika II. főtétele

2.9. A hőterjedés formái

3. Elektromágnesség

3.1. Elektromos mező

- 3.1.1. Elektrosztatikai alapjelenségek
- 3.1.2. Az elektromos mező jellemzése
- 3.1.3. Töltések mozgása elektromos mezőben (→1.1.)
- 3.1.4. Töltés, térerősség, potenciál a vezetőkön
- 3.1.5. Kondenzátorok

3.2. Egyenáram

- 3.2.1. Elektromos áram, áramerősség
- 3.2.2. Ohm törvénye
- 3.2.3. Félvezetők
- 3.2.4. Az egyenáram hatásai, munkája és teljesítménye

3.3. Az időben állandó mágneses mező

- 3.3.1. Mágneses alapjelenségek
- 3.3.2. A mágneses mező jellemzése
- 3.3.3. Az áram mágneses mezeje

- 3.3.4. Mágneses erőhatások
- 3.4. *Az időben változó mágneses mező*
  - 3.4.1. Az indukció alapjelensége
  - 3.4.2. A váltakozó áram
  - 3.4.3. A váltakozó áram teljesítménye és munkája
- 3.5. *Elektromágneses hullámok*
  - 3.5.1. Az elektromágneses hullám fogalma

4. Optika

- 4.1. *A fény, mint elektromágneses hullám*
  - 4.1.1. Terjedési tulajdonságok
  - 4.1.2. Hullámjelenségek
  - 4.1.3. A geometriai fénytani leképezés
  - 4.1.4. A szem és a látás

5. Atomfizika, magfizika

- 5.1. *Az anyag szerkezete (→ 2.4.)*
- 5.2. *Az atom szerkezete*
  - 5.2.1. A kvantumfizika elemei
  - 5.2.2. Részecske- és hullámtermészet
  - 5.2.3. Az elektronburok szerkezete
- 5.3. *Az atommagban lejátszódó jelenségek*
  - 5.3.1. Az atommag összetétele
  - 5.3.2. Radioaktivitás
  - 5.3.3. Maghasadás
  - 5.3.4. Magfúzió
- 5.4. *Sugárvédelem*
- 5.5. *Elemi részek*

6. Gravitáció, csillagászat

- 6.1. *A gravitációs mező*
- 6.2. *Csillagászat*

7. Fizika- és kultúrtörténeti ismeretek

- 7.1. *A fizikatörténet fontosabb személyiségei*
- 7.2. *Felfedezések, találmányok, elméletek*

Biológia

1. Bevezetés a biológiába

- 1.1. *A biológia tudománya*
  - Vizsgálati szempontok
  - Vizsgáló módszerek
- 1.2. *Az élet jellemzői*
  - 1.2.1. Az élő rendszerek
  - 1.2.2. Szerveződési szintek
- 1.3. *Fizikai, kémiai alapismeretek*

2. Egyed alatti szerveződési szint

- 2.1. *Szervetlen és szerves alkotóelemek*

- 2.1.1. Elemek, ionok
- 2.1.2. Szervetlen molekulák
- 2.1.3. Lipidek
- 2.1.4. Szénhidrátok
- 2.1.5. Fehérjék
- 2.1.6. Nukleinsavak, nukleotidok
- 2.2. *Az anyagcsere folyamatai*
  - 2.2.1. Felépítés és lebontás kapcsolata
  - 2.2.2. Felépítő folyamatok
  - 2.2.3. Lebontó folyamatok
- 2.3. *Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)*
  - 2.3.1. Elhatárolás
  - 2.3.2. Mozgás
  - 2.3.3. Anyagcsere
  - 2.3.4. Osztódás
  - 2.3.5. A sejtműködések vezérlése

- 3. Az egyed szerveződési szintje**
  - 3.1. *Nem sejtes rendszerek*
    - 3.1.1. Vírusok
  - 3.2. *Önálló sejtek*
    - 3.2.1. Baktériumok
    - 3.2.2. Egysejtű eukarióták
  - 3.3. *Többsejtűség*
    - 3.3.1. A gombák, növények, állatok elkülönülése
    - 3.3.2. Sejtfonalak
    - 3.3.3. Teleptest és álszövet
  - 3.4. *Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak*
    - 3.4.1. A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
    - 3.4.2. Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából
    - 3.4.3. A növények szövetei, szervei
      - Szövetek
      - Gyökér, szár, levél
      - Virág, termés
    - 3.4.4. Az állatok szövetei, szaporodása, viselkedése
      - Szövetek
      - Szaporodás-egyedfejlődés
      - Viselkedés

- 4. Az emberi szervezet**
  - 4.1. *Homeosztázis*
  - 4.2. *Kültakaró*
    - 4.2.1. Bőr
    - 4.2.2. A bőr gondozása, védelme
  - 4.3. *A mozgás*
    - 4.3.1. Vázrendszer
    - 4.3.2. Izomrendszer
    - 4.3.3. Szabályozás
    - 4.3.4. A mozgás és mozgási rendszer egészségtana
  - 4.4. *A táplálkozás*

- 4.4.1. Táplálkozás
- 4.4.2. Emésztés
- 4.4.3. Felszívódás
- 4.4.4. Szabályozás
- 4.4.5. Táplálkozás egészségtana

4.5. *A légzés*

- 4.5.1. Légcsere
- 4.5.2. Gázcsere
- 4.5.3. Hangképzés
- 4.5.4. Szabályozás
- 4.5.5. A légzés és a légzőrendszer egészségtana (elsősegélynyújtás)

4.6. *Az anyagszállítás*

- 4.6.1. A testfolyadékok
- 4.6.2. A szöveti keringés
- 4.6.3. A szív és az erek
- 4.6.4. Szabályozás
- 4.6.5. A keringési rendszer egészségtana, elsősegélynyújtás

4.7. *A kiválasztás*

- 4.7.1. A vizeletkiválasztó rendszer működése
- 4.7.2. A szabályozás
- 4.7.3. A kiválasztó szervrendszer egészségtana

4.8. *A szabályozás*

- 4.8.1. Idegrendszer
  - Sejtszintű folyamatok
  - Szinapszis
  - Az idegrendszer általános jellemzése
  - A gerincvelő
  - Az agy
  - Testérző rendszerek
  - Érzékelés
  - Látás
  - Hallás és egyensúlyérzés
  - Kémiai érzékelés
  - Testmozgató rendszerek
  - Vegetatív érző és mozgató rendszerek
- 4.8.2. Az emberi magatartás biológiai – pszichológiai alapjai
  - A magatartás elemei
  - Öröklött elemek
  - Tanult elemek
  - Emlékezés
  - Pszichés fejlődés
- 4.8.3. Az idegrendszer egészségtana
  - Drogok
- 4.8.4. A hormonrendszer
  - Hormonális működések
  - Belső elválasztású mirigyek
  - A hormonrendszer egészségtana
- 4.8.5. Az immunrendszer
  - Immunitás
  - Vércsoportok

- Az immunrendszer egészségtana

4.9. Szaporodás és egyedfejlődés

4.9.1. Szaporítószervek

4.9.2. Egyedfejlődés

- A szaporodás, fejlődés egészségtana

5. Egyed feletti szerveződési szintek

5.1. Populáció

5.1.1. Környezeti kölcsönhatások

5.1.2. Kölcsönhatások

- Viselkedésbeli kölcsönhatások

- Ökológiai kölcsönhatások

5.2. Életközösségek (élőhelytípusok)

5.2.1. Az életközösségek jellemzői

5.2.2. Hazai életközösségek

5.3. Bioszféra

- Globális folyamatok

5.4. Ökoszisztéma

5.4.1. Anyagforgalom

5.4.2. Energiaáramlás

5.4.3. Biológiai sokféleség

5.5. Környezet- és természetvédelem

- Levegő

- Víz

- Energia, sugárzás

- Talaj

- Hulladék

6. Öröklődés, változékonyság, evolúció

6.1. Molekuláris genetika

6.1.1. Alapfogalmak

6.1.2. Mutáció

6.1.3. A génműködés szabályozása

6.2. Mendeli genetika

6.2.1. Minőségi jellegek

6.2.2. Mennyiségi jellegek

6.3. Populációgenetika és evolúciós folyamatok

6.3.1. Ideális és reális populáció

6.3.2. Adaptív és nem adaptív evolúciós folyamatok

6.3.3. Biotechnológia

6.3.4. Bioetika

6.4. A bioszféra evolúciója

6.4.1. Prebiológiai evolúció

6.4.2. Az ember evolúciója

Kémia

1. Általános kémia

1.1. Atomszerkezet

Atom

Elem

Elektronszerkezet
A periódusos rendszer
Az atomok mérete
Az ionok
Elektronegativitás

1.2. Kémiai kötések

Elsőrendű kémiai kötések
Másodrendű kémiai kötések

1.3. Molekulák, összetett ionok

Molekula
A kovalens kötés
A molekulák térszerkezete
Összetett ionok

1.4. Anyagi halmazok

Anyagi halmaz
Állapotjelzők
Halmazállapotok, halmazállapotváltozások
Kristályrácsok
Diszperz rendszerek
Kolloid rendszerek
Homogén rendszerek: – Oldatok

1.5. Kémiai átalakulások

Kémiai reakció
Képlet
Kémiai egyenlet
Termokémia
Reakciókinetika
Egyensúly
Sav-bázis reakciók
Redoxireakciók
Elektrokémia: Galvánelem, elektrolízis

2. Szervetlen kémia

2.1. Hidrogén

2.2. Nemesgázok

2.3. Halogénelemek és vegyületeik

2.4. Az oxigéncsoport elemei és vegyületeik

2.5. A nitrogéncsoport elemei és vegyületeik

2.6. A szénsoport elemei és vegyületeik

2.7. Fémek

3. Szerves kémia

3.1. A szerves vegyületek általános jellemzői

3.2. Szénhidrogének

3.3. Halogéntartalmú szerves vegyületek

3.4. Oxigéntartalmú szerves vegyületek

3.5. Nitrogéntartalmú szerves vegyületek

3.6. Szénhidrátok

- 3.7. *Fehérjék*
- 3.8. *Nukleinsavak*
- 3.9. *Műanyagok*
- 3.10. *Energiagazdálkodás*

Földrajz

1. Térképi ismeretek

- 1.1. *A térképi ábrázolás*
- 1.2. *Tájékozódás a térképen és a térképpel*
- 1.3. *Távérzékelés és térinformatika*

2. Kozmikus környezetünk

- 2.1. *A csillagászati ismeretek fejlődése. A Világegyetem.*
- 2.2. *A Nap és a Nap kísérői*
- 2.3. *A Föld és mozgásai*
Tengely körüli forgás
Nap körüli keringés
- 2.4. *Az űrkutatás szerepe a Naprendszer megismerésében*

3. A geoszférák földrajza

3.1. A kőzetburok

- 3.1.1. *Földtörténet*
- 3.1.2. *A Föld gömbhéjas szerkezetének jellemzői*
- 3.1.3. *A kőzetlemezek és mozgásaik következményei*
- 3.1.4. *A hegységképződés*
- 3.1.5. *A kőzetburok (litoszféra) építőkövei, ásványkincsek*
- 3.1.6. *A Föld nagyszerkezeti egységei*
Ósföldek
Röghegységek
Gyűrthegységek
Süllyedékterületek, síkságok
- 3.1.7. *A földfelszín formálódása*
- 3.1.8. *A talaj*

3.2. A levegőburok

- 3.2.1. *A légkör kialakulása, anyaga és szerkezete*
- 3.2.2. *A levegő felmelegedése*
- 3.2.3. *A levegő mozgása*
- 3.2.4. *Felhő-és csapadékképződés*
- 3.2.5. *Az időjárás és az éghajlat*
- 3.2.6. *A szél és a csapadék felszínformáló tevékenysége*
- 3.2.7. *A légszennyezés következményei*

3.3. A vízburok földrajza

- 3.3.1. *A vízburok kialakulása és tagolódása, tulajdonságai és mozgásai*
- 3.3.2. *A felszíni vizek és felszínalakító hatásuk*
A tavak
A folyóvizek
- 3.3.3. *A felszín alatti vizek*
- 3.3.4. *A víz és a jég felszínformáló munkája*
A karsztosodás
A vízburok, mint gazdasági erőforrás

3.4. A geoszférák kölcsönhatásai

4. A földrajzi övezetesség

4.1. A szoláris és valódi éghajlati övezetek

Szoláris éghajlati övezetek

Valódi éghajlati övezetek

4.2. A vízszintes földrajzi övezetesség

4.3. Az egyes övezetek egyedi jellemzői

4.3.1. A forró övezet

4.3.2. Mérsékelt övezet

4.3.3 Meleg-mérsékelt öv

4.3.4. Valódi mérsékelt öv

4.3.5. Hideg-mérsékelt öv

4.3.6. A hideg övezet

4.4. A függőleges földrajzi övezetesség

5. Társadalmi folyamatok a 21. század elején

5.1. A népesség földrajzi jellemzői

Demográfiai folyamatok

A népesség területi eloszlása

5.2. Településtípusok, urbanizáció

6. A világgazdaság jellemző folyamatai

6.1. A nemzetgazdaságok és a világgazdaság

6.2. Integrációs folyamatok

6.3. A globalizáció

6.4. A monetáris világ

7. Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában

7.1. A Kárpát-medence természet- és társadalom-földrajzi sajátosságai

7.2. Magyarország természeti adottságai

7.3. Magyarország társadalmi jellemzői

7.4. A hazai gazdasági fejlődés jellemzői

7.5. Hazánk nagytájainak eltérő természet- és társadalom-gazdasági képe

7.6. A magyarországi régiók földrajzi jellemzői

7.7. Természeti, kulturális és történelmi értékek védelme

7.8. Magyarország környezeti állapota

7.9. Az országhatárokon átívelő kapcsolatok

8. Európa földrajza. A társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei Európában

8.1. Európa általános természetföldrajzi képe

8.2. Európa általános társadalomföldrajzi képe

8.3. Az Európai Unió

8.4. A területi fejlettség különbségei Európában

8.4.1. Az Európai Unió magterületei

8.4.2. Fejlett gazdaságú országok Európa közepén

8.4.3. A gazdasági felzárkózás lehetőségeinek példái

8.4.4. Kelet-, Közép-és Délkelet-Európa rendszerváltó országai

8.5. Kelet-Európa

9. Európán kívüli kontinensek, tájak, országok társadalmi-gazdasági jellemzői

9.1. *A kontinensek általános természet- és társadalomföldrajzi képe*

9.2. *Ázsia földrajza*

9.2.1. Ázsia általános földrajzi jellemzői

9.2.2. Ázsia országai

9.3. *Ausztrália és Óceánia földrajza*

9.4. *A sarkvidék földrajza*

9.5. *Afrika földrajza*

9.5.1. Afrika általános földrajzi jellemzői

9.5.2. Afrika regionális földrajza

9.6. *Amerika földrajza*

9.6.1. Amerikai általános földrajza

9.6.2. Amerika országai regionális földrajza

10. Globális kihívások – a fenntarthatóság kérdőjelei

10.1. *A globálissá váló környezetszennyezés és következményei*

10.2. *A demográfiai és urbanizációs válság*

10.3. *Élelmészeti válság*

10.4. *A mind nagyobb méretű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei*

10.5. *A környezet- és a természetvédelem feladatai*

Ének-zene

1. Reprodukálás

1.1. *Éneklés*

A műjegyzék összes dalának ismerete kötelező.

1.1.1. Népzene

1.1.2. Műzene

Középkor

Reneszánsz

Barokk

Bécsi klasszika

Romantika

19-20. század fordulója

20. századi és kortárs zene

1.1.3. Zeneelmélet

1.1.4. Felismerő kottaolvasás/Lapról olvasás

1.2. *Műelemzés*

1.2.1. Népzene

1.2.2. Műzene

Középkor
Reneszánsz
Barokk
Bécsi klasszika
Romantika

2. Befogadás

2.1. Zenetörténet

2.1.1. Népzene

2.1.2. Műzene

Középkor

Reneszánsz

Barokk

Bécsi klasszika

Romantika

19-20. század fordulója

20. századi és kortárs zene

2.2. Zenefelismerés

Műzene

2.2.1. Népzene

2.3. Zeneelmélet

2.4. Dallamírás

Vizuális kultúra

A) ALKOTÁS

1. Vizuális eszközök

1.1 A vizuális nyelv

1.1.1. A vizuális nyelv alapelemei

1.1.2. A vizuális nyelvi elemek viszonyai

1.1.3. Vizuális nyelv és kontextus

1.2. Technikák

- Rajzolás
- Festés
- Kollázs
- Nyomtatás
- Makettezés, modellezés
- További technikák

2. Tevékenységszintek

2.1. Ábrázolás, látványértelmezés

- 2.1.1. Formaértelmezés
- 2.1.2. Térértelmezés
- 2.1.3. Színértelmezés
- 2.1.4. Mozgásértelmezés

2.2. *Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás*

- Térviszonyok, Kompozíció
  - Színhatás
  - Érzelmek
  - Folyamat, mozgás, idő
  - Kép és szöveg
- Vizuális információ
Tárgyak és környezet

B), BEFOGADÁS

1. Vizuális eszközök

1.1. Megjelenítés sajátosságai

- Vizuális nyelvi elemek
- Térábrázolási módok
- Vizuális minőségek
- Látványértelmezés
- Kontraszt, harmónia
- Kontextus

1.2. Technikák

2. Tevékenységterületek

2.1. Vizuális kommunikáció

- Folyamat, mozgás, idő
- Kép és szöveg
- Vizuális információ
- Tömegkommunikáció
- Médiakategóriák
- Fotó, mozgókép

2.2. Tárgy- és környezetkultúra

- Művészeti ágak
- Műfajok
- Művészettörténeti korszakok, stíluskorszakok
- Stílusjegyek
- Alkotás és alkotók
- Műelemző módszerek
- A mű tárgyi és kulturális környezete

Informatika

1. Információs társadalom

1.1. A kommunikáció

- 1.1.1. A kommunikáció általános modellje
- 1.1.2. Információs és kommunikációs technológiák és rendszerek

1.2. Információ és társadalom

- 1.2.1. Az informatika fejlődéstörténete
- 1.2.2. A modern információs társadalom jellemzői
- 1.2.3. Informatika és etika

1.2.4. Jogi ismeretek

2. Informatikai alapismeretek – hardver

2.1. Jelátalakítás és kódolás

- 2.1.1. Analóg és digitális jelek
- 2.1.2. Az adat és az adatomnység
- 2.1.3. Bináris számábrázolás
- 2.1.4. Logikai műveletek
- 2.1.5. Bináris karakterábrázolás
- 2.1.6. Bináris kép-és színkódolás
- 2.1.7. Kép-és hangdigitalizálás
- 2.1.8. Tömörített adattárolás

2.2. A számítógép felépítése

- 2.2.1. A Neumann-elvű számítógépek
- 2.2.2. A számítógép főbb részei és jellemzőik
- 2.2.3. A perifériák típusai és főbb jellemzőik
- 2.2.4. A számítógép részeinek összekapcsolása és üzembe helyezése
- 2.2.5. Hálózatok

2.3. Munkavédelem és ergonómia

3. Informatikai alapismeretek – szoftver

3.1. Az operációs rendszer és főbb feladatai

- 3.1.1. Az operációs rendszerek részei és funkciói, az operációs rendszer felhasználói felülete
- 3.1.2. Háttértárak kezelése
- 3.1.3. Tömörítés
- 3.1.4. Adatvédelem, adatbiztonság
- 3.1.5. Kártevők, vírusvédelem
- 3.1.6. A hálózatok alapvető szolgáltatásai

4. Szövegszerkesztés

4.1. A szövegszerkesztő használata

- 4.1.1. Dokumentum megnyitása, mentése
- 4.1.2. Szövegbevitel, szövegjavítás

4.2. Szövegjavítási funkciók

- 4.2.1. Keresés és csere
- 4.2.2. Kijelölés, másolás, mozgatás, törlés
- 4.2.3. Nyelvi segédeszközök

4.3. Szövegszerkesztési alapok

- 4.3.1. A dokumentum egységei
- 4.3.2. Karakterformázás
- 4.3.3. Bekezdésformázás
- 4.3.4. Szakaszformázás
- 4.3.5. Stílusok

4.4. Táblázatok, és objektumok a szövegben

- 4.4.1. Táblázatkészítés a szövegszerkesztővel
- 4.4.2. Körlevélkészítés
- 4.4.3. Képek és alakzatok beillesztése
- 4.4.4. Tartalomjegyzék

5. Táblázatkezelés

5.1. A táblázatkezelő használata

- 5.1.1. Táblázat megnyitása, mentése
- 5.1.2. Adatok bevitele, javítása
- 5.2. *A táblázat szerkezete*
  - 5.2.1. Cella, oszlop, sor, tartomány, munkalap
- 5.3. *Adatok a táblázatokban*
  - 5.3.1. Cella tartalma
  - 5.3.2. Számformátumok
  - 5.3.3. Adatok rendezése, kigyűjtése
  - 5.3.4. A cellahivatkozások használata
  - 5.3.5. Képletek szerkesztése, függvények alkalmazása
- 5.4. *Táblázatformázás*
  - 5.4.1. Karakter-és cellaformázások
  - 5.4.2. Sor-, oszlop-, tartománybeállítások
  - 5.4.3. Oldalbeállítások
- 5.5. *Diagramok és egyéb objektumok*
  - 5.5.1. Diagramok
  - 5.5.2. Objektumok

6. Adatbázis-kezelés

- 6.1. *Az adatbázis-kezelés alapfogalmai*
  - 6.1.1. Az adatbázis alapfogalmai
- 6.2. *Az adatbázis szerkezete és kialakítása*
  - 6.2.1. Az adatbázis-kezelés alapműveletei
  - 6.2.2. Adattípusok
  - 6.2.3. Adatok módosítása, törlése
  - 6.2.4. Adattáblák közötti kapcsolatok
- 6.3. *Alapvető adatbázis-kezelési műveletek*
  - 6.3.1. Lekérdezések
  - 6.3.2. Számítások végzése
- 6.4. *Képernyő és nyomtatási formátumok*
  - 6.4.1. Űrlapok és jelentések használata

7. Információs hálózati szolgáltatások

- 7.1. *Kommunikáció az Interneten*
  - 7.1.1. Hálózati alapismeretek
  - 7.1.2. Elektronikus levelezési rendszer használata
  - 7.1.3. Állományok átvitele
  - 7.1.4. Web-szolgáltatás
  - 7.1.5. Keresőrendszerek
  - 7.1.6. Az internet veszélyforrásai
- 7.2. *Weblap készítés*
  - 7.2.1. Hálózati dokumentumok szerkezete
  - 7.2.2. Weblap készítése weblapszerkesztővel
  - 7.2.3. Formázási lehetőségek

8. Prezentáció és grafika

- 8.1. *Prezentáció*
  - 8.1.1. Adatok bevitele és módosítása
  - 8.1.2. Prezentáció elkészítése és formázása
- 8.2. *Grafika*

- 8.2.1. Megnyitás, mentés, beszúrás
- 8.2.2. Elemi alakzatok megrajzolása, módosítása
- 8.2.3. Képek feldolgozása, formázása

9. Könyvtárhasználat

9.1. Könyvtárak

- 9.1.1. A könyvtár fogalma
- 9.1.2. Könyvtártípusok
- 9.1.3. A könyvtári szolgáltatások

9.2. Információ-keresés

- 9.2.1. Tájékozódás a könyvtárban
- 9.2.2. Információ-keresési stratégiák

9.3. Forráshasználat

- 9.3.1. Dokumentum-használat
- 9.3.2. Kézikönyv-használat
- 9.3.3. Forráskiválasztás
- 9.3.4. Forrásjelölés

Testnevelés

A) Elméleti ismeretek

1. Az olimpiai mozgalom létrejötte, célja, feladatai; magyar sportsikerek
2. A harmonikus testi fejlődés
3. A testmozgás, a sport szerepe az egészséges életmód kialakításában, és a személyiség fejlesztésében
4. A motoros képességek szerepe a teljesítményben
5. Gimnasztikai ismeretek
6. Atlétika
7. Torna
8. Zenés-táncos mozgásformák
9. Küzdősportok, önvédelem
10. Úszás
11. Testnevelési és sportjátékok
12. Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek

B) Gyakorlati ismeretek

1. Gimnasztika
2. Atlétika
- Futások
- Ugrások
- Dobások
3. Torna
- 3.1. Talajtorna
- 3.2. Szekrényugrás
- 3.3. Felemáskorlát
- 3.4. Gerenda
- 3.5. Ritmikus gimnasztika
- 3.6. Gyűrű
- 3.7. Nyújtó
- 3.8. Korlát
4. Küzdősportok, önvédelem

5. Úszás
6. Testnevelési és sportjátékok
- Kézilabda
- Kosárlabda
- Labdarúgás
- Röplabda

Társadalomismeret

1. Egyén és közösség

1. Kultúrák és közösségek. Sztereotípiák és előítéletek.
2. Kulturális sokféleség. A világ vallásai.
3. Társadalmi együttélési szabályok. A társadalmi norma és normaátadás.
4. A deviancia fogalma, deviáns magatartási formák.
5. Jogok és kötelességek. A gyermekek jogai, diákjogok és kötelességek
6. Az ifjúság sajátos helyzete a társadalomban. Mentálhigiénés problémák és beilleszkedési zavarok a felnőtté válás életszakaszában.
7. A szocializáció alapvető közegei. A család fogalma és funkciói.
8. Az életmód fogalma és elemei. Fogyasztói magatartás.

2. Társadalmi viszonyok

9. Magyarországi nemzetiségek. A roma népesség helyzetének sajátosságai.
10. A társadalom rétegződése életkor, nemek, műveltség, vagyoni helyzet, foglalkozás településformák, etnikum szerint.
11. A társadalmi egyenlőtlenség. A hátrányos helyzet fogalma. A hátrányos helyzet típusai: szegénység, testi és szellemi fogyatékoság.

3. Állampolgári ismeretek

3.1. Jogi alapismeretek

12. Az alapvető emberi jogok. Egyéni és közösségi jogok.
13. Magyarország Alaptörvénye. A végrehajtó hatalom rendszere.
14. A bírászkodás rendszere Magyarországon. Jogi alapismeretek: jogsérelem, jogorvoslat

3.2. Intézményrendszer

15. A civil társadalom szervezetei
16. Az Európai Unió alapintézményei

3.3. Ügyek intézése

17. Állampolgári dokumentumok: személyi igazolvány, lakcímkártya, diákigazolvány, útlevél, adóazonosító, táj-kártya, jogosítvány

4. Jelenismeret – Társadalmi világrend az ezredforduló után

4.1. Az életmód

18. A gazdasági növekedés dilemmái. A demográfiai folyamatok ellentmondásai

4.2. Kultúra és globalizáció

19. Az információs társadalom kialakulása

4.3. A növekedés határai

20. A fenntarthatóság elvei. A technikai civilizáció és a gazdasági növekedés hatása a természeti környezetre

5. Gazdasági és pénzügyi ismeretek

5.1. A gazdasági környezet

1. A tulajdonformák. A vállalkozás fő jellemzői

2. Vállalkozási formák, társaságok
3. Vállalkozási formák, Startup vállalkozás
4. A vállalkozási formák jellemzői. A vállalkozások makro-és mikrokörnyezete.
5. A tulajdonformák: A nem profitorientált, nonprofit gazdasági társaságok.
  - 5.2. *Az állam gazdasági szerepvállalása*
6. Az állami költségvetés.
7. Adópolitika.
8. A fő makrogazdasági mutatók.
9. A gazdasági növekedés, stagnálás, foglalkoztatottság, munkanélküliség
10. A gazdasági növekedés, stagnálás, infláció, külső és belső egyensúly
11. Az EU fő gazdaságszervező elvei (szabad munkaerő- és tőkeáramlás, egységes valuta)
  - 5.3. *Pénzügyi ismeretek*
12. A pénz fogalma, szerepe, funkciói.
13. A nemzetközi és a hazai bankrendszer.
14. Pénzügyi tranzakciók.
15. Hitel (kamat, futamidő, fedezet, saját erő)
16. A pénzpiac fogalma
  - 5.4. *A munka világa; Fogyasztó a piacgazdaságban*
17. A munkaviszony. Munkaadók és munkavállalók jogai és kötelezettségei
18. Felkészülés a munkaerőpiacra való kilépésre: önéletrajz, motivációs levél
19. Fogyasztás, beruházás, megtakarítás a háztartásban
20. A fogyasztó jogai.

Ember-és társadalomismeret, etika

1. Az etika megalapozása
2. Az erények és a jellem
3. Társas kapcsolatok
4. Erkölcs és a társadalom
5. Vallás és erkölcs
6. Korunk erkölcsi kihívásai

5.6. Tantárgyi programok külön melléklet szerint

5.7. A kollégiumi nevelés programja

5.7.1. Bevezetés

Pedagógiai programunk elkészítésének kötelezettségét a 2011-es évi CXC. törvény és annak módosításai határozzák meg.

Jelenlegi felülvizsgálatának szükségességét a 110/2012.(VI.4) Kormány rendelet a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról, valamint az azt módosító 5/2020-as kormányrendelet írja elő.

A pedagógiai programunk felülvizsgálatánál az alábbi szabályozó dokumentumokat vettük figyelembe:

- jogszabályok:
  - a 2011. évi CXC törvény a köznevelésről
  - 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
  - 110/2012. (VI.4) Kormány rendelet a Nemzeti Alaptantervkiadásáról bevezetéséről és alkalmazásáról
- a 2020-as Nat-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók:
  - A kollégiumi nevelés országos alapprogramja (továbbiakban: KNOAP)
  - Az Arany János Tehetség gondozó Program kollégiumi tevékenység- és foglalkozásrendszere
- a Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium alapító okirata, pedagógiai programjában a gimnáziumra vonatkozó nevelési programja, és helyi tanterve
- az intézményegységünkben korábban kialakított hagyományok,
- és azon középiskola (Kisvárdai SZC II. Rákóczi Ferenc Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája) pedagógiai programja és helyi tanterve, ahonnan tanulóinkat fogadjuk

Intézményegységünk nyitott szellemiségére alapozva, pedagógiai programunk rendszeres felülvizsgálatát kiemelten fontosnak tartjuk, a nevelő-oktató munkánk sikerességének biztosítása, valamint az oktatási rendszerünkben és a közvetlen társadalmi környezetünkben lejátszódó változásokhoz történő eredményes alkalmazkodás érdekében.

Célunk, hogy olyan dokumentum szülessen, amely egyfelől koncepciózusan, hosszú távra tervezi és szabályozza kollégiumi tevékenységünket, másfelől informatív és tájékoztató jellegű a kollégiumhasználók számára.

5.7.2. Jövőképünk

A Bessenyei György Gimnázium és Kollégiumra az elmúlt évtizedben a folyamatos iskolafejlesztés volt jellemző. Ez a tevékenység mindig valamilyen köznevelési célkitűzés eredményes megvalósításának érdekében történt, érzékenyen reagálva a tanulás, a tanítás és a nevelés világában bekövetkezett változásokra. Ennek eredménye, hogy az intézmény jó úton jár a ráváró kihívások sikeres megfelelése terén. Ebben a fejlesztő munkában a kollégiumnak is ki kell vennie a részét, kihasználva a benne rejlő lehetőségeket.

Ezen lehetőségek a kollégium olyan speciális nevelési céljainak a magas szintű megvalósítását jelenti, mint a lakhatási és tanulási feltételek optimális megteremtése; a biztonság és érzelmi védettség biztosítása; az iskolain túli többlettudás közvetítése; a különleges bánásmódot igénylő tanulók esélyeinek kiegyenlítése; a tanulók személyiségének értékközvetítő formálása; a magas szintű kultúra közvetítése; valamint a tanulók közízlésének alakítása.

Ezen célok figyelembevételével a jövőben fejleszteni fogjuk:

- pedagógiai kultúránkat,
- a felkészítő és a továbbtanulást támogató programjaink rendszerét,
- tehetséggondozó tevékenységünket,
- személyiségfejlesztő munkánkat,
- az esélyteremtést és hátránykompenzáció lehetőségét,
- az egészséges életmód kialakítása érdekében szervezett preventív tevékenységet,
- a környezettudatos magatartás szemléletének erősítését,
- sokszínű értékelési rendszer kidolgozását,
- hagyományaink megújulását és ápolását,
- ingergazdagkörnyezet kiépítését,
- intézményünk eszközparkját.

Legfőbb nevelési célkitűzéseink megvalósításával olyan kompetenciákat szeretnénk kollégista diákjainkban megerősíteni, amelyek segítségével – a gimnázium értékrendszerével megegyezően - önmagukat tudatosan fejlesztő, együttműködni kész, az önérvényesítés mellett a szűkebb és tágabb közösség érdekeit is figyelembe vevő, azért cselekedni kész, harmonikus személyiséggé válhatnak.

A jövőben büszkék szeretnénk lenni intézményegységünkre és szervezetünkre. Ennek elérése

érdekében kezdeményező és innovatív szerepet kívánunk vállalni szakmai munkánk folyamatos frissítésében és tapasztalataink szélesebb körű közreadásában.

A gimnáziumhoz, mint Minősített Tehetséggondozó Műhely tevékenységéhez csatlakozva, továbbra is célkitűzésünknek tekintjük, egy olyan komplex, kollégiumi tehetségfejlesztő tevékenység kidolgozását és megvalósítását, amelynek sikeressége esetén, intézményegységünk tehetségfejlesztő szakkollégiummá válhat.

5.7.3. Kollégiumunk küldetésnyilatkozata

Hitvallásunk szerint a kollégiumpedagógia a családi-, az iskolai- és a bentlakásos nevelés sajátos jellemzőit tartalmazó, összesítő pedagógia. Kollégiumi tevékenységeinkkel, különösen nevelőmunkánkkal, az iskolai és családi nevelést, a tanulók szocializációját, személyiségük kibontakozását kívánjuk kiegészíteni úgy, hogy az általunk kínált fizikai és pedagógiai környezet szolgálja mind az egyén, mind a közösség érdekét és értékét. Ennek feltételeként intézményi tevékenységrendszerünkben egyaránt hangsúlyos szerepet kap az egyéni képességek kibontakoztatásának támogatása, valamint – az életkori sajátosságok és egyéni igények figyelembevételével – a tanulók testi, lelki, szociális fejlődésének segítése. Hisszük, hogy eredményes nevelőmunkánk kiindulópontja a kölcsönös bizalmon alapuló tanár-diák kapcsolat, és egy olyan támogató kollégiumi közeg, amely a napi munka során megtapasztalt közösségi elvárások segítségével erősíti, bátorítja tanulóink önbizalmát, fejleszti alkotásvágyukat.

Valljuk, hogy egy szorongásmentes, jó közérzetet biztosító kollégiumi együttélésben, egy jól működő diákönkormányzati munkában, valamint a változatos tevékenységi formákat alkalmazó foglalkozásokon, szabadidős tevékenységekben, tanulóink megtapasztalhatják a másik ember elfogadásának, segítségének és megbecsülésének fontosságát, megélik az értékek mentén kialakult közösséghez való tartozás biztonságát.

Meghatározónak érezzük, hogy tanulóink éljenek a kollégium által kínált lehetőségekkel, képesek legyenek saját érdekeik felismerésére, életprogramjuk pozitív befolyásolására, felkészülhessenek a közéleti szereplésre, egyéni és közösségi érdekeik, értékeik és értékrendjük képviselésére.

Fontosnak tartjuk, hogy az itt lakó tanulók szülei biztonságban, megnyugtató környezetben érezzék gyermekeiket nálunk.

5.7.4.A kollégiumi nevelés kiemelt feladatai, alapelvei, céljai, feladatrendszere

5.7.4.1. Kiemelt feladataink:

- megfelelő lakhatási és tanulási feltételek biztosítása
- a társadalmi mobilitás fenntartása:
  - esélyteremtés
  - jó minőségű tudáshoz történő hozzáférés biztosítása
  - szociális, kulturális hátrányok leküzdésének segítése
- az egész életen át tartó tanulás megalapozásának megerősítése
- a tanuláshoz szükséges készségek és képességek, a NAT-ban meghatározott kulcskompetenciák erősítése
- a tehetség felismerése és fejlesztése
- a tanulók felzárkózásának támogatása

5.7.4.2. Nevelő munkánk általános alapelvei:

Kollégiumunk céljai elérése érdekében gyermekközpontú, személyiségközpontú környezetet alakít ki, és tanulóközpontú tevékenységrendszert működtet, az alábbiak figyelembevételével

- adaptív szemlélet elve:
  - épít a tanulói szükségletekre, autonómiára és kapcsolatokra
  - figyelembe veszi a pedagógus által épített környezetet
  - törekszik a józan ész és a morális cél együttes alkalmazására
- pedagógus, mint vezető szerepének elve:
  - a pedagógus kezdeményező, aktivizáló, bizalomépítő, következetes magatartást érvényesít pedagógiai tevékenységében
- a dinamikus komplexitás elve:
  - nevelés során figyelembe vesszük mindazokat a biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi törvényszerűségeket, változásokat, amelyek befolyásolják tevékenységünket,
  - ezeket összefüggéseikben alkalmazzuk, mivel állandóan történik valami a környező világban.
- egyéni sajátosságok figyelembevételének elve:
  - minden gyermek különbözik a másiktól,
  - lehetőségeink és felelősségünk tudatában egyéni - az önmagához mérhető és optimális - fejlesztésére törekszünk.
- egyéb alapelvek:
  - az alapvető erkölcsi normák érvényesítése
  - a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
  - a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség
  - az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
  - a nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
  - szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
  - a különleges bánásmódot igénylő tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
  - építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;

- az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

5.7.5.A kollégiumi nevelés cél és feladatrendszere:

5.7.5.1. Személyes készségek, képességek fejlesztése

- az EU munkaerőpiacán való helytállás érdekében,
- kulcskompetenciák az egész életen át tartó tanulás megalapozásához, a sikeres életpályára

prioritás	sikerkritériumok	feladat
tanulás támogatása	Amennyiben a tanulmányi eredmények folyamatosan nőnek, illetve számottevően nem romlanak.	A tanulás feltételrendszerének szervezése, helyes napirend biztosítása, egyéni tanulási utak segítése, motiválás, folyamatkövetés.
tehetséggondozás	Amennyiben tanulóink 10 %-ának tudunk kiemelt tehetséggondozást, mentorálást biztosítani.	Tehetséges tanulók feltárása, lehetőségek teremtése átlag feletti képességeik kibontakozáshoz.
szocializáció biztosítása	Amennyiben a tanulók jól beilleszkednek a kollégiumi életbe, jól érzik itt magukat, 10% alatti a lemorzsolódás.	Személyre szóló törődés biztosítása. Egyéni problémák feltárása, megoldási utak keresése.
pályaorientációs tevékenység	Amennyiben minden diáknak van elképzelése jövőjéről.	Célirányos foglalkozások szervezése, egyéni kontaktok biztosítása.

5.7.5.2. A tanulóhoz szükséges optimális támogató környezet kialakítása és működtetése

prioritás	sikerkritériumok	feladat
biztonságos intézmény	Amennyiben a szülői ház biztonságban tudja gyermekét, és ezt kinyilvánítja elégedettségével.	Szülői házzal és az iskolával való jó kapcsolat kialakítása az információátadás érdekében. Fizikai környezet kialakításában rend és következetes magatartás.
otthonosság biztosítása	Amennyiben a fizikai környezet tisztaságáról és esztétikumáról elégedettséget jeleznek vissza.	Tanulói környezet rendezettségének és esztétikumának fenntartása. Közösségi terek otthonosságának fenntartása vagy növelése. Takarítás, karbantartás szervezése.
következetes pedagógiai tevékenység	Amennyiben a pedagógiai munkánkat következetesség jellemzi, különös tekintettel a	A megállapodott szabályok betartása és betartatása. Személyes példamutatás

szervezése	szobarend és tisztaság, szilenciumi rend, engedmények kérdésében.	erősítése.
------------	---	------------

5.7.5.3. Konstruktív életvezetésre való alkalmasság fejlesztése

prioritás	sikerkritériumok	feladat
önismeret fejlesztése, feszültségoldó, stresszoldó stratégiák tanítása	Amennyiben a tanulóink 75%-nál nem jelentkezik életvezetési, szokásrendbeli problémák, nem kellett fegyelmező intézkedést kezdeményezni velük szemben.	Olyan szervezeti keretek és pedagógiai módszerek alkalmazása, amelyek segítik a reális énkép kialakulását. pl. döntéshozás képességének fejlesztése, saját felelősség szerepe.
érdekérvényesítés, társadalmi szereptanulás, törvénytisztelet	Amennyiben tanulóink ismerik a rájuk vonatkozó szabályokat és használják a bejáratott fórumokat és hatásmechanizmusokat	A kollégiumi szabályzók megismertetése, szabálytisztelő magatartás erősítése. Felelős médiahasználat kialakítása.
együttműködési készségek fejlesztése, felelősségvállalás, önálló cselekvés, megbízhatóság és elfogadás erősítése	Amennyiben vannak sikeres projektek, amelyek a közösségi együttműködésre épülnek.	Lehetőségek felkínálása a tanulói vagy tanári együttműködések bővítésére. A helyes kommunikációs arányok és technikák betartása, betartatása. Közösség és önállóság helyes arányának alakítása.

5.7.5.4. Egészséges életmód és erkölcsi normarendszer közvetítésével a személyiség harmonikus fejlesztése

prioritás	sikerkritériumok	feladat
életvezetési kompetenciák fejlesztése, kötelességtudat és lelki egészségvédelem erősítése	Amennyiben tudunk mintákat kínálni a helyes napirendre és hetirendre, ésszerű gazdálkodásra, környezettudatos magatartásra. Tudunk változást előidézni a tanulók életében.	Tanulói egyéni problémahelyzetek segítése, a nyugodt tanulás feltételeinek biztosítása és a pihenés, közösségi élet egyensúlyban tartása.
személyi higiénia iránti igény kialakítása	Amennyiben rendezett a diákok személyi higiénés helyzete és nincs ilyen jellegű problémánk.	Személyes élettér ellenőrzése, ellenmondások feltárása, rendezése. Rendszeres étkezés, étkezési szokások figyelemmel kísérése.
sportolási igény kialakítása, fenntartása	Amennyiben minden diák talál magának sportolási-mozgási lehetőséget.	Sportolási lehetőségek szervezése, versenyzési lehetőség biztosítása, helyes technikák módszertanának tanítása.
környezettudatosság	Környezettudatosságot erősítő programok (Ökokollégium)	Tisztasági és eszközhasználati szokások környezettudatos alakítása. a kollégium környezetének rendben tartása, szelektív hulladékgyűjtés

		kialakítása.
stabil erkölcsi értékrend fejlesztése	Amennyiben a kollégium jó híre megerősítést nyer a partneri körben.	Következetes pedagógiai magatartás és ösztönzés.
devianciák megelőzése	Amennyiben nincs, vagy 10% alatti dohányzás, alkohol, verekedés, drog a kollégiumban.	Preventív jellegű programok szervezése. Következetes ellenőrzés. Konfliktuskezelési stratégiák alkalmazása, stresszkezelés.
együttérzés és segítőkészség	Amennyiben nincsenek magára hagyott tanulóink	Lelki egészség helyes arányainak alakítása. Egymásra figyelés technikáinak elsajátítása.

5.7.5.5. A közösségi érzés, a közösséghez és nemzethez tartozás erősítése

prioritás	sikerkritériumok	feladat
értékek és hagyományok iránti elkötelezettség	Amennyiben rendszeres és visszatérő hagyományaink vannak, és ezek megjelennek a különböző média felületeken.	Közös értékeink felismerésében és megvalósításában támogató és együttműködő magatartás fenntartása.
szabály és normaismeret	Amennyiben nem növekszik a közösségi normákat megsértő esetek száma.	Közösségi együttélés szabályainak betartatása. A napi tevékenység állandó kontrollja.

5.7.5.6. Felzárkóztatás és tehetséggondozás ideális feltételeinek megteremtése

prioritás	sikerkritériumok	feladat
egyéni szabott hatékony pedagógiai tevékenység biztosítása	Amennyiben valamennyi diákunk sikeresen érettségizik.	Felzárkóztató foglalkozások szervezése. Egyéni teljesítmények nyomon követése, beavatkozások kezdeményezése
tehetséggondozó rendszer működtetése	Amennyiben a diákok legalább 75%-át tudjuk a tehetséggondozás valamilyen formájában támogatni.	Tehetségek felismerése és gondozása. Egyéni fejlesztési tervek készítése és megvalósítása. Portfólió készítés. Az AJTP-s csoportok tevékenységének szervezése
esélyegyenlőség növelése	Amennyiben tudunk az AJTP-ba diákokat szervezni és van vagy kialakul jövőbeni elképzelésük, pályaképük	AJTP csoportok tevékenységének szervezése, beiskolázás fenntartása.

5.8. A kollégiumi nevelés rendszere

5.8.1. Gondoskodás, szocializáció:

Cél:

- az emberhez méltó mindennapi életfeltételek és a harmonikus együttélés kialakítása, a tanulók szocializációjának elősegítése

Alapelvek:

- folyamatosság elve, a korosztályi, családi, iskolai változások figyelembevétele a beilleszkedés érdekében;
- rendszeresség elve, ami biztos közvetlen környezetet, kiszámíthatóságot és biztonságot nyújt;
- felelősség elve, a személyes tanulói felelősség és a pedagógiai tudatosság összhangjában;
- tolerancia, a másik személyiségének az elfogadása
- együttműködés elve, amely az egyéni és közösségi érdekek felismerésére és összhangjára törekszik;

Tevékenységek, módszerek:

- alapellátás biztosítása: étkezés és szállás, tanulási és szabadidős lehetőségek;
- az együttélés megtanulása, alkalmazkodás és tolerancia a mindennapokban;
- a csoportvezetők személyes beszélgetésvezetése a tanulókkal kötött és kötetlen
  - formában (csoport-, és egyéni foglalkozások);
- a tanulók kollégiumi és kollégiumon kívüli tevékenységének követése, ami különösen
  - megjelenik a kimenők engedélyezésében, a tanulás eredményességében;
- a fizikai és a mentális környezet alakulásának figyelemmel kísérése, étkezési,
  - tisztálkodási és tisztasági szokások, közlekedés és hazautazás, emberi kapcsolatok
  - alakulásában;
- szülői házzal való intenzív kapcsolattartás;
- a tanulók egészségügyi állapotának nyomon követése, szükség szerint védőnői és
  - orvosi beavatkozás kezdeményezése;
- gondoskodás a tanulás és pihenés feltételrendszeréről és az eszközök használatáról;
- egészséges életviteli szokásrend kialakítása érdekében preventív tevékenységek
- környezettudatos magatartás gyakoroltatása a mindennapi életben;
- konfliktus-megoldási technikák tanítása, és panaszkezelési rendszer biztosítása, segítségkérés képessége, tudni nemet mondani, tudni fogadni a tanácsadást vagy tanácsot;

A szocializáció folyamata és jellemzői:

- szocializáció a tanulóink fogadásával kezdődik (bejövő évfolyamok) és a kollégiumi élet mindennapjaiban folytatódik:
  - a gimnázium beiskolázási programja keretében megrendezésre kerülő rendezvényeken (nyílt hét, továbbtanulási szülői értekezletek) tájékoztató a kollégiumi életről, a beiratkozás rendjéről
  - az AJTP diákjainak nyári táboroztatása során ismerkedés és a csoport szintű szabályok megismerése
  - a beköltözés napján a csoportvezetők, és a csoporttal nem rendelkező pedagógusok fogadják az új és régi diákokat
  - a beköltözés napján szülői értekezlet a kollégium értékrendjéről és szokásairól
  - a tanév első hetében csoportmegbeszélések, ismerkedés (az új diákokkal), intézményi és csoport szintű szabályok és elvárások megismertetése, értelmezése, a közvetett és közvetlen környezet bejárása,
  - az első hónap után a szerzett tapasztalatok megbeszélése, szükség szerinti kontrollja,
  - kialakított normák szerinti együttélés az ügyeleti rendszer működtetésével,
  - az együttélés során kialakuló problémák kezelése, konstruktív megoldási módszerek alkalmazása, a felmerülő feszültség, és stressz oldása.

- a szocializációs folyamat legfontosabb alapegysége a csoport, és a kollégium közössége
  - tanulócsoporthoz kialakításának elvei:
    - azonos középiskola (gimnázium, szakgimnázium, szakközépiskola)
    - azonos képzési forma (AJTP, egyéb tagozatok)
    - azonos korosztály, évfolyam (9-10. évfolyam, 11-12. évfolyam)
  - ideális esetben mindhárom elv egyszerre érvényesül, de az éves jelentkezések befolyásolhatják.
- a szocializációt segítő tevékenységek, szociális készségek és kompetenciák fejlesztése:
  - személyiségfejlesztő foglalkozások (AJTP)
  - csoport-, és tematikus foglalkozások
  - egyéni foglalkozások
  - közösségi (csoport és kollégiumi) tevékenységek
  - külső szakember bevonása

5.8.2. A tanulás tanítása

Cél:

- az önálló tanulás képességének kialakítása,
- a sikeres középiskolai tanulmányok lezárása,
- a továbbtanuláshoz szükséges feltételrendszerre (emelt szintű érettségi vizsga követelményrendszere) történő felkészülés,
- az AJTP-ban elvárt eredményességi mutatók (középfokú nyelvvizsga bizonyítvány, gépjárművezetői engedély, ECDL számítógéppelkezelői bizonyítvány) teljesítése,
- önálló pályakép kialakítása

Alapelvek:

- Személyes törődés elve, amely a megfelelő tanulási körülmények, eszközök biztosítását, a szükséges tanári segítség igénybevételenek lehetőségét jelenti minden tanuló számára.
- A hátránykompenzálás elve, amely a hátrányok csökkentése, megszüntetése érdekében érvényesül, személyes igényeket és szükségleteket figyelembe vevő támogatás nyújtásán keresztül, változatos tanítási-tanulási formák biztosításával.

Feltételrendszer:

- A kollégium napirendjében megteremtjük a zavartalan tanulási időkeretet, amely időszakban biztosítjuk a csendet, a nyugalmat az egész épületben.
- Lehetővé tesszük tanulószobák mellett más helyiségeink használatát is a kötött időben
  - történő tanuláshoz (pl. számítógépterem, könyvtárszoba, tanulói szobák).
- Lehetőségeink figyelembevételével hozzáférhetővé tesszük a felkészüléshez szükséges könyveket, a számítógépek használatát.
- A fő tanulási időkereten belül és kívül lehetőséget adunk az egyénileg differenciált
  - tanulásra (szabad-, szoba-, és pótszilencium).

Módszerek:

- Feltérképezzük a diákok egyéni tanulási jellemzőit, az erősségeket és gyengeségeket, a tipikus hibákat, az egyéni tanulás során várható, tanári beavatkozást igénylő
  - problémákat.
- Tanulás-módszertani ismeretek alkalmazásával mélyítjük a helyes technikákat és
  - stratégiákat, ehhez szervezett és egyéni kereteket biztosítunk.
- Fejlesztési tervet készítünk a tanulók tanulási stratégiáinak fejlesztésére, az egyéni törődés keretében:

- Segítséget adunk a tanulási folyamat (a tantárgyak tanulásának, írásbeli feladatok elkészítésének sorrendje, időkeret felosztása, iskolai órákon meg nem értett anyagrészek, bizonytalanságok feloldása) megtervezésében.
  - Az egyes tantárgyak tanulásában specifikus módszertani segítséget adunk, megismertetjük a célszerű, eredményhez vezető technikákat, egyénileg illetve kisebb csoportokat érintően is.
  - Nyugodt, biztonságos légkört alakítunk ki, természetessé tesszük a tanár és diák valamint a tanulók egymás közötti segítőkész együttműködését.
- A tanulmányi munkát folyamatosan nyomon követjük, a teljesítményeket rendszeresen (kéthavonta) egyénileg is értékeljük.
  - A kedvezmények elbírálásánál alapvetően a tanuló képességeiből indulunk ki, a tanuláshoz szükséges kedvezőbb motivációs bázis megteremtése érdekében.
  - A tanulmányi eredményeket figyelembe véve részleges vagy teljes felmentést adunk a kötelező szilenciumi óra alól. Ezek felülvizsgálatára legalább kéthavonkénti rendszerességgel kerül sor.

5.8.3. Szabadidős tevékenység

Cél:

- biztosítani annak a lehetőséget, hogy minden kollégistánk eljuthasson a testi és szellemi felfrissüléshez, a pszichés és fizikai egyensúly állapotához, személyiségének harmonikus fejlődéséhez
- minden kollégistának alkalma legyen olyan tevékenységformát választani, amely mind igényeinek, mind képességeinek megfelel,
- a kollégistáink hasznosan és tartalmasan töltsék el szabadidejüket.

Alapelvek:

- beavatás elve: széleskörben megszólítani, megismertetni és bevonni tanulóinkat
- adaptivitás elve: önállóság, felelős döntés

Feltételrendszer:

- szabadidőbiztosítása
- sokszínű, jól működtethető szervezeti keretek biztosítása
- a tanulói motiváció erősítése

Jellemző szervezeti keretek:

- szakköri foglalkozások:
  - évente meghirdetett keretek között:
    - barkács szakkör
    - dekorációs szakkör
    - főző szakkör
    - diákszínpad
    - társasjáték
  - lehetőségeink és tanulóink igényeinek figyelembevételével a kínálat bővítésének
- sportkörök:
  - évente meghirdetett keretek között, a feltételrendszer alakulásának függvényében:
    - labdarúgás, röplabda, asztalitenisz, sakk, testépítés
- házi bajnokságok:
  - tanulói igények figyelembevételével, a Diákönkormányzat szervező tevékenységének segítségével:
    - labdarúgás, röplabda, asztalitenisz, sakk, rejtvényfejtő
- közösségi programok:

- a kollégium nagy rendezvényei, a munkatervben meghatározottak alapján
  - egészségvédelmi nap, karácsonyi dekorációkészítés, karácsonyi ünnepség, AJTP beválogatás, nőnap kiállítás, ballagás
- a diákönkormányzat rendezvényei, éves programtervük alapján:
  - gólyaavató, kőbányai gála, Haloween-napi vetélkedő, Mikulás-napi kvíz, farsang, fordított nap, vándorfakanál – főző verseny,
- kulturális programok:
  - intézményünk által szervezett programok:
    - szavaló verseny, tehetséges diákjaink alkotásából készített kiállítás
  - helyi kulturális rendezvények lehetőség szerinti megtekintése:
    - színházi előadások, koncertek, kiállítások
  - az AJTP programhétvégeinek keretében
    - színházi előadások, koncertek, kiállítások, megtekintése
- könyvtár:
  - olvasás, könyvtárhasználat
- számítógépterem
  - a tanulási igények előnybe részesítése mellett számítógépezés
  - DÖK által szervezett e-sport versenyek
- TV nézés:
  - kedvezőbb feltételek kialakítása mellett spontán, alkalmasszerűen
- biliárdozás, csocsózás
  - kedvezőbb feltételek kialakítása mellett spontán, alkalmasszerűen

5.8.4. Környezettudatos magatartás

Cél:

- környezettel harmóniában élő, környezettudatos gondolkodású ember nevelése, aki odafigyel környezetére, ehhez megfelelő tudással, beállítottsággal, motivációval bír.

Alapelvek:

- érzelmi azonosulás elve: a természeti és épített környezetben való eligazodáshoz szükséges megfelelő tudás megszerzése mellett az érzelmi viszonyulás és a környezetbarát szokásrend kialakítása

Tevékenységek, módszerek:

- tiszta, rendezett külső-belső kollégiumi környezet fenntartása
- szobarend megtartására vonatkozó belső igény kialakítása
- szobarend napi szintű ellenőrzése, dokumentálása, valamint pedagógiai eszközökkel való befolyásolása
- szobarend rendszeres időközönként való értékelése (fél évente), jutalmazása a teljes közösség előtt
- felhívó jellegű információk közreadása, népszerűsítése
- a környezettudatos szemlélet kialakítását segítő előadások népszerűsítése
- témához kapcsolódó projektek kezdeményezése
- közvetlen környezetet kímélő akciók szervezése, a természet óvása
- műanyag palackok, szárazelemek, alumínium dobozok elkülönített gyűjtése
- Öko-kollégiumi cím elnyeréséhez szükséges akciók, és programok megszervezése, öko-team létrehozása

5.8.5. Teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Cél:

- a tanulók egészséges testi, lelki, szociális fejlődésének, jólétének biztosítása,

- az egészség, mint érték tudatosítása,
- egészségtudatos magatartás kialakítása, az egyéni felelősség felismertetése,
- a káros szenvedélyektől való elhatárolódásra nevelés (dohányzás, alkoholfogyasztás, visszaszorítása, drog-prevenció);
- a testi, lelki egészség kialakítására, helyes életvezetésre, erkölcsi értékek kialakítására, nehézségek elviselésére,
- megfelelő önismeret által reális életcélok kitűzésére és megvalósítására ösztönzés,
- családi életre való felkészítés, hogy az életben is megállják helyüket, élethivatásukat megtalálják.

Alapelvek:

- esélyegyenlőség növelésének elve és az egyenlő hozzáférés érvényesülésének elve
- komplexitás elve, a egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok valamennyi fő egészségkockázati tényezőt befolyásolja
- rendszeresség elve, a kollégium mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van
- egységesség elve, a kollégiumi közösség (tanulók, pedagógusok, dolgozók) valamennyi tagja részt vesz benne
- együttműködés elve, az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok a külső partnerek (szülők, egészségügyi-, és civil szervezetek) bevonásával valósul meg

Feladatok:

- család funkciójának erősítése, intenzív kapcsolatalakítás a szülői házzal

A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok ellátását segítő belső és belső partnerek:

- belső partnerek:
  - iskolaorvos, ápolónő, pszichológus, osztályfőnökök, testnevelőtanárok
- külső partnerek:
  - szülők, Felső-Szabolcsi Kórház által küldött szakemberek, Család- és Gyermekegészségügyi Központ Kisvárdai, Kisvárdai rendőrkapitányság előadói

A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos általános tevékenységi formák, módszerek:

- kiscsoportos és egyéni beszélgetések,
- csoportfoglalkozások (belső és külső előadók bevonásával),
- intézményi szinten, délutáni, esti szabadidős foglalkozások (sportprogramok, filmvetítések, DÖK által szervezett vetélkedők, versenyek),
- hagyományápoló rendezvények,
- kulturális programok (helyi, városi)

5.8.5.1. Életvezetési kompetenciák fejlesztése

- a tanulók személyiségének megismerése, szokásainak káros szenvedélyeinek feltérképezése
- tanulási, beilleszkedési zavarokkal, önértékelési gondokkal küszködők felmérése,
- a tanulók családi hátterének, életmódjának lehetőség szerinti közvetett megismerése,
- egyéni törődés
- egészséges életmódra való ösztönzés, egészséges életvezetési szokások kialakítása
- önismeret fejlesztése, pozitív énkép kialakítása, konfliktuskezelés
- társ-kapcsolatok fejlesztése, csoportban folyó munka fontossága
- különböző viselkedési, életvezetési formák megismertetése (pl: asszertív magatartás, asszertív kommunikáció; A „7 szokás” életvezetési program)

5.8.5.2. Egészségmegőrzés, egészséges életmód kialakítása

- egész tanévre vonatkozó egészségfejlesztési munkaterv megvalósítása
- egészségmegőréssel, prevencióval kapcsolatos előadások szervezése, szakemberek meghívása
- napi szintű kapcsolattartás, szükség esetén egyéni konzultáció a kollégiumi orvossal, jelzések az iskola, szülő felé
- mindennapi tisztálkodás, testi higiéné fontosságának hangsúlyozása
  - csoport-, és egyéni foglalkozások
- a tisztálkodással, tisztasággal, a takarítással kapcsolatos szabályok betartatása
- a mindennapi testmozgásra, sportolásra való ösztönzés:
  - sportkörök, házi bajnokságok
- egészséges táplálkozás szokások kialakítása, ösztönzése:
  - csoportfoglalkozások, egyéni foglalkozások, külső előadók
- étteremmel való egyeztetés, tartalmi észrevételek megtétele, a hatályos szabályzók betartatása (szolgáltatók):
  - napi háromszori (ebből legalább egy meleg) étkezés biztosítása
- főzéstechnikai ismeretek elsajátíttatása
  - főzőszakkör
- közösségi programok
  - egészségvédelmi nap, vetélkedők

5.8.5.3. Bántalmazás és kollégiumi erőszak megelőzése

- az egymás iránti tisztelet, mint általános emberi alapértéktudatosítása, megtanítása
  - előítéletmentes gondolkodás kialakítása
- a közösségi élet szabályainak megismertetése, és betartatása:
  - szociális készségek fejlesztése (interaktív foglalkozások keretében modellnyújtás, problémamegoldás, szerepjátékok, esetmegbeszélések, megerősítés)
  - preventív jellegű foglalkozások tartása (általános büntetőjogi ismeretek, internet veszélyei)
  - filmvetítés (iskolán belüli erőszak témákban)
  - a verbális és fizikai agresszió minden formájának szigorú tiltása és elítélése
- stressz-kezelés fejlesztése
  - szorongások oldásának tanulása
  - konfliktuskezelési technikák tanítása
- egyéni devianciák kiszűrése
  - a családi házzal való kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás
  - szükség esetén szakemberek segítségül hívása

5.8.5.4. Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás

- tűz - és balesetvédelemi oktatás (minden év elején):
- a házi rend idevonatkozó szabályainak megismerése, és folyamatos betartása
- a kollégiumban használható elektromos
- az elsősegélynyújtás tematikus megjelenése és elsajátítása, évfolyamonként felfrissítve

5.8.5.5. Mentálhigiéné, mentális egészség

- pszichológiai, mentálhigiénés tanácsadás biztosítása:
  - beilleszkedési nehézségek, stressz-kezelés, táplálkozási zavarok, önértékelési gondok, családi problémák kezelése

- családi életre nevelés, felkészítés, pozitív életszemlélet kialakítása:
  - csoportfoglalkozások, kiscsoportos és egyéni beszélgetések, konzultáció
- sokrétű sport-és szabadidős tevékenység
- káros szenvedélyektől való elhatárolódás:
  - dohányzás, alkoholfogyasztás csökkentése, drog-prevenció,
  - felvilágosítás, prevenció, segítségnyújtás,
  - szükség esetén szakemberek, segítő szervezetek bevonása

5.8.6.A tanulók fejlődését, tehetség gondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását, az önálló életkezdését segítő tevékenységek

Kollégiumunk, a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységét - a Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium tagintézményeként - a gimnáziumban folyó pedagógiai elvekhez és módszerekhez igazodva, azt sajátos eszközeivel kiegészítve látja el.

5.8.6.1. Tehetségazonosítás, tehesség gondozás, tehetség-tanácsadás a kollégiumban

Cél:

- a tehetségek felismerése és támogatása, együttműködés a gimnáziumunkban működő Minősített Tehesség gondozó Műhellyel

Alapelvek:

- komplexitás elve, vagyis a tehesség gondozást a személyiség egészének fejlesztésével, a komplex tehesség gondozás módszertanával összhangban végezzük
- egyéni törődés érvényesülésének elve, azaz a tehetség felismerésének, kibontakoztatásának a kollégium tevékenység-rendszerén keretein belül lehetőséget kell teremteni
- konstruktív együttműködés elve, azaz hatékony tehesség gondozás érdekében együttműködünk minden érintettel: az iskolával, a családdal, a különböző tehesség gondozást felvállaló szervezetekkel vagy személyekkel;

Tevékenységek, módszerek

- tehetségazonosítás:
  - a tanulók érdeklődésének, irányultságának felmérése (információgyűjtés szülőktől, diáktól, tanártól)
  - tantárgyi vagy egyéb többletérdeklődés összegzése
  - a tehetség felismerését szolgáló tevékenységek, programok szervezése (pl. vers és prózamondás, sportversenyek, pályázatok, kiállítások),
  - tudatos, kreativitásra ösztönző szituációk megteremtése a tehetségek kiválasztására (kollégiumi programokban való szerepvállalás, projektek, diák-önkormányzati munka),
- komplex tehesség gondozás:
  - tehetséges tanulóink erős oldalainak fejlesztése:
    - erőforrásaink birtokában szakköri, diákköri keretek, műhelyek működtetése, melyek külön foglalkozási terv alapján szervezik és végzik éves tevékenységüket
    - gazdagító programok szervezése az AJTP adta lehetőségek kihasználásával (programhétvégék, táborok, kirándulások, tehesség gondozó projektek)

- tehetséggel összefüggő gyenge oldal kiegyenlítése:
  - kics csoportos és/vagy egyéni segítségnyújtás tanulási módszerekben és a motiváció terén (tanulásmódszertan, személyiségfejlesztés)
  - szükség esetén külső szakemberek (fejlesztő pedagógus, pszichológus, mentálhigiénés szakember) bevonása, egyedi esetekben tanulóink átirányítása hozzájuk
- megelőzés, légkörjavítás:
  - asszociális magatartásmód kialakításának megakadályozása (személyiségfejlesztés)
  - a kollégium eltérő közösségi szintjein, az átlag feletti teljesítmény iránti pozitív értékrend kialakítása (csoportkohézió erősítése)
  - kiegészítő tevékenység
- nyomon követés:
  - a tehetséggondozás, fejlesztés hatékonyságát folyamatosan figyelemmel kísérjük és értékeljük egyéni, csoport és intézményi szinten
- tehetség-tanácsadás:
  - a programban résztvevő tanulóinknak, külső partnereinknek (tehetséggondozó pedagógusok, szülők, stb.)
- személyes foglalkozást igénylő programoknál egyéni fejlesztési tervet készítése, megvalósításának folyamatos ellenőrzése, szükség szerinti kiigazítása, helyesbítése
- szükség esetén - tehetségfejlesztő tevékenységünk valamennyi területén – külső szakemberek (pedagógus, művésztanár, edző, fejlesztő pedagógus, pszichológus, mentálhigiénés szakember) bevonása, egyedi esetben tanulóink átirányítása

5.8.6.2. A tanulók felzárkóztatása

Cél:

- speciális támogatás az egyéni képességbeli különbségek, valamint a korábbi, általános iskolai tanulmányokból fakadó hátrányok kompenzálásához,
- a középiskolai tanulmányok eredményes befejezésének segítése, az egyéni lemorzsolódás megakadályozása

Alapelvek:

- komplexitás elve, a különböző hátránytípusok és keletkezésük okainak minél alaposabb megismerése, elemzése
- hátránykompenzálás elve, a programok, tevékenységek személyre szóló, az egyéni sajátosságokat, igényeket maximálisan figyelembe vevő tervezése
- a pedagógus vezető-szerepének elve, vagyis a kollégium nevelési klímáját az egyik legfontosabb tényezőnek tekintjük az e téren adódó feladataink megoldásában;

Tevékenységek, módszerek:

- a hozott hátrányok jellemzőinek és összetevőinek feltérképezése (írásbeli tesztek, beszélgetések a tanulókkal és a szülőkkel, kapcsolatfelvétel az iskolával)
- a lemaradás objektív és szubjektív okainak, az előrehaladás gátló tényezőknek a feltárása, rögzítése
- az egyéni fejlesztés érdekében felzárkóztatási program készítése, melyet összhangban szervezzük az iskolai követelményekkel és az előrehaladás ütemezésével
- a tanulás tanításának kiemelt kezelése:
  - általános tanulásmódszertani technikák megismertetése, átadása
  - konkrét tantárgyaknak megfelelő tanulási módszerek elsajátítása, és alkalmazása

- meglévő erőforrásaink birtokában, a tanulási igények figyelembevételével korrepetálások szervezése:
  - céljuk:
    - az iskolai tananyagban problémát jelentő új ismeretek megbeszélése
    - hiánypótlás
    - a megértés ellenőrzése
    - az új ismeretek alkalmazásának gyakorlása
    - végzős évfolyamon az érettségire való felkészülés segítése
  - formájuk:
    - rendszeres vagy alkalmoszerű
    - egyéni vagy kisebb csoport
- a tanulás eredményességének folyamatos nyomon követése,
  - a visszajelzések és tapasztalatok alapján a segítségadás egyéni formáinak módosítása
- a felzárkóztatási programok eredményességének félévenkénti értékelése, szükség esetén változtatást kezdeményezése

5.8.6.3. Pályaválasztás és önálló életkezdés

Cél:

- A tanulóknak legyen képességeikhez mért, saját törekvéseiknek megfelelő, reális pályaképük. Rendelkezzenek mindazokkal a kulcskompetenciákkal, melyek képessé teszik őket a sikeres életvezetésre, önálló életkezdésre, az élethosszig való tanulásra.

Alapelvek:

- személyes törődés érvényesülése
- komplexitás, személyes kompetenciák és jövőkép összhangja
- motiváció

Feladatok, módszerek:

- a pályaválasztási döntéseket befolyásoló tényezők megismerése, megismertetése
  - szubjektív tényezők megismerése:
    - az egyéni képességek, készségek, valamint az érdeklődés és motiváció megismerése, alakulásuk és fejlődésük nyomon követése
  - objektív ismeretek átadása:
    - tanulók pályaismeretének bővítése
    - továbbtanulási lehetőségek megismerése
    - munkaerőpiaci folyamatok kiismerése
- önismeret fejlesztése a reális pályaválasztás és eredményes továbbtanulás érdekében
- külső szervezetek bevonása a tanulók pályaaorientációs elképzeléseinek alakításába
- pályaválasztási tanácsadás biztosítása
- esetleges pályakorrekcióra való felkészítés

5.8.6.4. A hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségét és felzárkóztatását elősegítő tevékenységek

Cél:

- A kollégiumi eszközrendszer alkalmazásával, a hátrányos helyzetből fakadó lemaradások kompenzálása, a lemorzsolódások elkerülése, célzott segítségnyújtás

Alapelvek:

- egyéni törődés elve a hátrányos helyzet felismerése és csökkentése érdekében

- konstruktív együttműködés elve, azaz hatékony hátránykompenzáció érdekében együttműködés minden érintettel: az iskolával, a családdal, a különböző szervezetekkel vagy személyekkel;

Feladatok, módszerek:

- a HH/HHH/SNI/BTMN tanulókkal kapcsolatos adatok felvétele, rögzítése
- a hátrányos helyzet okainak feltárása
- kiemelt figyelem és célzott segítségnyújtás csoportvezető nevelőtanár által
- szoros kapcsolattartás a szülővel, iskolával, gyermekvédelemmel
- tanulmányi eredmények rendszeres nyomon követése, szükség esetén beavatkozás, célzott intézkedés
- felzárkóztató foglalkozások szervezése csoportos és egyéni formában
- egyéni törődés formájában célzott beszélgetések, folyamatos figyelemmel kísérés (családi helyzet, tanulmányi eredmény, életvezetés)
- közösségi programokba való bevonás, szerepvállalás erősítése
- az Arany János Tehetséggondozó Programban tanuló HH és HHH-s tanulók fejlesztése, szociális helyzetük javítás
- erőforrásaink mértékének függvényében, az SNI és BTMN-es tanulók számára, speciális fejlesztő foglalkozások szervezése külső szakemberek bevonásával (fejlesztő pedagógus)

5.8.7.A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei

5.8.7.1. Kollégiumi közösségi élet, diákönkormányzati tevékenység

Cél:

- lehetőséget teremtése a tanulói érdekképviselőt gyakorlására
- tanulói öntevékeny magatartás erősítése
- rendeltetésszerű joggyakorlás biztosítása az érdekképviselőt által

Alapelvek:

- egymás tiszteletének elve
- nyíltság, nyitottság, és együttműködés elve
- alapvető emberi és szabadságjogok érvényesülésének elve
- a demokratikus közösségformálás és az önszerveződés elve

Tevékenységek, módszerek:

- diák-önkormányzat munkájának támogatása
- a diákok érdekvédelemértő törekvéseinek meghallgatása, jogaik tiszteletben tartása
- diák-önkormányzat éves munkatervének megismerése, megvalósulásának segítése
- a diák-önkormányzat programjainak, kezdeményezéseinek támogatása, erőforrásaink adta lehetőségek figyelembevételével
- a diák-önkormányzat működéséhez szükséges feltételek biztosítása (pl.: helyiség)
- rendszeres kapcsolattartás a diák-önkormányzat elnökével, képviselőivel
- meghívás esetén megjelenés a diák-önkormányzat ülésein, rendezvényein
- problémafelvetés esetén konstruktív hozzáállás a probléma megoldásához

- az éves diák-közgyűlés (diákfórum) megrendezésének támogatása, a felmerülő kérdések megválaszolása, a felvetett problémák megoldására való törekvés

A diák-önkormányzat saját szervezeti és működési szabályzattal rendelkezik, az érdekképviselőket választott tisztségviselői által látja el. Munkáját saját maguk által összeállított éves munkaterv alapján végzi, összhangban a kollégium célkitűzéseivel. A nevelőtestület képviselőjében a diák-önkormányzat munkáját segítő pedagógus támogatja működésüket.

5.8.7.2. Művelődési tevékenység szervezése

Cél:

- a tanulók személyiségének formálása, gazdagítása
- az egész életen át tartó önművelődés igényének kialakítása

Alapelvek:

- esélyegyenlőség növelésének érvényesülése

Tevékenységek, módszerek:

- a kollégiumi olvasószoba működtetésével a diákok érdeklődésének ki
- olvasás népszerűsítése
- a kollégiumi olvasószoba könyvtárájának bővítése a tanulók és a pedagógusok igényeinek megfelelően
- színházlátogatási lehetőség biztosítása
- kiállítások, versenyek, vetélkedők szervezése,
- szabadidőben, a közösségi együttélés szabályainak betartásával tv nézés lehetőségének biztosítása
- internet hozzáférés lehetőségének biztosítása

Dekorációs alkotó-műhelyünk különböző képzőművészeti technikák megismerését célozza meg, melyek elsajátítása által lehetőséget biztosítunk kiállításon, fesztiválon való bemutatkozásra.

Színjátzó-műhelyünk csoport-, és közösségépítő foglalkozásokból, ön- és társismereti játékokból, valamint színjátzó gyakorlatokra építkeznek, amelyek a művészeti fesztiválra és további bemutatókra való felkészülést célozzák meg.

Tervünk egy házimozi-terem létrehozása, amely lehetőséget biztosítana, kiscsoportos művelődésre (filmklub), és igényes szórakozásra.

5.8.7.3. Sportolási tevékenységek

Cél:

- az egészséges életmódra való ösztönzés
- egészségmegőrzés
- mozgás megszerettetése

Alapelvek:

- esélyegyenlőség növelésének érvényesülése
- egyéni sajátosságok figyelembevételének elve

Tevékenységek, módszerek:

- sportkörök működtetésének segítségével, a házi rendnek megfelelően egyéni és kiscsoportos sportolási lehetőségek biztosítása
- házi bajnokságok szervezése
- a más kollégiumok által szervezett sportvetélkedőkön való részvétel támogatása, megszervezése

5.8.8. Gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység

Cél:

- a tanulók harmonikus (testi, lelki, szociális) fejlődéséhez szükséges esélyek biztosítása
- preventív gondoskodás, különös tekintettel a hátrányos helyzetű (HHH és HH), és veszélyeztetett tanulók esetében

Alapelvek:

- a tanulói érdekek figyelembevételének elve
- a konstruktív együttműködés elve a

Tevékenységek, módszerek:

- csoportvezetői szinten a gyermekek testi, lelki és szociális fejlődésének folyamatos nyomon követése
- a családi háttér megismerése, a jelentkező problémák feltárása
- személyre szabott törődés a nehéz helyzetben lévő tanulókkal, segítségnyújtás, támogatás
- kapcsolattartás a szülőkkel, iskolával
- adott esetben kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal, jelzés megtétele
- intézményi szinten felelős nevelőtanár kijelölése a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátására, szükség esetén konzultáció, esetmegbeszélés
- a gyermekek személyiségi jogainak tiszteletben tartása, adatkezelés biztonsága szavatolása
- tájékozódás, ismeretbővítés a gyermekvédelemmel kapcsolatos szabályozókról, törvényi rendelkezésekről

5.8.9. A kollégiumi hagyományai és a továbbfejlesztésének terve

Célok:

- a kollégiumi hagyományok ápolása új hagyományok kialakítása, megtartása
- a múlt, a jelen, és a jövő összekapcsolása
- a kollégista diákok közösségi érzésének erősítése

Alapelvek:

- hagyománytisztelet elve, vagyis a közösséghez tartozás kötelez bennünket
- elköteleződés elve, az egyéni és közösségi felelősségvállalás összhangjában
- évfolyamonként vállalt feladatok közös felelőssége és összekovácsolódás

Tevékenységek, módszerek:

- rendezvények megtervezése, előkészítése, szervezése
- tanulók bevonása az előkészítésbe, szervezésbe
- tanulók aktivizálása a részvételre, szereplésre
- teljes közösség aktivizálása a programon való megjelenésre
- tanulói önszerveződés segítése
- diákok ösztönzése, bevonása új hagyományok kialakításába, meghonosításába
- a rendezvények, programok megvalósításának támogatása, összefogás erősítése

- programok, rendezvények értékelése nevelőtestületi, közösségi szinten
- kollégiumi emlékfal létrehozása
- beszélgetések, rendezvények szervezése régi kollégista diákjaink meghívásával, részvételével

Hagyományteremtő programjaink:

A program megnevezése	A program jellege	Egyéb jellemzők
kilencedikesek fogadása	bevezetés a kollégiumi életbe	csoporthozvezetők
golyaavató	a kollégiumi közösség tagjává válás	12. évfolyam szervezi a DÖK-kel együtt
őszi diákfórum	a kollégiumi élet értékelése, problémák megbeszélése	DÖK szervezésében
Haloween – napi vetélkedő	szórakoztató vetélkedő	DÖK szervezés
kollégiumi gála	tehetséges tanulók fellépése	DÖK szervezés
Mikulás-napi rendezvény	szórakoztató vetélkedő	DÖK szervezés
adventi ünnepkör	adventi koszorú, és ajándék készítés, karácsonyi ünnep	intézményi és DÖK szervezés
farsang	jelmezverseny, szórakoztató vetélkedő	DÖK szervezésében
nőnap köszöntés	közösségi élet erősítése	intézményi szervezés
tavaszi diákfórum	a kollégiumi élet értékelése, problémák megbeszélése	DÖK szervezésében
költészet napi versíró-, versmondó verseny	tehetséges tanulók fellépése, bemutatkozása	intézményi szervezés
fordított nap	szórakoztató vetélkedő	DÖK szervezésében
ballagás	ünnepség	végzősök elbúcsúztatása
Vándor Fakanál Főzőverseny	közösségi élet erősítése	DÖK szervezésében
tanévzáró parti	közösségi élet erősítése	a kiemelkedő közösségi munkát végzők jutalmazása

5.8.10. Az iskolával, szülővel, partnerintézményekkel való együttműködés formái

Cél:

- a szakmai munkánk eredményessége érdekében folyamatos kapcsolattartás kiépítése belső és külső partnereinkkel

Alapelvek:

- konstruktív együttműködés elve a diákokkal, szülőkkal, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal és partnerintézményekkel kollégiumunk pedagógiai céljainak megvalósulása, az intézményhasználók igényeinek megismerése és megelégedése érdekében

Tevékenységek, módszerek:

partner	kapcsolattartás formája	kapcsolattartás gyakorisága
nevelőtestület	- nevelőtestületi értekezletek - munkacsoport megbeszélések - egyéni tanácskozások	- hétfőnként és az éves munkaterv alapján - konkrét feladathoz kötötten - szükség szerint

	(személyes, telefon, internet, elektronikus levelezés)	
diák	<ul style="list-style-type: none"> - diákfórum (DÖK) - diáktanács megbeszélései - kollégium csoportok - egyéni megbeszélések 	<ul style="list-style-type: none"> - évente kétszer - meghívás esetén - heti rendszerességgel - szükség szerint
szülő	<ul style="list-style-type: none"> - kollégiumi szülői értekezlet - iskolai szülői értekezletek - fogadóóra - írott/elektronikus levelezés, telefon, - kollégiumi rendezvények - személyes találkozások 	<ul style="list-style-type: none"> - évente egyszer (évkezdés) - évente kétszer <p>} szükség szerint, tanári vagy szülői kezdeményezésre</p>
szülői szervezet	<ul style="list-style-type: none"> - Szülői Munkaköz. évi rendes - Szülői Munkaköz. rendkívüli 	<ul style="list-style-type: none"> - tanévkezdés - szükség szerint a kollégium vagy a szülői szervezet kezdeményezésére
iskolavezetés	<ul style="list-style-type: none"> - intézményvezetői értekezlet - gimnáziumi értekezletek - nevelőtestületi megbeszélése 	<ul style="list-style-type: none"> - hétfőként - hétfőként és az éves munkaterv alapján - konkrét feladathoz kötötten - szükség szerint
gimnáziumi tanárok (osztályfőnökök, szaktanárok)	<ul style="list-style-type: none"> - gimnáziumi értekezletek - szakmai konzultációk - esetmegbeszélések (telefon, személyes, elektronikus levelezés) 	<ul style="list-style-type: none"> - hétfőként és az éves munkaterv alapján - konkrét feladathoz kötötten - szükség szerint, de legalább kéthavonta egyszer
szakiskola vezetősége, tanárai (osztályfőnökök, szaktanárok)	<ul style="list-style-type: none"> - kollégiumi férőhely igény egyeztetése - éves feladatok, elvárások megbeszélése - szakmai konzultációk - esetmegbeszélések (telefon, személyes, elektronikus levelezés) 	<ul style="list-style-type: none"> - beiratkozás ideje - tanévkezdés - szükség szerint, de legalább félévente egyszer
kollégiumi orvos, pszichológus, védőnő	<ul style="list-style-type: none"> - éves feladatok, elvárások megbeszélése - szakmai konzultációk - esetmegbeszélések (személyes, telefon) 	<ul style="list-style-type: none"> - tanévkezdés - konkrét feladathoz kötötten - szükség szerint
bázisiskolák (ahonnan a tanulók jönnek)	<ul style="list-style-type: none"> - AJTP beiskolázás - szakmai konzultáció - személyes, telefon, levél 	<ul style="list-style-type: none"> - beiskolázási időszak - tanévkezdés (9. évfolyamos diákok esetében) és szükség szerint
helyi önkormányzatok (polgármeseterek, ügyintézők)	<ul style="list-style-type: none"> - AJTP - esetmegbeszélések - személyes, telefon, levél 	<ul style="list-style-type: none"> - aktuális feladathoz kötötten (pl. AJTP szociális segítségnyújtás)
gyermekjóléti	<ul style="list-style-type: none"> - szakmai konzultáció 	<ul style="list-style-type: none"> - aktuális feladathoz kötötten

szolgálatok	- esetmegbeszélés - személyes, telefon, levél	- szükség szerint
helyi civilszervezetek	- közös programok	- együttműködési megállapodás alapján
partnerintézmények, más kollégiumok	- szakmai konferenciák - kollégiumi rendezvények	- meghívás esetén
AJTP partnerintézmények	- konferenciák - tapasztalatszerék - rendezvények, versenyek	- meghívás esetén - aktualitás szerint
tehetséggondozó szervezetek (MTT, MATEHETSZ)	- konferenciák - szakmai konzultációk - pályázatok	- meghívás esetén - aktualitás szerint

5.8.11. Pedagógiai mérés-értékelés rendszere

Cél:

- a kollégista tanulók fejlődésének nyomon követése
- a diákok személyiségének fejlesztése
- a kollégium által hozzáadott értékek feltárása,

Alapelvek:

- az értékelés a következetes pedagógiai tevékenységen alapul;
- az értékelést összetett módon kezeljük, törekszünk a tényeken alapuló mérési eszközök használatára, de fontosnak tarjuk a szubjektív elemeket tartalmazó megfigyeléseket és jellemzéseket is
- az értékelés személyre szóló és differenciált
- az értékelést mindig a fejlesztés érdekében, a motiváció biztosításáért végzünk
- az értékelésben alapvetően a pozitív, megerősítő, ösztönző tendenciákat érvényesítünk
- az ellenőrzést nem célként, hanem eszközként használjuk

5.8.11.1. Az értékelés formái és jellemzői

Szóbeli értékelés

színtere	felelőse	érintettje	gyakorisága
kollégiumi élet mindennapjai	csoportvezető, ügyeletes tanár, kollégiumvezető	tanuló	folyamatosan, illetve szükség szerint
csoportfoglalkozás, egyéb foglalkozások	csoportvezető foglalkozásvezető	tanuló	folyamatosan, illetve szükség szerint
egyéni foglalkozás, tanulói teljesítmény elemzése	csoportvezető	tanuló	félévente, illetve szükség szerint
közösségi szinten, közös kollégiumi program esetén	kollégiumvezető programfelelős tanár diáktanács elnöke v. képviselője	tanuló	éves munkatervben rögzített-, illetve rendkívüli alkalmak
szülői értekezleten, fogadóórán	csoportvezető, foglalkozásvezető, nevelőtanár, kollégiumvezető	tanuló, szülő	éves munkatervben rögzített alkalmak

Írásbeli értékelés

megnevezése	felelőse	érintettje	gyakorisága
tanulói teljesítmény értékelése	csoportvezető tanár foglalkozásvezető	tanuló szülő	szükség szerint
a tanulmányi eredmények tükrében, javaslat formájában	csoportvezető tanár	tanuló szülő	félévente
egyres közösségi tevékenységek programok, versenyek értékelésekor (oklevél, emléklap...)	kollégiumvezető programfelelős tanár diáktanács elnöke v. képviselője	tanuló	éves munkatervben rögzített alkalmak
házi rendben szabályozott jutalmazási és fegyelmezési szabályzók alkalmazásakor	csoportvezető, nevelőtanár, kollégiumvezető	tanuló szülő	szükség szerint, alkalmanként

Általános szabályok:

- a szóbeli és írásbeli értékelés a nevelőtestület által kialakított szempontok alapján történik.
- az értékelés szempontjai:
  - tanulás, egyéb eredményességi mutatók (versenyek, pályázatok, nyelvvizsga, ECDL, jogosítvány...)
  - házi rend-, és napirend betartása, életvezetés,
  - közösségi életben való részvétel és kollégiumi hagyományok ápolása
  - viselkedési kultúra (társaihoz való viszony, felnőttekkel való kapcsolat, kommunikáció)
- a jutalmazási és fegyelmezési kérdésekben kialakított elveket és formákat az SZMSZ tartalmazza

5.8.11.2. A tanulók mérési, értékelési rendszere

Alapvetések:

- mérésekkel alapvetően az egyén helyzetét kívánjuk diagnosztizálni (tanulói portfólió)
- az egyéni fejlődést mindig önmagához képest határozzuk meg
- a fejlődés alapját a mérési eredmény elemzése, és az ez alapján meghatározott fejlesztés biztosítja (egyéni fejlesztési terv)
- tanulócsoporthozon belül tendenciaszerű változások esetén csoportszintű beavatkozás szükséges
- mérési eredményeket felhasználjuk célkitűzéseink értékeléséhez is (pl. éves munka értékelése, intézményi önértékelés, munkaterv készítése)

mérés	funkció	módszer	gyakoriság	rögzítés	felelős	érintett
szociokulturális háttér	diagnosztikus	kérdőív, interjú	tanév eleje	tanulói portfólió	csoport- vezető	9. évf. diákjai
érdeklődés, hobbi,	diagnosztikus	kérdőív, interjú	tanév eleje	tanulói portfólió	csoport- vezető	9. évf. diákjai
tanulási szokások	diagnosztikus	kérdőív, interjú	tanév eleje	tanulói portfólió	csoport- vezető	9. évf. diákjai
továbbtanulási	diagnosztikus	kérdőív,	tanév eleje	tanulói	csoport-	10-12.

szándék		interjú		portfólió	vezető	évf. diákjai
kötődések, kapcsolatok	formatív	szociometria	2. negyedév	tanulói portfólió	csoporthoz vezető	minden diák
szabálytudat szokások	formatív	megfigyelés	folyamatos	értékelő lap	csoporthoz vezető	minden diák
közösségi szerepvállalás	formatív	megfigyelés adatgyűjtés	félévente	tanulói portfólió	csoporthoz vezető	minden diák
tanulmányi eredmények	formatív	adatgyűjtés	negyedévente	értékelő lap	csoporthoz vezető	minden diák
egyéb eredményességi mutatók	formatív	adatgyűjtés	félévente	tanulói portfólió	csoporthoz vezető	minden diák
szociális készségek	formatív	adatgyűjtés	félévente	tanulói portfólió	csoporthoz vezető	minden diák
kommunikációs készségek	formatív	adatgyűjtés	félévente	tanulói portfólió	csoporthoz vezető	minden diák
önismeret, önértékelés	formatív	adatgyűjtés	félévente	tanulói portfólió	csoporthoz vezető	minden diák
tehetségterület	formatív	adatgyűjtés	félévente	tanulói portfólió	csoporthoz vezető	minden diák
önértékelés	szummatív	kérdőív	április	értékelő lap	csoporthoz vezető	
kollégium értékelés	szummatív	elégedettségi kérdőív	minden év április	értékelő lap	kollégiumhoz vezető	minden diák

5.8.12. Pedagógiai tevékenységünk jellemző módszerei

módszer	alkalmazás célja	megjelenési formája
motiválás	ösztönzés, tudatosítás, aktiválás, pozitív elvárások megfogalmazása	dicséret, biztatás, helyeslés, elismerés, tevékenykedtetés
meggyőzés	elfogadás, tudatosítás	beszélgetés, elemzés, magyarázat, vita, előadás,
felvilágosítás	információ és ismeret átadás	tájékoztatás, megbeszélés, előadás
bemutató	ösztönzés, tudás átadása	magyarázat, gyakoroltatás, prezentáció
támogatás	abban segíteni, amit nem tud a diák	ötletek adása és értékelése, mentális segítségnyújtás, tanácsadás bizt.
gyakoroltatás	saját tapasztalat szerzése	szabálykövetés, elemzés, normakövetés, gyakorlás, szereptanítás
problémamegoldás	megoldási utak kínálása	valós vagy feltételezett megoldáskeresés, döntési helyzetgyakorlatok
segítségnyújtás	olyan értékek közvetlen átadása, amelyek segítségével a diák képességeit jobban ki tudja használni	magyarázat, értelmezés, megbeszélés, vita, elemzés,
mintaközvetítés	hitelesség biztosítása	személyes példamutatás, mintakínálás,
szerepjátékok	készségek helyes használata	szituáció, játék, drámaelemek
kooperatív	együttműködés tanulása,	csoporthoz vezető, páros munka, szerep és

technikák	szociális kompetenciafejlesztés	munkamegosztás,
projektek	meglévő tudás alkalmazása, érdeklődés felkeltése, közös tevékenység élménye	projektterv, projekt-dokumentum, bemutatás, egyéni motivációra építkezve, adaptív szemlélet, konzulens tanárral támogatva
szervezés	megfelelő ismeretek használata, megfelelő időben és helyen	megbeszélés, vita, döntés, egyeztetés, megvalósítás, értékelés
kortárs segítség	korosztályi támogatás biztosítása	megbeszélés, bemutatás, tanácsadás, projekt
értékelés	motiváció, fejlődés	dicséret, kritika, egyeztetés, összehasonlítás
irányítás	közvetlen és közvetett hatás és nyomásgyakorlás	instrukciók adása
követelés	hatás és nyomás-gyakorlás	felszólítás, utasítás, számonkérés, figyelmeztetés

5.9. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elve

5.9.1. A tanulók életrendje

Alapvetések:

- a tanulók napi és heti életrendjének kialakításakor figyelembe vesszük a Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramjában előírt feladatok megvalósítását, és az együttműködő iskolák tanórai-, és tanórán kívüli tevékenységének rendjét
- törekszünk a tanulók feltöltődését, kikapcsolódását megteremtő délutáni és esti szabadidő biztosítására
- a kollégium napirendjét, indokolt esetben, a tanulók egyéni sajátosságainak, szükségleteinek figyelembevételével és pillanatnyi nevelési céljainknak megfelelően rugalmasan kezeljük
- a tanulók munkarendjével kapcsolatos részletes szabályozást a kollégium házi rendje tartalmazza

A kollégium napi és heti időbeosztása

Idő	Vasárna P	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
6.30	-	ébredtő	ébredtő	ébredtő	ébredtő	ébredtő
6.45- 7.15	-	reggeli	reggeli	reggeli	reggeli	reggeli
7.15- 7.30	-	takarítás	takarítás	takarítás	takarítás	takarítás
7.35	-	épületzárás	épületzárás	épületzárás	épületzárás	épületzárás
7.35- 14.05	-	a közép-iskolában tartózkodás	a közép-iskolában tartózkodás	a közép-iskolában tartózkodás	a közép-iskolában tartózkodás	a közép-iskolában tartózkodás
8.00-	-	szobaszemle, e,	szobaszemle, e, délelőtti	szobaszemle, e, délelőtti	szobaszemle, e, délelőtti	szobaszemle, e, délelőtti

12.00		délelőtti ügyelet	ügyelet	ügyelet	ügyelet	ügyelet
12.00 - 15.00	-	ebéd a középiskola rendje szerint	ebéd a középiskola rendje szerint	ebéd a középiskola rendje szerint	ebéd a középiskola rendje szerint	ebéd a középiskola rendje szerint
14.05 - 15.50	15.00-től visszaérkezés	délutáni kimenő szvf	délutáni kimenő szvf	délutáni kimenő szvf	délutáni kimenő szvf	hazautazás 16.00-ig
15.50 - 16.00		napi csoport ellenőrzés	napi csoport ellenőrzés	napi csoport ellenőrzés	napi csoport ellenőrzés	
16.00 - 18.30		szilencium	szilencium	szilencium	szilencium	-
18.30 - 19.00		vacsora	vacsora	vacsora	vacsora	-
19.00 - 20.00		esti kimenő szvf	esti kimenő szvf	esti kimenő szvf	esti kimenő szvf	-
20.00 - 21.00	szabadidő, pót-szilencium	csoport-foglalkozás	kkf, szvf pót-szilencium	kkf, szvf pót-szilencium	kkf, szvf pót-szilencium	-
21.00 - 21.30	létszám-ellenőrzés, szabadidő	létszám-ellenőrzés, szabadidő	létszám-ellenőrzés, szabadidő	létszám-ellenőrzés, szabadidő	létszám-ellenőrzés, szabadidő	-
21.30 - 22.00	felkészülés az éjszakai pihenőre	felkészülés az éjszakai pihenőre	felkészülés az éjszakai pihenőre	felkészülés az éjszakai pihenőre	felkészülés az éjszakai pihenőre	-
22.00 - 6.30	éjszakai pihenő	éjszakai pihenő	éjszakai pihenő	éjszakai pihenő	éjszakai pihenő	-

Megjegyzések:

- rövidítések: kkf = kötelező kollégiumi foglalkozás; szvf = szabadon választható foglalkozás
- az iskolai foglalkozások 15.00 óra után történő befejezése esetén, biztosítjuk a 60 perc délutáni kimenő, kivétel azoknak, akik ebben az időszakban vesznek részt a szabadon választott kollégiumi foglalkozáson
- az AJTP-ban tanulók programhétvégeinek napirendjét, az adott hétvége tervezett eseményei határozzák meg
- az egyéb okok miatt hétvégi kollégiumi szállást igénybe vevő tanulók hétvégi napirendjét a kollégium házi rendje szabályozza

- a tanári ügyeletet (nappal és éjszaka; hétköznap, munkaszüneti illetve pihenőnapon) a hatályos rendelkezések szerint biztosítjuk.

5.9.2.. A kollégium pedagógiai tevékenységének szervezeti keretei, a foglalkozások rendszere

5.9.2.1. A kollégiumi foglalkozások rendszere a az EMMI által kiadott Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramjában foglaltak alapján

Alapelvek:

- a kollégium pedagógiai tevékenységének magvalósítása érdekében - programok, valamint csoportos és egyéni foglalkozások keretében – tanulói tevékenységeket szervezünk
- a foglalkozások tervezése és szervezésén során kiemelten figyelünk:
  - az aktív tanulási attitűd kialakítására és megerősítésére
  - az egyénre szabott tanulási utak támogatására
  - a kreativitás fejlesztésére
  - az egész életen át tartó ismeretbővítés fontosságára
  - a tanulókkal való személyes törődés tapintatos formáinak kialakítására
  - a különleges bánásmódot igénylő tanulók egyéni szükségleteire
  - tanulók erkölcsi gyarapodására, személyiségük gazdagodására
  - kompetenciáik fejlesztésére
  - közösségük fejlődésére
- a foglalkozásaink céljukat tekintve lehetnek:
  - felkészítő:
    - tanulást segítő (szilencium, felzárkóztató, korrepetálás, képesség-, és tehetségfejlesztő, szakkör, diákkör, tematikus foglalkozás)
  - egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító:
    - csoportvezetői (közösségi, tematikus)
    - kollégiumi közösségek szervezésével összefüggő (diáktanácsai és diákönkormányzati, diákfórumok)
    - egyéni törődést biztosító (megbeszélések, tanácsadás)
    - szabadidő eltöltését szolgáló (művészeti, tudományos, sport, hasznos gyakorlati ismereteket adó, egészségügyi, pályaorientációs, rendezvények, vetélkedők versenyek...)
    - témanapok, témahetek, projektek
- a foglalkozások típusai:
  - kötelező kollégiumi foglalkozások:
    - a pedagógus által irányított foglalkozás, amelyet a kollégium köteles megszervezni és amelyen a tanuló köteles részt venni
      - iskolai felkészítő foglalkozás (szilencium) - heti 12 óra, pótszilencium esetén – heti 13 óra
      - csoportvezetői foglalkozás (a csoportéletével kapcsolatos, feladatok, problémák megbeszélése) - heti 1 óra, ezen belül tematikus foglalkozás (a KNOAP-ban meghatározott témakörök feldolgozása), - évi 22-, illetve a 12. évfolyamon 20 órában
      - kötelező, fejlesztő jellegű foglalkozás (szakkör, projekt, érettségi előkészítő, AJTP-ben - önismeret) választási

- lehetőség biztosításával heti 1 órában, illetve az önismeret esetében heti 2 óra
- szabadon választható foglalkozás:
    - pedagógus által irányított foglalkozás, amelyet a lehetséges kollégiumi kínálatból választott tanulói igény alapján a kollégium köteles megszervezni, és amelyen a tanuló választása alapján köteles részt venni
      - szakkörök, sportkörök, kollégiumi hagyományápolás programjai, tehetséggondozás formái - heti 1 óra, de tömbösíthető és a felmentési lehetőség is adott, ha máshol rendszeres elfoglaltsága van a tanulónak
  - egyéni foglalkozás
    - pedagógus által irányított foglalkozás, amelyet szükségszerűen nem kötelező jelleggel szervezünk meg, de előre meghatározott rendszerben (pl. egyéni fejlesztési terv) kötelező is lehet
      - pedagógus által irányított, egyéni törődést nyújtó, és/vagy speciális ismereteket adó foglalkozás
  - kollégiumon kívüli foglalkozás
    - egyéni vállalás alapján, egyeztetten a szülői házzal és/vagy a foglalkozást szervező pedagógussal, intézménnyel
    - rendszeres elfoglaltság esetében, óraszámától függően kiválthatja a szabadon választható-, és a kötelező, fejlesztő jellegű foglalkozást
- a foglalkozások megvalósítása során kialakított rugalmas keretek jellemzői:
- a köznevelési törvényben megfogalmazottak alapján az egyes foglalkozás típusok tömbösíthetők, átcsoportosíthatók, minden esetben a tanulók életrendjéhez, az adott tanulócsoport igényeihez viszonyítva
  - a foglalkozást vezetők számára biztosított a módszertani szabadság, sokszínűség
  - teret és lehetőséget adunk az innovatív törekvéseknek
  - ösztönözzük a kooperatív technikák és a digitális oktatási eszközök minél szélesebb körben történő alkalmazását a tanulók kompetenciáinak eredményes fejlesztése érdekében
  - bátorítjuk a folyamatos önképzést, az intézményi céloknak adekvát továbbképzéseken való részvételt
  - élünk a belső tudásmegosztás eszközével, mely lehetőséget ad a helyzetspecifikus tudás elsajátítására
  - támogatjuk civil szervezetek bevonását az oktatási-nevelési folyamatba, nyitottak vagyunk pilot programokban való részvételre, tanulóink aktív bevonásával

5.9.2.2. A kollégiumi alapprogram tematikus fejlesztési követelményei

Csoportfoglalkozási tematika

Témakör	9/Ny, 9/AJTP évfolyam	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
---------	-----------------------------	----------------	-----------------	-----------------	-----------------

A tanulás tanítása	3	3	2	2	2
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2	2	2	2	1
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
Összesen:	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra

5.9.2.3. A tematikus csoportfoglalkozások tartalma

1. A tanulás tanítása

Alapvetések:

- A kollégiumi nevelés feladata a diákok egyéni fejlődésének segítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása.
- Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.
- Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát.

Fejlesztési követelmények:

- sajátítsa el és legyen képes alkalmazni a hatékony tanulási technikákat.
- a tanuló – pedagógus segítségével – legyen képes a számára legalkalmasabb módszereket kiválasztani.
- tudjon szelektálni a megszerzett ismeretek, információk között.
- alkalmazza a tanulást segítő hagyományos és modern eszközöket, használja a könyvtárat, és a feladatai megoldásához megfelelően tudja kiválasztani a szükséges szakirodalmat.
- legyen képes elemezni, értelmezni, rendszerezni a megszerzett ismereteket.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	3	3	2	2	2
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
különböző tanulási technikák és módszerek alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> – az általánosan elfogadott tanulási módszerek megismertetése, különös tekintettel a közösségben történő tanulásra – az alapvető tanulási stílusok, azok sajátosságai, és az egyes stílusoknak leginkább megfelelő, hatékony tanulási mód megismertetése 				
a megszerzett és elsajátított ismeretek értelmezése, rendezése	<ul style="list-style-type: none"> – az iskolai követelmények teljesítésére felkészítő tanulási technikák gyakoroltatása – a tantárgyakhoz kapcsolódó ismeretek, tartalmi elemek szabatos szóbeli és írásbeli megfogalmazásának gyakorlati elsajátítása – a megszerzett ismeretek elemzése, értelmezése, rendszerezése 				
a könyvtárhasználat rendje és módszerei	<ul style="list-style-type: none"> – a könyvtár nyújtotta ismeretszerzési lehetőségek megfelelő módon és hatékonyan történő használatának megismerése, könyvtárlátogatás segítségével – a diákok tudatos, tanulást segítő internethasználatra történő felkészítése – a megszerzett ismereteket számon kérése és összevetése az alkalmazott tanulási technika kiválasztásával, megfelelőségével 				

2. Az erkölcsi nevelés

Alapvetések:

- A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe.
- Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira.
- A kollégiumi közösség élete, a kollégiumi nevelő tanárok példamutatása segítse a tanulók életében az olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.
- A serdülőkorú fiatalok fejlődésében nagyon fontos szerepet játszik, hogy bepillantassanak azokba a világunkra jellemző etikai normákba, illetve devianciákba, amelyek bonyolultsága egész későbbi életüket meghatározza.

Fejlesztési követelmények:

- Lássa be az erkölcsi felelősség fontosságát.
- Gyakorlati és iskolai tapasztalatai, ismeretei révén ismerje fel a morális helytállás jelentőségét.
- Képes legyen megfelelő erkölcsi választásokra.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	2	2	2	2	1
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe	<ul style="list-style-type: none"> – az ember, mint értékelő és erkölcsi lény bemutatása – példákon keresztül történő utalás az erkölcsi értékek és az erkölcsi érzék kialakításának jelentőségére az emberi kapcsolatokban 				
felelősség- és kötelességtudat,	<ul style="list-style-type: none"> – szerepgyakorlatok segítségével, és a drámapedagógia eszközeivel összhang teremtése a lelkiismeret szabadsága és a személy erkölcsi felelőssége között – különböző erkölcsi választások ismertetése és értékelése, irodalmi, történelmi személyiségek életén keresztül 				
a munka megbecsülése	<ul style="list-style-type: none"> – a mindennapi élet tapasztalataiból hozott példák segítségével, a morális helyállás jelentőségének és szerepének bemutatása az egyéni döntések meghozatalában 				
mértéktartás, együttérzés, segítőkészség	<ul style="list-style-type: none"> – különböző erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek megismertetése, értelmezése, megbeszélése 				

3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Alapvetések:

- A kollégium az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítse elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését.
- A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.

Fejlesztési követelmények:

- Ismerje fel a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket.
- Tudatosuljon a közösséghez tartozás, a hazaszeretet fontossága.
- Ismerje országunk és a magyarság nemzeti szimbólumait.
- Ismerje a magyar tudomány, kultúra és sport kiemelkedő személyiségeit.
- Legyen kellő ismerete a település kultúrtörténetéről, hagyományairól.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	2	2	2	2	1
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
közösséghez tartozás, hazaszeretet	<ul style="list-style-type: none"> – a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeink bemutatása 				
nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai	<ul style="list-style-type: none"> – nemzeti, népi kultúránk értékeink, hagyományaink megismertetése – történelmi előadások segítségével pozitív attitűd kialakítása a településhez, az országhoz, a nemzethez 				

a hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, elemei, jelene	– a hazai nemzetiségek kulturális és nyelvi sokféleségének megmutatása, egyéni témafeldolgozások és/vagy projekt munka révén
nemzetünk kapcsolódása Európához	– Európához és az Európai Unióhoz való tartozásunk jelentőségének, történeti alapjainak feldolgozása – a nemzeti és az európai identitás kapcsolatának bemutatása

4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Alapvetések:

- A kollégiumban folyó nevelés sajátos pedagógiai eszközei révén elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését.
- A közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhetik annak jelentőségét, hogy mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közügyekben a közösség és az egyén számára egyaránt.
- Ez tágabb értelemben sokat segít a nemzeti öntudat erősítésében, és egyben összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.

Fejlesztési követelmények:

- Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.
- Legyen tisztában a jog szerepével a társadalmi életben.
- Képes legyen belátni a kollégiumi diák-önkormányzat jelentőségét a kötelezettségek és a jogok gyakorlása során.
- Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit (választási rendszer, helyi önkormányzatok, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás, fegyveres testületek stb.).

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	2	2	2	2	1
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
a demokratikus jogállam felépítése	– a demokratikus jogállam működését meghatározó alapelveknek, az állampolgárság fogalmának és az alapvető állampolgári jogoknak a megismertetése				
a felelős állampolgári magatartás jelentősége	– a cselekvő állampolgári magatartás és a törvénytisztelet jelentőségének megértetése szerepjátékokon keresztül				
a demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása	– a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés jelentőségének, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés fontosságának gyakoroltatása a diák-önkormányzati munka révén				
cselekvő állampolgári magatartás és	– tevékenyen részvétel biztosítása a kollégiumi diákönkormányzat munkájában, így a demokratikus elvek megvalósításában, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás				

törvénytisztelet	elsajátításában
------------------	-----------------

5. Az önismeret és társas kultúra fejlesztése

Alapvetések:

- A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai.
- A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.
- Mód van a mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, az empátiára, mások elfogadására.
- Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.

Fejlesztési követelmények:

- Ismerje meg az emberi kapcsolatok létrejöttét elősegítő, illetve gátló személyiségvonásokat.
- Legyen tudatában, hogy a gondosan kiválasztott és mély emberi kapcsolatok mennyire értékesek az emberi együttélésben.
- Életkorának megfelelő választékossággal legyen képes a társas kommunikációra.
- Alakuljon ki a tanulóban a választási lehetőségek felismerésének képessége, és döntési helyzetekben legyen képes e lehetőségeket mérlegelni.
- Válgják természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelete és megértése, a helyes önismeret kialakítása, önmaga felvállalása.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	1	1	1	1	1
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
az önismeret és társas kapcsolati kultúra	<ul style="list-style-type: none"> – az önismeret és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőinek megismertetése – a megalapozott önismeret kialakításának elősegítése a csoport aktív közreműködésével 				
az empátia és mások elfogadása	<ul style="list-style-type: none"> – a mások megértéséhez és tiszteletéhez szükséges képességek kialakítása és fejlesztése, szerepjátékok segítségével 				
a tudás és tapasztalat jelentősége	<ul style="list-style-type: none"> – csoport előtti megmérettetés révén, a pozitív énkép kialakításának elősegítése, az eddig elsajátított készségekre és tudásra alapozva annak érdekében, hogy a diákok sorsukat és életpályájukat maguk alakítsák 				
társas kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> – a kulturált társas kapcsolatok, a helyes egyéni és közösségi élet szabályainak bemutatása 				

6. A családi életre nevelés

Alapvetések:

- A család, mint a társadalom alapvető közösségi építőköve különös jelentőséggel bír a fiatalok kiegyensúlyozott személyiségfejlődésében. A kollégiumnak éppen ezért

kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése.

- A kamaszkorban kiépülő párkapcsolatoknak is fontos szerepe van a későbbi családi közösség kialakításában.
- Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása döntő jelentőségű, melyben a kollégiumi nevelésnek fontos szerepe van.
- Feladatunk hozzásegíteni a kollégista diákokat, hogy empatikus készséggel, felelősségtudattal döntsenek életvezetésüket érintő kérdésekben, konfliktusok esetén ismerjék a demokratikus konfliktuskezelő technikákat.

Fejlesztési követelmények:

- Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.
- Tudatosuljon a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás fontossága.
- Ismerje meg a helyes szexuális kultúra jellemzőit és kialakításának jelentőségét a párkapcsolatokban.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	1	1	2	2	3
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
a család szerepe, jelentősége az egyén életében	<ul style="list-style-type: none"> – példák segítségével bemutatása annak, hogy a családi élet színtere a családi otthon – a család szerepének, jelentőségének megismertetése, az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában – felmérése annak, hogy kinek mit jelent a család, az otthon 				
együttműködés és felelősségvállalás a családban	<ul style="list-style-type: none"> – az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés és támogatásuk fontosságának hangsúlyozása – a családi munkamegosztás helyének és szerepének szemléltetése a családi közösségben 				
szexuális kultúra	<ul style="list-style-type: none"> – a helyes szexuális kultúra jellemzőinek és jelentőségének ismertetése, a férfi és a nő kapcsolatban 				
családtervezés	<ul style="list-style-type: none"> – a helyes, és felelősségteljes párkapcsolat jelentőségének, kialakítási folyamatának bemutatása 				
konfliktusok a családban	<ul style="list-style-type: none"> – a családban előforduló konfliktusok és kezelésük módjának bemutatása, szerepjátékok segítségével 				

7. Testi és lelki egészségre nevelés

Alapvetések:

- Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása meghatározó jelentőségű a fiatalok számára.
- A tanulók a kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátíthatnak el, olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.
- A kollégium sportélete nagymértékben hozzájárulhat az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.

Fejlesztési követelmények:

- Legyen tisztában a helyes életritmus és életvitel személyiségre, testi fejlődésre kifejtett pozitív jelentőségével.
- Ismerje fel az egészséget fenyegető tényezőket, a szenvedélybetegségeket, és ismerje ezek megelőzésének módjait.
- Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás, az egészségtudatos életmód.
- Legyen tisztában az egészség, a sport és a lelki élet egymásra gyakorolt hatásával.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	2	2	2	2	2
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
egészséges életmód és életvitel	– a rendszeres testmozgás és az egészségtudatosság kapcsolatának, az elhízás és a korszerű táplálkozás, egészséges életmód és életvitel összefüggéseinek megismertetése				
a sport hatása a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében	– a rendszeres fizikai aktivitás és sport szervezetünkre gyakorolt hatásának bemutatása, gyakorlati alkalmazása – az érzelem-, feszültség szabályozás és agresszió megelőzésének megismertetése a sport, a mozgással járó tevékenységek révén				
prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	– tanulói tapasztalatok lehetőségének kialakítása, az egyéni felelősség és döntés jelentőségének, az egészséges életvitel és a szabadidős tevékenységek megvalósításában, diákköri tevékenységek segítségével, – a káros szenvedélyek, szokások, és a teljesítménynövelő szerek használatával járó veszélyek bemutatása				

8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Alapvetések:

- A hátránnyal élők iránt érzett felelősség, és az értük végzett önkéntes feladatvállalás megfelelő módon segíti a szociális érzékenység kialakulását a tanulóknál.
- A szűkebb és tágabb környezetünkben ilyen helyzetben élőkért végzett önkéntes feladatvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír.
- Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülése, megszilárdítása fontos nevelési feladat: a tudatos, felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.

Fejlesztési követelmények:

- Alakuljon ki segítő magatartás a fogyatékkal élők iránt. Tudatosuljon az együttműködés és az egymásra figyelés fontossága.
- Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű társak iránt.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
----------	--------------	----	-----	-----	-----

Időkeret	2	2	2	2	1
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás	<ul style="list-style-type: none"> – a hátrányos helyzet fogalmának megismertetése – a társadalmi felelősségvállalás fontosságának, a másokért érzett szolidaritás jelentőségnek bemutatása példák segítségével – a fogyatékkal élők körülményeinek megismertetése 				
önkéntes feladatvállalás másokért	<ul style="list-style-type: none"> – a segítő magatartás kifejlődése érdekében olyan diákkörök szervezése, melyben beteg, idős emberek élethelyzetén javíthatunk – az együttműködés, egymásra figyelés képességének kialakítása érdekében olyan élethelyzetek bemutatása, melyek az egyéni felelősség és a közös felelősségvállalás egymásra hatását példázzák 				
összetartás és együttérzés	<ul style="list-style-type: none"> – a tágabb közösségért (kollégium, iskola, település) végzett önkéntes munka lehetőségeinek és jelentőségének ismertetése 				

9. Fenntarthatóság, környezettudatosság

Alapvetések:

- A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kitüntetett szerepe van a természeti környezet
  - megóvásának.
- A kollégiumi diáknak lehetősége van megtanulni, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja.
- Fel kell készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.

Fejlesztési követelmények:

- Ismerje fel a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket, és kerülje is el ezeket.
- Legyen képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani a kollégium belső és külső környezetét.
- Ne hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat. Részesítse előnyben a természetes, újrahasznosítható anyagokat.
- Legyen felkészülve a környezettudatos döntések meghozatalára, melyekben hasznosítsa a különböző tantárgyakban tanultakat.
- Legyen felkészülve arra, hogy érvelni tudjon a környezetvédő megoldások mellett.
- Válgék erkölcsi alapulvévé a természet tisztelete, környezete megbecsülése.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	2	2	2	2	2
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
a természet és az emberi környezet egymásra hatása	<ul style="list-style-type: none"> – a környezetre káros anyagok és tevékenységek megismertetése, lehetőségeink szerinti bemutatása – mutassuk be (pl. természetfilm segítségével) az ember és természet egészséges együttélését 				
természeti erőforrásaink	<ul style="list-style-type: none"> – a természeti környezetet védő tevékenységek, akciók szervezése 				

védelme	
ipari termelés és a környezet védelme	– az újra hasznosítható anyagok sokszínű felhasználhatóságának bemutatása
„gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan”	– tanulói kiselőadások, ismertető, beszámoló készítése, az iskolában tanult felhasználásával arról, hogy miként tudnának segíteni környezetük megóvásában – a környezetkímélő életmód előnyeinek ismertetése úgy egyéni, mint a közösségre gyakorolt hatása alapján

10. Pályaorientáció

Alapvetések:

- A kollégium olyan feltételekkel rendelkezik, melyek az öntevékeny tanulói cselekvések révén biztosítják a képességeik kibontakoztatását, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát.
- A különféle szakkörökön, önképző körökön képessé válhatnak arra, hogy a számukra megfelelő pályaválasztásuk érdekében megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- A pályaválasztáson túl egyben felkészülhetnek a választott életpályára is.
- Fontos szerepe van a foglalkozásoknak az egész életen át tartó tanulás megalapozásában, a kulcskompetenciák erősítésében.

Fejlesztési követelmények:

- Legyen képes felismerni az önismeret szerepét a helyes pályaválasztásban, ismerje saját képességeit.
- Legyen képes mérlegelni saját pályaválasztási lehetőségeit.
- Tudjon önállóan tájékozódni a pályaválasztási dokumentumokban.
- Legyen képes megérteni a munkahelyi feladatokat és elvárásokat.
- Tudja alkalmazni az álláskeresés különböző technikáit, alakítsa ki a megfelelő kommunikációs stílust.
- Tudatosuljon benne, hogy élete során többször pályamódosításra kényszerülhet, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek.
- Rendelkezzen megfelelő ismeretekkel választott szakmájával, hivatásával kapcsolatban, munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	2	2	2	2	2
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
tevékenységek és szakmák jellemzői	– a különféle szakmák és a betöltésükhöz szükséges képességek, adottságok, ergonómiai elvárások bemutatása				
különböző életpályák bemutatása	– példával történő bemutatása annak, hogy a folyamatos tanulás, az újabb képzettség megszerzése mennyiben segíti a pályamódosítást, és munkanélkülivé válás esetén az újbóli elhelyezkedést				
a munka világa és jellemzői	– az álláskeresés különböző technikáinak (bemutatkozás, interjú, pályázatírás stb.) megismertetése, gyakoroltatása				
továbbtanulási	– bemutatása annak, hogy milyen pályaválasztási dokumentumok				

lehetőségek	léteznek, és azok hogyan használhatók – a tanulók személyiségjellemzőinek, érdeklődési körének és ehhez kapcsolódóan a pályaválasztási lehetőségeinek felmérése önismereti teszt segítségével
-------------	--

11. Gazdasági és pénzügyi nevelés

Alapvetések:

- A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulók számára.
- Működése egyben megfelelő példát mutat arra, hogy miként kell és szabad a javakkal ésszerűen gazdálkodni, a fogyasztás szerkezetét a lehetőségekhez viszonyítva megfontolt módon kialakítani.
- Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diák-önkormányzati munka révén.
- Gyakorolhatók a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.

Fejlesztési követelmények:

- Ismerje a társadalmi, gazdasági problémák kialakulásának okait.
- Tanulja meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit.
- Tudja alkalmazni a pénzkezelés különböző technikáit.
- Tudatosuljon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, illetve megszerzésének eszköze.
- Legyen tisztában a vállalkozások szerepével, a kockázatvállalás fontosságával és veszélyeivel.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	2	2	2	2	3
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
a gazdaság működésének alapjai	– példák segítségével történő ismertetése annak, hogy milyen problémák adódhatnak a társadalomban a helytelen gazdálkodás miatt és ezek milyen következményekkel járnak				
a családi gazdálkodás	– a helyes családi gazdálkodás bemutatása különféle családszerkezetben				
munka, fogyasztás és gazdálkodás	– a munkával szerzett jövedelme és az ebből finanszírozható javak, szolgáltatások összefüggéseinek bemutatása				
a pénzkezelés technikái	– banki műveletek (csekk kitöltése, bankkártya használata, pénzáttalás stb.) megismertetése és gyakoroltatása, lehetőségeinknek megfelelően				
vállalkozás és kockázat	– a vállalkozás lényegének, alapvető formáinak és a működési módjának megismertetése – példák által történő bemutatása annak, hogy mit jelent a kockázatelemzés, a kockázatvállalás, miért van ennek jelentősége és melyek a veszélyei				

12. Médiatudatosságra nevelés

Alapvetések:

- A társadalmi élet szinte minden mozzanatát áthatják a különféle médiumok.
- A diákok kollégiumi nevelésének szempontjából tehát fontos, hogy értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát.
- A médiatudatoságra nevelés során a megfelelő értelmező, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.

Fejlesztési követelmények:

- Alakuljon ki a mérlegelő gondolkodás a médiatartalmak megválasztásához.
- Képes legyen az online kommunikáció hatékony felhasználására.
- Ismerje a reklám hatását a fogyasztásra.
- Tanulja meg hatékony módon és megfelelő mértékben felhasználni a számítógép és egyéb online média nyújtotta lehetőségeket.
- Ismerje meg a közösségi tartalmak etikus, jogszabályok szerinti használatának és felhasználásának szabályait.
- Tudatosuljanak az adatbiztonsággal, jogtudatossággal, a függőséggel (internet, számítógépes játékok) és egyéb veszélyekkel és azok elkerülésével kapcsolatos ismeretek.

Programterv:

Évfolyam	9/Ny, 9/AJTP	9.	10.	11.	12.
Időkeret	1	1	1	1	1
Témák	Tartalmak, tevékenységek				
a média társadalmi szerepe	<ul style="list-style-type: none"> – ismerkedés a hagyományos médiával a különféle folyóiratokon, kiadványokon keresztül – az elektronikus média (internetes ismeretterjesztő oldalak, e-book stb.) használatának gyakorlása 				
a reklám és a fogyasztás összefüggése	<ul style="list-style-type: none"> – reklámok céljainak, hatásainak bemutatása különféle (pozitív és negatív) példákon keresztül 				
a médiatartalmak és a valóság összefüggése	<ul style="list-style-type: none"> – jogszabályok, etikai előírások ismertetése a hagyományos média használat esetében 				
az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség	<ul style="list-style-type: none"> – jogszabályok, etikai előírások ismertetése az internet használat esetében – különféle ismeretek hozzájutási módjainak gyakoroltatása az internetes keresők segítségével – az adatbiztonság szabályainak, megteremtési lehetőségeinek ismertetése 				
a számítógép, az internetfüggőség veszélyei	<ul style="list-style-type: none"> – az internet és játékfüggőség káros hatásainak bemutatása 				

5.10. Az Arany János Tehetséggondozó Program kollégiumokra vonatkozó nevelési-, oktatási programja, szervezeti keretei, és foglalkozásainak rendszere

Az Arany János Tehetséggondozó Program olyan 5 éves fejlesztést, hátránykompenzációt, és tehetséggondozást biztosít a programban résztvevő tanuló számára, melynek célja megfelelő felkészítés a felsőfokú oktatásba történő belépésre. Ennek feltétele egy olyan összetett pedagógiai folyamat megvalósítása, melyben a középiskolai oktatás és nevelés mellett meghatározó szerepe van a kollégium sajátos tevékenységrendszerének, az intézménypár (iskola és kollégium) szoros együttműködésének. A Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium, mint többcélú intézmény esetében, az együttműködéshez és az azonos pedagógiai elvek kialakításához adottak a feltételek. Kollégiumunk feladata, hogy a programra vonatkozó célok, alapelvek, szempontok és eljárások megvalósításában tevékenyen részt vegyen.

Legfontosabb célkitűzéseink:

- olyan egymást segítő, motiváló, összetartó csoportközösségek létrehozása, melyben a tanulók megtanulják az együttműködés különböző formáit, a csoportban dolgozás előnyeit oly módon, hogy közben képesek legyenek az önálló gondolkodásra és munkavégzésre is
- olyan nevelési program megvalósítása, mely az intellektuális képességek fejlesztése mellett nagy hangsúlyt fektet a személyiség egészének formálására, a tehetségfejlesztés komplex, egyénre szabott végrehajtására
- olyanná nevelni a tanulókat, akik nyitottak az európai és nemzeti értékekre, egészséges énképpel, szociális kompetenciával rendelkeznek, képesek hatékony önmenedzselésre, kialakul bennük az igény, a hajlandóság, és a készség az élethosszig tartó tanulásra

Alapelveink:

- tevékenységfejlesztések közül:
  - mélységben (több lehetőség a tudás alkalmazására, a kompetenciák kialakítására),
  - tartalomban (tanulóknak szerkesztett tananyag, mely figyelembe veszi érdeklődésüket, szükségleteiket),
  - tempóban (a tanulók eltérő tanulási tempójának figyelembe vétele),
  - feldolgozási képességben (kreativitás, kritikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése felfedező tevékenység közben),
  - történő gazdagítást részesítjük előnyben.
- A fejlesztési program megvalósításával biztosítani szeretnénk, hogy a Programban részt vevő tanulóink:
  - kapjanak meg minden segítséget a Program elemeinek megvalósításához
  - otthonos, családi légkörben érezzék magukat
  - a felzárkóztatásban, tehetséggondozásban nyújtott szaktárgyi segítség napi szinten elérhető legyen számukra
  - a személyiségfejlesztő foglalkozások keretein belül új ismeretekre tegyenek szert, az életben való eligazodásra, önismeretük fejlesztésére

- a kollégiumi hétvégék tartalmas programjain ismerjék meg szűkebb és tágabb lakókörnyezetük nevezetességeit, majd felsőbb évfolyamokon nyerjenek betekintést az ország más tájainak, más országok népeinek kultúrájába is
  - aktívan vegyenek részt a kollégium által szervezett közösségi programokon, éljenek a diák-önkormányzatiság adta lehetőségekkel, ismerjék meg jogaikat, kötelezettségeiket
  - tegyenek sikeres ECDL vizsgát és nyelvvizsgát, szerezzenek jogosítványt, ehhez kapják meg a szakmai és anyagi segítséget
  - tehetségük kibontakoztatásához kapják meg mind az anyagi, mind az erkölcsi támogatást
  - a szociálisan rászoruló tanulók anyagi támogatásban részesüljenek
  - lehetőséget és ösztönzést kapjanak az AJTP országos szaktárgyi - és egyéb versenyein, sport – és művészeti találkozóin, szaktáborain való részvételre

Tevékenységeink:

- beválogatás:
  - a kollégiumi programelemek népszerűsítése a nyílt héten
  - felvételi rendszer helyi kialakítása az iskolával közösen
  - felvételi lebonyolításához a feltételrendszer biztosítása (felügyelet, alvás, ismerkedés, étkezés, program)
  - felvételi eredmények értékelése
- bemeneti mérés (pedagógiai, pszichológiai); mérések:
  - közreműködés a tanév rendjében és a Program pályázati kiírásában meghatározott beválogatási és felvételi rendszer megszervezésében, megvalósításában
  - a beválogatás során alkalmazott mérési eredmények felhasználása a kollégiumi fejlesztő program kidolgozásában és megvalósításában
- a tanítás - tanulás megszervezése
  - a kollégiumi tevékenység összehangolás a program speciális (önismereti foglalkozás, életmód, elemeivel
  - tárgyi és személyi feltételek megteremtése
  - gazdagítás,
- a tanulás támogatása, a tehetség ígéretetek megerősítése
  - egyéni portfólió készítés
  - fejlesztési feladatok meghatározása egyénre, csoportra
  - pszichológus, mentálhigiénés szakember biztosítása az egyéni probléma megoldáshoz és támogatáshoz
  - programhétvégék szervezése a csoportszinten, havonta
  - szociális támogató rendszer kialakítása, amely az anyagi nehézségek ellensúlyozását szolgálja
  - tehetséggondozó tevékenységek szervezése, a tanulók erős oldalának és gyenge oldalának támogatása
  - életvezetési képességek segítése
  - felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások biztosítása
  - előkészítő foglalkozások (érettségi) szervezése
  - központi táborokban, országos találkozókban részvétel, vagy helyi kezdeményezésű táborok szervezése
- folyamat közbeni pszichológiai mérések
  - közreműködés a program pszichológiai méréseinek lebonyolításában

- a mérési eredmények átadása és közös értelmezése, szüksége esetén pszichológus bevonásával
- egyéni fejlesztési irányok meghatározása
- egyéb célirányos, pályaválasztást segítő mérések végzése a tanulóknál
- a tanulók értékelése; a csoport előrehaladása
  - személyre szóló visszajelzések tanulóknak, szükség esetén a szülőknek
  - közös munkamegbeszélések az iskolával, évente 2 alkalommal
  - akik sokat tettek a kollégiumi közösségért... jutalom kirándulás, külföldi tanulmányút szervezése
  - kimeneti teljesítmények nyilvántartása a csoportvezetők által
  - félévi és év végi írásos csoportszintű értékelések, beszámolók
  - csoportnaplók dokumentációja
- tervezési feladatok
  - pedagógiai tevékenységek tanévi ütemezése, koordinálása
  - csoportok tevékenységének tervezése
  - gazdálkodási-pénzügyi tervezés
  - iskolával való együttműködés tervezése
  - tanár-továbbképzések tervezése

5.10.1. AJTP foglalkozások óraszámja a kollégiumban

foglalkozás neve	9. előkészítő évfolyam		9. évfolyam (36 hét)		10. évfolyam (36 hét)		11. évfolyam (36 hét)		12. évfolyam (31 hét)	
	éves	heti	éves	heti	éves	heti	éves	heti	éves	heti
szilencium	288	8	396	11	396	11	396	11	341	11
önismeret	72	2	72	2	72	2	72	2	62	2
tanulásmódszertan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
életmód-életvitel	36	1	-	-	-	-	-	-	-	-
ECDL felkészítő	36	1	-	-	-	-	-	-	-	-
csoportfoglalkozás	36	1	36	1	36	1	36	1	31	1
ebből: tematikus fogl.	22	-	22	-	22	-	22	-	20	-
választható foglalkozás (szakkör, sportkör, tehetség gondozás, korrepetálás)	72	2*	36	1	36	1	36	1	31	1
összesen	540	15	540	15	540	15	540	15	465	15

*első félév heti 2 óra úszás vagy sakk, második félév heti 2 óra tánc vagy színjátszás (pécsi művészeti fesztivál)

5.10.2. Az AJTP-ben vállalt többletfeladatok elvégzésének rendszere

Cél:

- A tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon szerzett ismeretek empirikus úton történő, differenciált megerősítése.
- Gazdagító tevékenységünk kiszélesítése.
- Az egyetemes és nemzeti kultúránk értékeinek megismertetése.

Alapelvek:

- Az AJTP-ben részt vevő tanulók a szorgalmi időszak minden hónapjában egy alkalommal, péntek délutántól vasárnap estig tartó kollégiumi hétvégén vesznek részt. Ezek közül évente három hétvége átcsoportosítható, egy-egy hosszabb (4-6 nap) országjáró vagy határontúli kirándulásra.
- A kollégiumi hétvégék programja színes, sokrétű (színház-, mozi-, kiállítás látogatás, túrázás, kirándulás, sport-, és tanulmányi versenyek, főzőszakkör stb.).
- A hétvégék és a foglalkozások megszervezésekor alkalmazzuk a foglalkozások és foglalkozási idők átcsoportosításának lehetőségét biztosító szabályt.
- A tanulók minden tanévben különböző országos szervezésű AJTP-s versenyeken, táborokon és fesztiválokon vesznek részt.

Tevékenységeink:

hónap	9. előkészítő évfolyamok	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Programhétvégék,					
szeptember	Kisvárd (nevezetességei, ismerkedés a várossal)	Szatmár (Honnan jöttem?)	Heves (Eger, Bélapátfalva Szilvásvárad)	Nógrád (Ipolytarnóc, Hollókő, Szécsény)	Mezőberény (nosztalgia tábor)
október	Szabolcs (Honnan jöttem?)	Budapest (ókori emlékek, kiállítások)	Erdély (Nagyvárad, Kolozsvár, Székelyföld)	Hajdúság (Debrecen, Hortobágy, Poroszló)	Kisvárd (felkészülés a szalagavatóra)
november	-	-	-	-	Budapest (a XX. sz. második fele és napjaink)
december	Kisvárd (adventi hétvége)	Kisvárd (adventi hétvége)	Kisvárd (adventi hétvége)	Kisvárd (adventi hétvége)	Kisvárd (adventi hétvége)
január	Lengyelország (sítábor)	Kisvárd (tanulás)	Kisvárd-Bp. (Educatio-pályaválasztás)	Kisvárd-Bp. (Educatio-pályaválasztás)	Kisvárd (érettségi felkészülés)
február	-	lengyelországi jutalom sítábor			
március	Nyíregyháza és környéke (Sóstó, Nagykálló, Kállósemjén)	Borsod (Miskolc-Diósgyőr, Aggtelek)	Kisvárd (tanulás, intenzív nyelvi hétvége, tehetség-gondozás)	Budapest (dualizmus, XX.sz.első fele)	-
április	Budapest (természeti csodái hegyek, barlangok, fürdők)	Kisvárd (tanulás, ECDL, intenzív nyelvi hétvége, tehetség-gondozás)	Abaúj-Zemplén (Sátoraljaiújhely-Széphalom, Füzér, Sárospatak,	Kisvárd (tanulás, intenzív nyelvi hétvége, tehetség-	-

			Monok, Szerencs)	gondozás	
május	Bereg (Honnan jöttem?)	Kárpátalja (Munkács, Vereckei-hágó)	Budapest (reformkor és romantika)	Dél-Alföld (Kecskemét, Szeged, Ópusztaszer)	-
június - augusztus	Pécs, (Paks, Mohács)	Dunakanyar (Visegrád, Esztergom, Szentendre, Vác)	ÉNY- Dunántúl (Győr, Sopron, Nagyecsk) - esetleg Bécs	Anglia (Párizs, London, Brügge)	-
Országos szervezésű találkozók, versenyek					
találkozók	Gólyatábor (Zánka) Művészeti Fesztivál (Pécs)				Nosztalgia- tábor (Mezőberény)
versenyek	Gymnasion (Bonyhád)	AJTP-s versenyek			